

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

WAY OF LIFE OF CHINESE-THAI PEOPLE IN TAMBOL PAK NAM PHO,

AMPHOE MUEANG NAKHON SAWAN,

NAKHON SAWAN PROVINCE

LI MAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

WAY OF LIFE OF CHINESE-THAI PEOPLE IN TAMBOL PAK NAM PHO,
AMPHOE MUEANG NAKHON SAWAN, NAKHON SAWAN PROVINCE

LI MAN

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2564

รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

LI MAN 626012

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อีร์โซติ เกิดแก้ว, พธ.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกหลานชาวจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ จำนวน 40 คน และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยด้านวิถีชีวิตพบว่า 1) ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพดำเนินชีวิตแบบผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในสังคมไทย แต่พวกเขายังคงสืบทอดและรักษารูปแบบวิถีชีวิตความเป็นจีนไว้ได้ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา การแต่งกาย การรักษาโรค การนับถือศาสนา การประกอบอาชีพ และการศึกษา 2) คุณธรรมสำคัญที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนและยังคงรักษาไว้ที่พบ คือ ความกตัญญูและการเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์ 3) ความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่ยังคงรักษาไว้อย่างเข้มแข็ง คือ ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้าและความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ 4) ประเพณีจีนที่ยังคงยึดถือปฏิบัติและสืบทอดต่อให้แก่ลูกหลานอย่างเหนียวแน่น คือ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ การแต่งงาน การจัดพิธีศพ และประเพณีเกี่ยวกับสังคม ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน แขงเม้ง ทิ้งกระจาด และกินเจ ส่วนด้านการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ พบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนยังคงดำรงอยู่ คือ สมาชิกในครอบครัว ชาวบ้านในชุมชน และสมาคมคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ 2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคลทั้งความกลัวทัศนคติ ความต้องการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด การศึกษา และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม ความไม่เข้มงวดในขนบประเพณีของครอบครัว การแต่งงานกับคู่สมรสที่ไม่ใช่คนจีน ค่านิยมทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ระบบการศึกษาไทย การรับประเพณีวัฒนธรรมอื่นมาผสมผสานกับประเพณีวัฒนธรรมของตน รวมถึงการพยายามเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนจากคนจีนต่างด้าวมาเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมท้องถิ่นและประเทศชาติให้เจริญในหลายด้าน

คำสำคัญ: วิถีชีวิต การสืบทอด การเปลี่ยนแปลง คนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ

WAY OF LIFE OF CHINESE-THAI PEOPLE IN TAMBOL PAK NAM PHO,
AMPHOE MUEANG NAKHON SAWAN, NAKHON SAWAN PROVINCE

LI MAN 626012

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TEERACHOOT KERDKAEW, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to study the way of life, inheritance and changes the way of life of the Chinese-Thai people in Tambol Pak Nam Pho, Muang Nakhon Sawan, Nakhon Sawan Province. This research is a qualitative research studying from documentation, research and filedwork study in the field by using participatory and non-participatory observation and in-depth interviews with sample of 40 people in Tambol Pak Nam Pho. The research findings were reported as a descriptive analysis.

The research finds that the way of life of Chinese-Thai people in Tambol Pak Nam Pho

- 1) Nowadays, they live a life of integration with the Thai social environment, but they still inherited the traditional Chinese way of life either living, eating, language, dressing, disease treatment, religion, occupation and education.
- 2) They're still gratitude, respect, and listen to the teachings of parents and teachers.
- 3) The beliefs that are inherited from their ancestors are Worship of the gods, and offering sacrifices to ancestors.
- 4) There are two annual traditions of the Chinese-Thai people, that is lifestyle customs, including marriage, funeral affairs, etc. Social custom including Chinese New Year, Qingming, vegetarian festival, etc. And, the research also finds that

- 1) The factor that makes the Chinese-Thai people still inherited traditional Chinese way of life from their ancestors are family members, villagers in the community and various associations of Chinese-Thai people.
- 2) The factors causing changes in way of Chinese-Thai people in Tambol Pak Nam Pho can be divided into two aspects. First, human intrinsic factor including fear danger; standpoint; the purpose of change is to adapt the social environment, in order to make oneself can be continued to live in Thailand; financial position; with higher education.
- 2) Environmental factor including contact with the Thai people in all aspects; Marrying a Thai Partner; the values of people in Thai society; Thai education system; social media, etc.

Keywords: Way of life, Inheritance, Change, Chinese-Thai people, Tambol Pak Nam Pho

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จ เรียบร้อยสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว คณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่าและให้แนวคิด ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้ความรักและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา และขอบคุณเพื่อนนักศึกษาทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านและให้กำลังใจเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นแนวทางและประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย หากมีสิ่งใดผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับด้วยความเต็มใจ และขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

LI MAN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 คำนิยามศัพท์	6
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	9
2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต	9
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	9
2.1.3 การสืบทอดวิถีชีวิต	11
2.1.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	12
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีน	13
2.2.1 การอพยพของชาวจีน	13
2.2.2 ความสัมพันธ์ไทย-จีน	15
2.2.3 การอพยพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์	17
2.2.4 การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์	18
2.3 ความรู้ทั่วไปของอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์	19
2.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	20
2.3.2 สภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ	20
2.3.3 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	24
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย	24
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน ในสังคมไทย	27
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน ในสังคมไทย	29
2.4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทย เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์	33
บทที่ 3 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์	
3.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	37
3.1.1 ที่อยู่อาศัย	37
3.1.2 อาหารการกิน	42
3.1.3 ภาษา	45
3.1.4 การแต่งกาย	49
3.1.5 การรักษาโรค	52
3.1.6 การนับถือศาสนา	56
3.1.7 การประกอบอาชีพ	57
3.1.8 การศึกษา	61
3.2 คุณธรรมสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	65
3.2.1 ความกตัญญูต่อพ่อแม่	65
3.2.2 ความเคารพผู้อื่น	68
3.3 ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	71
3.3.1 ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้า	71
3.3.2 ความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 ประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	81
3.4.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต	81
3.4.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม	88
บทที่ 4 การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์	
4.1 การสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	105
4.1.1 สมาชิกในครอบครัว	105
4.1.2 ชาวบ้านในชุมชน	110
4.1.3 สมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน	111
4.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	114
4.2.1 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่	114
4.2.2 ด้านประเพณี	126
4.2.3 ด้านบทบาทต่อสังคม	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	140
5.2 อภิปรายผล	149
5.3 ข้อเสนอแนะ	151
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	160
ภาคผนวก ข คำถามสัมภาษณ์ของการวิจัย	161
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	165
ประวัติผู้เขียน	166

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 บ้านไม้ห้องแถวสองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลปากน้ำโพ	38
2 ภาพคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำรุ่นที่ 2 และบ้านพักของเขาที่ตำบลปากน้ำโพ	39
3 ห้องแถวสองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในตำบลปากน้ำโพ	41
4 ร้านอาหารจีน “ภัตตาคารหงษ์ฟ้า” ในตำบลปากน้ำโพ	44
5 ตัวอักษรจีนกลางที่ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนเขียนในตำบลปากน้ำโพ	48
6 การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในช่วงวันตรุษจีนที่ตำบลปากน้ำโพ	51
7 คลินิกไถ่ฮื้อ ไทย-จีน การแพทย์แผนจีนที่ตำบลปากน้ำโพ	53
8 โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ในตำบลปากน้ำโพ	55
9 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ	72
10 ศาลเจ้าตี่จูเอี้ย (พระภูมิเจ้าที่) ที่ร้านอาหารจีนในตำบลปากน้ำโพ	73
11 เจ้าพ่อเทพารักษ์ในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ	75
12 เจ้าพ่อกวนอูในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ	75
13 เจ้าแม่ทับทิมในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ	76
14 เจ้าแม่สวรรค์ในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ	76
15 พิธียกน้ำชาให้แก่พ่อแม่และญาติในครอบครัวของคนจีน	85
16 การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในช่วงวันตรุษจีนที่ตำบลปากน้ำโพ	90
17 งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ	93
18 โบรชัวร์ของมูลนิธิปากน้ำโพประชาชนุเคราะห์ จัดประเพณีทิ้งกระจาด (ซีโกว)	98
19 เทศกาลกินเจในศาลเจ้าหน้าผาที่ตำบลปากน้ำโพ	101
20 อาหารเจในเทศกาลกินเจที่ตำบลปากน้ำโพ	102
21 การดัดแปลงโรงศพเป็นตู้ปันสุขหน้าร้านอะหลี่ 9 ทึบศพที่ตำบลปากน้ำโพ	131
22 โรงเรียนตงฮิวในตำบลปากน้ำโพ	132
23 โรงเรียนเรียนสอนภาษาจีนไทฮิวในตำบลปากน้ำโพ	133
24 โรงพยาบาลศรีสวรรค์ในตำบลปากน้ำโพ	135

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชากรของแต่ละประเทศย่อมมีเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ เป็นต้น ส่วนประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ดิน และแร่ธาตุ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย อาหารการกิน ความเชื่อ ศาสนา เป็นต้น ดังที่ ประยูรค์ จันทโรจชา (2558, อ้างในคำปรารภของหนังสือเรื่อง “วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา”) กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราชที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนาน ประเทศไทยมี ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้อย่างมีแบบแผนและงดงาม ส่วนศิลปวัฒนธรรม ของประเทศไทยมีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นย่อมมี เอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย อาหารการกิน และความเชื่อที่ได้รับถ่ายทอดจากบรรพบุรุษของตน แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมที่ แฝงไปด้วยภูมิปัญญาและความเป็นชาติที่มีอารยธรรมเก่าแก่มาช้านาน จนกระทั่งกลายเป็นรากฐาน ขององค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ที่มีคุณค่ายิ่งของชนชาติไทยและเป็น เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตของคนไทยต่างมีความเหมือนและความแตกต่างกันไปในแต่ละ ภูมิภาค ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และ ศาสนา รวมถึงความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย ทั้งนี้จึงก่อให้เกิดเป็นความแตกต่างของวิถีชีวิต และเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเอง ส่งผลให้ประเทศไทยมีความหลากหลายในด้านการดำเนินชีวิต และเต็มไปด้วย ความสุขสงบ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้แผ่นดินไทยได้กลายเป็นแผ่นดินที่ผู้คนต่างชาติต้องการเข้ามาอาศัย เริ่มจากการเดินทางเข้ามาค้าขายตั้งแต่ในอดีต ในเวลาต่อมาก็อพยพเข้ามาเพื่ออยู่อาศัยและแสวงหาพื้นที่ ทำกิน รวมถึงปัจจุบันที่ได้เข้ามาเพื่อการท่องเที่ยวหรือเพื่อการศึกษา ซึ่งกลุ่มประชากร ที่อพยพ เข้ามายังประเทศไทยมีทั้งชาวเอเชียและชาวตะวันตก โดยเฉพาะกลุ่มชาวเอเชียได้อพยพเข้ามายัง ประเทศไทยจำนวนมาก และชาวจีนถือว่าเป็นกลุ่มประชากรที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยจำนวนมาก ที่สุด อีกทั้งมีระยะเวลาที่ยาวนานที่สุด ดังที่ สุภางค์ จันทวานิช (2539, น. 15) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวจีน ที่อยู่ห่างไกลจากบ้านเกิดของตนเอง (ประเทศจีน) พวกเขาได้กระจายไปอยู่ทั่วโลก สำหรับประเทศไทย เป็นประเทศที่มีชาวจีนอพยพเข้ามามากที่สุดในช่วงสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 โดยนักวิชาการ ชาวตะวันตกที่ศึกษาเรื่องชาวจีนในไทยได้ประมาณการจำนวนชาวจีนว่ามีอยู่ถึงหนึ่งในสามของ

ประชากรไทยทั้งหมด จนกล่าวกันว่าคนจีนเป็นผู้โดยสารที่ถือว่าเป็นสินค้าที่มีค่ามากที่สุดจากเมืองจีนมาที่มีการขนส่งยังสยาม

ตั้งแต่อดีต (ก่อนสมัยสุโขทัย) จนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2563) มีหลักฐานที่พบจากชิ้นส่วนเครื่องถ้วยจีนยุคราชวงศ์ถังโดยพบตามชายทะเล แถบดินแดนทางตอนใต้ของประเทศ ซึ่งจากหลักฐานสามารถแสดงถึงสายสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยจีนที่ดำเนินมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยจนกระทั่งเข้าสู่ยุคสมัยสุโขทัย ชาวจีนที่เดินทางมาค้าขายในประเทศไทยมีการถ่ายทอดเทคนิคการผลิตเครื่องถ้วยจีนและเผยแพร่เทคนิคเหล่านี้ให้กับสังคมไทย และพวกเขาได้สร้างครอบครัวในสังคมไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ในที่สุด โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีนบางกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกอบกู้อิสรภาพและร่วมสร้างบ้านแปงเมืองราชธานีกรุงเทพมหานครที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และต่อมาก็มีชาวจีนจำนวนมากได้อพยพเข้ามาเพื่อตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วประเทศเป็นเวลามากกว่าสองร้อยปีมาแล้ว ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในภาคกลางประกอบด้วยชาวจีน 5 กลุ่ม คือ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนไหหลำ และชาวจีนแคะ ทั้ง 5 กลุ่มนี้มีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน ในบรรดากลุ่มชาวจีนทั้งห้ากลุ่มนี้ ชาวจีนแต้จิ๋วถือเป็นกลุ่มชาวจีนที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด อย่างไรก็ตาม การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของชาวจีนในแต่ละพื้นที่จะขึ้นอยู่กับเส้นทางการเดินทางมายังประเทศไทย (ชัชวาล นิรมิตวิจิตร, 2546, น. 11)

เมื่อคนจีนได้อพยพมายังประเทศไทยแล้ว พวกเขาได้กระจายตัวอพยพไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ในช่วงแรกของการอพยพนั้น ชาวจีนส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานคร ชลบุรี ภูเก็ต และนครสวรรค์ เป็นต้น ดังที่ ป้ายความรู้ที่ศูนย์ประวัติศาสตร์เยาวราช (2563) ได้อธิบายถึงการอพยพของชาวจีนในประเทศไทยว่า ชาวจีนอาศัยเรือสำเภาเดินทางมาค้าขายและตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในประเทศไทยตั้งแต่อดีต แหล่งที่มีชาวจีนมานาน คือ เมืองบางกอกหรือธนบุรี ซึ่งมีชุมชนชาวจีนฮกเกี้ยนอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งมีพระราชบิดาเป็นชาวจีนแต้จิ๋วทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี จึงได้มีชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ที่นี้จำนวนมาก และเกิดเป็นชุมชนจีนขึ้นอีกแห่งทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ

สำหรับจังหวัดนครสวรรค์ถือเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีชาวจีนอพยพมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเมืองปากน้ำโพ เนื่องจากในอดีตจังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีการคมนาคมสะดวก อีกทั้งยังเป็นชุมชนทางการค้าสำคัญระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางต่อไปยังต่างประเทศอีกด้วย แม้จะไม่ได้ปรากฏหลักฐานอย่างแน่ชัดว่า ชาวจีนเริ่มเข้ามาอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ตั้งแต่เมื่อใด แต่จากบันทึกของดีอี มัลลัช (D.E Mallach ชาวอังกฤษ) พ่อค้าแม่ค้าชาวอังกฤษที่เดินทางมากรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2370 ได้คาดว่า มีชาวไทย 450 คน และชาวจีน 800 คน ในนครสวรรค์ขณะนั้น รวมทั้งหลักฐานการแต่งตั้งนายอำเภอจีนปกครองชาวจีนในนครสวรรค์ พ.ศ. 2388 ในจดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 เลขที่ 48 จ.ศ. 1207 ทำให้สันนิษฐานได้ว่า น่าจะมีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานใน

นครสวรรค์ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายและรัตนโกสินทร์ตอนต้นแล้ว เพราะเป็นช่วงที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวทางการค้าระหว่างอยุธยากับจีน และปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศจีน (สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง, 2542, น. 7219)

ชาวจีนที่ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในนครสวรรค์ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่มาจากตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังที่ สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง (2542, น. 7219) ได้กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์มี 5 กลุ่ม คือ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนไหหลำ ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋วกับชาวจีนไหหลำ จากเอกสารสารานุกรมวัฒนธรรมไทยได้บันทึกไว้ว่า จีนไหหลำเป็นชาวจีนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณแควใหญ่ (แถบแม่น้ำน่าน) บ้านมะเกลือ และตำบลเก้าเลี้ยว (ในปี พ.ศ. 2516 ตำบลเก้าเลี้ยวได้ถูกยกขึ้นมาเป็นอำเภอเก้าเลี้ยว) หลักฐานที่สามารถยืนยันคำกล่าวนี้คือ ศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในปากน้ำโพเป็นของชาวจีนไหหลำคือ ศาลเจ้าสุ่ยเว่ยเหนียง หรือที่คนไทยรู้จักกันในชื่อว่า ศาลเจ้าแม่ทับทิม ปัจจุบันชาวนครสวรรค์จะเรียกว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ศาลแห่งนี้ตั้งอยู่ริมแควใหญ่ บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก การที่ชาวจีนในจังหวัดนครสวรรค์ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็เพราะมีการขยายตัวทางการค้าภายหลังการทำสนธิสัญญาบาวริงในสมัยรัชกาลที่ 4 ส่งผลให้ประเทศไทยต้องการแรงงานชาวจีนมาจำนวนมาก จึงทำให้ชาวจีนตัดสินใจอพยพเข้ามายังประเทศไทยจำนวนมากและแสวงหาถิ่นฐานใหม่ในสังคมไทย นั่นก็คือ จังหวัดนครสวรรค์

ชาวจีนอพยพในนครสวรรค์ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานในอำเภอเก้าเลี้ยวและตำบลบ้านมะเกลือ ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว จีนแคะได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ และชาวจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้นล้วนแล้วเป็นพ่อค้าแม่ค้าทั้งสิ้น ดังที่ หอวัฒนธรรมนครสวรรค์ (ม.ป.ป.) ได้บันทึกไว้ว่า ในอดีต พ่อค้าชาวจีนเป็นคนกลางในการนำสินค้าจากกรุงเทพมหานครและสินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ ด้วยเรือ เมื่อขากลับพวกเขาก็จะนำสินค้าทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมืองล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายที่กรุงเทพมหานคร และพ่อค้าชาวจีนเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในเรือของตน ซึ่งเรือจอดอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร พ่อค้าแม่ค้าชาวจีนจึงย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันออก คือ ฝั่งแม่น้ำน่านมายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” ซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการค้าขาย ดังนั้น ปากน้ำโพจึงกลายเป็นสถานที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

ปัจจุบัน ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ได้มีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย แต่พวกเขาก็ยังสามารถสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจากบรรพบุรุษ และรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมไว้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นภาษา อาหารการกินที่อยู่อาศัย การแต่งกาย วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น เมื่อคนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้ดำเนินชีวิต

ในสังคมไทย พวกเขาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตจนกลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย แต่ถึงกระนั้น คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้ก็ยังเป็นกลุ่มคนที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของความเป็นกลุ่มชาวจีนและสามารถสืบทอดให้คงอยู่ในปัจจุบันได้

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้เรื่องวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อการศึกษาวิจัยของผู้ที่สนใจ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนและสืบทอดวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มี 2 แนวคิด ดังนี้

1.3.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาวิถีชีวิต

วิถีชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยทั้งสิ้น ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นอกจากนี้ วิถีชีวิตยังหมายถึงความรู้เรื่องเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม แนวความคิดในด้านการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะครอบคลุมทั้งแนวความคิดในด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจ แบบสังคม และแบบการเมือง เป็นต้น

1.3.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต

วิถีชีวิตของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งวิถีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยเปลี่ยนจากแบบดั้งเดิมมาเป็นวิถีชีวิตแบบทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านอาหารการกิน กิจกรรมประจำวัน ที่อยู่อาศัย ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.4.1 ประชากร

ประชากร คือ คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งชาวจีนกลุ่มนี้ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในตำบลปากน้ำโพเป็นหลัก และได้กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดนครสวรรค์ เช่น อำเภอเก้าเลี้ยว และตำบลบ้านมะเกลือ เป็นต้น แต่ตำบลปากน้ำโพถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มากที่สุด สาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะที่ตำบลปากน้ำโพ เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า พื้นที่แห่งนี้เป็นที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสมาคมจีนกลุ่มต่าง ๆ และยังมีศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมที่ชาวจีนต่างเคารพนับถือเป็นอย่างมาก อีกทั้งในพื้นที่แห่งนี้ยังมีเทศกาลตรุษจีนและเทศกาลแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งถือเป็นประเพณีประจำจังหวัด และพื้นที่แห่งนี้ยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนสอนภาษาจีนหลายแห่ง และเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำโพอีกด้วย

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 2 แบบ ได้แก่ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 40 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
1.	หน่วยงานภาครัฐ	1	แบบเจาะจง
2.	ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน	3	แบบเจาะจง
3.	หัวหน้าสมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน	5	แบบเจาะจง
4.	ครูในโรงเรียนสอนภาษาจีน	3	แบบเจาะจง
5.	ผู้ดูแลศาลเจ้า	3	แบบเจาะจง
6.	ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน	25	แบบบังเอิญ
	รวม	40	

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล คือ ใช้วิธีการสังเกตทั้งมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากพื้นที่จนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. **วิถีชีวิต** หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วยที่อยู่อาศัย ภาษา อาหารการกิน การแต่งกาย ยารักษาโรค การประกอบอาชีพ เป็นต้น

2. **คนไทยเชื้อสายจีน** หมายถึง ลูกหลานของชาวจีนแต่จิว ชาวจีนไหหลำ ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะที่อพยพจากตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งปัจจุบันลูกหลานของชาวจีนกลุ่มนี้ยังคงดำรงชีวิตอยู่ในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. **การสืบทอดวิถีชีวิต** หมายถึง การรับช่วงปฏิบัติต่อที่เริ่มจากผู้ใกล้ชิด ได้แก่ พ่อ แม่ เครือญาติ ที่ได้ถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนด้านต่าง ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เป็นต้น ให้แก่ลูกหลานได้เรียนรู้ เข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมจีนที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตน รวมถึงชุมชนและสมาคมชาวจีนที่ได้ช่วยกันอนุรักษ์ ถ่ายทอดอันเป็นการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่จนถึงปัจจุบัน

4. **การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต** หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์มีการเปลี่ยนแปลงในด้านที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหารการกิน ยารักษาโรค การศึกษา การประกอบอาชีพ ประเพณี และความคิด เป็นต้น เนื่องจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก โดยวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จะได้รับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ในปัจจุบันย่อมมีความแตกต่างไปจากอดีต

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย
2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
3. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

4. สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

5. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

6. ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะและนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

7. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

8. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ให้คงอยู่ในปัจจุบัน

3. งานวิจัยนี้สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจีนในสังคมไทย นอกจากนี้ ยังสามารถเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตำบลปากน้ำโพ ทั้งทางด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งยังสามารถทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนปากน้ำโพ ได้ร่วมกันอนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษให้ดำรงอยู่ต่อไป และยังทำให้พื้นที่แห่งนี้ได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวัฒนธรรมจีนในจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการศึกษา งานวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต

2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต

2.1.3 การสืบทอดวิถีชีวิต

2.1.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีน

2.2.1 การอพยพของชาวจีน

2.2.2 ความสัมพันธ์ไทย-จีน

2.2.3 การอพยพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์

2.2.4 การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์

2.3 ความรู้ที่เกี่ยวกับ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

2.3.2 สภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ

2.3.3 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

2.3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

2.4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน

ในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตพบว่า มีนักวิชาการได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างหลากหลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต

คำว่า วิถีชีวิต มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนอันประกอบไปด้วย อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค รวมทั้งวัฒนธรรมกับประเพณีที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งวิถีชีวิตมีความหมายและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายของวิถีชีวิตไว้ดังต่อไปนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 1119) ได้ให้ความหมายของคำว่า วิถีชีวิต ไว้ว่า ทางดำเนินชีวิต

สตีล สร้างโชค (2541, น. 13) ได้อธิบายว่า วิถีชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตแต่ละวันของมนุษย์ รวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ความเป็นอยู่ เป็นต้น และวิถีชีวิตคงยังหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2554, น. 1) อธิบายไว้ว่า วิถีชีวิต หมายถึง วิถีแห่งการรับรองชีวิต หรือการที่เข้าสู่สังคม ควบคุมถึงงาน กิจกรรมต่าง ๆ ความสามารถ รวมไปถึงสิ่งที่เป็นวัตถุและเป็นส่วนประกอบในสังคม

สรุปได้ว่า วิถีชีวิต หมายถึง ทางดำเนินชีวิตของทั้งมนุษย์และสัตว์ รวมไปถึงวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ความเป็นอยู่ การศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ วิถีชีวิตคงยังหมายถึง แบบแผนของการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ด้วย

2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต

สังคมแต่ละสังคมหรือชุมชนแต่ละชุมชนย่อมมีวิถีชีวิตที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน แต่ไม่ว่าวิถีชีวิตของมนุษย์นั้นจะเป็นอย่างไร พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตไปในแบบที่สามารถสะท้อนถึงความเป็นตนเองได้ อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การศึกษา ความเชื่อ ศาสนา เป็นต้น โดยมีนักวิชาการได้อธิบายแนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2554, น. 41 – 42) ได้กล่าวถึง แนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า แนวคิดวิถีชีวิตที่จะดำรงคุณค่าสามารถเพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตได้นั้นถูกแบ่งออกเป็น 6 ข้อ ได้แก่ ข้อที่หนึ่ง คือ สร้างสมดุลทางกายภาพคือ การทำให้ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี ข้อที่สอง คือ สร้างสมดุลทางจิต คือ การทำให้จิตมีความมั่นคง สุขภาพจิตดี ข้อที่สาม คือ สร้างสมดุลทางสังคมคือ การทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น กลุ่มเพื่อนมั่นคง ข้อที่สี่ คือ สร้างสมดุลทางเศรษฐกิจคือ การทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง

ข้อที่ห้า คือ สร้างสมดุลทางจิตวิญญาณคือ การมีคุณธรรมจริยธรรม ทำประโยชน์ตนพร้อม ๆ ไปด้วย ประโยชน์ท่านด้วย ข้อที่หก คือ ส่งเสริมสมดุลทางธรรมชาติคือ การทำให้ธรรมชาติคงความหลากหลาย สามารถรักษาความสมดุลในระบบนิเวศน์

สตใส สร้างโชค (2541, น. 14) ได้อธิบายว่า วิถีชีวิตของแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การศึกษา ความเชื่อ ศาสนา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของชุมชนหลาย ๆ ชุมชนก็ได้ผสมผสานกลมกลืนหรือบูรณาการเป็นวิถีชีวิตของสังคมโลก ดังนั้น วิถีชีวิตชุมชนกับวิถีชีวิตของสังคมโลกจึงมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยง และย่อมมีอิทธิพลสำคัญต่อกันอย่างแยกไม่ได้

นันทพร ศรีสุทธะ (2544, น. 8) อธิบายว่า วิถีชีวิตของประชาชนแต่ละชุมชนนั้นมีความเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลในการแสดงออกมา และวิถีชีวิตต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัยด้วย วิถีชีวิตชุมชนใดชุมชนหนึ่งจะถ่ายทอดให้มีความยั่งยืนนานย่อมต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจในการอนุรักษ์ห่วงแหวนของทุกคนแต่ละยุคสมัยนั่นเอง ดังนั้น วิถีชีวิตจึงหมายถึง การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เป็นนิสัย ซึ่งจะสะท้อนทัศนคติ และวัฒนธรรมของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องที่อยู่อาศัย ลักษณะครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณี การดูแลสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้น จะได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดทำให้เกิดความแตกต่างของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

สุพัตรา สุภาพ (2541, น. 103) กล่าวว่า วิถีชีวิตของคนถูกกำหนดให้แตกต่างกันด้วยวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ เช่น ชาวเขาก็แตกต่างจากชาวเมือง คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามก็แตกต่างจากคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น วิถีชีวิตของชาวไทยหรือชาวต่างประเทศจึงมีวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตนเอง และไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครสูงหรือต่ำ ล้าหลัง ป่าเถื่อน กว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่ง

ธวัชชัย พีชผล (2549, น. 132) ได้อธิบายไว้ว่า แนวความคิดการดำเนินชีวิต คือ วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นอย่างดี และมนุษย์ทุกคนต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน และเอาใจใส่ต่อการทำงานรู้จักสิ่งใดเป็นสิ่งที่มีความหมายที่ดีต่อสังคมมนุษย์ ดังนั้น เราจึงมีความสุขเมื่อเราทำสิ่งดีเพื่อคนอื่น และมนุษย์ทุกคนควรรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และควรเคารพความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งเป็นการเคารพซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ มนุษย์ทุกคนควรมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และมนุษย์ทุกคนควรมีความสุจริต มีความกตัญญูต่อคนอื่น เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับจิตใจมนุษย์นั้นก็คือมีความสุจริตและมีความกตัญญู และควรช่วยเหลือคนอื่นเสมอ

อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของแต่ละชนชาติย่อมมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกัน และแต่ละชนชาติย่อมมีวิธีการดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง ดังที่ รัตนะ บัวสนธ์ และคณะ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่

เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ชาวไทยทรงดำไว้ว่า ความเชื่อของชาวไทยทรงดำในอดีตมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตการดูแลสุขภาพของตนเองของชาวไทยทรงดำเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นระบบความคิดเรื่องการเจ็บป่วย ความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี หรือความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบความคิดเรื่องการเจ็บป่วย การวิเคราะห์สาเหตุของการเจ็บป่วยเริ่มจากความเชื่อในการรับว่าเรามีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคและความรุนแรงของการเกิดโรคกับตนเองว่ามีสาเหตุจากสิ่งที่ไม่เห็นธรรมชาติ โดยเชื่อว่าการเจ็บป่วยเป็นส่วนหนึ่งจากการลงโทษของสิ่งศักดิ์สิทธิ์

สรุปได้ว่า มนุษย์สามารถเพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตตนเองได้เสมอ ถึงแม้ว่าวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนหรือแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี การศึกษา ความเชื่อ ศาสนาก็ตาม อันที่จริงวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตนเองนั้นจะไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครสูงหรือต่ำ ล้าหลัง กว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิถีชีวิตของมนุษย์แต่ละคนย่อมมีเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเอง อีกทั้งยังวิถีชีวิตของแต่ละคนย่อมมีความเท่าเทียมกันโดยไม่มีวิถีชีวิตของใครสูงกว่ากัน

2.1.3 การสืบทอดวิถีชีวิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า การสืบทอด ไว้ว่า รับช่วงปฏิบัติต่อ เช่น เขาสืบทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ

ว่าที่ร้อยตรีณัฐพจน์ โพธิ์เจริญ (2558, น. 10) ได้กล่าวถึง การสืบทอด หมายถึง วิธีการเรียนรู้ ศึกษา และนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ ได้ศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เป็นมรดกของท้องถิ่นที่ได้สืบทอดไป

ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง (2543, น. 147) กล่าวถึงการสืบทอดความเป็นเงินของคนไทย เชื้อสายจีนในประเทศไทยนั้น โดยมากสืบทอดผ่านแนวคิดอนุรักษ์ความเป็นเงินแบบดั้งเดิมที่เป็นกระบวนการสืบทอด พัฒนาลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน ผ่านการอบรมขัดเกลาภายในครอบครัวไทยจีน ผสมผสานกับวิถีชีวิตร่วมสมัยในช่วงเวลานั้น กล่าวได้ว่า ผู้ความสำเร็จในชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน เรามักพบว่า คุณลักษณะสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยจากการอบรมขัดเกลาเรื่องของความกตัญญู ซื่อสัตย์ คุณค่าของการทำงานหนัก คุณค่าของการศึกษาและการแสวงหาอาชีพเป็นสำคัญ

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน (2556) ได้ให้ความหมายการสืบทอดทางวัฒนธรรม (Cultural inheritance) เป็นกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาเพื่อที่จะรักษาอัตลักษณ์ของแบบแผนของความคิด ความเชื่อ วิถีทาง และแนวปฏิบัติของตนเองไว้ทั้งแนวคิด รูปแบบ และเนื้อหาจากบุคคลกลุ่มหนึ่งไปยังบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง สถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง และจากช่วงเวลาหนึ่งไปยังอีกช่วงเวลาหนึ่ง

นอกจากนี้ ธนทรัพย์ มีทรัพย์ (2549) ได้อธิบายถึงความจำเป็นในการสืบทอดวิถีชีวิตในด้านวัฒนธรรมไว้ว่า การสืบทอดวิถีชีวิตในด้านวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของชาติ ถ้าไม่รักษาวัฒนธรรมไว้จะเกิดความระส่ำระสาย มีภาพความล้าหลังทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจทำให้ถูกกลืนชาติ

สรุปได้ว่า การสืบทอดวิถีชีวิต หมายถึง การรับช่วงปฏิบัติต่อที่เริ่มจากผู้ใกล้ชิด ได้แก่ พ่อแม่ เครือญาติที่ได้ถ่ายทอดวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมในด้านต่าง ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เป็นต้น ให้แก่ลูกหลานได้เรียนรู้ เข้าใจรากเหง้าวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตน รวมถึง ชุมชนและสมาคมที่ได้ช่วยกันอนุรักษ์ ถ่ายทอดอันเป็นการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่จนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังการสืบทอดวิถีชีวิตโดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของชาติ

2.1.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต หมายถึง การปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ที่แต่ละคนควบคุมได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านความเป็นอยู่ อาหาร หรือกิจวัตรประจำวัน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการรักษาภาวะเคร่งครัดต่อระเบียบวินัย (Lifestyle Change, 2015)

วิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งวิถีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยสังคม โดยจะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากแบบดั้งเดิมมาเป็นวิถีชีวิตแบบทันสมัย ดังที่ วชิรวรรณ งามละม่อม (ม.ป.ป.) กล่าวว่า วิถีชีวิตของชาวนาได้รับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมดั้งเดิมแบบเรียบง่าย ทุกคนอยู่ร่วมกันเป็นสุข เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากธรรมชาติ ชาวบ้านจะเป็นกลุ่มคนที่ใช้ประสบการณ์เพื่อผลิตภูมิปัญญาต่าง ๆ ขึ้นมา และภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะเป็นส่วนประกอบสำคัญของภูมิปัญญาที่พวกเขาผลิตขึ้น อีกทั้งยังพวกเขาเองจะเป็นคนที่แก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจะพร้อมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง เครื่องมือสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตก็เพราะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เครื่องมือเหล่านี้ย่อมทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นสังคมสมัยใหม่ ที่จะต้องมีชีวิตรีบเร่ง อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ จากเคยใช้แรงงานช่วยเหลือ กลายเป็นแรงงานค่าจ้าง

วิถีชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไปมีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายแล้ว การประกอบอาชีพของพวกเขาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันประชาชนได้รับการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิต โดยในปัจจุบันชาวบ้านไม่เพียงแต่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้น พวกเขายังได้ประกอบอาชีพกันได้หลายอย่างมากขึ้น ดังที่ วรเชษฐ์ รุ่งหล้า (2560, น. บทคัดย่อ) สรุปไว้ว่า การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของเกษตรกรอำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว แต่เดิมประชาชนดำรงชีวิตด้วยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะการทำไร่ข้าวโพดและมันสำปะหลัง เนื่องจากคุณภาพของดินที่มีแร่ธาตุและความอุดมสมบูรณ์มาก ตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกเมื่อ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา วิถีชีวิตของชาวบ้านก็ได้มีการปรับเปลี่ยน โดยเฉพาะชาวบ้านมีการประกอบอาชีพกันหลากหลายมากขึ้นและประชาชนในพื้นที่ก็สามารถเดินทางไปทำงานที่พื้นที่อื่น ๆ อีกทั้งยังประชาชนในชุมชนก็ได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมาดำรงชีวิตโดยการจากเดิมที่ทำการเกษตรอย่างเดียวมาเป็นอาชีพหลากหลาย

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตนอกจากได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทันสมัยแล้ว การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตยังเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามได้รับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านครัวเรือน ดังที่ ทรงลักษณ์ ตันติพรวนิชกุล, พันธุ์ทิพย์ จงไกรย และลลิต์ กาวีตะ (2554) สรุปไว้ว่า ครัวเรือนในตำบลอัมพวามีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหลังจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การตั้งถิ่นฐาน และการย้ายถิ่น การปรับเปลี่ยนอาชีพและแหล่งที่มาของรายได้ และอัตลักษณ์ทางสังคม ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตครัวเรือน โดยทั่วไปแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจะมีสองประการ ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังที่ พระมงคล สุขมงคล (2560, น. 63) สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวละว้าหมู่ที่ 11 ประกอบด้วยปัจจัยภายในชุมชน คือ ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางวัตถุ ความเชื่อ ประเพณี เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การศึกษา เทคโนโลยี และระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านอาหาร หรือกิจวัตรประจำวัน และที่อยู่อาศัย ความต้องการทางวัตถุ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปตามยุคสมัยสังคม โดยจะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากแบบดั้งเดิมมาเป็นวิถีชีวิตแบบทันสมัยตามปัจจัยแวดล้อมทางสังคมในแต่ละช่วงของเวลา

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีน

คนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยส่วนใหญ่จะอพยพจากทางทะเลทางตอนใต้ของประเทศจีน และเมื่ออพยพมาถึงแผ่นดินไทย ต่างได้ตั้งถิ่นฐานและกระจายต่อไปยังภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 การอพยพของชาวจีน

คนจีนได้อพยพมายังประเทศไทยมีประวัติยาวนาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภูวตล ทรงประเสริฐ (2547, น. 371) กล่าวว่า มีคนจีนที่เป็นชาวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ดังนั้น คนไทยจึงถือว่าคนจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย ต่อมาคนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ได้มีลูกหลานเกิดขึ้น จึงทำให้ลูกหลานของชาวจีนได้กลายเป็นคนไทย เชื้อสายจีน โดยรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการผสมกลมกลืนระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ

ภายในประเทศไทย ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นต่อ ๆ มาจึงมีความคิดอยู่เสมอว่าตนเองไม่ได้เป็นชนกลุ่มน้อยเหมือนคนจีนที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยเช่นในอดีตอีกต่อไป

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2562) กล่าวว่า ชาวจีนในประเทศไทย คือชาวจีนที่อพยพมาจากดินแดนทางตอนใต้ของประเทศจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง ฮกเกี้ยน และไหหลำ ชาวจีนเหล่านี้ ได้แก่ ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนแคะ (ฮากกา) ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนไหหลำ รวม 5 กลุ่มภาษาใหญ่ หลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีน 5 กลุ่มภาษาดังกล่าวในประเทศไทย เห็นได้จากศาลเจ้า สมาคมตระกูลแซ่ สมาคมกลุ่มภาษา สมาคมถิ่นเกิด สมาคมอาชีพ และโรงเรียนจีน อันเป็นหลักฐานที่แน่ชัด ซึ่งเราสามารถสืบหาข้อเท็จจริงได้ นอกจากนี้ สาเหตุการอพยพของชาวจีนที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยก็เพราะได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นภายในประเทศจีน จึงทำให้ประชาชนมีความอดอยาก ดังนั้น พวกเขาจึงได้ออกเดินทางโดยใช้เส้นทางทางทะเล และใช้เรือสำเภาเป็นยานพาหนะในการอพยพ

ชาวจีนได้เริ่มเดินเรือสำเภาเข้ามาค้าขายในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัย และสอนให้ชาวไทยได้เรียนรู้เรื่องการทำเครื่องถ้วยชามสังคโลก จนกระทั่งสมัยอยุธยาได้ปรากฏหลักฐานว่า มีชาวจีนมาสร้างบ้านเรือน ตั้งรกรากและทำการค้าขายเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีการแต่งงานข้ามเชื้อชาติระหว่างชาวไทยกับชาวจีนที่อพยพมาในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม (วิริศรา ภาณุวัฒน์, 2556, น. บทนำ)

อย่างไรก็ตาม ชาวจีนในมณฑลกวางตุ้ง มณฑลฮกเกี้ยนและมณฑลไหหลำได้เดินทางออกสู่ต่างถิ่นมาเป็นเวลานานมากแล้ว เพราะพวกเขามีนิสัยที่ชอบผจญภัยจากทะเลจีนใต้ และภายในประเทศจีนเองเกิดความไม่สงบสุข หรือความอดอยากที่เกิดภาวะข้าวยากหมากแพงและในบางปีเกิดสภาวะภัยแล้ว จากปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้ชาวจีนกลุ่มนี้ออกเดินทางไปยังประเทศต่าง ๆ เส้นทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีชาวจีนได้เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2546, น. 114)

สุภางค์ จันทวานิช (2539, น. 15) กล่าวไว้ว่า คนจีนโพ้นทะเล ตรงกับคำภาษาจีนกลางคือ หัวเฉียว และภาษาอังกฤษว่า “Oversea Chinese” หรือคนจีนที่อยู่ห่างไกลจากบ้านเกิดเมืองนอกของตนคือ ประเทศจีนได้กระจายไปอยู่ทั่วโลก สำหรับประเทศไทยคนจีนจะอพยพเข้ามามากที่สุดระหว่างสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 นักวิชาการชาวตะวันตกที่ศึกษาเรื่องชาวจีนในประเทศได้ประมาณการจำนวนคนจีนว่ามีอยู่ถึงหนึ่งในสยามของประชากรไทยทั้งหมดจนกล่าวว่าคนจีนเป็นผู้โดยสารที่ถือว่าเป็นสินค้าที่มีค่ามากที่สุดจากเมืองจีนมาที่มีการขนส่งมายังประเทศสยาม

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีชาวจีนที่มาจากมณฑลยูนนานได้เข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยพม่า ประเทศลาว และภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่สมัยโบราณในรูปแบบของพ่อค้าเร่จีนยูนนานหรือจีนฮั่นนับถือศาสนาอิสลามประมาณหนึ่งในสาม โดยที่คนไทยส่วนใหญ่แต่เดิมเข้าใจกัน

ว่าพ่อค้าเร่เหล่านี้เป็นพวกเดียวกันกับจีนแต่จิว เช่น ชาวจีนในกรุงเทพมหานคร ชาวจีนยูนนานได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย โดยทางบกใช้ม้าแทน ลาเป็นพาหนะ แต่ใช้ภาษาพูดไม่เหมือนจีนโดยทั่วไป คือใช้ภาษาจีนกลาง (กาญจนะ ประภาศวุฒิสาร, 2547, น. 1)

สรุปได้ว่า คนจีนอพยพเข้ามายังประเทศไทยมีจำนวนมาก โดยคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยนั้นประกอบไปด้วยชาวจีนกวางตุ้ง จีนแคะ (ฮากกา) จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน และจีนไหหลำ ชาวจีนยูนนาน เมื่อคนจีนได้อพยพมายังประเทศไทยแล้ว พวกเขาได้ตั้งที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้นคนไทยจึงถือว่าคนจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย ส่วนปัจจัยที่ทำให้คนจีนอพยพมายังประเทศไทยเพราะภายในประเทศจีนเองเกิดความไม่สงบสุข และความอดอยากที่เกิดจากภาวะข้าวยากหมากแพงและในบางปีเกิดสภาวะแห้งแล้ง ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ส่งผลเกิดความอดอยากจนต้องย้ายถิ่นที่ทำการมาอยู่ประเทศไทย

2.2.2 ความสัมพันธ์ไทย-จีน

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยกับประเทศจีนถือได้ว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-จีนเกิดจากคนจีนอพยพมาค้าขายสินค้าต่าง ๆ ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการติดต่อกันทางด้านการทูต ทางด้านการศึกษา การท่องเที่ยวและ วัฒนธรรมกับประเพณี เป็นต้น

จากความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศนี้ จึงปรากฏให้เห็นจากวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น จึงเกิดเป็นการผสมกลมกลืนกันโดยทางวัฒนธรรมที่แน่นแฟ้นที่สุด ถึงแม้สายสัมพันธ์นั้นจะขาดตอนลงบ้าง แต่ก็ได้รับการเยียวยาให้คืนดีดังเดิมได้ทุกครั้ง เพราะสังคมไทยมีลักษณะพิเศษที่อาจหาได้ยากในสังคมอื่น ด้วยพื้นฐานโครงสร้างสังคมไทยทางพระพุทธศาสนาที่เน้นเมตตา และสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะพระราชวงศ์ชั้นสูง คือ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงทำหน้าที่เสมือนทูตสันถวไมตรีระหว่าง 2 ประเทศ (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2550, น. 292) อีกทั้งเนื่องจากชาวไทยและชาวจีนได้ติดต่อสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องยาวนานนับพันปี หลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงว่ามีการค้าขายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและคณะทูตในสมัยสุโขทัย ซึ่งตรงกับช่วงปลายราชวงศ์ (ปีพ.ศ. 1530-1711) ต่อมาถึงราชวงศ์หยวน (ปีพ.ศ. 1822-1911) มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น การทำเครื่องสังคโลกแบบจีน แสดงถึงความสัมพันธ์อันสนิทสนมยิ่งขึ้น เมื่อถึงสมัยอยุธยา ชาวจีนมาตั้งถิ่นฐานถาวรและนำศิลปวัฒนธรรมเข้ามาเผยแพร่อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีชาวจีนจำนวนมากเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ (กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ, 2545, น. 5)

การเปลี่ยนแปลงโลกหลังลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกและภาวะวิกฤตหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีผลกระทบต่อสายสัมพันธ์ไทย – จีน โดยเฉพาะชาวจีนในสังคมไทย แต่หลังจากที่จีนเปิดประเทศและมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2518 แล้ว ทั้งประเทศไทยและประเทศจีนต่างเป็นพันธมิตรที่ติดตามที่ ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์ อดีตรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้มีบทบาทในการสถาปนาความสัมพันธ์ไทยจีนเมื่อ 30 ปีก่อน ได้แสดงทัศนะว่า ประเทศจีนเป็นประเทศอภิมหาอำนาจที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศเล็ก ๆ จะต้องระมัดระวังด้านความสัมพันธ์ เพราะเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน อย่าประมาทในเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็เศรษฐกิจ สังคม หรือความมั่นคง ควรคิดว่าจะต้องรักษาตัวอย่างไร ต้องรักษาระยะห่างให้พอควร ใกล้จนยอมไปเป็นลูกน้องเขา ก็ไม่ได้ ห่างจนเป็นศัตรูก็ไม่ได้ ตอนนีความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับจีนก็อยู่ในระยะห่างพอใช้ได้ทีเดียว (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2550, น. 292 - 293)

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 จากนั้นความสัมพันธ์ไทย – จีนได้ดำเนินมาอย่างราบรื่น ทั้งสองประเทศได้เคารพซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน และอยู่ภายใต้หลักการของผลประโยชน์ร่วมกันในด้านต่าง ๆ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคง สันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาค อีกทั้งยังมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด และในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ไทย – จีน มีความใกล้ชิดกันมากขึ้นในทุกด้าน รวมทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรมกับประเพณี เช่น ASEAN-China Annual Consultation, ASEAN+3, ARF, ASEM สร้างความร่วมมือในทางด้านสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น ประเทศไทยและจีนต่างเห็นพ้องที่จะมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์และขอความช่วยเหลือระหว่างกันให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2563)

ในปี ค.ศ. 2004 ได้มีการผลักดันให้มีการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยวีชี (YUXI NORMAL UNIVERSITY) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เรียกร้องให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอนุภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยวิธีการศึกษาภูมิปัญญาทางวิชาการ ด้วยเหตุนี้ ทั้งสองสถาบันศึกษาจึงได้มีการเซ็นสัญญาโครงการต่าง ๆ ไว้ และการจัดนิทรรศการศิลปกรรมอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงยวีชี – ล้านนา ครั้งนี้จึงเป็นโครงการของทั้งสองสถาบัน (ฉลอง พินิจสุวรรณ, 2550, น. บทนำ)

สรุปได้ว่า ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักฐานจากชิ้นส่วนเครื่องถ้วยจีนยุคราชวงศ์ถังที่พบได้ตามชายทะเล แถบดินแดนประเทศทางตอนใต้ โดยปรากฏทั้งในด้านศิลปะ ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต การอบรมเลี้ยงดู ในลักษณะที่มีการกลมกลืนไปกับสังคมไทย จึงสามารถสะท้อนให้เห็นว่า ชาวจีนกับชาวไทยต่างมีความผูกพันและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาอย่างยาวนาน

2.2.3 การอพยพของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ และยังมีการคมนาคมที่สะดวก ซึ่งในอดีตยังเป็นชุมทางการค้าที่สำคัญระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางต่อไปยังต่างประเทศ ดังนั้น จึงทำให้คนจีนต่างอพยพเข้ามายังจังหวัดนี้ โดยชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์มีจำนวน 5 กลุ่ม คือ กลุ่มแต้จิ๋ว กลุ่มไหหลำ กลุ่มฮกเกี้ยน กลุ่มกวางตุ้ง และกลุ่มจีนแคะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วกับชาวจีนไหหลำ

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง (2542, น. 7219) ได้กล่าวว่า นครสวรรค์หรือเมืองปากน้ำโพในอดีตเป็นเมืองที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ และยังมีการคมนาคมที่สะดวก ทั้งยังเป็นชุมทางการค้าสำคัญระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางต่อไปยังต่างประเทศ แม้ไม่ได้ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า ชาวจีนเริ่มเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์ตั้งแต่เมื่อใด แต่จากบันทึกของดีอี มัลลาซ (D.E Mallach ชาวอังกฤษ) พ่อค้าแม่ค้าชาวอังกฤษที่เดินทางมากรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2370 ได้คาดว่ามีชาวไทย 450 คน และชาวจีน 800 คน ในนครสวรรค์ขณะนั้น รวมทั้งหลักฐานการแต่งตั้งนายอำเภอจีนปกครองชาวจีนในนครสวรรค์ พ.ศ. 2388 ในจดหมายเหตุนครสวรรค์ที่ 3 เลขที่ 48 จ.ศ. 1207 ทำให้สันนิษฐานว่าน่าจะมีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในนครสวรรค์ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายและรัตนโกสินทร์ตอนต้นแล้ว เพราะเป็นช่วงที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวทางการค้าระหว่างอยุธยากับจีน และปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศจีน อย่างไรก็ตาม ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์มี 5 กลุ่ม คือ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหลำ จีนฮกเกี้ยน จีนกวางตุ้ง และจีนแคะ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นพวกแต้จิ๋วกับไหหลำ จากคำบอกเล่าของชาวจีนหลายท่านกล่าวตรงกันว่า จีนไหหลำเป็นพวกแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานแถบแควใหญ่ (แม่น้ำน่าน) บ้านมะเกลือ และตำบลเก้าเลี้ยว (ต่อมายกฐานะเป็นอำเภอเก้าเลี้ยวเมื่อ พ.ศ. 2516) ประจักษ์พยานที่ยืนยันคำกล่าวนี้คือศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในปากน้ำโพเป็นของชาวจีนไหหลำ คือ ศาลเจ้าสุ่ยเว่ยเหนียง หรือที่คนไทยรู้จักกันในชื่อว่า ศาลเจ้าแม่ทับทิม ปัจจุบันเรียกว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ตั้งอยู่ริมแควใหญ่บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก จำนวนชาวจีนในนครสวรรค์ได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการขยายตัวทางการค้าภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาริงในสมัยรัชกาลที่ 4 ประกอบกับความต้องการแรงงานชาวจีนมาเป็นกรรมการสร้างทางรถไฟสายเหนือเลียบริมแม่น้ำน่านในสมัยรัชกาลที่ 5

ชาวจีนที่อพยพมายังนครสวรรค์กลุ่มนี้ยังคงมีบทบาทมากในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของสังคมไทย พวกเขาทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์ได้รับการพัฒนาด้วยดี เนื่องจากกลุ่มคนจีนชั้นนำในนครสวรรค์ โดยมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของนครสวรรค์ก็สามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการสะสมทุนจากการค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเป็นพ่อค้าแม่ค้าคนกลาง การเป็นนายทุนเงินกู้ กลายมาเป็นเจ้าของทุน ทั้งด้านการเกษตร

อุตสาหกรรม การคมนาคม การธนาคาร เป็นต้น (วัฒนธรรม พัฒนาการประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และ
ภูมิปัญญา จังหวัดนครสวรรค์, 2542, น. 56)

ในอดีตการค้าของจังหวัดนครสวรรค์จะประกอบอาชีพทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนเป็น
คนกลางในการนำสินค้าจากกรุงเทพมหานครและสินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศเข้ามาขายในจังหวัด
นครสวรรค์และกระจายไปยังอำเภอต่าง ๆ โดยขากลับก็จะนำผลผลิตทางการเกษตร ของป่า และของ
พื้นเมืองล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายที่กรุงเทพมหานครด้วย พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ต่างอาศัยอยู่ในเรือของ
ตนเองโดยจอดอยู่ตามลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมา
กรุงเทพมหานคร การขยายตัวทางการค้าโดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ทำให้ชาวจีนหลังไหล
เข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้น จนกระทั่งมีการย้ายศูนย์กลาง
การค้าจากฝั่งตะวันออก คือ ฝั่งแม่น้ำน่านมายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่เรียกกันใน
ปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” ซึ่งเป็นบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบัน
ชาวจีนจึงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์และสามารถพัฒนา ปรับตนเองให้เข้ากับ
ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะเข้ามาประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจใน
หลายรูปแบบ เช่น เป็นพ่อค้าคนกลาง นายทุนเงินกู้ เจ้าของทุนด้านเกษตรและอุตสาหกรรม การธนาคาร
การคมนาคม และบริษัทเงินทุน เป็นต้น ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์เหล่านี้
สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม ประเพณีของประเทศไทยได้อย่างกลมกลืน แต่ในขณะเดียวกันก็
ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างดี จนประเพณีบางอย่างของจีน
กลายเป็นประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ โดยเฉพาะงานเทศกาลตรุษจีนและการแห่เจ้าพ่อ-
เจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศไทย (หอวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์: สำนักศิลปะและ
วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ม.ป.ป. : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้คนจีนอพยพมายังจังหวัดนครสวรรค์คือ จังหวัดนครสวรรค์
เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งการเดินทางมีความสะดวกสบาย และในพื้นที่ยังเป็นชุมทาง
การค้าสำคัญระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางและต่อไปยังต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่
ในนครสวรรค์มี 5 กลุ่ม คือ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหลำ จีนฮกเกี้ยน จีนกวางตุ้ง และจีนแคะ โดยแต่ละกลุ่มต่างมี
บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์ อีกทั้งพวกเขายังสามารถปรับตัวให้เข้า
กับวัฒนธรรม ประเพณีของไทยได้อย่างกลมกลืน และในขณะเดียวกันก็ยังรักษาขนบธรรมเนียม
ประเพณีของตนไว้ได้อย่างดี

2.2.4 การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์

ชาวจีนอพยพเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในปลาย
คริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งตรงกับราชวงศ์หยวนและสมัยปลายกรุงศรี

อยุธยา ต่อมาจนถึงสมัยกรุงธนบุรี และต้นรัตนโกสินทร์ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในไทยในช่วงนั้นส่วนใหญ่จะเป็นพวกลูกเรือหรือพวกนักเสี่ยงโชค ซึ่งครั้งแรก ๆ ก็เพียงต้องการอาศัยอยู่ชั่วคราว เมื่อหาเงินได้เพียงพอแล้ว ต่างก็ยินดีกลับประเทศจีน แต่เนื่องจากประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งกฎหมายสำหรับชาวจีนอพยพก็ไม่ได้เข้มงวดนัก พวกเขาจึงต้องการอยู่ในประเทศไทยสร้างหลักปักฐานต่อไป (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2556, น. 121)

การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในจังหวัดนครสวรรค์มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยังมีชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวทางการค้าระหว่างอยุธยากับจีน และปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศจีน (สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง, 2542, น. 7219) และสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง (2542, น. 7219) กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์มี 5 กลุ่ม คือ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนไหหลำ ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋วกับชาวจีนไหหลำ จากคำบอกเล่าของชาวจีนหลายท่านกล่าวไว้ว่า จีนไหหลำเป็นชาวจีนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณแควใหญ่ (แถบแม่น้ำน่าน) บ้านมะเกลือ และตำบลเก้าเลี้ยว (ในปี พ.ศ. 2516 ตำบลเก้าเลี้ยวได้ขึ้นมาเป็นอำเภอเก้าเลี้ยว) หลักฐานที่สามารถยืนยันคำกล่าวนี้คือ ศาลเจ้าสุ่ยเว่ยเหนียง หรือศาลเจ้าแม่ทับทิมที่ชาวจีนไหหลำได้สร้างขึ้น เป็นศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในตำบลปากน้ำโพ

และเนื่องจากการขยายตัวทางการค้าโดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา ทำให้ชาวจีนหลังไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น จนกระทั่งมีการย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันออก คือ ฝั่งแม่น้ำน่านมายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” ซึ่งเป็นบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก (หอวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ม.ป.ป.)

จึงสรุปได้ว่า ชาวจีนอพยพเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ส่วนชาวจีนไหหลำในจังหวัดนครสวรรค์ถือเป็นกลุ่มแรกที่ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว และตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ และต่อมาจึงมีชาวจีนแต้จิ๋ว จีนแคะ และจีนกวางตุ้งก็เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดนครสวรรค์เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าบริเวณตลาดปากน้ำโพถือเป็นแหล่งที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

2.3 ความรู้ทั่วไปของอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เมืองนครสวรรค์หรือปากน้ำโพ คือ บริเวณแม่น้ำน่านและแม่น้ำปิงไหลมารวมกันจึงเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา ปากน้ำโพชื่อ “โพ” มาจากชื่อคลองโพ (จังหวัดอุตรดิตถ์) ไหลลงแม่น้ำน่าน

คนสมัยก่อนจึงเรียกแม่น้ำน่านทั้งสายที่ไหลผ่านตั้งแต่จังหวัดอุตรดิตถ์ จนถึงจังหวัดนครสวรรค์ว่า “แม่น้ำโพ” แล้วเรียกตรงปากน้ำน่านว่า “ปากแม่น้ำโพ” (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2559)

ปากน้ำโพมีการเรียกกันมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยปากน้ำโพเป็นต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเกิดจากแม่น้ำปิงที่มีสีของน้ำใสหรือคล้ำกับแม่น้ำน่านที่มีสีน้ำขุ่นแดงที่มาจากคำว่าปากน้ำโพ สันนิษฐานได้ 2 ประการ คือ อาจมาจากคำว่าปากน้ำไหลเพราะเป็นที่ปากน้ำปิง ยม และน่านมารวมกัน เป็นต้นแม่น้ำเจ้าพระยา อีกประการหนึ่ง คือ มีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่อยู่ตรงปากน้ำในบริเวณวัดโพธิ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลเจ้าพ่อกวอนอยู่ในปัจจุบันจึงเรียกกันว่าปากน้ำโพ และชาวบ้านในชุมชนปากน้ำโพจะประกอบอาชีพทำการประมงเป็นหลัก เช่น การเลี้ยงปลาในกระชังในบ่อปลาหรือจับปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติ และการค้าขาย เช่น การขายเสื้อผ้า เปิดร้านอาหาร เปิดร้านทอง (พัชรี ดินฟ้า, 2556, บทนำ)

ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 มีการขยายตัวทางการค้าจึงทำให้ชาวจีนต่างหลั่งไหลเข้ามาค้าขาย แร่งงานและประกอบการค้าต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้นและได้ย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันตกคือฝั่งแม่น้ำน่านมาเป็นฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบันคือ ตลาดปากน้ำโพใน ปี พ.ศ. 2447 มีจำนวนชาวจีนในจังหวัดนครสวรรค์ประมาณ 6,000 คนในขณะที่ภาคกลาง ซึ่งมีจำนวนชาวจีนประมาณ 10,000 คนและจำนวนคนจีนในมณฑลนครสวรรค์นั้นจัดว่าอยู่ในอันดับ 3 รองมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดภูเก็ต (สุภรณ์ โอเจริญและคณะ, 2541)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า เมืองนครสวรรค์หรือปากน้ำโพเป็นแหล่งการค้าขาย ดังนั้น จึงส่งผลให้คนจีนจำนวนมากอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากปากน้ำโพเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

เมืองนครสวรรค์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใจกลางท้องที่อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ อยู่พื้นที่ครอบคลุม 5 ตำบล ดังนี้

- 1) ตำบลปากน้ำโพทั้งตำบล
- 2) ตำบลนครสวรรค์ตก หมู่ที่ 1, 4, 5, 9, 10
- 3) ตำบลนครสวรรค์ออก หมู่ที่ 1, 4, 5, 6, 7
- 4) ตำบลวัดไทร หมู่ที่ 10, 11, 12, 13
- 5) ตำบลแควใหญ่ หมู่บ้านที่ 4, หมู่บ้านที่ 7, หมู่บ้านที่ 10 (เทศบาลนครสวรรค์, 2563)

2.3.2 สภาพภูมิศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ

ลักษณะภูมิประเทศในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มโดยมีภูเขาขนาดเล็กอยู่ตอนกลาง ได้แก่ เขากบ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 185.50 เมตร นอกจากนี้ ยังมีเขาน้อยเขาวัดไทรเขาดาวดิงส์และเขาโกรกพม่าที่มีลักษณะเป็นภูเขา

ขนาดเล็กมีแม่น้ำปิงผ่านกลางพื้นที่ตั้งแต่ทางด้านทิศเหนืออ้อมมาทาง ทิศตะวันออกแล้วเลี้ยวลงใต้มา รวมกับแม่น้ำน่านบริเวณปากน้ำโพ ซึ่งเป็นต้นแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านทิศตะวันออกของเทศบาล (เทศบาลนครสวรรค์, 2563)

เทศบาลนครสวรรค์ (2563) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในเทศบาล นครสวรรค์ ดังนี้

1) ป่าไม้ในเขตเทศบาลมีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นป่าไม้อยู่ตามเทือกเขาภูกวน้อย เขาวัดไพร เขาดาวดึงส์และเขาโกรกพม่าซึ่งมีลักษณะเป็นป่าโปร่งเชิงเขามีบางส่วนเป็นป่าปกคลุมหนาแน่น

2) แหล่งน้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาเกิดจากการไหลมารวมกันของแม่น้ำปิงและ แม่น้ำน่าน ที่บริเวณปากน้ำโพ แล้วไหลลงทางทิศใต้สู่ที่ราบลุ่มภาคกลางและออกสู่ทะเลที่อ่าวไทยเป็น แม่น้ำสายสำคัญ ที่มีประโยชน์ทั้งทางด้านการเกษตรการคมนาคมการอุตสาหกรรมการอุปโภคบริโภค ของพื้นที่บริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำมาตั้งแต่อดีตและยังเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญอีกด้วย อีกทั้งยังมี แม่น้ำปิงเป็นลำน้ำสายใหญ่ที่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาภาคเหนือไหลผ่านท้องที่อำเภอบรรพตพิสัยอำเภอ แก้วเลี้ยวมาบรรจบกับแม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตำบลปากน้ำโพเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่สำคัญอีกสายหนึ่งทั้งในด้านการเกษตรอุตสาหกรรมการอุปโภคบริโภคของประชากรบริเวณสอง ฝั่งที่แม่น้ำไหลผ่าน และสุดท้ายคือแม่น้ำน่านเป็นลำน้ำสายใหญ่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาฝิ่ปันน้ำ จังหวัดน่านไหลผ่านจังหวัดสำคัญคือพิษณุโลกพิจิตรและผ่านท้องที่อำเภอชุมแสงบรรจบกับแม่น้ำวัง แล้วไหลผ่านอำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนมาบรรจบกับแม่น้ำปิงที่ตำบลปากน้ำโพเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ ประโยชน์ทั้งด้านการเกษตร การคมนาคมและการอุปโภคบริโภค

สภาพภูมิศาสตร์ในชุมชนปากน้ำโพหรือเมืองนครสวรรค์เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นชุมชน ที่มีแม่น้ำไหลผ่าน มีภูเขาอยู่เล็กน้อย (ชาญเวช อ่องทิพย์และคณะ, 2556)

ภูมิอากาศโดยทั่วไปจะเป็นภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน ที่มีลักษณะค่อนข้างร้อน และแห้งแล้งมีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 34.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยที่ 20 องศา เซลเซียสและอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีที่ 28.7 องศาเซลเซียส มีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม โดยเฉพาะในเขตเทศบาลถือว่าเป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกของจังหวัด ซึ่งมีฝนตกอยู่ระหว่าง 80 - 100 วัน ต่อปี (เทศบาลนครสวรรค์, 2563)

2.3.3 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ในเขตเทศบาลมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่น่าสนใจดังนี้

1) วัดนครสวรรค์และหลวงพ่อศรีสวรรค์ (วัดหัวเมือง)

วัดนครสวรรค์ เป็นพระอารามหลวงตั้งอยู่ในตลาดปากน้ำโพ ภายในพระอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อศรีสวรรค์ เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นสถานที่ที่เคารพ

สักการะของชาวเมืองหลวงพ่อศรีสุวรรณค์เป็นพระพุทธรูปที่มีความสง่างามเป็นอย่างมาก ผู้ที่ผ่านจังหวัดนครสวรรค์จะแวะมานมัสการหลวงพ่อศรีสุวรรณค์อย่างแน่นนอนเพื่อความเป็นศิริมงคลของตน อีกทั้งยังวัดนครสวรรค์และหลวงพ่อศรีสุวรรณค์เป็นที่ประดิษฐานพระผู้ให้อภัยยิ่งหรือพระหันหลังให้กัน อยู่หลังโบสถ์วัดนครสวรรค์ด้านถนนเทพสิทธิชัย หันหน้าไปทางทิศตะวันออกองค์หนึ่ง อีกองค์หนึ่ง หันหน้าไปทางทิศตะวันตก เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ มีประวัติว่าชนชาติพม่าเป็นผู้สร้าง การหันหลังให้กัน อาจมีความหมายถึงการให้อภัยไม่จองเวรจองกรรมกันอีกต่อไป และภายในโบสถ์วัดนครสวรรค์นั้น มีพระพุทธรูปนามว่า หลวงพ่อศรีสุวรรณค์เป็นที่เคารพสักการะของชาวนครสวรรค์ (Dooasia ข้อมูลท่องเที่ยว-วัดนครสวรรค์, 2550)

2) วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา)

วัดจอมคีรีนาคพรตอยู่นอกตัวเมืองปากน้ำโพก่อน จะถึงสะพานเดชาติวงศ์ วัดนี้ตั้งอยู่บนเนินเขาเตี้ย ๆ ทางด้านซ้ายมือของถนนพหลโยธิน เมื่อขึ้นไปแล้วจะมองเห็นทัศนียภาพอันงดงามของแม่น้ำเจ้าพระยาสะพานแรก และสะพานเดชาติวงศ์ ซึ่งเป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาสะพานแรก และสะพานสร้างใหม่อีกสะพานหนึ่งแล่นขนานกัน ที่วัดนี้มีรอยพระพุทธรูป มีงานนมัสการทุกเดือน 12 นอกจากนี้ ก็มีศาลาอยู่แห่งหนึ่งเรียกว่า ศาลาเทวดา สร้างเพราะสามารถบรรจุกคนได้มากมายไม่รู้จักเต็มวัดจอมคีรีนาคพรตเป็นวัดโบราณ เดิมมีชื่อเรียกว่า “วัดล้นทม” บ้าง “วัดเขา” บ้าง “วัดเขานครสวรรค์” บ้าง จนถึงสมัย ร.4 ใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า “วัดเขาบวชนาค” แต่หลักฐานจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีชื่ออย่างอื่นคือ “วัดสุวรรณคีรีนาคพรต” ต่อมาในราวปี พ.ศ. 2425 พระยาราชสัมภารากร (เลื่อน สุรนันท์) ได้เขียนบอกชื่อขณะเดินทางผ่านไปเมืองเชียงใหม่ว่า “วัดหัวเมือง” ประมาณปี พ.ศ. 2449 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 วัดนี้จึงมีชื่ออย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบันว่า “วัดจอมคีรีนาคพรต” แต่คนทั่วไปยังคงเรียกว่า “วัดเขาบวชนาค” หรือเรียกแบบย่อ ๆ ว่า “วัดเขา” (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

3) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ตั้งอยู่บนถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสง หันหน้าลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่แม่น้ำสองสี 4 สายมารวมกัน เรียกว่าปากน้ำไหลหรือปากน้ำโพ ศาลเดิมเป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง จากจารึกในระฆังโบราณคู่ศาล ระบุปีที่ผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายใน ค.ศ.1870 (พ.ศ. 2413) แสดงให้ทราบว่าศาลเจ้าแห่งนี้มีอายุมากกว่า 130 ปี จึงมีการบูรณปฏิสังขรณ์หลายครั้ง จากป้ายไม้กลางศาลเขียนว่า “บันเถ่ากงเบียว” ระบุปีที่สร้างศาลใหม่เป็นภาษาจีน หรือ ค.ศ. 1909 (พ.ศ. 2443) ปัจจุบันลักษณะศาลเจ้าเป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 หน้าสุด คือ ส่วนที่สร้างใหม่ประดิษฐานแท่นบูชาเทพยดาฟ้าดิน ตอนที่ 2 ตอนกลาง เป็นอาคารไม้ดั้งเดิม ตอนที่ 3 ตอนในสุด เป็นส่วนที่สร้างใหม่ มีแท่นที่ประดิษฐานองค์เทพเจ้าบันเถ่ากงเจ้าแม่สวรรค์ อยู่ด้านซ้าย (ป้ายความรู้ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม, 2563)

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม หลังศาลประดับด้วยมังกรคู่ชูลูกแก้ว ปลายสันหลังทอดยาวลงมาเป็นมังกรหิวหงายที่สวยงามตระการตา เเด่นตระหง่านคู่เมืองนครสวรรค์ สถานที่แห่งนี้ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นักท่องเที่ยวสักการะ 8 แทน ดังนี้ แทนที่ 1 เจ้าพ่อเทพารักษ์ แทนที่ 2 เจ้าพ่อ กวนอู แทนที่ 3 เจ้าแม่ทับทิม-เจ้าแม่สุวรรณค์ แทนที่ 4 เจ้าพ่อสามตา แทนที่ 5 เจ้าที่ แทนที่ 6 พี่น้องร้อยแปด แทนที่ 7 เหล่ากงแทนที่ 8 ป้ายฟ้าดิน (ป้ายความรู้ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม, 2563)

4) ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์เป็นจุดเริ่มต้นแม่น้ำเจ้าพระยา และตำบลปากน้ำโพ ก็ได้ชื่อว่าเป็นเมืองต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านได้ไหลมาบรรจบกันที่ตำบลปากน้ำโพ บริเวณด้านหน้าเขื่อนในตัวเมือง ซึ่งเป็นจุดรวมของแม่น้ำทั้งสองสาย คือ แม่น้ำปิงและแม่น้ำน่าน ในตำบลแห่งนี้จะมองเห็นถึงความแตกต่างของสายน้ำทั้งสองได้อย่างชัดเจน นั่นก็คือ แม่น้ำน่านจะมีสีค่อนข้างแดงและแม่น้ำปิงจะเป็นสีค่อนข้างไปทางเขียว เมื่อมาบรรจบกันแล้วจึงค่อย ๆ รวมตัวเข้าด้วยกันกลายเป็นแม่น้ำสายใหญ่ เป็นสายสำคัญของประเทศไทยไหลผ่านจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางไปจนถึงกรุงเทพมหานคร และออกอ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำเจ้าพระยามีความยาวประมาณ 370 กิโลเมตร จุดชมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา คือ บริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเที่ยวทางเรือเพื่อชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา (มิวเซียมสยาม, 2559)

5) เขาวรรณถบรรพต (เขากบ)

เขาวรรณถบรรพต (เขากบ) เป็นวัดเก่าแก่ของนครสวรรค์ ตั้งอยู่บนยอดเขาและเชิงเขากบ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 185.50 เมตร มีทางขึ้น 2 ทาง คือ ทางเดินขึ้นบันไดจำนวน 437 ขั้น และอีกด้านหนึ่งมีถนนลาดยางขึ้นสู่ยอดเขา และวัดวรรณถบรรพต (เขากบ) เป็นวัดที่มีเนื้อที่ ไม่มาก เนื่องจากวัดแห่งนี้ตั้งอยู่บนเขาจึงทำให้การขยายเป็นไปได้อย่างยาก จุดเด่นของวัดวรรณถบรรพตคือ มีรอยพระพุทธรูปจำลองสมัยสุโขทัย มีเจดีย์ที่ผู้คนนับถือและมีความเชื่อว่า เมื่อขึ้นมาวัดนี้นอกจากการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วยังมีการมาขอสิ่งที่ปรารถนาจากเจดีย์นี้ที่อยู่บนวัดโดยการเดินวนรอบ ๆ เจดีย์และคิดสิ่งที่ต้องการและจะสมหวัง และนมัสการหลวงพ่อทอง กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเมื่อขึ้นมา จะเห็นทัศนียภาพของเมืองนครสวรรค์ วัดวรรณถบรรพต เป็นวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนครสวรรค์ และเป็นที่น่าถือของคนที่ต้องถิ่นและต่างถิ่น ทางเข้าวัดวรรณถบรรพต ต้องเดินขึ้นบันไดหรือรถยนต์ส่วนบุคคลด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษโดยใช้เวลาเดินทางจากตัวเมืองนครสวรรค์ประมาณ 30 นาที (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

2.3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลนครสวรรค์ (2563) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาลในเขตเทศบาลในเทศบาลนครสวรรค์ไว้ว่า มีจำนวน 6 แห่ง แยกเป็น โรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ มีจำนวนเตียงรักษาคนไข้ทั้งหมด 661 เตียง และโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลศรีสวรรค์ โรงพยาบาลปากน้ำโพ โรงพยาบาลรวมแพทย์นครสวรรค์ โรงพยาบาลรัตนเวช นครสวรรค์ และโรงพยาบาลร่มฉัตร รวมจำนวนเตียงที่ให้การรักษาคอนไข้ทั้งหมด 473 เตียง นับว่าเป็นอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีสถานที่รักษาพยาบาลจำนวนมาก ส่งผลให้ชาวจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียงมีสถานที่รักษาพยาบาลเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ ยังมีคลินิกอีกหลายแห่งเปิดให้บริการรักษาคอนไข้อีกด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาถึงการอพยพ และการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในแผ่นดินไทย อีกทั้งยังศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย ดังนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชนาภา เมธิเกรียงไกร (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและความเปลี่ยนแปลงของประเพณีสังคมรวมถึงกระบวนการสืบทอดประเพณีสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ ขอบเขตของการวิจัย คือ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะชุมชนตลาดบ้านใหม่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยคือ ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และพระสงฆ์ที่เป็นชาวจีน โรงเจเจ้าหน้าที่ที่ดูแลวัดจีนและผู้ที่อยู่ดูแลศาลเจ้าในพื้นที่ รวมถึงมูลนิธิ หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ ส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตามประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีนอยู่ ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลหยวนเซียว เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลขนมจ้างวันเกิดเทพเจ้า เทศกาลสารทจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์และเทศกาลกินเจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนแต่ละรุ่นจะมีวิถีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และพวกเขาจะปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และพวกเขาได้มีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย วิธีการสืบทอดประเพณีในปัจจุบันมีการกระทำหลาย ๆ แบบ มีทั้งแบบทางตรงและทางอ้อม เช่น การเล่าและอธิบายถึง

ความสำคัญของประเพณีให้กับลูกหลาน สาเหตุในการจัดไหว้แนะนำเครื่องเซ่นไหว้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ลูกหลานเป็นผู้ที่ไปปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ชุมชนตลาดบ้านใหม่ถือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีน โดยมีศาสนาสถานจีนเป็นสถานที่หลักในการสืบทอดและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีจีน

อัคราชัย เสมมณ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง คนจีนยูนนานมุสลิมในเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพลวัตทางสังคมของคนจีนมุสลิมยูนนานในเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาจากเอกสารรวมถึงการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะประเด็น โดยการเลือกผู้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเลือกผู้นำชุมชนที่ก่อตั้งชุมชนในระยะแรก และผู้นำทางศาสนาจำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีชาวจีนมุสลิมอาศัยอยู่ 2 สถานที่ใหญ่ด้วยกัน คือ กลุ่มคนจีนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในตัวเมือง คนจีนกลุ่มนี้เข้ามาเชียงใหม่ตั้งแต่ยุคสมัยวัวต่างม้า และชาวจีนกลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มชาวจีนยูนนานมุสลิมที่เก่าแก่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ และอีกกลุ่มคือกลุ่มของชาวจีนมุสลิมที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อพยพเข้ามาในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองภายในประเทศจีน โดยเข้ามาพร้อม ๆ กับกลุ่มของทหารคณะชาติก๊กมินตั๋ง และคนจีนมุสลิมยูนนานทั้งสองกลุ่มได้รับผลกระทบจากกระแสของโลกสภาพสังคม การเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มีทั้งความเป็นไทยและความเป็นจีน การเป็นคนจีนนับถือศาสนาอิสลามอยู่ในคนเดียวกัน และพูดได้หลายภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาจีนกลาง ภาษาเหนือและภาษาอาหรับ และพวกเขานิยมอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่ม โดยมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีผู้นำศาสนาเป็นผู้นำชุมชน

พรพรรณ จันทโรนานท์ (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปากน้ำเมืองท่าโบราณ : ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อให้มีความรู้ถึงเรื่องการอพยพของชาวจีนที่ตำบลปากน้ำ 2) เพื่อให้รู้ถึงการกระจายตัวและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวจีนในตำบลปากน้ำ 3) เพื่อให้รู้ถึงความเชื่อและวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนในตำบลปากน้ำ 4) เพื่อให้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยสำคัญที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนในตำบลปากน้ำ 5) เพื่อให้รู้ถึงวัฒนธรรมจีนว่าเป็นวัฒนธรรมเข้มแข็งที่ยากต่อการผสมกลมกลืน ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาเพียงตำบลปากน้ำในเขตอำเภอสมุทรปราการเท่านั้น ส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 คน เป็นชาวตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง สมุทรปราการ 24 คน และตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ 6 คน ผลการวิจัยพบว่า ปากน้ำมีบทบาทด้านการค้ามาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังนั้น ปากน้ำจึงเป็นแหล่งที่ชาวจีนอพยพมาประเทศไทยด้วยเรือหนึ่การจ่ายค่าเช่าเมืองก่อนถึงปากน้ำ ต่อมาปากน้ำจึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราวของผู้อพยพและเป็นที่อยู่ถาวรของพวกเขาลงมาที่เดินทางมาหาอนาคตในประเทศไทย ชาวจีนแต่จิวเป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยมากที่สุดและชาวจีนอพยพที่ปากน้ำก็มีชาวจีนแต่จิวเป็นจำนวนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ปากน้ำมีชาวจีนแต่จิวเป็นหลัก ชาวฮากการองลงมา และการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนแต่จิวที่ปากน้ำก็เหมือนกับที่อื่น พวกเขาจะอาศัย

อยู่กันเป็นกลุ่มตามบ้านเกิด และพวกเขามีวิถีชีวิตแบบบ้านเกิด ทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยของพวกเขา กลายเป็นเมืองจีนขนาดเล็ก ในปัจจุบัน สังคมชาวจีนมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก พวกเขามีฐานะ การเงินมั่นคงและอาชีพที่ประกอบกรนั้นแตกต่างไปจากบรรพบุรุษ แต่ก็ยังมีคนส่วนหนึ่งยังประกอบอาชีพ เกี่ยวข้องกับการประมง นอกจากนี้สังคมนชาวจีนยังมีการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาเหมือนเดิม และจัดการเช่นไหว้เทพเจ้าในเทศกาลประจำปีเหมือนเดิม แต่ลูกหลานของพวกเขายังคงปฏิบัติ ประเพณีต่าง ๆ นั้นไม่เหมือนกับบรรพบุรุษ ดังนั้นประเพณีวัฒนธรรมจีนในปากน้ำมีการเปลี่ยนแปลง ตามสังคม

LAN CHANGLONG (2555) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและการปรับเปลี่ยนทาง วัฒนธรรม: กรณีศึกษาชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ในชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่ทำให้กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในชุมชนบางน้ำผึ้ง และวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนใน ชุมชนบางน้ำผึ้ง ขอบเขตของการวิจัยคือ ผู้วิจัยศึกษาพื้นที่ของตำบลบางน้ำผึ้งและบริเวณชุมชน ใกล้เคียงที่พบวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในอำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยใช้วิธีการ สัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ในชุมชนบางน้ำผึ้งแบบร่วมวงพูดคุยและสัมภาษณ์รายบุคคล แบบเจาะจงเฉพาะตัวจำนวน 10 ครอบครัว โดย 7 ครอบครัวอยู่ในชุมชนบางน้ำผึ้ง อีก 3 ครอบครัว เป็นตัวแทนของลูกหลานจีนฮกเกี้ยนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคนจีน ฮกเกี้ยนเหล่านี้ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนบางน้ำผึ้งกว่า 100 กว่าปี ปัจจัยภายในของการ อพยพมาอยู่ในพื้นที่แห่งนี้เพราะว่า 1) ความยากจน ขาดที่ดินทำกิน 2) ปัญหาข้อขัดแย้งอย่างรุนแรง ระหว่างตระกูล 3) การหลีกเลี่ยงถูกเกณฑ์ทหาร และ 4) การหลีกเลี่ยงการถูกขูดตริภาษี ส่วนปัจจัย ภายนอกที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนเดินทางมาประเทศไทยคือ ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย และความมีน้ำใจของคนไทย อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนก็ได้มีการผสมผสานกับสังคมไทย

พรพรรณ จันทโรนานท์ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รายงานการวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลโพธาราม : การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ปัจจัยสำคัญต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมทั้งรูปแบบใหม่ ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลโพธาราม 2) เพื่อศึกษาประวัติชีวิตเกี่ยวกับ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลโพธาราม 3) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธมหายานที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชาวไทย เชื้อสายจีนในตำบลโพธารามและแนวโน้มในอนาคตเป็นอย่างไร ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษา ตำบลโพธารามเท่านั้น ซึ่งเป็นเขตเทศบาลเมืองเท่านั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการลงพื้นที่ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 44 ท่าน และข้อมูลที่สอบถามจากผู้เฝ้าศาลเจ้า 5 แห่ง โรงเจ 3 แห่ง โรงเรียนจีน 1 แห่ง รวมเป็น 9 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวจีนแต่จิวเป็นกลุ่มภาษาที่มี

อัตลักษณ์วัฒนธรรมโดดเด่นโดยเฉพาะภาษาแต้จิ๋ว และการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนามีผลต่ออัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของชาวจีนกลุ่มภาษาไทหล้าและภาษาแคะ นอกจากนี้ ภาษาจีนแต้จิ๋วเป็นภาษากลางสำหรับชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนในโพธาราม 2) ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าพ่อกวนอู ศาลเจ้าพ่อปูนเถ่ากง ศาลเจ้าพ่อสามตา โรงเจชุนเทียนตั่ว โรงเจฮั้งเม้งตั่ว โรงเจชีวเทียนตั่ว และโรงเรียนเจ็ยไซ้เป็นอัตลักษณ์ที่ทำให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในโพธาราม 3) ความทันสมัยเป็นปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในโพธาราม

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยสามารถทำให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย โดยเฉพาะการปรับตัวทางวัฒนธรรมหรือการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อเข้ากับสังคมไทย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา งานวิจัยด้านนี้ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของคนจีน และความเปลี่ยนแปลงของประเพณีทางสังคมรวมถึงกระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินในด้านต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย มีดังนี้

เหนือขวัญ บัวเฟื่อน (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมการสืบทอดภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีน ดอยแม่สลอง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในการสื่อสาร และวัฒนธรรมการสืบทอดภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบนดอยแม่สลอง จังหวัดเชียงราย ขอบเขตของการวิจัย คือ ดอยแม่สลอง จังหวัดเชียงรายโดยมีการสืบทอดเชื้อสายจีนมาตั้งแต่รุ่นที่หนึ่งจนถึงปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจพร้อมสัมภาษณ์จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ใช้ภาษาจีนยูนนานสื่อสารกันภายในครอบครัวร้อยละ 86 ใช้ทั้งภาษาจีนกลางและภาษาจีนยูนนานร้อยละ 14 ส่วนภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันจะใช้ภาษาไทยและภาษาจีนทั้งสองภาษามากที่สุดร้อยละ 88 และไม่มีการสืบทอดภาษาอย่างเป็นทางการร้อยละ 64 ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่มีความรู้ทางภาษาจีนอยู่อย่างต่อเนื่องและมีความต้องการสืบทอดมรดกทางภาษาให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

ชนาภา เมธเกรียงไกร (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและความเปลี่ยนแปลงของประเพณีทางสังคมรวมถึงกระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ ขอบเขตของการวิจัย คือ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านแนวคิดในเรื่องโครงสร้างที่เกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดบ้านใหม่ จะปลูกฝัง และสืบทอดประเพณีในสอง

รูปแบบ คือ รูปแบบทางตรงและรูปแบบทางอ้อม เช่น อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของประเพณีจีน นอกจากนี้จะให้ลูกหลานเป็นผู้ปฏิบัติโดยตนเอง และผู้ใหญ่จะทำให้ดูเป็นตัวอย่างเพื่อให้ลูกหลานสามารถสืบทอดเป็นรุ่นต่อไป อย่างไรก็ตาม ชุมชนตลาดบ้านใหม่สามารถถือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในด้านวัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีน โดยมีศาสนสถานจีนเป็นแกนหลักในการส่งเสริมในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีน กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ต่อลูกหลานชาวจีนแต่ละรุ่น ทำให้เกิดความสำนึกที่จะปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นประเพณีที่ดั่งามของบรรพบุรุษสืบทอดต่อไป

นฤมล ลกะวงศ์และอนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในชุมชนบ้านหนองมณฑา (มอวาคี) ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหนองมณฑา (มอวาคี) รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในชุมชนบ้านหนองมณฑา (มอวาคี) ตำบลแม่วินอำเภอแม่วางจังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตการวิจัย คือ การรวบรวมเก็บข้อมูลจากภาคเอกสารและภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านหนองมณฑา (มอวาคี) มีกระบวนการสร้างข้อตกลงร่วมกันการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในชุมชนตลอดจนจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนในหมู่บ้านหนองมณฑาเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในชุมชนบ้านหนองมณฑา

ธนทรัพย์ มีทรัพย์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารเพื่อการสืบทอดภาษาจีนของชาวจีนในเขตชุมชนชาวจีนกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในบริบทต่าง ๆ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อการสืบทอดภาษาจีนของชาวจีนในชุมชนชาวจีนย่านเยาวราช ขอบเขตการวิจัย คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวชาวจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวจีนย่านเยาวราช จำนวน 10 ครอบครัว และครอบครัวละ 3 รุ่น ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมในการสื่อสารเพื่อสืบทอดภาษาจีนของตนเอง ส่วนลักษณะที่เกิดขึ้นในทั้งครอบครัวและนอกครอบครัว คือ การสืบทอดแบบทางตรงและการสืบทอดแบบทางอ้อม ยกตัวอย่างเช่น พวกเขาจะใช้ภาษาจีนกลางในชีวิตประจำวันของตนเอง การรับสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน การโน้มมน้ำใจเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาจีน

เอมอร ชลพิไลพงศ์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนในเขตไชน่าทาวน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารของชาวจีนในการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างรุ่นต่อรุ่น และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม ขอบเขตการวิจัย คือ การเก็บข้อมูลการศึกษาจากครอบครัวชาวจีนที่มีสมาชิก 3 รุ่น ใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยศึกษาในแนวชาติพันธุ์วิทยาและการสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับประวัติครอบครัว และวัฒนธรรมจีน

ต่าง ๆ ในด้านภาษาและปัจจัย 4 จำนวน 10 ครอบครัวในย่านไชน่าทาวน์ โดยรุ่นที่หนึ่งจะต้องอพยพมาจากประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบในการสื่อสารของชาวจีนในไชน่าทาวน์ มี 2 รูปแบบ คือ การสื่อสารแบบเป็นกิจจะลักษณะ (การสื่อสารโดยตรง) โดยชาวจีนรุ่นแรกจะใช้วิธีการสอนโดยตรง เพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้วัฒนธรรมจีนในด้านต่าง ๆ ส่วนชาวจีนรุ่นแรกจะใช้รูปแบบ การสื่อสารแบบไม่เป็นกิจจะลักษณะ (การสื่อสารโดยอ้อม) เป็นการสื่อสารโดยไม่ได้ตั้งใจจะสื่อสาร เป็นการทำซ้ำบ่อย ๆ หรือบางครั้งก็ไม่มี การสื่อสารใด ๆ แต่ลูกหลานเกิดกระบวนการเรียนรู้จนสามารถรับรู้วัฒนธรรมจีนต่าง ๆ ได้เองในที่สุด โดยครอบครัวกลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสาร ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายใน ดังนี้ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ลักษณะนิสัยของสมาชิกภายในครอบครัว และเวลาในการสื่อสาร ส่วนปัจจัยภายนอก มีดังนี้ เพื่อนหรือโรงเรียน สื่อมวลชน และสมาคมต่าง ๆ นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐ และนโยบายของรัฐ ก็มีผลต่อการสื่อสารเช่นกัน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนไม่มากนัก

สรุปว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยนั้นมีอยู่หลากหลาย แต่โดยสรุปแล้วการสืบทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเกิดจากกระบวนการปลูกฝัง ถ่ายทอดทั้งทางตรงและทางอ้อมจากคนภายในครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ที่ใกล้ชิดให้แก่ลูกหลานของตน ตลอดจนคนในชุมชน และหน่วยงานภายในชุมชนที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เยาวชนปฏิบัติตามวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของตน กระตุ้นและผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในความเป็นจีนให้แก่ลูกหลานชาวจีนแต่ละรุ่น ก่อให้เกิดความสำนึกที่จะปฏิบัติตามและสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนของบรรพบุรุษให้คงอยู่สืบต่อไป

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย มีดังนี้

ธุมวดี สิริปัญญาฐิติ (2563) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ ขอบเขตของการวิจัยคือ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวน 17 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มเป้าหมายแบบลูกโซ่ (Snow - ball) โดยรวบรวมเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ศึกษาได้จำนวน 7 เพลง ได้แก่ 1) เพลง 嗲呀嗲 (FENG YA FENG) 2) เพลง 门脚丛柑 (MEN JIAO CONG GAN) 3) เพลง 天顶一只鹅 (TIAN DING YI ZHI E) 4) เพลง 目眯眯 (MU MI MI) 5) เพลง 月

光光 (YUE GUANG GUANG) 6) เพลง 火金姑 (HUO JIN GU) และ 7) เพลง 一只鸡仔 (YI ZHI JI ZAI) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการไม่ได้มีความสำคัญเชิงบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีน คือ ไม่ได้นำมาใช้ร้องกล่อมเด็ก เพราะว่าสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านการใช้ภาษาจีนถิ่น ลักษณะโครงสร้างครอบครัว วิธีชีวิตรวมถึงความเจริญของเทคโนโลยีและสื่อบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัจจัยที่ทำให้เพลงกล่อมเด็กภาษาจีนหมดความสำคัญลงไป คงเหลือไว้เพียงคุณค่าเชิงสังคมวัฒนธรรมที่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพวิถีชีวิต ค่านิยมต่าง ๆ ของชาวไทยเชื้อสายจีนในสมัยอดีตที่แทรกอยู่ในเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก ๆ เท่านั้น

ภัทรกร สุวรรณจินดา (2560) ศึกษาวิจัย เรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราช มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนผ่านทางขนบธรรมเนียมประเพณี 2) เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช 3) เพื่อศึกษาถึงวิธีการขัดเกลาทางสังคมในระดับครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช ขอบเขตของการวิจัยคือ ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ประชากรจำนวน 15 คน ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในย่านเยาวราช เป็นกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ที่อยู่วัยทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ในรอบ 1 ปี คนไทยเชื้อสายจีนมีเทศกาลที่สำคัญให้ทำอยู่มีหลายเทศกาล เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ทัศนคติ ค่านิยม วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนได้ผสมผสานไปกับสังคมและวัฒนธรรมแบบไทย จึงทำให้เทศกาลบางอย่างได้เสื่อมสลาย ถึงแม้คนไทยเชื้อสายจีนยังยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีแบบจีนอยู่ แต่พวกเขาก็ได้มีการปรับตัวตามสภาพสังคมไทย นอกจากนี้ เศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการไหว้ในปัจจุบันผู้ใหญ่จะใช้วิธีการเล่า และสั่งสอนลูกหลานผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ในช่วงเทศกาลจะเป็นช่วงที่คนไทยเชื้อสายจีนจะได้สั่งสอนลูกหลานผ่านการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ให้ทราบ เพื่อให้ลูกหลานได้ทราบถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของจีนไว้และได้ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของตนเอง

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พลวัตของความเป็นชาวจีนยูนนานในภาคเหนือของประเทศไทย: การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของความเป็นชาติพันธุ์จีนยูนนานในบูรณาการประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาการสร้างแตกต่างและความเหมือนกว่าทางสังคมนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ 3) เพื่อศึกษาองค์กรทางสังคมชาวจีนยูนนานในประเทศไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษากลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่า “จีนยูนนาน” และเชื่อว่าตนเองสืบทอดเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่เป็นคนจีนยูนนาน และพวกเขาได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยหลังปี พ.ศ. 2496 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2553) อีกทั้งยังการศึกษาสามารถได้ขยาย และได้ข้อมูลเบื้องต้น

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นโดยทหารจีนคณะชาติ จำนวน 12 พื้นที่ และหมู่บ้านที่เป็นของประชาชน ได้แก่ บ้านเวียงหมอก และบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน และการสนทนากลุ่มอีก 12 กลุ่ม แต่ละกลุ่มนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 คน และผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลของชาวจีนยูนนานที่เป็นคนสองสัญชาติระหว่างไทยกับพม่า จำนวน 5 คน รวมถึงการเก็บข้อมูลพิธีกรรมผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการกลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวจีนยูนนานในประเทศไทยนั้นมีกระบวนการสร้างขึ้นสองฝ่ายคือ รัฐไทยที่พยายามสร้างความเป็นจีนยูนนานจนกลมกลืนกลายเป็นพลเมือง กับกลุ่มชาวจีนยูนนานบางส่วนที่ไม่ยอมกลมกลืน (เปลี่ยนแปลง) จนรักษาความเป็นคนจีนอยู่ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งคือคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานฝ่ายที่ไม่ยอมกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่น ๆ จนรักษาความเป็นคนจีนอยู่ อย่างไรก็ตาม ความเป็นชาติพันธุ์คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทยจะมีรูปแบบ 3 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 คือ คนที่สืบเชื้อสายความเป็นคนจีนจากบิดาเท่านั้น และคนกลุ่มนี้จะได้เข้าเป็นพลเมืองของเมืองรัฐไทย แบบที่ 2 คือ คนที่สืบเชื้อสายความเป็นคนจีนจากบิดาเท่านั้นและบิดามักมีอำนาจทางเศรษฐกิจและอยู่ในพื้นที่ทางสังคมที่สามารถแสดงถึงความเป็นจีน ปัจจุบันคนกลุ่มนี้กลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน แบบที่ 3 คือ กลุ่มคนที่กำลังหวนกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของชาติพันธุ์จีนฮั่น (ชาวฮั่นถือเป็นประชากรส่วนใหญ่ในประเทศจีน คิดเป็น 92% ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ของประเทศจีน

บุญยง ชื่นสุวิมล (2551) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง โบบี้ความเปลี่ยนแปลงของระบบครอบครัวชุมชน ชาวไทยเชื้อสายจีนกับประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของครอบครัวขอบเขตของการวิจัย คือ ใช้เครื่องมือสัมภาษณ์ครอบครัว 43 ครอบครัว และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอีก 6 ครอบครัว และสัมภาษณ์บุคคลที่สำคัญในสถาบันชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีครอบครัวเดี่ยวตั้งแต่รุ่นที่ 1 และ 2 และสามีในครอบครัวมีอำนาจ 2) ความคิดการให้ลูกชายคนโตเป็นผู้ที่สืบทอดกิจกรรมของครอบครัวคลายลงไป นอกจากนี้ ครอบครัวจะแบ่งมรดกให้เท่ากันระหว่างลูกทุกคนในครอบครัว 3) ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 ปฏิบัติประเพณีจีนน้อยลง 4) ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยังรักษาความเชื่อในสถาบันศาลเจ้าปึงเถ่ากงอยู่ แต่ในขณะเดียวกันศาสนาพุทธก็ได้มีอิทธิพลต่อชุมชน อย่างไรก็ตาม การที่วัดไทยกับกรรมการศาลเจ้าร่วมมือกัน และคนไทยเชื้อสายจีนปฏิบัติประเพณีไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงโบบี้ความเปลี่ยนแปลงของระบบครอบครัวชุมชน ชาวไทยเชื้อสายจีนกับประวัติศาสตร์

ศุภการ สิริไพศาล และอภิเชษฐ กายจนดิฐ (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาจากอดีตถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมในประเด็นการแสดงออกซึ่งพิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริเวณพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลา ขอบเขตของการวิจัย คือ เก็บข้อมูลในบริเวณพื้นที่ลุ่ม

ทะเลสาบสงขลาที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ คือ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา อำเภอหาดใหญ่ ตำบล สทิงหม้อ ตำบลระโนด ตำบลคลองแดน ตำบลคูขุด ตำบลควนเหรียญและตำบลปากพะยูน โดยใช้ เครื่องมือสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาจำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า บริเวณพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งที่ตั้งถิ่นฐานของคนจีนโพ้นทะเล พวกเขามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่มัยก่อนรัตนโกสินทร์ โดยคนจีนที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลาได้สืบทอดวัฒนธรรม และรูปแบบของพิธีกรรมตามประเพณีจีนแบบดั้งเดิม และพวกเขารักษาวัฒนธรรมความเป็นจีนได้เป็นอย่างดี แต่คนจีนที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและสังคมของสังคมไทย ดังนั้น จึงทำให้คนจีนกลุ่มนี้ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของตนเองแบบผสมผสานระหว่างจีน - ไทย ขึ้น ซึ่งทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริเวณพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลาอย่างชัดเจนมาก

วงศ์ทิพย์ เกิดทรัพย์ (2540) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงพิธีศพบของชาวจีน ที่วัดหัวลำโพงในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของพิธีศพบของชาวจีน และศึกษาปัจจัยการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของ พิธีศพบขอบเขตของการวิจัยคือศึกษาเฉพาะกรณีวัดหัวลำโพงในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และการวิจัยภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 156 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 แบบ คือ แบบเจาะจง (36 คน) และแบบบังเอิญ (120 คน) ผลการวิจัยพบว่า การจัดพิธีศพบแบบเดิมของคนจีนคือ ใช้โลงจีน ทำกงเต็ก ผังศพในฮวงซุ้ย แต่ปัจจุบันมีพิธีศพบของชาวจีนได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบพิธีศพบคือ ใช้โลงไทย ไม่ทำกงเต็ก เผาศพ และการจัดพิธี มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีศพบเป็นแบบไทยมากขึ้น ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพิธีศพบชาวจีนในอดีตที่สำคัญคือ การเมือง ในปัจจุบันปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการจัดพิธีศพบ นอกจากนี้ระดับการศึกษา ความรู้ด้านภาษาจีน การเป็นสมาชิกของสมาคมจีน ลักษณะครอบครัวก็จะเป็นปัจจัยที่ทำให้พิธีศพบได้รับความเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามการใช้ภาษาจีนถิ่น ลักษณะโครงสร้างครอบครัววิถีชีวิต ความเจริญของเทคโนโลยี สื่อบันเทิงต่าง ๆ รวมถึงการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของสังคมไทย เป็นต้น ดังนั้น จึงทำให้ทัศนคติ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนได้รับความเปลี่ยนแปลงโดยผสมผสานไปกับสังคมและวัฒนธรรมแบบไทย

2.4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนใน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนใน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้

สิริจิตต์ ปันเงิน (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง จริยปรัชญาการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม ชาวจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโลกทัศน์ที่ปรากฏในประเพณีวัฒนธรรม ชาวจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ขอบเขตของการวิจัยคือ ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มต้นจากการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงภาคสนาม เพื่อศึกษาเฉพาะกรณีในระดับลึก โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เจาะจง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจากเจ้าพนักงาน ผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อ – เจ้าแม่ และจัดแบบสอบถามคณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่งเจ้าพ่อ – เจ้าแม่ ปากน้ำโพ ผลการวิจัยพบว่า โลกทัศน์ที่ปรากฏในประเพณีวัฒนธรรมชาวจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ที่สำคัญมีด้วยกันสองประการ ได้แก่ ประการแรกมาจาก วัฒนธรรมจีนดั้งเดิม ประการที่สอง ระบบคิดในวัฒนธรรมจีน เช่น ระบบคิดของขงจื้อ ระบบคิดแบบเต๋า และระบบแนวคิดแบบพุทธศาสนา ดังนั้นจริยปรัชญาใน การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชาวจีน ปากน้ำโพจึงปรากฏให้เห็นคุณค่าด้านจริยปรัชญา เช่น แนวคิดคุณค่าของการกระทำ ระดับของการทำความดี แนวคิดเรื่องอุดมคติหรือเป้าหมายสูงสุดของชีวิต และแนวคิดเรื่องเกณฑ์ตัดสินคุณค่า ถ้อยคำสัมพัทธ์นิยม

ธนพล วิวัฒน์พาณิชย์ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม ของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการสื่อสารในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อศึกษาทัศนคติของ ประชาชนที่มีต่อเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ขอบเขตของการวิจัยคือ ผู้วิจัยใช้ วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้นำในการจัดงานเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ และคณะกรรมการ สมาคมคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ ตลอดจนผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน (แบ่งเป็นชาย 50 คน หญิง 50 คน) ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นในเทศกาล ตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ได้แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงเตรียมงาน และช่วงเทศกาล 2) ความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ จึงสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เดินทางมาร่วมงานเพื่อชมขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่และกราบไหว้เจ้าพ่อ เจ้าแม่ปากน้ำโพ อีกทั้งยังรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวจากเพื่อน และจากสื่อมวลชน ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ กิจกรรมในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพมีปริมาณมากพอที่จะอธิบาย

วัฒนธรรมจีนเชื้อสายต่าง ๆ ได้ครบถ้วน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่เข้าใจความหมายของวัฒนธรรมจีนได้อย่างลึกซึ้งและถูกต้อง

พระมณฑล ชูโตศรี (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนชาวตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ขอบเขตของการวิจัยคือ ประชากรคือชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีทั้งหมด 18 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพมีทั้งความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ความเชื่อเกี่ยวกับรักษาโรค ความเชื่อเกี่ยวกับการค้าขาย เป็นต้น และความเชื่อที่เกี่ยวกับพิธีกรรมในประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ รวมทั้งพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ และพิธีกรรมของประชาชนชาวปากน้ำโพ 2) อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ รวมไปถึง อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อบุคคลที่แสดงเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิม และที่มีต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้ อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีนในด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง อีกทั้งยังมีอิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อความสัมพันธ์ของกลุ่มภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีน

กัญฐิณี มานะกิจ และคณะฯ (2547) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติของคนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติของชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาบทบาทของความเชื่อที่มีผลต่อระบบการค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ขอบเขตของการวิจัยคือ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติของชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และผู้ประกอบการค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มีภูมิลำเนาในเขตตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการตกแต่งร้านค้า ความเชื่อเกี่ยวกับทำเลการค้า ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาเทพเจ้า และความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลังมีความเชื่อมโยงกันโดยเริ่มต้นจากการที่ครอบครัวบูชาเทพเจ้าเมื่อมีความเชื่อในองค์เทพเจ้ามากขึ้น ก็เริ่มที่จะหาสิ่งที่เป็นมงคลต่าง ๆ มาไว้บูชา จึงทำให้เกิดการเสาะแสวงหาเครื่องรางของขลังมาไว้บูชา จึงเกี่ยวพันไปกับทำเลที่ตั้งทำเลการค้าที่เหมาะสม ต่อจากนั้นจึงสืบเนื่องไปถึงความเชื่อเรื่องการค้าตกแต่งร้านให้สวยงามเป็นระเบียบ และดึงดูดความสนใจของลูกค้า อย่างไรก็ตาม อิทธิพลเรื่องความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติของ

ชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีการสืบทอดความเชื่อมาอย่างขนานหลังจนถึงทุกวันนี้

สุชาติ แสงทอง (2452) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพิธีกรรมการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพในเทศกาลตรุษจีน 2) เพื่อศึกษาความเชื่อของผู้มีความเลื่อมใสศรัทธาเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ 3) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมและความเชื่อที่มีผลต่อสังคมและปัจเจกบุคคล ขอบเขตของการวิจัยคือ ผู้วิจัยศึกษาพิธีกรรมการแห่เจ้าพ่อ เจ้าแม่ ปากน้ำโพในเทศกาลตรุษจีน ประจำปี พ.ศ. 2542 ของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ โดยการสังเกตสัมภาษณ์ ผู้ประกอบพิธี ผู้เข้าร่วมพิธี เจ้าหน้าที่ประจำศาลเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องบูชาเจ้าพ่อ – เจ้าแม่ จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) พิธีกรรม การแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ได้เริ่มต้นในช่วง พ.ศ. 2460-2462 ด้วยสาเหตุมาจากช่วงเวลานั้นได้เกิดโรคอหิวาตกโรคระบาดอย่างหนักในทุก ๆ พื้นที่ของประเทศไทย ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องหันมาพึ่งพาอำนาจเหนือธรรมชาติ ส่วนชาวนครสวรรค์จึงหันไปพึ่งพาความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเทพารักษ์ตลอดจนประเพณีในการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพมาจนถึงปัจจุบัน 2) การประกอบพิธีกรรมประกอบด้วย 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกคือ การประกอบพิธีตามความเชื่อดั้งเดิม เช่น การเซ่นไหว้เจ้า การไหว้บรรพบุรุษ เป็นต้น อีกประการคือ รูปแบบของการจัดการในงานประเพณีที่เป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้พิธีกรรมซึ่งเป็นแก่นแท้ของประเพณีนั้นให้มีความแข็งแกร่งและน่าสนใจมากขึ้น 3) บทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมนั้นสามารถทำให้เห็นถึงการผสมผสานของกลุ่มชนชาติไทย-จีนในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมนั้นยังทำให้เห็นภาพสะท้อนในด้านต่าง ๆ เช่น ภาพสะท้อนถึงความเชื่อที่มีต่อปัจเจกบุคคลและภาพสะท้อนที่มีผลต่อสังคมด้วย

สรุปได้ว่า การตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ได้มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษได้เป็นอย่างดี ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมชาวจีนในตำบลปากน้ำโพสำคัญมีด้วยกันสองประการ ประกอบด้วย ประการแรกมาจากวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม และระบบคิดในวัฒนธรรมจีน อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมประเพณีที่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ได้สืบทอดเป็นอย่างดี นั่นก็คือ ประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้นอกจากสืบทอดพิธีกรรมแล้ว พวกเขายังนับถือความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพมีทั้งความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ความเชื่อเกี่ยวกับรักษาโรค ความเชื่อเกี่ยวกับการค้าขาย เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแนวทางการวิจัยที่ชัดเจน

บทที่ 3
วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งบรรพบุรุษของชาวจีนกลุ่มนี้ได้อพยพจากมณฑลกว่างตุง มณฑลฮกเกี้ยน และมณฑลไหหลำ จากการที่ชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ได้มาตั้งรกรากอยู่ที่ตำบลปากน้ำโพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่พวกเขายังคงรักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของตนไว้ได้ อีกทั้งพวกเขายังได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษให้ผสมผสานกลมกลืนกับวิถีชีวิตของคนไทยที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพได้อย่างดี ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

- 3.1.1 ที่อยู่อาศัย
- 3.1.2 อาหารการกิน
- 3.1.3 ภาษา
- 3.1.4 การแต่งกาย
- 3.1.5 การรักษาโรค
- 3.1.6 การนับถือศาสนา
- 3.1.7 การประกอบอาชีพ
- 3.1.8 การศึกษา

3.2 คุณธรรมสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

- 3.2.1 ความกตัญญูต่อพ่อแม่
- 3.2.2 ความเคารพผู้อื่น

3.3 ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

- 3.3.1 ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้า
- 3.3.2 ความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ

3.4 ประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

- 3.4.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต
- 3.4.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ถือเป็นเมืองอยู่ชานอู่น้ำที่มีความสำคัญกับชุมชนบริเวณโดยรอบ และพื้นที่แห่งนี้ยังเป็นเมืองเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากตำบลปากน้ำโพเป็นเมืองที่มีแม่น้ำหลายสายไหลมารวมกันและเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา ดังนั้น ในพื้นที่แห่งนี้จึงมีชาวบ้านประกอบอาชีพค้าขายจำนวนมาก ในเวลาต่อมาได้มีชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนอพยพเข้ามายังตำบลปากน้ำโพเพื่อประกอบอาชีพค้าขาย โดยมีการเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างประเทศจีนและประเทศไทยอย่างเหนียวแน่น ดังที่ สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง (2542, น. 7219) ได้กล่าวว่าเมืองปากน้ำโพในอดีตเป็นเมืองที่มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีการคมนาคมที่สะดวก อีกทั้งยังเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางและเชื่อมต่อไปยังต่างประเทศ สำหรับชาวจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์มีทั้งชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนไหหลำ ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนกวางตุ้ง และ ชาวจีนแคะ ส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋วกับชาวจีนไหหลำ ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวจีนหลายท่านกล่าวตรงกันว่า ชาวจีนไหหลำเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตำบลแควใหญ่ (แม่น้ำน่าน) อำเภอบ้านมะเกลือ และตำบลเก้าเสี้ยว ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนแคะ และชาวจีนกวางตุ้งก็เริ่มอพยพตามมา โดยมีศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในตำบลปากน้ำโพ คือ ศาลเจ้าสุ่ยเว่ยเหนียงหรือที่คนไทยเรียกกันว่า “ศาลเจ้าแม่ทับทิม” เป็นศาลเจ้าที่ชาวจีนไหหลำได้สร้างขึ้นเป็นหลักฐานยืนยันว่าชาวจีนไหหลำเป็นชาวจีนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ ซึ่งปัจจุบันศาลเจ้าแห่งนี้ยังมีชาวจีนทุกกลุ่มมาราบไหว้สักการบูชาอยู่เสมอ

จากการลงพื้นที่ภาคสนามผู้วิจัยได้สำรวจและสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนหลายท่านทำให้ทราบว่าปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ดำเนินชีวิตอย่างผสมผสานกลมกลืนเข้ากับสังคมไทยได้อย่างดี อีกทั้งพวกเขายังสามารถสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ รวมถึงยังสามารถรักษารูปแบบวิถีชีวิตในแบบชาวจีนไว้ได้ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา การนับถือศาสนา การแต่งกาย การรักษาโรค การประกอบอาชีพ และการศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัยหรือบ้าน หมายถึง สถานที่ที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสมาชิกในครอบครัวใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ที่พักอาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2550, น. 177) ได้กล่าวถึงที่อยู่อาศัยของคนไทยและคนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยไว้ว่า บ้านของคนไทยและคนจีนมีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ คนไทยจะอยู่บ้านเดี่ยว โดยมีพื้นที่ที่สามารถปลูกต้นไม้ พืชผัก ทำไร่ หรือทำนาได้ แต่คนจีนชอบค้าขายหรือมีอาชีพให้บริการต่าง ๆ

จึงต้องอยู่ในย่านตลาด ย่านชุมชนที่ผู้คนสัญจรกันพลุกพล่าน บ้านของคนจีนจึงมักเป็นห้องแถวริมถนนหรือทางสัญจร ตามตลาดสดทั่วไปในสังคมไทยยังพบว่า มีห้องแถวที่ปลูกใกล้ตลาดหรือล้อมรอบตัวตลาดอยู่ เอกลักษณ์ของห้องแถวเป็นสิ่งที่ควรทำความรู้จัก โดยเฉพาะลักษณะการสร้างประตูซึ่งจะมีความหลากหลายมากบ้าง น้อยบ้าง ประตูคือช่องลมที่ทำให้แต่ละห้องเกิดการไหลเวียนถ่ายเทของอากาศ (ลักษณะฮวงซุ้ย) หากห้องแถวไม่มีประตูปิดกันหน้า-หลังก็เท่ากับเป็นช่องลมช่องหนึ่งเท่านั้นเอง แต่เมื่อต้องทำเป็นที่อยู่อาศัยและค้าขายด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างประตูเพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ประตูที่สร้างจำเป็นต้องนึกถึงช่องลมให้ดี ห้องแถวรุ่นแรก ๆ จะมีลักษณะเป็นประตูลูกกรงคล้าย ๆ กรงขัง คือ โปรงโล่ง ซึ่งดูจะเสี่ยงภัยไม่น้อย ต่อมาจึงพัฒนาโดยนำแผ่นไม้กระดานมาวางเรียงในแนวตั้งต่อ ๆ กันไป ทำให้เกิด “ฝาหน้าถ้ง” ขึ้น เพราะพื้นไม้แต่ละแผ่นจะต้องต่อกันเรียกสนธิทศมิตชิดดีกว่าประตูลูกกรงแบบแรก และเพื่อให้มีการระบายอากาศ

บรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนิยมสร้างบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพ เนื่องจากชาวจีนที่อพยพเข้ามาในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่จะมาประกอบอาชีพรับจ้างแรงงานทั่วไปและค้าขายอยู่ที่ท่าเรือแม่น้ำเจ้าพระยา ดังนั้น พวกเขาจึงนิยมสร้างบ้านเรือนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ดังภาพที่ 1 คือ บ้านไม้ห้องแถวสองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลปากน้ำโพมีประวัติการสร้างนับระยะเวลาได้ร้อยกว่าปี

ภาพที่ 1 บ้านไม้ห้องแถวสองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบภูมิหลังของที่อยู่อาศัยของชาวจีนในตำบลปากน้ำโพดังกล่าวให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำรุ่นที่ 2 ว่า

“ตนเองชื่อหว้อตี้ อายุ 81 แล้ว เป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 พ่อกับแม่เป็นคนจีนที่มาจากไหหลำ อพยพมาอยู่ที่นี้ตั้งแต่

พวกเขายังเป็นเด็กมีอายุ 10 กว่าปี นั่งเรือมากันทั้งหมู่บ้าน เมื่อมาถึงที่นี่พวกเขาก็ไปรับจ้างทำงานทั่วไป ทำงานเหนื่อยมาก กินแบบง่าย ๆ ทุกคนบอกว่าขอให้ම්เกลือกินก็พอ ไม่ขออย่างอื่น และไม่มีที่อยู่ด้วย ตอนกลางคืนก็นอนที่ริมแม่น้ำแห่งนี้ (ต้นทางแม่น้ำเจ้าพระยา) ต่อมาพวกเขาขยันทำงาน เก็บเงินวันละนิด จนมีเงินสามารถสร้างบ้านหลังนี้ได้ จริง ๆ แล้ว บรรพบุรุษมาสร้างบ้านที่นี่ก็เพราะนั่งเรือมาถึงที่นี่ ทำงานที่ท่าเรือนี้ รับจ้างขนของลงของจากเรือ ทำงานเหนื่อยมาก ต่อมาพวกเขาก็ชอบสร้างบ้านใกล้แม่น้ำนี้ เพื่อสะดวกในการทำงาน และที่นี่มีอากาศดีด้วย”

(หวั อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้อพยพมายังพื้นที่แห่งนี้จำนวนมาก ในช่วงแรกของการอพยพมาอาศัยอยู่ในสถานที่แห่งนี้ พวกเขาประสบความสำเร็จลำบากมาก ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง กลางคืนต้องนอนที่ริมแม่น้ำบริเวณเดียวกันกับที่พวกเขาทำงาน ดังภาพที่ 2 คือ ภาพคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำรุ่นที่ 2 และบ้านพักของเขาที่ตำบลปากน้ำโพ ซึ่งปัจจุบัน คุณยายท่านนี้ยังอาศัยอยู่ในที่เดิม เพียงแต่ลูกหลานของคุณยายจะออกไปทำงานที่อื่นและบางคนก็ย้ายออกจากบ้านหลังนี้ไปอยู่ที่อื่นแล้ว

ภาพที่ 2 ภาพคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำรุ่นที่ 2 และบ้านพักของเขาที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

และผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในตำบลปากน้ำโพ ซึ่งปัจจุบันท่านได้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมส่งเสริมดนตรีปากน้ำโพ โดยท่านได้กล่าวถึงที่อยู่อาศัยของชาวจีนในอดีตว่า

“我爸爸是潮州来的 (wo baba shi chao zhou lai de) แปลว่าพ่อผมมาจากแต่จิว... พ่อมาอยู่ที่ประเทศไทยตั้งแต่ อายุ 7 ขวบ แม่มาตั้งแต่อายุ 5 ขวบ คือ สมัยก่อน เขาชอบเอาเด็ก ๆ ไปจับคู่กัน โตเมื่อไหร่ก็แต่งงาน เรามาจากกรุงเทพฯ อายุประมาณ 20 ต้น ๆ มาอยู่ที่นี่ประมาณ 52 ปี สมัยก่อน ประเทศจีนไม่มีกินก็เลยอพยพมาเมืองไทย ในสมัยเหมาเจ๋อตุง ตอนอากาศมาที่นี่ เขาพูดภาษาไทยไม่ได้เลย พูดภาษาแต่จิว สมัยก่อน เขาทำสวนผัก ทำงานเหนื่อยมาก แล้วก็จนด้วย ไม่มีสมบัติสักอย่าง เพราะว่ามีลูกหลายคนต้องเลี้ยง ไม่มีที่นอนก็นอนที่สวนผัก ไม่มีบ้าน ไม่มีอะไรเลย และสมัยก่อน เขาไม่ให้อ่านหนังสือจีนด้วย”

(รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชาวจีนในอดีตมีความยากลำบากมาก พวกเขาอพยพมาจากประเทศจีนเพื่อหนีความอดอยาก เข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในประเทศไทยก็ยังคงเผชิญกับความยากลำบากยากจนในช่วงแรก พวกเขาพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก แต่พวกเขาก็มีความขยัน อดทน ประหยัด อดออม เพื่อสร้างฐานะของตนให้ดีขึ้น

ต่อมาเมื่อชาวจีนมีความขยัน อดทนในการประกอบอาชีพ ประหยัด และออมทรัพย์ได้มากขึ้นจนทำให้ชาวจีนบางคนมีเงินสามารถซื้อที่ดิน และสร้างที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ซึ่งที่อยู่อาศัยของชาวจีนในยุคแรกในตำบลปากน้ำโพจะเป็นห้องแถวไม้สองชั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตนเองชื่อหว้อตี้ อายุ 81 แล้ว เป็นคนไทยเชื้อสายจีน รุ่นที่ 2 พ่อกับแม่เป็นคนจีนมาจากไหหลำ พ่อกับแม่มาอยู่ที่นี่ ตั้งแต่พวกเขายังเป็นเด็กอายุ 10 กว่าปี นั่งเรือมา บรรพบุรุษของเราชอบสร้างบ้านแบบนี้ เรียกว่าห้องแถว เป็นห้องแถวไม้ 2 ชั้น บ้านแบบนี้อยู่สบาย เย็นดี ไม่ร้อนมาก สร้างจากไม้สักก็จะอยู่ได้นาน หลายร้อยปีก็ไม่เสีย ป้าอยู่เป็นรุ่นที่สองแล้ว ห้องยังอยู่ได้ไม่เห็นเสียหายเลย คิดว่าลูกหลานก็สามารถอยู่ต่อไปได้เรื่อย ๆ”

(หว้อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำ โพนทะเลนิยมสร้างบ้านไม้แบบจีนตอนใต้ คือ การสร้างเป็นบ้านไม้ห้องแถวแบบจีนที่ได้สืบทอดจาก บ้านเกิดของตนเอง อีกทั้งประเทศไทยในอดีตยังหาไม้สักได้ง่ายและเป็นไม้ที่มีคงทน อยู่ได้นานก็เป็น อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พวกเขานิยมสร้างบ้านที่เป็นห้องแถวด้วยไม้สัก นอกจากนี้ บ้านแบบห้องแถวมีความเหมาะสมกับอากาศในประเทศไทยที่มีอากาศร้อน ผู้วิจัยยังพบว่า มีบ้านที่สร้างด้วยไม้ที่เป็นห้องแถวสองชั้นและยังคงมีคนอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ดังภาพที่ 3 คือ ห้องแถวไม้สองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในตำบลปากน้ำโพ

ภาพที่ 3 ห้องแถวสองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนยังคงอาศัยอยู่ในห้องแถวไม้สองชั้นเช่นเดิมเหมือนในอดีต แต่ก็มี การเปลี่ยนแปลงวัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพท่านหนึ่งที่ว่า

“ปัจจุบันยังมีคนอาศัยอยู่ในบ้านห้องแถว เมื่อก่อนห้องแถว จะทำมาจากไม้สักทั้งหมดเลย แต่ว่าเดี๋ยวนี้ก็ใช้ไม้ปกติ บางคนก็สั่ง ไม้มาปลูกบ้าน”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ บางส่วนยังคงอาศัยอยู่ในบ้านไม้ห้องแถว แต่มีการเปลี่ยนแปลงไม้ที่นำมาใช้ปลูกสร้างที่อดีตนิยมใช้ไม้สัก

แต่เนื่องจากไม้สักในปัจจุบันหาได้ยากและมีราคาแพงจึงหันมาใช้ไม้ทั่วไปในการสร้างบ้านห้องแถวหรือบ้านในรูปทรงอื่นตามฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าของบ้านแต่ละครอบครัว

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกที่อพยพเข้ามายังพื้นที่แห่งนี้ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง เพราะว่าพวกเขายังมีฐานะยากจนมีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างยากลำบาก แต่เมื่อพวกเขาขยันประกอบอาชีพและประหยัดออมเงินจนมีฐานะดีขึ้นจึงสามารถสร้างบ้านที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งได้ บ้านที่อยู่อาศัยของชาวจีนที่สร้างขึ้นในช่วงแรกจะเป็นสถาปัตยกรรมแบบห้องแถวไม้สองชั้นตามแบบที่อยู่อาศัยของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาหรือริมท่าน้ำในตำบลปากน้ำโพ เนื่องจากใกล้กับพื้นที่ประกอบอาชีพ ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลูกหลานชาวจีนกลุ่มนี้บางครอบครัวยังอาศัยอยู่ที่เดิม แต่บางครอบครัวก็ไม่ได้อาศัยอยู่ที่เดิมหรือบ้านหลังเดิม เนื่องจากมีฐานะดีขึ้นกว่าในอดีตหรือมีการแต่งงานกับคนไทยหรือคนนอกพื้นที่จึงทำให้เกิดการย้ายถิ่นขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยยังคงได้พบเห็นเอกลักษณ์ของบ้านเรือนไม้ห้องแถวในอดีตของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ที่มีอายุมากกว่า 100 ปีขึ้นไป ซึ่งพวกเขายังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมของบ้านที่บรรพบุรุษของพวกเขาได้สร้างขึ้นไว้ได้

3.1.2 อาหารการกิน

อาหาร หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มนุษย์นำเข้าสู่ร่างกายด้วยการดื่ม การกิน หรือการฉีด และสิ่งที่รับเข้าร่างกายเหล่านั้นจะต้องมีประโยชน์ อาหารหรืออาหารการกินสามารถแบ่งออกได้หลายชนิด เช่น อาหารหวาน อาหารคาว หรือแบ่งตามอาหารการกินของแต่ละประเทศ เช่น อาหารไทย อาหารจีน อาหารญี่ปุ่น เป็นต้น (เสาวนีย์ จักรพิทักษ์, 2541, น. 1)

จากข้อมูลคำให้สัมภาษณ์พบว่า ชาวจีนที่อพยพมาในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก เนื่องจากพวกเขามีฐานะยากจน ดังนั้น อาหารการกินของชาวจีนในยุคแรก ๆ จึงเรียบง่ายตามฐานะทางการเงิน พวกเขาต้องกินข้าวต้มกับเกลือเป็นอาหารหลัก เห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“แรก ๆ ที่มาอยู่ที่นี่ไม่มีกิน แต่เขามีความอดทน ขอให้เรามีเกลือ มีข้าว เขาก็อยู่ได้ ไม่มีเงินซื้อหมู ซื้ออะไร เขาก็เอาเกลือไปผัดเวลากินข้าวต้มก็ใส่นิดหนึ่ง ทำให้มันเค็ม ๆ เสร็จแล้วก็เอาก้อนหินไปล้าง ไปตัด ลำบากมาก แต่ขอให้เรามีเกลือก็อยู่ได้”

(รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า อาหารการกินของชาวจีนที่อพยพเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้ในช่วงแรก ๆ เป็นอาหารการกินที่ทำได้ง่ายและมีราคาถูกอย่างข้าวต้มกับเกลือ เนื่องจากพวกเขามี

ฐานะยากจน จึงจำเป็นต้องประหยัดเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น แต่ถึงกระนั้นก็สะท้อนให้เห็นถึงอาหารหลักที่คนจีนนิยมรับประทานคือ ข้าวต้มที่มีเกลือเป็นส่วนผสมเพื่อเพิ่มรสชาติ ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการไม่มากนัก แต่ก็พอทำให้ชีวิตของพวกเขาแข็งแรงและอยู่รอดมาได้

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบว่า ชาวจีนบางส่วนยังคงรับประทานอาหารจีนตามรูปแบบที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของกลุ่มตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นอาหารจีนไหหลำ อาหารจีนแต้จิ๋ว อาหารจีนฮกเกี้ยน เป็นต้น เป็นอาหารผัดผักที่เรียบง่าย สะท้อนถึงการสืบทอดวัฒนธรรมด้านอาหารจีนในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่แห่งนี้ นอกจากนี้ยังพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนยังรับประทานอาหารไทยด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีน ส่วนมากเขาจะรับประทานอาหาร จืด ๆ เขาไม่รับประทานเหมือนคนไทย อาจจะมีบ้าง แต่ก็ไม่เยอะหรอก ผัดผัดต้มต้ม ต้มมะระขมอย่างนี้ เขาก็ชอบกิน มันก็เป็นบางบ้าน แต่ถ้าเกิดเขารับประทานอาหารไทยก็จะแกง ต้มยำ พอมายู่เมืองไทย เขาก็กินได้หมด นอกจากคนจีนรุ่นเก่า ๆ เช่น อาจจะไม่ค่อยกิน กินอาหารจืด ๆ ถ้าอย่างรุ่นเรากินได้หมดทุกอย่าง แต่ถ้าคนอายุมาก ๆ จะชอบกินปลาเนี่ยอะไรอย่างนี้”

(มันทกานต์ ลออญานธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนกินทั้งอาหารจีนและอาหารไทย อย่างเมื่อวานพี่ก็ทำผัดหมี่ (炒面 chaomian) แล้วยังกินต้มผัก ทำเต้าหู้ไข่กิน ในปัจจุบันก็ได้ผสมผสานกัน ส่วนเมนูอาหารก็มีจีนบ้างไทยบ้าง แล้วเอามารับประทานด้วยกัน”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนส่วนหนึ่งยังเป็นแบบดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของชาวจีนแต่ละกลุ่ม ที่มักจะเป็นอาหารที่มีรสชาติจืด ซึ่งคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่า ๆ ยังชอบรับประทานกันอยู่ แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนได้ยอมรับวัฒนธรรมด้านอาหารของคนไทยเข้ามาในวิถีชีวิตของพวกเขาด้วย ทำให้อาหารที่พวกเขารับประทานในแต่ละวันมีทั้งอาหารไทยและอาหารจีนผสมกัน สะท้อนถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมด้านอาหารระหว่างไทย-จีนจนกลายเป็นความกลมกลืนของวิถีชีวิตด้านนี้ และพบว่า คนไทยบางส่วนในตำบลปากน้ำโพก็ชอบรับประทานอาหารจีนเช่นกันด้วย

เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับคนไทยเชื้อสายจีนเริ่มมีฐานะดีขึ้น ส่งผลให้คุณภาพความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้นตามมา โดยเฉพาะวิถีชีวิตด้านอาหารการกิน ชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะ

ร้านอาหารก็จะสามารถเลือกซื้ออาหารที่ดีและมีราคาแพง เช่น หูฉลาม ขาห่านน้ำแดง กระเพาะปลาน้ำแดง ขาห่านอบมะขามี่ เป็นต้น มารับประทานได้ และคนไทยเชื้อสายจีนที่มีความรู้ ความชำนาญด้านอาหารจีน ก็จะเปิดร้านหรือภัตตาคารอาหารจีนอยู่ในบริเวณตลาดปากน้ำโพ เนื่องจากในพื้นที่นี้มีคนจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวจีนในพื้นที่มีโอกาสได้รับประทานอาหารจีนที่ตนชื่นชอบมากขึ้น จากการลงพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้พบว่า ปัจจุบันในพื้นที่แห่งนี้ยังมีร้านหรือภัตตาคารอาหารจีนอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ภัตตาคารหงษ์ฟ้า ภัตตาคารโกยีนครสวรรค์ เป็นต้น ลูกหลานชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ก็ยังคงไปรับประทานอาหารจีนอยู่ ดังภาพที่ 4 คือ ร้านอาหารจีน “ภัตตาคารหงษ์ฟ้า” ในตำบลปากน้ำโพ ซึ่งเป็นร้านอาหารจีนที่มีชื่อเสียงอย่างมากในพื้นที่แห่งนี้ ภัตตาคารหงษ์ฟ้า (Hong Fa Restaurant) เป็นร้านอาหารจีนที่เปิดขายในจังหวัดนครสวรรค์มาเป็นระยะเวลาานาน ปัจจุบันก็ยังเปิดขายอยู่

ภาพที่ 4 ร้านอาหารจีน “ภัตตาคารหงษ์ฟ้า” ในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

นอกจากร้านหรือภัตตาคารอาหารจีนแล้วยังพบว่า ปัจจุบันในตำบลปากน้ำโพมีร้านอาหารไทยอีกเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การรับประทานอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีลักษณะผสมผสาน คือ รับประทานอาหารไทยและจีน เห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ที่ปากน้ำโพมีคนจีนจำนวนมาก คนจีนมาอยู่ที่นี่ตั้ง 100 กว่าปีมาแล้ว ดังนั้น ปากน้ำโพก็จะมีทั้งอาหารไทยและอาหารจีน คนแก่ที่นี่ อย่างอากง อาม่าก็จะชอบกินอาหารจีนมากกว่า เพราะตอนเด็ก ๆ ที่บ้านกินแต่อาหารจีนอย่างเดียวจนถึงประมาณอายุ 18 ปี แต่ปัจจุบันก็แล้วแต่ กินอาหารจีนบ้าง อาหารไทยบ้าง

แต่ส่วนรุ่มหลานก็จะกินอาหารไทยเป็นหลัก เพราะไปไหนมาไหน
ก็ได้กินอาหารไทย เมื่อไปโรงเรียนแล้วก็ไม่มีโอกาสกินอาหารจีน”

(กติกา จิตวราณาญา, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพว่า คนกลุ่มนี้รับประทานอาหารทั้งอาหารจีนและอาหารไทย แต่คนรุ่นเก่า ๆ ยังคงชอบอาหารจีนแบบดั้งเดิมตามกลุ่มชาติพันธุ์ของตน เพราะความเคยชินในรสชาติ แต่คนรุ่นลูกหลานของพวกเขาจะรับประทานอาหารไทยเป็นหลัก เพราะสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่ทุกท้องถิ่นที่จะมีแต่อาหารไทยเป็นหลัก สะท้อนถึงการปรับตัวให้กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและการยอมรับวัฒนธรรมด้านอาหารไทยของคนกลุ่มนี้ และยังสะท้อนถึงการอนุรักษ์อาหารจีนที่ได้ตกทอดมาจากบรรพบุรุษของตนด้วย

สรุปได้ว่า เนื่องจากชาวจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกที่อพยพเข้ามามีฐานะยากจน เพราะฉะนั้น อาหารการกินของพวกเขาจึงเป็นอาหารที่หาได้ง่ายและมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด เช่น เกลือ พวกเขาต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเลี้ยงชีวิตให้อยู่รอด แต่เมื่อเวลาผ่านไป พวกเขาขยันประกอบอาชีพและมีรายได้จากการประกอบอาชีพมากขึ้น ส่งผลให้พวกเขามีฐานะและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะเรื่องอาหารการกิน ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยก็จะสามารถเลือกกินอาหารที่ดีและมีราคาแพงได้ เช่น หูฉลาม ขาห่านน้ำแดง กระเพาะปลา น้ำแดง ขาห่านอบมะขาม เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันชาวจีนในตำบลปากน้ำโพกลุ่มนี้ยังคงรับประทานอาหารจีนในแบบที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของกลุ่มตน แต่เนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนบางส่วนที่มีฐานะดีนิยมออกไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารหรือภัตตาคารจีนที่มีอยู่หลายแห่งในตำบลปากน้ำโพ เช่น ภัตตาคารหงส์ฟ้า ภัตตาคารโกยี่ เป็นต้น นอกจากนี้ คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ยังรับประทานอาหารไทยและจีนร่วมกันอีกด้วย ในขณะที่คนไทยในพื้นที่นี้ก็รับประทานอาหารจีนเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนและการผสมผสานของวิถีชีวิตด้านอาหารการกินระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับคนไทยในพื้นที่แห่งนี้ด้วย

3.1.3 ภาษา

คำว่า “ภาษา” แปลว่า ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือเพื่อสื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษารธรรมเสียง ตัวหนังสือ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 822) สำหรับชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในตำบลปากน้ำโพพบว่า มี 5 กลุ่ม ได้แก่ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนไหหลำ และชาวจีนแคะ ดังนั้น ภาษาจีนในตำบลปากน้ำโพจึงมีภาษา 5 กลุ่มเช่นกัน คือ ภาษาจีนแต้จิ๋ว ภาษาจีนกวางตุ้ง ภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษาจีนไหหลำ และภาษาจีนแคะ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า คนจีนที่อพยพมายังตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ในช่วงแรก ๆ จะใช้ภาษาจีนกลุ่มของตนในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในกลุ่มเดียวกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“我爸爸是潮州来的 (wo baba shi chao zhou lai de) แปลว่าพ่อผมมาจากแต้จิ๋ว...พ่อมาอยู่ที่นี้เมื่ออายุ 7 ขวบ แม่มาตอนอายุ 5 ขวบ สมัยก่อน คนจีนชอบเอาเด็ก ๆ ไปจับคู่กัน โตเมื่อไหร่ก็แต่งงานกัน เรามาจากกรุงเทพฯ ตอนอายุประมาณ 20 ต้น ๆ มาอยู่ที่นี้ประมาณ 52 ปี สมัยก่อนประเทศจีนไม่มีจะกิน ก็เลยอพยพมาเมืองไทยในยุคเหมาเจ๋อตุง ตอนอากงมาที่นี่ เขาพูดภาษาไทยไม่ได้เลย พูดแต่ภาษาแต้จิ๋ว”

(รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีตชาวจีนที่อพยพมายังตำบลปากน้ำโพ ยังคงมีการสื่อสารกันด้วยภาษาจีนท้องถิ่นที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า พวกเขามีความผูกพันกับภาษาจีนมากกว่าภาษาไทย เนื่องจากเป็นภาษาของบรรพบุรุษที่พวกเขาใช้สื่อสารกันจนเคยชิน ประกอบกับพวกเขาพูดภาษาไทยไม่ได้ แต่เพราะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสังคมไทย พวกเขาจึงต้องเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมไทยได้

เมื่อกาลเวลาผ่านไป ลูกหลานของชาวจีนในตำบลปากน้ำโพ นอกจากจะใช้ภาษาจีนสื่อสารกันในกลุ่มของตนเองแล้ว ยังใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนอื่น ๆ ในสังคมด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“พวกคนที่ใกล้ชิดกับอากง อาม่าจะพูดภาษาจีนได้บ้าง แต่ก็มึนน้อย อย่างพี่ก็พูดภาษาจีนแต้จิ๋วได้เพียงนิดหน่อย แต่จะพูดภาษาจีนกลางได้มากกว่า เพราะว่าได้เรียนมา”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ตอนนี้ลูกหลานของคนจีนที่ปากน้ำโพส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทย พูดภาษาจีนไม่ค่อยได้แล้ว อย่างรุ่นเราพอฟังได้ พอพูดได้บ้าง แต่ลูกหลานหลังจากลูก ๆ ของเราพูดไม่ค่อยได้แล้ว ลูกหลานไปโรงเรียนก็จะพูดภาษาไทย ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก เขาไม่พูดภาษาจีนกัน”

(หวัธ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่สามารถใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารก็เพราะได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับผู้อาวุโสในครอบครัว ส่วนคนที่ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดก็จะมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาจีนท้องถิ่น นอกจากนี้พวกเขายังได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยและความจำเป็นที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยเพื่อความอยู่รอดจึงต้องเรียนรู้และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับคนทั่วไป ประกอบกับลูกหลานของชาวจีนกลุ่มนี้เกิดที่ประเทศไทยจึงทำให้พวกเขาจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น วิถีชีวิตในโรงเรียนที่พวกเขาต้องเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยจึงทำให้พวกเขาไม่มีโอกาสใช้ภาษาจีนของบรรพบุรุษ แต่ในขณะเดียวกันลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนในปัจจุบันก็ได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาจีนกลางซึ่งเป็นภาษาสำคัญของโลกภาษาหนึ่งด้วย

ปัจจุบันยังมีคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง บางคนมีโอกาสได้ไปเรียนที่โรงเรียนสอนภาษาจีน บางคนมีโอกาสไปศึกษาต่อที่ประเทศจีน แต่เป็นการเรียนภาษาจีนกลาง ไม่ใช่ภาษาถิ่นตามชาติพันธุ์ของตน ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เมื่อก่อน พ่อตอนเด็ก ๆ ที่เรียนภาษาจีน พ่อตอนโตขึ้นมาหน่อย พ่อแม่ก็ส่งไปที่ลำปาง ไปโรงเรียนประจำ ไปนอนที่นอนเรียนที่นอน 2 ปี โรงเรียนประจำวิทย์ลำปาง ที่นั่นเขาพูดภาษาจีนกันหมด เสร็จแล้วก็กลับมาเรียนที่นครสวรรค์ แล้วก็ไปเรียนต่อมหาวิทยาลัยที่เชียงใหม่ ตอนอยู่เชียงใหม่ พี่ก็หาที่ฝึกภาษาจีนและพอจบก็ได้ไปอยู่กรุงเทพฯ แล้วก็เรียนต่อปริญญาโทที่นิด้า เสร็จแล้วก็ไปเรียนที่กวางโจว เรียนภาษาจีนเพิ่ม”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

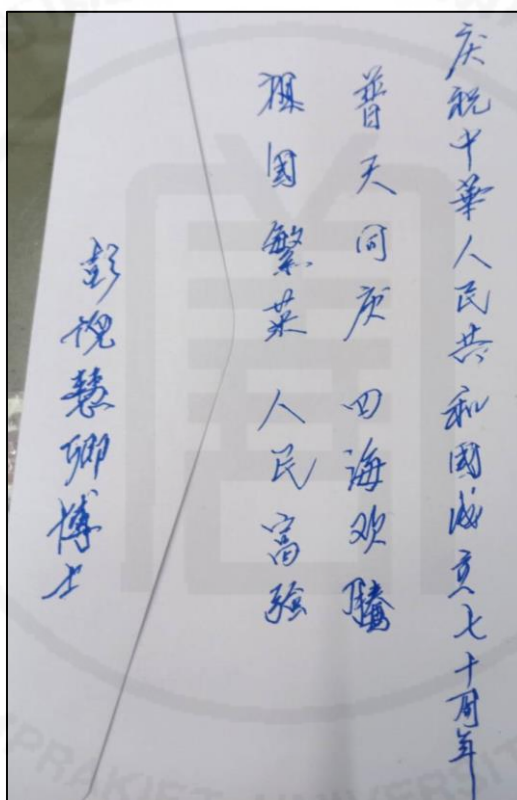
“ผมเขียนเอง ผมเรียนหนังสือจีนมา เรียนที่โรงเรียนสอนภาษาจีน ชื่อ โรงเรียนจีนหัวเฉียว ตอนเด็ก ๆ พ่อผมส่งไปเรียนตอนนี้ไม่มีแล้ว ช่วงนั้น พ่อติที่โรงเรียนเซนต์ดอมัสเข้า ไม่มีกำไร เด็กก็เรียนฟรีบ้าง ผมไปเรียนตอน 9 ขวบ 10 ขวบ แต่ตอนนี้ลูกหลานไม่ค่อยได้ภาษาจีนแล้ว ไปเรียนภาษาอังกฤษกันหมด เพราะว่าตอนเข้ามหาวิทยาลัย ให้พวกเขาไปเรียน แต่เขาไม่ค่อยสนใจ”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ก็ยังให้ความสนใจกับการเรียนภาษาจีน เห็นได้จากบางคนพยายามศึกษาด้วยตนเอง บางครอบครัวก็จะส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนสอนภาษาจีน บางคนไปเรียนต่อที่ประเทศจีน เป็นต้น แต่ก็มีลูกหลาน

ของคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของภาษาจีน จึงไม่นิยมเรียนภาษาจีน แต่ไปเรียนภาษาอังกฤษแทน ส่งผลให้การสืบทอดวัฒนธรรมด้านภาษาจีนตามกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละกลุ่มลดน้อยลงไป แต่ก็ยังคงมีชาวไทยเชื้อสายจีนสูงอายุที่ยังคงใช้ภาษาจีนท้องถิ่นสื่อสารกันในกลุ่มของตนบ้าง รวมถึงการใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารอีกด้วย ดังภาพที่ 5 คือ ตัวอักษรจีนกลางที่ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนเขียนขึ้น

ภาพที่ 5 ตัวอักษรจีนกลางที่ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนเขียนในตำบลดปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2563 ที่ตำบลดปากน้ำโพ

ตัวอักษรจีนกลางที่เขียน คือ 庆祝中华人民共和国成立七十周年；普天同庆，四海欢腾；祖国繁荣，人民富强。(Qìngzhù zhōnghuá rénmín gònghéguó chénglì qīshí zhōunián; pǔtiāntóngqìng, sìhǎi huānténg; zǔguó fánróng, rénmín fùqiáng) แปลว่า ขอแสดงความยินดีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนก่อตั้งประเทศเป็นสาธารณรัฐครบรอบ 70 ปี ร่วมยินดีเฉลิมฉลองกันทั่วหล้า ทุกคนดีใจด้วย ประเทศเจริญรุ่งเรือง ประชาชนร่ำรวยและเข้มแข็ง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลดปากน้ำโพรุ่นเก่า ๆ ยังคงใช้ภาษาจีนตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเองในการสื่อสารกันระหว่างกลุ่มทั้งภาษาพูดและเขียน ส่วนลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาจีนท้องถิ่นได้แล้ว

แต่ถึงกระนั้นพ่อแม่ก็นิยมส่งลูกหลานไปเรียนภาษาจีน แต่เป็นภาษาจีนกลาง ประกอบกับพวกเขาเกิดและเติบโตในสังคมไทยจึงทำให้รับอิทธิพลจากสังคมไทย โดยเฉพาะภาษาไทยที่พวกเขาใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นหลักเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมไทย ส่งผลให้ลูกหลานชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาจีนท้องถิ่นตามบรรพบุรุษของตนได้ แต่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาจีนกลาง เห็นได้จากการส่งลูกหลานของตนไปเรียนภาษาจีนเพื่อสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนของตนเองให้คงอยู่ต่อไป

3.1.4 การแต่งกาย

การแต่งกาย หมายถึง การตกแต่งร่างกายด้วยเสื้อผ้าและเครื่องประดับทุกอย่าง การแต่งกายของแต่ละคน แต่ละสังคม แต่ละสมัย แต่ละสถานการณ์ย่อมมีความแตกต่างกัน การแต่งกายของคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่ดำเนินชีวิตอยู่ในตำบลปากน้ำโพก็ย่อมมีความแตกต่างกับคนไทยในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่

คนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในตำบลปากน้ำโพนั้นเข้ามาขายแรงงานเป็นกุลีเป็นหลัก ดังนั้นในอดีตการแต่งกายของคนจีนในตำบลแห่งนี้มีลักษณะแบบจีน แต่งกายแบบเรียบง่าย ผู้ชายคนจีนที่ทำแรงงานเป็นกุลีจะนุ่งกางเกงขาก้วย เสื้อคอจีนแขนยาว สวมหมวกกู่เลี้ยง ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนไปอยู่ที่ไหนก็จะเจริญหมด เพราะคนจีนมีความอดทนสูง ตรงนี้เป็นเอกลักษณ์ ประเทศไหนก็สู้ไม่ได้ มีความอดทนสูง ไปไหนไม่มีอะไร มาเมืองไทยก็เอาเสื้อหมอนไป มาลำบากมาก นั่งเรือเป็นเดือน ๆ ไม่มีอะไร เมาเรือกันแยะ มาถึงเมืองไทยก็ขยันทำงาน สมัยก่อนบางคนไม่มีเสื้อใส่ บางคนก็ใส่กางเกงขาก้วย เสื้อคอจีนแขนยาว สวมหมวกกู่เลี้ยง บรรพบุรุษมาก็รับจ้างทั่วไป มีอะไรก็ต้องทำ ส่วนหนึ่งจะหนีสงครามมา รุ่นใหม่ ๆ ไม่รู้”

(จงเลี้ยว แซ่ลื้อ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีตคนจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพได้ประสบความสำเร็จอย่างมากโดยเฉพาะคนจีนกลุ่มแรกที่อพยพมายังพื้นที่แห่งนี้บางคนไม่มีเสื้อที่สามารถสวมได้ บางคนจะแต่งกายด้วยกางเกงขาก้วย เสื้อคอจีนแขนยาว และสวมหมวกกู่เลี้ยง เมื่อเวลาผ่านไป คนจีนบางคนขยันมันเพียรในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างให้ตนเองมีเงินมีฐานะและมีเงินมากขึ้น การแต่งกายของพวกเขาจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามฐานะและสังคม

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ได้แต่งกายตามแบบจีนดั้งเดิมเหมือนบรรพบุรุษของตนที่อยู่ในประเทศจีน ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนที่มาไหว้ศาลเจ้าที่นี่ใส่แบบไหนก็ได้ แต่งแบบธรรมดาได้ ไม่กำหนดต้องใส่สีแบบไหน ใส่แค่สุภาพก็พอ แต่คนที่มาเฝ้าศาลเจ้าต้องใส่สีแดงทุกวัน และวันแต่งงานคนจีนที่นี่ก็แต่งแบบจีน แต่งแบบง่าย ๆ แค่น้ำชา ใส่ชุดแดง เพราะว่าที่นี่เขาถือสีแดงเป็นสีที่เป็นสิริมงคล”

(หว่าอ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันบางส่วนไม่ได้แต่งกายตามแบบจีนดั้งเดิมเหมือนบรรพบุรุษของตนที่อยู่ในประเทศจีนและระยะแรก ๆ ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ เป็นการแต่งกายเหมือนคนไทยทั่วไป แต่ก็ยังคงมีการรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายแบบจีนไว้ โดยเฉพาะคนที่มาดูแลศาลเจ้าจะต้องใส่เสื้อผ้าสีแดง หรือในเทศกาลสำคัญและประเพณีแบบจีนที่ยังคงพบเห็นคนไทยเชื้อสายจีนแต่งกายแบบจีนด้วยเสื้อผ้าสีแดง เช่น ชุดกี่เพ้าสีแดง เนื่องจากชาวจีนเชื่อว่า สีแดงเป็นสีที่มีความหมายว่า สิริมงคล และมีความโชคดีตลอด

เมื่อมีเทศกาลที่สำคัญของคนจีน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะนิยมใส่ชุดกี่เพ้าสีแดง ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนให้ฮั้วนครสวรรค์ ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“วันตรุษจีนเหมือนจะเชิญชวนคนนครสวรรค์ให้ใส่สีแดงไปหมด เวลาถึงงาน คนไทยเชื้อสายจีนจะชอบใส่กี่เพ้าสีแดงเยอะมาก ส่วนพี่ก็ใส่กี่เพ้าแบบธรรมดาแล้วก็ใส่เสื้ออะไรอย่างนี้ เขาใส่กันหมดทุกคน คนจีนชอบใส่เสื้อสีแดง ใส่เกือบทุกวัน งานแต่งงานบางคนก็จะใส่ชุดธรรมดากัน บางคนก็ใส่กี่เพ้า บางคนก็จะเอาชุดจีน ๆ มาใส่กัน เพราะว่าอย่างนี้มันสวย”

(มณฑกานต์ ลอญญาธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีความแตกต่างจากคนไทย ชาวจีนในอดีตจะแต่งกายแบบจีน แต่ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันจะแต่งกายแบบทั่วไป แต่เมื่อถึงเทศกาลและประเพณีจีนที่สำคัญ โดยเฉพาะวันตรุษจีนพวกเขาจะแต่งกายด้วยชุดจีนสีแดง เนื่องจากสีแดงเป็นสีที่เป็นสิริมงคลและงดงามมาก ดังภาพที่ 6 การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในช่วงวันตรุษจีนที่ตำบลปากน้ำโพ

การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีแดงยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ยังรักษาวัฒนธรรมด้านการแต่งกายแบบจีนไว้ได้อย่างดี ถึงแม้ว่า พวกเขาจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานาน แต่ก็ยังคงสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายตามบรรพบุรุษของตนได้อย่างเข้มแข็ง ทั้งนี้เป็นเพราะความเชื่อที่ว่า เสื้อผ้าสีแดงเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ทำให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรือง และสีแดงยังเป็นสีที่สวยงาม ซึ่งความเชื่อดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมการแต่งกายแบบจีนยังคงดำรงอยู่

ภาพที่ 6 การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในช่วงวันตรุษจีนที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 จากหนังสือเรื่อง ศตวรรษแห่งศรัทธา
ตรุษจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแห่งเจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในอดีตมีความแตกต่างจากคนไทย พวกเขาจะนิยมแต่งกายแบบจีนที่เรียบง่าย ซึ่งเป็นการแต่งกายที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ ผู้ชายคนจีนที่ทำแรงงานเป็นกุลิจะนุ่งกางเกงขาก้วย เสื้อคอจีนแขนยาว สวมหมวกกู่ไต้ แต่เนื่องจากพวกเขาอาศัยอยู่ในสังคมไทยจึงได้รับอิทธิพลด้านการแต่งกายจากสังคมไทยและสังคมนอกที่แพร่เข้ามา ส่งผลให้พวกเขานิยมแต่งกายแบบโลกสมัยมากขึ้นในปัจจุบัน แต่เมื่อมีวัฒนธรรมประเพณีจีนที่สำคัญต่าง ๆ เช่น เทศกาลตรุษจีน ประเพณีแต่งงาน เป็นต้น คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้จะแต่งกายแบบจีนโดยเน้นสีแดงเป็นสำคัญ เช่น ชุดกี่เพ้า เสื้อลวดลายจีน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ยังคงรักษาสืบทอดวัฒนธรรมด้านการแต่งกายแบบจีนให้คงอยู่ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พวกเขายังรักษาวัฒนธรรมจีนด้านการแต่งกายไว้ได้อย่างดีก็คือ ความเชื่อที่ว่า การแต่งกายแบบจีนด้วยชุดสีแดงนั้นเป็นสิ่งที่สวยงาม นำความสิริมงคลและความโชคดีมาให้แก่ชีวิตของพวกเขา

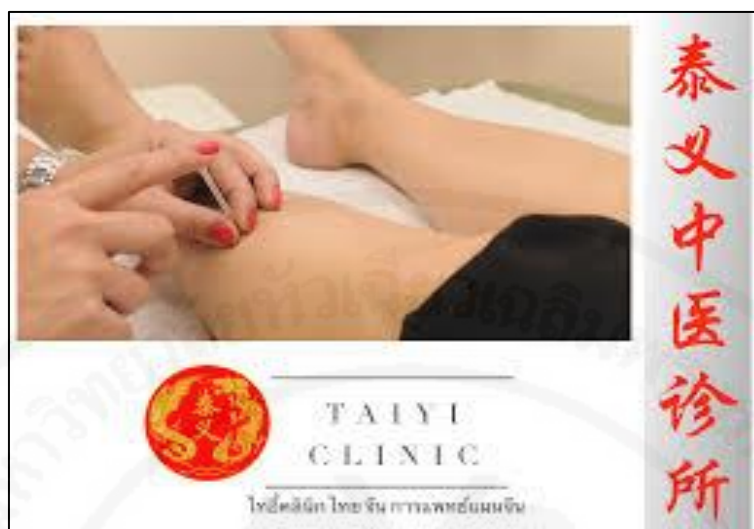
3.1.5 การรักษาโรค

ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2563) ตำบลปากน้ำโพเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสถานพยาบาล แต่ในอดีต (ประมาณร้อยกว่าปีที่แล้ว) ชาวบ้านในตำบลปากน้ำโพจะรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยหมอพื้นบ้านที่รักษาโรคด้วยสมุนไพรในท้องถิ่น เมื่อคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเกิดการเจ็บป่วยขึ้น พวกเขาจะมีวิธีการดูแลตนเองในการรักษาการเจ็บป่วย และไปพบหมอพื้นบ้านเช่นกัน แต่เป็นหมอที่รักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน เช่น รับประทานยาสมุนไพรจีน ผังเข็ม การนวดทุยหนา ซึ่งคลินิกการประกอบโรคศิลป์ สาขากายแพทย์แผนจีนหัวเฉียว (คลินิกหัวเฉียว การแพทย์แผนจีน, 2561 : ออนไลน์) ได้อธิบายไว้ว่า การนวดทุยหนาเป็นศาสตร์การนวดของแพทย์แผนจีนอย่างหนึ่งที่มีมาอย่างยาวนาน และเป็นสาขาหนึ่งของการแพทย์แผนจีนโดยอ้างอิงจากหลักทฤษฎีของแพทย์แผนจีนมาทำการรักษา การนวดของแพทย์แผนจีนจะใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการกด การคลึง การถู การบีบ การตีด โดยกระทำไปตามจุดต่าง ๆ ของเส้นลมปราณบนร่างกาย เพื่อให้เลือดลมไหลเวียนไปตามอวัยวะต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ต่อมาเมื่อคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกลุ่มนี้มีฐานะดีขึ้น และบางตระกูลมีฐานะร่ำรวยมาก พวกเขาจึงได้สร้างสถานพยาบาลให้กับชาวนครสวรรค์ ได้แก่ โรงพยาบาลศรีสวรรค์ เพื่อให้ชาวนครสวรรค์ได้มีโอกาสรักษาโรคด้วยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบัน เช่น การรักษาโรคด้วยยาต่างประเทศ (ยาแผนตะวันตก) การผ่าตัด รังสีรักษา เป็นต้น ปัจจุบันนี้มีผู้มารักษาที่โรงพยาบาลแห่งนี้เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ตำบลปากน้ำโพยังมีโรงพยาบาลที่ทันสมัยอีกหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ โรงพยาบาลรัตนเวช เป็นต้น การมีสถานพยาบาลแบบการแพทย์แผนปัจจุบันที่ทันสมัย ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชาวนครสวรรค์ดีขึ้น และเมื่อกล่าวสรุปถึงการรักษาโรคของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในปัจจุบันจากข้อมูลคำให้สัมภาษณ์ จำแนกได้ 2 แบบ คือ

1) การรักษาโรคแบบแพทย์แผนจีน

ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนยังให้ความสำคัญกับการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน โดยใช้ยาสมุนไพรจีนเป็นยารักษาโรค ดังภาพที่ 7 คือ คลินิกไถ้อี้ ไทย-จีน การแพทย์แผนจีนที่ตำบลปากน้ำโพ คลินิกแห่งนี้เป็นแพทย์แผนจีน รักษาด้วยการตรวจ脈ชีพจร ผังเข็ม ครอบแก้ว รมยา ยาจีนสมุนไพรจีน ซึ่งเป็นคลินิกมาตรฐาน ตรวจและรักษาโดยแพทย์แผนจีนปริญญา มีผู้มารักษาภายในคลินิกแห่งนี้เป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 7 คลินิกไทอ้อ ไทย-จีน การแพทย์แผนจีนที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: เฟซบุ๊ก, เฟซบุ๊กของคลินิกไทอ้อ ไทย-จีน การแพทย์แผนจีนที่ตำบลปากน้ำโพ ค้นมาเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2563

ถึงแม้ว่า การแพทย์แผนจีนในตำบลปากน้ำโพจะมีการพัฒนาอย่างมากในปัจจุบัน แต่คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ก็เลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนน้อยลง ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนแต่จิวที่เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนให้อ้วนครสวรรค์ที่ว่า

“สมัยก่อนตลาดมีแพทย์แผนจีนเยอะมาก แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีแล้ว มีบ้าง แต่ก็น้อย เดี่ยวนี้คนที่เข้าไปฝังเข็มก็มีเป็นบางส่วน แล้วแต่ความชอบ คนปัจจุบันใช้บริการน้อยลงมาก คนที่กินยาสมุนไพรจีนก็มีไม่มากแล้ว”

(หว้อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่เลือกใช้การรักษาแบบแพทย์แผนจีนลดน้อยลง เนื่องจากการรักษาโรคแบบแพทย์จีนต้องใช้เวลาาน ไม่ทันใจประชาชน ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนส่วนหนึ่ง เขาก็จะใช้หมอโบราณ (หมอแพทย์แผนจีน) รักษา แต่เดี๋ยวนี้พวกเขานิยมเข้าโรงพยาบาล ใช้เป็นยาแผนปัจจุบันมากกว่า เพราะว่ามันหายไว ยาจีนก็มีบ้าง ตอนนี้คนไปหาหมอแพทย์แผนจีนเพื่อฝังเข็ม กินยาจีนจำนวนน้อย เพราะว่ามันเห็นผลช้าไม่ทันใจ”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันชาวบ้านที่เจ็บป่วยไปใช้บริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนน้อยลง เพราะเห็นผลช้า ต้องใช้เวลารักษานาน ไม่ทันใจ แต่เนื่องจากการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนจะมีผลดีต่อร่างกายสม่ำเสมอ และการกินยาสมุนไพรจีนยังเป็นการบำรุงร่างกาย จึงยังคง มีชาวบ้านบางส่วนรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ

ถึงแม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ๆ จะไม่นิยมรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีน แต่คนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นผู้สูงอายุยังคงให้ความสำคัญกับแพทย์แผนจีน โดยเฉพาะการรักษาโรคด้วยการกินยาสมุนไพรจีน เพราะกินยาสมุนไพรจีนส่วนใหญ่จะไม่มีผลเสียใด ๆ ต่อร่างกาย แต่เป็นยาบำรุงร่างกาย ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 ในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 เต็มมาอยู่ที่นี้ตั้งแต่เลื้อผี
หมอนใบ มาทำธุรกิจขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ตอนนั้นอายุ 18 ปี
ตอนนั้นผมก็ 82 ปีแล้ว แต่บ้านผม ลูกหลานไม่ชอบกินยาจีนแล้ว
แต่ผมอายุสูงมากแล้วก็ยังกินยาจีนสม่ำเสมอ ยาจีนกินแล้วดีต่อ
สุขภาพ ไม่มีผลร้ายแรงต่อสุขภาพ ผมกินยาจีนตั้งแต่เด็ก ตอนนี้
ไม่สบายก็ยังไม่กินยาจีนอยู่ ตอนนี้อยู่ข้างหลังถนนยังมีร้านขายยาจีนอยู่
มียารักษาโรค ยาบำรุงร่างกาย ลองเดินไปดูได้”

(อาน ตา ลี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ๆ ไม่นิยมกินยาสมุนไพรจีน เนื่องจากมีสถานพยาบาลโดยแพทย์แผนปัจจุบันที่ทันสมัยทั้งของรัฐและเอกชนในตำบลปากน้ำโพหลายแห่ง ประกอบกับพวกเขาได้สัมผัสและมีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรจีนไม่มากนัก ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนผู้สูงอายุบางส่วนยังคงให้ความสำคัญกับยาสมุนไพรจีนอยู่ เนื่องจากมีประสบการณ์จากการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนมาอย่างยาวนาน จนเห็นว่าพืชสมุนไพรจีนมีแต่ผลดีต่อร่างกาย ไม่มีผลร้ายใด ๆ ต่อร่างกาย และยาสมุนไพรจีนยังช่วยบำรุงร่างกายอีกด้วย

2) การรักษาโรคแบบการแพทย์แผนปัจจุบัน

ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะรักษาโรคด้วยหมอพื้นบ้านทั้งแพทย์แผนไทยและจีนโบราณ ต่อมาคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีฐานะร่ำรวยมากขึ้นจึงสร้างโรงพยาบาลศรีสวรรค์ให้กับชาวจังหวัดนครสวรรค์ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนแต่จิวมาเมืองไทยเยอะมากเป็นอันดับหนึ่งเลย อย่างใน
นครสวรรค์ พ่อค้าใหญ่โตมีเชื้อสายจีนหมดเลย โรงพยาบาลศรีสวรรค์
ก็ของคนแต่จิว ลูกหลานเดี๋ยวนี้เจริญเติบโต”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“คือพวกคนจีนส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยเติบโต จากที่พ่อแม่
 ทำมา ลูกหลานก็ทำต่อ ที่นี่มีสองสามตระกูลใหญ่ ๆ และมี
 ลูกหลานสร้างโรงพยาบาลศรีสวรรค์ แซ่ 蔡(CAI) ตระกูลนี้ใหญ่มาก
 แล้วก็มิตระกูล 彭(PENG) สร้างมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา นักเรียน
 ก็เยอะ ปีหนึ่งเขาบริจาคให้นักเรียนอีกหลายสิบล้าน เขารวย และเขา
 รับเหมาร้างถนน มีโรงงานน้ำตาลหลายโรงด้วย ลูกชายเขาก็เป็น
 นายกสภาคตระกูล 彭(PENG) อยู่ที่กรุงเทพ”

(รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ชาวนครสวรรค์และพื้นที่ใกล้เคียงมีโอกาสได้เข้าถึงการรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยวิธี แพทย์แผนปัจจุบันที่ทันสมัยโดยการสร้างโรงพยาบาลศรีสวรรค์ ทำให้ไม่ต้องเดินทางไปรักษายัง สถานที่ไกล ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ในตำบลปากน้ำโพยังมีโรงพยาบาลทั้งของรัฐและ เอกชนอีกหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ (ภาพที่ 8) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ ของโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ (2556, ม.ป.ป.) พบว่า ปัจจุบันโรงพยาบาลแห่งนี้มีเนื้อที่ใช้สอย รวม 30,132.50 ตรม. และมีจำนวนเตียงให้บริการคนไข้ทั้งหมด 661 เตียง ส่งผลให้ชาวนครสวรรค์และ พื้นที่ใกล้เคียงมีทางเลือกและเข้าถึงการรักษาโรคแบบแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้น และส่งผลให้คุณภาพชีวิต ของพวกเขาดีขึ้น

ภาพที่ 8 โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

3.1.6 การนับถือศาสนา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, 1142) ได้ให้ความหมายของศาสนาว่าคือ ลัทธิ ความเชื่อถือของมนุษย์ อันมีหลัก คือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อถือนั้น ๆ

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จะให้ความสำคัญกับการนับถือศาสนาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษอย่างมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตระกูลจีนลูกหลานจะกลับบ้านมาไหว้บรรพบุรุษกัน และทำของไหว้ ไก่ หมู แล้วก็มีผลไม้ ขนมเทียน ขนมเปี๊ยะ ถ้าเป็นชาวจีนแต่จิวจะไหว้กลางวัน แต่ชาวจีนไหหลำจะไหว้แต่เช้า ที่บ้านนี้ทำ 2 อย่างเลย ไหว้อากงเช้า พอเวลาใกล้ ๆ 5 โมงก็ไหว้แบบแต่จิวกับข้าวก็ทำอย่างละ 5 ชุด ไหลำกับแต่จิวก็คล้าย ๆ กัน”

(খনอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีความเชื่อเรื่องการเคารพ นับถือวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และพวกเขาจะจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลต่าง ๆ ของชาวจีน เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างตามที่พวกเขาได้รับการสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ดังนั้น การจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้

นอกจากคนไทยเชื้อสายจีนจะกราบไหว้บูชาวิญญาณของบรรพบุรุษแล้ว พวกเขา ยังนับถือศาสนาเต๋า ขงจื้อ และศาสนาพุทธ ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ลูกหลานที่นี้ส่วนใหญ่จะนับถือเต๋า ขงจื้อ ศาสนาพุทธ แยกกันไม่ออก เพราะศาสนาผสมผสานแบบนี้มาตั้งแต่อยู่เมืองจีนปรับเปลี่ยนมาใช้ในชีวิต ทุกศาสนาก็เหมือนกัน ถือว่าเป็นอันเดียวกัน ตอนนี้ลูกหลานนับถือศาสนาตามบรรพบุรุษ จะเปลี่ยนก็ไม่เปลี่ยนหรอก เพียงแต่ว่าไม่เข้มข้น ศาลเจ้าเป็นเต๋า พุทธก็เข้ามา เช่นการไหว้ด้วยรูป 3 ดอก มีอะไรที่แฝงกันอยู่ เชื่อมโยงกันหมด จะแยกออกมาก็ยาก ศาสนาถือว่าเป็นการดำรงชีวิตประจำวันอยู่แล้ว กลมกลืนกันจนแยกไม่ออก ศาสนาของจีนก็เข้ากับพุทธ เต๋าสอนมาแบบนี้ พุทธก็สอนมาแบบนี้ จึงผสมผสาน ปัจจุบันคนแก่ ๆ จะมาไหว้ศาลเจ้าบ่อย แม้ไม่ใช่เทศกาลก็ตาม โดยเฉพาะเวลาไม่สบายใจก็จะมาไหว้ที่นี้”

(খনอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาดั้งเดิมที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง นั่นก็คือ การไหว้ศาลเจ้าตามลัทธิเต๋าและขงจื้อ แต่เมื่อพวกเขาได้มาใช้ชีวิตในสังคมไทยจึงได้รับอิทธิพลความเชื่อจากศาสนาพุทธในสังคมไทยเข้ามาผสมผสานกับลัทธิความเชื่อเดิม ดังนั้น ศาสนาของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจึงเป็นแบบผสมผสานกันอย่างแยกไม่ออกทั้งความเชื่อและการปฏิบัติ

นอกจากนี้ คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกลุ่มนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวศาสนาอีกว่า ไม่ว่าจะไหว้ศาลเจ้าหรือนับถือศาสนาพุทธก็ถือว่าเป็นวิธีการทำบุญให้กับตนเองและครอบครัว ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ศาสนาเราก็นับถือทั้งจีนทั้งไทย เจ้าก็ไหว้ ไทยก็ทำบุญ ทั้งสองอย่าง เมื่อก่อนอาม่าก็ไปทำบุญที่วัด แต่เดี๋ยวนี้ไปไม่ไหว เดินไกลแล้วเหนื่อย ไม่ค่อยแข็งแรง อยู่บ้านต้องใช้ไม้เท้า กลัวล้ม”

(ชนอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกลุ่มนี้ยังคงให้ความสำคัญกับศาสนา มองว่า การนับถือศาสนาไม่ว่า ศาสนาเต๋า (ไหว้ศาลเจ้า) หรือศาสนาพุทธก็ตามถือว่าเป็นวิธีการทำบุญอย่างหนึ่งที่ส่งผลดีต่อตน ครอบครัว และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของพวกเขา นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานกันของศาสนาเดิมที่รับมาจากบรรพบุรุษกับศาสนาใหม่ในสังคมไทยที่ตนเขามาอาศัยอยู่ในปัจจุบัน

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีลักษณะผสมผสานทั้งการนับถือบูชาวิญญาณบรรพบุรุษ ศาสนาเต๋า และขงจื้อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ต่อมาพวกเขาได้สร้างศาสนสถานในบริเวณชุมชนที่อาศัยอยู่ เช่น ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันการนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในปากน้ำโพมีการปรับเปลี่ยนบ้าง เนื่องจากว่าพวกเขาดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมไทยและบางคนก็ได้แต่งงานกับคนไทย ดังนั้น พวกเขาจึงไม่เพียงเข้าไปกราบไหว้ในศาลเจ้าเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขายังเข้าวัดเพื่อทำบุญอีกด้วย ถึงแม้ว่าในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จะได้ไม่นับถือศาสนาพุทธเถรวาทก็ตาม แต่ปัจจุบันลูกหลานของชาวจีนนับตั้งแต่รุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 เป็นต้นมาได้หันมานับถือศาสนาพุทธจำนวนมาก มีการเข้าวัดทำบุญควบคู่กับการกราบไหว้เทพเจ้าจีนในศาลเจ้า และไหว้วิญญาณบรรพบุรุษในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ของชาวจีนด้วย

3.1.7 การประกอบอาชีพ

อาชีพ หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบกิจการที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการที่แตกต่างกันไป สามารถจำแนกกลุ่มอาชีพตามลักษณะของการประกอบอาชีพได้ 2 ลักษณะ คือ อาชีพอิสระ หมายถึง

อาชีพที่ทำด้วยตนเอง อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องใช้คนจำนวนมาก บางอาชีพคนเดียวก็ทำได้ บางอาชีพทำยี่สิบคนก็มี ทั้งนี้จำนวนคนจะขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละอาชีพ และอาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพที่มีผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการ โดยตัวเองเป็นผู้รับจ้าง ทำงานให้ และได้รับค่าตอบแทน เป็นค่าจ้าง หรือเงินเดือน (การประกอบอาชีพ, 2063)

การประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของพวกเขา ผลการศึกษาพบว่า อาชีพที่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ประกอบมีหลากหลาย แต่อาชีพที่สะท้อนให้เห็นถึงรากฐานและการพัฒนาชีวิตของคนกลุ่มนี้ที่สำคัญ ได้แก่ อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย และอาชีพราชการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) อาชีพรับจ้าง

คนจีนรุ่นแรก ๆ ที่อพยพมายังตำบลปากน้ำโพในช่วงแรก ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ปู่ย่าตายายมาอยู่ที่นี่ นั่งเรือมาไกลและเหนื่อยมาก ปู่ย่าตายายมาจากประเทศจีนหมด มีเงินไหลล้า แต่จิว จินแคะ มาถึงแล้วก็ตั้งรกรากและหางานที่นี่ ส่วนใหญ่รับจ้าง สมัยก่อนหาเงินง่ายทำงานหนัก เงินที่ได้ต่อวันก็ไม่เยอะมาก พอเลี้ยงตัวเองได้”

(หว้อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า อาชีพของชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรก คือ อาชีพรับจ้างทั่วไปที่เป็นงานหนัก ค่าตอบแทนน้อย มีรายได้พอเลี้ยงชีวิต ส่งผลให้พวกเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างลำบาก พวกเขาจะรับจ้างทำงานทุกอย่างที่สามารถทำได้ เช่น ปลูกผัก เย็บมุ้ง เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“แรก ๆ คนจีนที่นี่มากี่รับจ้างทั่วไป มีอะไรก็จะทำไป ปลูกผักบ้าง เย็บมุ้งกันยุงบ้าง เป็นลูกจ้างบ้าง รับทำยางไม้ที่ตีไฟได้บ้าง”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เนื่องจากยังไม่มีฐานะทางการเงินหรือโอกาสทางสังคม เหมือนกับคนไทยที่เป็นเจ้าของประเทศ ส่งผลให้พวกเขาไม่สามารถหางานทำที่ดีและมีรายได้สูงได้

จากการที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพทำงานรับจ้างทั่วไปจึงต้องเผชิญกับความยากลำบาก เหน็ดเหนื่อย และรายได้แต่ละวันก็น้อยมาก ทั้งเดือนจะมีรายได้เพียง 30 บาทเท่านั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผมจบแค่ ป.4 ผมเป็นลูกจ้างอยู่ที่อุทัยธานี เดือนหนึ่งแค่ 30 บาท วันละหนึ่งบาท พ่อผมมาเมืองไทย ตอนนั้นอายุ 18 ปี มาทำธุรกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นลูกจ้าง พอหากินได้ก็ไปรับเมียมา”

(มนตรี ฉัตรอุทัย, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ค่าตอบแทนของลูกจ้างที่น้อยมาก เฉลี่ยแล้ววันละ 1 บาท ส่งผลให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในระยะแรก ๆ ต้องประสบความยากลำบาก ต่อสู้ คดิ้นรน เหน็ดเหนื่อย รายได้แต่ละเดือนน้อยมาก พอเลี้ยงชีพให้อยู่ได้เท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงความมานะ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ในการประกอบอาชีพ การประหยัดอดออมของพวกเขาจนทำให้พวกเขามีฐานะดีขึ้นตามลำดับและมีโอกาสทางสังคมมากขึ้น สามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจจนกลายเป็นเศรษฐีในพื้นที่แห่งนี้จำนวนมาก และสามารถเลือกที่จะประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ตามที่ตนต้องการได้มากขึ้น

2) อาชีพค้าขาย

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเป็นกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพค้าขายอย่างมาก หลังจากที่พวกเขาเริ่มมีเงินทุนมากขึ้นหรือสำเร็จการศึกษาพวกเขาจะนิยมทำการค้าขาย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนที่นี่ ส่วนใหญ่จะไปเรียนที่กรุงเทพฯ เรียนจบแล้วก็กลับมาค้าขาย บางคนขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปเมื่อมีเงินเยอะขึ้นก็จะเปิดโรงงาน เปิดบริษัท ส่งผลไม้ออกไปขายที่ต่างประเทศ ก็แล้วแต่คนที่ทำ”

(มณฑกานต์ ลออภูวนธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า อาชีพการค้าขายเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมากในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ถึงแม้ว่าพวกเขาได้มีโอกาสไปศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่หลังจากที่พวกเขาสำเร็จการศึกษาแล้วก็จะกลับมาพื้นที่นี้เพื่อประกอบอาชีพการค้าขายในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เปิดโรงงาน เปิดบริษัท และส่งออกผลไม้ไทยไปยังต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะการได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ ปู่ย่าตายายหรือในกลุ่มชาวจีนที่ประกอบอาชีพค้าขายมาก่อนแล้ว

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพส่วนใหญ่ก็ยังประกอบอาชีพค้าขาย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“พี่มีบริษัทอยู่ที่กรุงเทพฯ เมื่อก่อนตอนที่ยังเด็กอยู่ พี่เรียนภาษาจีน พอตอนโตขึ้นมาหน่อย พ่อแม่ก็ส่งไปที่ลำปาง ไปเรียนที่โรงเรียนประชาวิทยุลำปาง ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอยู่ 2 ปี ที่นั่นเขาพูดภาษาจีนกันหมด เมื่อเรียนจบก็กลับมาเรียนที่นครสวรรค์

แล้วก็ไปเรียนมหาวิทยาลัยที่เชียงใหม่ ตอนอยู่เชียงใหม่ พี่ก็หาสถานที่ฝึกภาษาจีน และพอจบก็ได้ไปอยู่กรุงเทพฯ แล้วก็เรียนปริญญาโทที่นิด้า เสร็จแล้วก็ไปเรียนที่กวังโจว เรียนภาษาจีนเพิ่ม เสร็จแล้วก็ทำงานที่บริษัทซีพี ต่อมาบริษัทจะให้ไปอยู่ที่เมียนมาร์ ไปขายกุ้ง แต่พี่กินเจก็เลยไม่ยอมไป หลังจากนั้น ก็มาอยู่ที่เมืองไทย ขายของให้ Carrefour ตอนหลังก็ลาออกมาแต่งงานแล้วก็ทำบริษัทคอมพิวเตอร์ แต่ที่บ้านพี่ก็มีธุรกิจอยู่ที่นครสวรรค์ อยู่ในตลาด”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ปัจจุบันลูกหลานก็จะทำงานต่างกัน เช่น พี่ชายพี่ก็เป็นหมอ เปิดคลินิกรักษาเด็ก ส่วนพี่เองก็ทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ช่วงนี้เสาร์อาทิตย์ก็กลับมาช่วยที่บ้าน ค้าขายโลงศพ แล้วยังทำที่เกี่ยวกับเกษตรด้วย เนื่องจากพี่ได้ไปอบรมการเกษตรมา อันที่จริงพี่อยากให้ลูกหลานทำการค้าขายมากกว่า”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพประกอบอยู่ในปัจจุบันมีความหลากหลาย แต่อาชีพที่พวกเขาต้องการให้ลูกหลานทำก็คือ อาชีพค้าขาย แม้ว่า ในปัจจุบันพวกเขาจะมีโอกาสทางการศึกษาและจบการศึกษาในระดับสูง มีโอกาสได้ทำงานที่ดีในบริษัทต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้และหาประสบการณ์ หลังจากนั้นพวกเขาก็จะมาประกอบธุรกิจส่วนตัว เปิดบริษัท หรือห้างร้านเป็นของตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงการวางแผนชีวิตและการหาโอกาสที่ดีกว่าให้แก่ตน นั่นก็คือ สร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่ตนและครอบครัว

3) อาชีพราชการ

นอกจากอาชีพรับจ้างทั่วไปและอาชีพการค้าขายแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังประกอบอาชีพรับราชการ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“อันที่จริงอยากให้ลูกหลานทำการค้าขายมากกว่า แต่อาชีพอย่างอื่นก็มีอยู่เช่นกัน อย่างน้องสาวพี่ก็เป็นข้าราชการ ทำงานในศาลเกี่ยวกับงานด้านอาชญากรรม”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“หลานคนเล็กของผมเรียนหมอ ทุกคนได้เรียนกันหมด มีทั้งวิศวกร หมอ ผู้พิพากษา ทนาย ทำการค้า คนที่นั่งอยู่ข้างนอกเป็น

ผู้พิพากษาข้าราชการอยู่ และเพื่อนผมมีลูกผู้ชาย 7 คน เป็นรอง
ผู้ว่าฯ เป็นหมอ เป็นนายตำรวจ เป็นนายกำนัน”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของอาชีพที่คนไทย
เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ที่เปลี่ยนไปจากอดีตที่ส่วนใหญ่
ทำงานรับจ้างทั่วไปและค้าขาย ทั้งนี้เป็นเพราะคนกลุ่มนี้ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี
มีกำลังทรัพย์สามารถส่งลูกหลานของตนไปเรียนต่อในระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ ส่งผลให้บุตรหลาน
ของพวกเขามีโอกาสทางสังคมในการมีงานที่ดีทำมากขึ้น และส่วนใหญ่อีกก็เป็นอาชีพข้าราชการที่มี
บทบาทสำคัญในสังคม เช่น แพทย์ ผู้พิพากษา ทนาย ตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด และกำนัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ
รับจ้างทั่วไป ส่วนลูกหลานของพวกเขารุ่นต่อ ๆ มา จะมีโอกาสที่ได้รับการศึกษามากกว่าพ่อแม่
ส่วนใหญ่ได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษาพวกเขาก็จะทำงานในบริษัทเอกชน
หน่วยงานภาครัฐ และบางคนก็ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือสร้างธุรกิจใหม่ ๆ เช่น ค้าขายโลงศพ ค้าขาย
อะไหล่รถยนต์ การขายผลไม้ส่งออก ค้าขายเสื้อผ้า เปิดโรงงานน้ำตาล เป็นต้น ซึ่งการทำธุรกิจเหล่านี้
เป็นการสร้างอาชีพให้กับชาวนครสวรรค์ทั่วไป เนื่องจากปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้มีโอกาสทาง
การศึกษาสูงจึงทำให้เขาสามารถเลือกประกอบอาชีพตามความรู้ ความถนัด และความสนใจได้มากขึ้น
กว่าในอดีต และอาชีพสำคัญที่พวกเขาเลือกประกอบคือ อาชีพข้าราชการที่มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคม
และประเทศในหลายด้าน เช่น ตำรวจ แพทย์ ผู้พิพากษา เป็นต้น ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย
เชื้อสายจีนรุ่นใหม่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อเทียบกับวิถีชีวิตของบรรพบุรุษของตนที่อพยพมาอาศัยอยู่ที่
ตำบลปากน้ำโพในช่วงแรก

3.1.8 การศึกษา

การศึกษา หมายถึง การเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่องเพื่อความเจริญก้าวหน้าของ
มนุษย์ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาจากการเรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตของ
ตนเอง และเพื่อพัฒนาสังคมและมนุษย์ให้บุคคลแต่ละคนเกิดความเข้าใจและรักใคร่กัน (ZHANG
WEN, 2563, น. 60)

ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพรุ่นเก่า ๆ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยให้
ความสำคัญกับการศึกษา เนื่องจากมีฐานะยากจนและต้องทำงานหาเลี้ยงปากท้อง แต่ในปัจจุบัน
พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้จะให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก เพราะ
พวกเขาเห็นว่า การที่ลูกหลานของพวกเขานี้ไม่ได้รับการศึกษาหรือมีการศึกษาไม่สูงจะทำให้พวกเขา
มีชีวิตที่ยากลำบาก ยากจน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เดี๋ยวนี้โรงเรียนเยอะ โรงเรียนไทยก็มี โรงเรียนจีนก็มี โรงเรียนอังกฤษก็มี สมัยก่อน คนแก่ คนเฒ่าจีนไม่ค่อยสนใจโรงเรียน ลูกจะไปเรียนก็ไป ไม่ไปก็แล้วแต่ ไม่มีใครว่า แล้วแต่ความสนใจ แต่เดี๋ยวนี้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนเน้นเรื่องการเรียน และ โรงเรียนนิวาดีเรียนฟรี เด็กยากจนไปเรียนฟรี ลูกหลานปัจจุบัน เรียนเป็นภาษาจีนบางครั้ง บางครั้งทางจังหวัดจะส่งครูภาษาจีนมา ช่วยสอน ส่วนมากเรียนเป็นภาษาไทย”

(หวั อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนผู้สูงอายุบางคนใน ตำบลปากน้ำโพไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา เพราะพวกเขามีฐานะยากจนจึงให้ความสำคัญกับการหาเลี้ยงชีพมากกว่า จึงไม่ได้บังคับให้ลูกหลานให้ไปเรียน ปล่อยให้เป็นความสมัครใจของแต่ละคน เนื่องจากพวกเขาคิดว่า ลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนก็ไม่สามารถแลกเปลี่ยนสิ่งใดสิ่งหนึ่งกลับมาได้ แต่ในปัจจุบัน พวกเขาจะให้ความสำคัญกับการศึกษามาก เห็นได้จากการส่งลูกหลานไปเรียนยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนไทย โรงเรียนจีน และโรงเรียนนานาชาติ

นอกจากนี้ยังพบทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษาก่อนของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่ว่า การที่ ลูกหลานของตนได้รับการศึกษาสูงจะทำให้พวกเขามีชีวิตที่ดีกว่ารุ่นตน ดังนั้น พวกเขาจึงได้ส่งลูกหลาน ไปศึกษาต่อที่กรุงเทพมหานครในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และบางคนก็ได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนที่นี่ ส่วนใหญ่จะไปเรียนที่กรุงเทพฯ เรียนจบแล้วก็กลับมาค้าขาย”

(มณฑกานต์ ลออญาณธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ตั้งแต่เล็ก พ่อก็เรียกเหล่าซือ (ครูสอนภาษาจีน) มาสอน ที่บ้าน เหล่าซือเป็นคนจีนเหมือนกัน ตอนเด็ก ๆ ที่เรียนภาษาจีน พอตอนโตขึ้นมาหน่อย พ่อแม่ก็ส่งไปที่ลำปางที่โรงเรียนประชาวิทย์ ลำปาง จบแล้วก็กลับมาเรียนต่อนครสวรรค์ และไปเรียนต่อ มหาวิทยาลัยที่เชียงใหม่ พอจบก็ไปอยู่กรุงเทพฯ แล้วก็เรียนต่อ ปริญญาโทที่นิด้า จบแล้วก็ไปเรียนภาษาจีนเพิ่มที่กวางโจว”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ บางส่วนจะให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก พยายามผลักดัน ส่งเสริมลูกหลานของตนให้ได้รับการศึกษาสูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ เห็นได้จากการส่งลูกหลานของตนไปเรียนต่อที่ต่างจังหวัดทั้งใน

กรุงเทพมหานครและจังหวัดที่มีสถาบันการศึกษาระดับสูง บางคนมีโอกาสได้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เพราะเขาเห็นว่า การศึกษาจะทำให้ลูกหลานของพวกเขามีความรู้ มีโอกาสที่ดีทั้งในด้านอาชีพการงาน การเงิน และสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้มากขึ้น เพราะพวกเขาไม่ต้องการให้ลูกหลานของตน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบาก ยากจนเหมือนบรรพบุรุษที่อพยพมาในยุคแรก ๆ

จากเหตุผลข้างต้นส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพไม่ว่ายากจนหรือ ร่ำรวยก็ตามจะพยายามสนับสนุน ส่งเสริมให้ลูกหลานของตนได้รับการศึกษาที่สูง ดั่งคำให้ สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ไม่ว่าจะทำธุรกิจอะไร คนจีนจะคิดอยู่เสมอว่า อย่งไรก็ต้อง ส่งลูกเรียน เพื่อนผมมีลูกชาย 7 คน คนหนึ่งเป็นรองผู้ว่า คนหนึ่ง เป็นหมอ คนหนึ่งเป็นนายตำรวจ คนหนึ่งเป็นกำนัน ตอนนี้ใครจะ มาข่มไม่ได้แล้ว หลานผมเป็นผู้พิพากษาจบจากมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ลูกชายผมก็เปิดบริษัทที่กรุงเทพฯ”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ผมเป็นลูกชายคนเดียว มีน้อง 5 คน มีพี่สาวคนหนึ่ง มีอะไร ก็ช่วยเหลือกันได้ แต่เรามาจากบ้านนอก มาอยู่จุดนี้ได้ ผมก็ดีใจแล้ว เมื่อตอนเด็ก ๆ พ่อก็พามาเรียนหนังสือ”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเห็น ความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจหรือมีฐานะอย่างไรก็จะพยายามส่งเสริม ให้ลูกหลานให้ได้รับการศึกษาสูงที่สุด เนื่องจากพวกเขามองเห็นว่า การศึกษาจะช่วยให้ลูกหลาน ของตนประสบความสำเร็จในชีวิต มีอาชีพที่ดี มีเงิน มีอำนาจทางสังคม และเป็นที่ยอมรับจากคน ในสังคม

นอกจากนี้พวกเขายังเห็นว่า การศึกษาทำให้คนมีความรู้ ประสบความสำเร็จ และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของสังคม ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ที่ว่า

“ลูกชายผมเป็นวิศวกร เปิดบริษัทที่กรุงเทพฯ ปีหนึ่งกลับบ้าน บ้าน 1-2 ครั้ง คนที่นั่งอยู่ข้างนอกเป็นผู้พิพากษา หลานคนเล็ก ของผมเรียนหมอ ได้ดีกันทุกคน ได้เป็นวิศวะ หมอ ผู้พิพากษา ทนาย และทำการค้า”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การศึกษามีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนสถานะของบุคคลให้กลายเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคม เช่น วิศวกร แพทย์ ผู้พิพากษา ทนายความ หรือแม้กระทั่งพ่อค้าที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อสังคม ดังนั้น จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพพยายามที่จะส่งให้ลูกหลานของตนได้เรียนจบสูง ๆ เพื่อเปลี่ยนสถานะให้กลายเป็นบุคคลสำคัญที่คนในสังคมยอมรับ สามารถเป็นที่พึ่งอาศัยของญาติพี่น้องและคนในสังคม และเพื่อปกป้องคนในตระกูลของตน

สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ นอกจากพ่อแม่มีหน้าที่ส่งลูกหลานของตนเองเข้าโรงเรียนแล้ว ลูกคนโตของครอบครัวก็มีหน้าที่หาเลี้ยงคนในครอบครัวและส่งน้อง ๆ ให้ได้รับการศึกษาด้วย เรื่องที่ทำให้พวกเขามีความภาคภูมิใจมากที่สุดคือ การที่ลูกหลานของตนเองประสบความสำเร็จในการศึกษา ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผมแค่จบ ป.4 เป็นลูกจ้างที่อุทัยธานี เดือนหนึ่งแค่ 30 บาท ต่อมาผมก็ไปขายของเด็กเล่น ส่งหลานเรียน พี่ชายมีลูก 9 คน จบปริญญาโท 6 คน ปริญญาเอก 3 คน พี่สาวมีลูก 11 คน แต่ละคนอยู่แม่สอด รวยเป็นอันดับหนึ่งของแม่สอด ที่เชียงใหม่ก็มีร้าน 7-8 ร้าน น้องชายมีลูก 6 คน ผมเป็นคนส่งจบปริญญาหมด หลานผมอย่างต่ำจบปริญญาตรี น้องชายเป็นหมอ เป็นคณบดีที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ น้องชายอีกคนก็เป็นคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ตอนนี้เป็นหมอคู่มือเก็บตังค์ ผมชอบอ่านหนังสือ ชอบเรียนรู้”

(มนตรี ฉัตรอุทัย, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพบางคนแม้จะมีฐานะไม่ดีนักในช่วงแรก แต่ก็พยายามส่งให้ลูกหลานของตนได้ศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จในการศึกษาและด้านการดำเนินชีวิตอันนำมาความภาคภูมิใจมาให้แก่วงศ์ตระกูลของตน

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเป็นกลุ่มคนหนึ่งที่ให้ความสำคัญในด้านศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นพวกเขาไม่ว่ายากจนหรือร่ำรวยก็จะพยายามส่งลูกหลานให้ได้เรียนสูง ๆ เท่าที่สามารถทำได้ทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น จนกระทั่งลูกหลานของตนประสบความสำเร็จในการศึกษา มีงานที่ดีทำ มีรายได้สูง สามารถเลี้ยงตนและครอบครัวมีชีวิตที่สุขสบาย อีกทั้งยังได้เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยในหลายด้าน และได้รับการยอมรับจากคนในสังคมไทยอีกด้วย

3.2 คุณธรรมสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

คุณธรรมเป็นเรื่องของความดีงามที่จำเป็นยิ่งของชีวิตมนุษย์ เนื่องจากคุณธรรมจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ดีงามและนำไปประโยชน์มาให้แก่มนุษย์และสังคม จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบคุณธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพหลายประการ แต่คุณธรรมสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจีนในพื้นที่แห่งนี้ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนพบ 2 ประการ คือ ความกตัญญูต่อพ่อแม่ และเคารพเชื่อฟังผู้อื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ความกตัญญูต่อพ่อแม่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า กตัญญู กตเวทิตะ ไว้ว่า กตเวทิตะ แปลว่า ซึ่งประกาศคุณท่าน, ซึ่งสนองคุณท่าน เป็นคำคู่กับกตัญญู กตัญญู แปลว่า ความกตัญญู, ความเป็นผู้รู้อุปการะที่ท่านทำให้ ซึ่งรู้คุณท่าน ดังนั้น คำว่า กตัญญู กตเวทิตะ จึงมีความหมายโดยรวมว่า การรู้คุณที่ผู้อื่นทำให้และตอบแทนคุณของท่าน

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะให้ความสำคัญกับความกตัญญู โดยเฉพาะพ่อแม่ เพราะว่า พวกเขามีความเชื่อว่า หากลูกหลานคนใดไม่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่จะถือว่าไม่มีคุณธรรมจริยธรรม คนที่ไม่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ก็จะถูกสังคมรังเกียจ และจะส่งผลเสียต่อเขาในอนาคต คือ ลูกหลานของเขาจะไม่มี ความกตัญญูต่อเขาเช่นกัน จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำมีการปลูกฝังสืบทอดความกตัญญูต่อพ่อแม่ในด้านการเลี้ยงดูพ่อแม่ ซื่ออาหารที่ดีให้พ่อแม่กิน ทำให้พ่อแม่มีความสุขอบอุ่น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนในปากน้ำโพจะต้องกตัญญูพ่อแม่ พ่อแม่ต้องการอะไรก็ต้องหาให้ พ่อแม่อยากกินปลา เราก็ต้องจัดให้ ไม่ใช่ว่าพ่อแม่ขอแล้วไม่ทำให้ ต้องทำให้ พ่อแม่เลี้ยงเรามาเหนื่อยมาก มันไม่ใช่อย่างแม่ผม 93 ปีแล้ว เมื่อไม่สบายลูกหลานต้องพาไปหาหมอ ทำอาหารดี ๆ ให้กิน ให้แม่รู้สึกสบายใจ ดีใจที่ลูกหลานอยู่ใกล้ซิด”

(สมชัย แสงประจวบ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงทำหน้าที่เลี้ยงดูพ่อแม่ เนื่องจากพวกเขามีจิตสำนึกที่ดีว่า พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูพวกเขามาด้วยความเหน็ดเหนื่อย ลูกหลานที่ดีจึงต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ให้เต็มที่ เช่น หาซื้อสิ่งของที่พ่อแม่ต้องการ รวมทั้งอาหารและของใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้พ่อแม่มีความสุขและสบายใจ เมื่อพ่อแม่ไม่สบายก็ต้องพาไปโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์รักษา ลูกต้องทำทุกอย่างให้พ่อแม่มีความสุขกาย สุขใจ สะท้อนถึงความกตัญญูที่เป็นคุณธรรมสำคัญยิ่งในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนที่พวกเขายังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันอย่างมั่นคง

นอกจากหน้าที่ของลูกหลานที่ปฏิบัติต่อพ่อแม่ข้างต้นแล้วยังพบว่า พวกเขาจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของพ่อแม่ เพราะการอยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่จะทำให้พวกเขา มีโอกาสได้รับใช้และตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ได้อย่างทันที่ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทย เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผมไม่อยากจะลูกไปทำงานที่ไหนไกล ๆ ถ้าลูกทำงานต่างประเทศ ผมก็ไม่มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดกับลูก วันไหนที่ผมไม่สบาย ลูกหลานไม่อยู่ที่บ้าน ผมก็จะเสียใจ เพราะเวลาที่ต้องการให้ลูกรับใช้ ลูกก็ไม่อยู่ ตอนนี้อยู่ผมทำธุรกิจที่บ้าน เราอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ ทุกคนดูแลกัน แบบนี้ก็คือว่าลูกได้กตัญญูต่อพ่อแม่อยู่แล้ว”

(พัชรพล เพ็ชรประดับสกุล, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพคิดว่าการที่ลูกหลานอยู่ใกล้ชิดกับตนเองก็จะถือว่าลูกหลานมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ เนื่องจากลูกหลานได้ทำให้พวกเขารู้สึกสบายใจ ไม่ต้องห่วงใย และไม่ต้องคิดถึงลูกอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ การได้อยู่ใกล้ชิดกัน ยังเปิดโอกาสให้ลูกหลานได้ตอบแทนคุณพ่อคุณแม่ เช่น การหาอาหารให้พ่อแม่รับประทาน การซื้อสิ่งของที่ท่านต้องการ หรือการพาท่านไปรักษาอย่างทันที่เมื่อท่านเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสายใยแห่งความรัก ความผูกพัน ความอบอุ่น การพึ่งพาอาศัย การดูแลกันในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนได้อย่างดี

นอกจากนี้ยังพบธรรมเนียมปฏิบัติต่อความกตัญญูอีกว่า เมื่อลูกหลานไปทำงานต่างถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากพ่อแม่ ลูกหลานจะต้องกลับมาเยี่ยมพ่อแม่เป็นประจำเพื่อเป็นการแสดงความกตัญญู ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ลูกชายผมเป็นวิศวกรเปิดบริษัทที่กรุงเทพฯ ปีหนึ่งจะกลับบ้าน 1-2 ครั้ง คนที่นั้งอยู่ข้างนอกเป็นผู้พิพากษา”

(รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ลูกสาวผมเป็นข้าราชการที่นครสวรรค์อยู่กับพ่อแม่ที่บ้าน ลูกชายเปิดบริษัทที่กรุงเทพฯ แต่งงานมีครอบครัวแล้ว เขากลับบ้านมาเยี่ยมผมบ่อยมาก เมื่อผมไม่สบายก็จะรีบกลับมาเลย เสาร์-อาทิตย์ก็จะกลับมาเกือบทุกอาทิตย์ ลูกกลับมาเยี่ยม ผมก็รู้สึกสบายใจ ถ้าวันใดลูกชายไม่กลับมาเยี่ยมหรือไม่เอาพ่อแม่เนเขาก็จะเป็นคนไม่มีความกตัญญู”

(อดิสร, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความยึดมั่นและการปลูกฝังคุณธรรมคือ ความกตัญญูให้แก่ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ เพราะพวกเขาสำนึกอยู่เสมอว่า ในบ้านเกิดของตนเองยังมีพ่อแม่อยู่ ไม่ว่าจะพวกเขาจะทำงานอยู่ในที่แห่งใดก็ต้องกลับมาเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ที่บ้าน ซึ่งพวกเขาเชื่อว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณที่พ่อแม่เลี้ยงดูตนมาจนเติบโตใหญ่ประการหนึ่ง สะท้อนถึงความรักความผูกพันกันทางสายเลือดของคนในครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนให้เห็น ถึงความเชื่อว่า หากลูกหลานคนใดไม่มาเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ไม่สนใจ ปล่อยให้พ่อแม่ให้ลำบากก็จะถือว่า ลูกหลานคนนั้นไม่มีความกตัญญู ไม่ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ที่เลี้ยงตนมา

ข้อปฏิบัติต่อการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ยึดถือปฏิบัติกันอยู่ เมื่อกล่าวสรุปแล้วมีอยู่ 2 ช่วง คือ การแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ในขณะที่ท่าน ยังมีชีวิตอยู่ และความกตัญญูต่อพ่อแม่เมื่อท่านเสียชีวิตไปแล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน ในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในปากน้ำโพ ความกตัญญูต่อ พ่อแม่หมายความว่า เมื่อพ่อแม่มีชีวิตอยู่เราต้องดูแลพ่อแม่ ทำสิ่ง ที่ทำได้ พ่อแม่สั่งอะไรก็ทำไป เป็นคนดีของพ่อแม่ นอกจากนี้ ความกตัญญูต่อพ่อแม่ยังหมายความว่า เมื่อพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว ลูกต้องจัดงานศพ ไม่ลืมสิ่งดี ๆ ที่พ่อแม่ให้ไว้ จำให้ได้ เป็นคนดี ของสังคมต่อไป ไม่ทำร้ายคนอื่น”

(พิชรพล เพ็ชรประดับสกุล, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะ เตือนใจตนเองเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในความกตัญญูต่อพ่อแม่ และตอบแทนบุญคุณที่พ่อแม่ มีแก่ตน อยู่เสมอในขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ และเมื่อพ่อแม่ถึงแก่กรรม ลูกหลานต้องทำหน้าที่จัดงานศพตาม ประเพณีจีนโดยเฉพาะการฝังศพตามสำนวนจีนกล่าวไว้ว่า “入土为安 (RU TU WEI AN)” แปลว่า ผู้ตายควรฝังศพโดยสบายใจ ดังนั้น คนจีนจึงมีความเชื่อว่า การฝังศพพ่อแม่ถือเป็นการแสดงความ กตัญญูต่อพ่อแม่ ลูกหลานจะต้องจดจำสิ่งดี ๆ ที่พ่อแม่ทำให้แก่ตน และประพาดิตนเป็นคนดี ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ไม่ทำร้ายใครหรือสร้างความเสียหายใด ๆ ให้แก่ผู้อื่นและสังคม ซึ่งถือว่าเป็น การแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้วด้วย

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ เนื่องจากชาวจีน กลุ่มนี้สำนึกอยู่เสมอว่า พ่อแม่เป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อลูกหลานอย่างมากในฐานะผู้ที่ให้ชีวิต ผู้ที่เลี้ยงดูตน ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น ในฐานะลูกจะต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ตามช่วงเวลา 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงเวลาแรก เป็นแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ในขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ 3 ประการ ประกอบด้วย

1) เลี้ยงดูพ่อแม่ หาซื้อสิ่งของที่พ่อแม่ต้องการ และพาพ่อแม่ที่ไม่สบายไปรักษาที่โรงพยาบาล เพื่อให้พ่อแม่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ 2) อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่เพื่อรับใช้ในเรื่องที่สำคัญ ทำให้พ่อแม่สุขใจ ไม่ต้องคอยห่วงใย คอยปรนนิบัติรับใช้ท่าน ถือว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่อย่างทันที่ 3) มาเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ ถือว่าลูกหลานได้ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูตนมาจนเติบโตใหญ่ **ช่วงเวลาที่สอง** เป็นการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว ลูกหลานจะต้องจัดพิธีศพแบบจีนให้กับพ่อแม่เพื่อแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ นอกจากนี้ยังต้องจดจำสิ่งดี ๆ ที่พ่อแม่ทำให้แก่ตน พร้อมกับประตนเป็นคนดี ทำประโยชน์ให้แก่สังคม และไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ใคร ๆ ด้วย จึงจะถือว่าเป็นคนกตัญญูต่อพ่อแม่อย่างแท้จริง

3.2.2 ความเคารพผู้อื่น

การเคารพเชื่อฟังผู้อื่นเป็นคุณธรรมที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังที่พรหมพิมล วิปุลากร (2560) อธิบายไว้ว่า การเคารพผู้อื่นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติและปรองดอง คำว่า “เคารพ” เป็นนามธรรมที่อาจถูกตีความแคบเพียงการแสดงออกด้วยมารยาททางสังคม อย่างการยกมือไหว้ผู้ที่อาวุโสกว่า แต่ในความจริงแล้ว ความเคารพมีความหมายที่ลึกซึ้งมากกว่านั้น เช่น การไม่แชร์ภาพผู้เสียชีวิตในสภาพที่ไม่น่าดู และการยอมรับในการปฏิบัติของกลุ่มคนที่แตกต่างกันด้วยเชื้อชาติ ศาสนา เป็นต้น

การให้ความเคารพผู้อื่นของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกลุ่มต่าง ๆ มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันไปตามภูมิหลังที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตน จากการลงพื้นที่ได้พบการให้ความเคารพผู้อื่นของชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่สำคัญ 2 ประการ คือ การเคารพพ่อแม่ และการเคารพครูอาจารย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การเคารพพ่อแม่

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ในด้านต่าง ๆ อย่างมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ลูกหลานต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ เคารพพ่อแม่
ให้เกียรติพ่อแม่”

(พัชรพล เพ็ชรประดับสกุล, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงคำสอนเรื่องการให้ความเคารพที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพใช้สอน อบรมลูกหลานของตนให้มีคุณธรรมข้อนี้ เพราะเขาถือว่ามนุษย์ต้องเคารพกันโดยเฉพาะพ่อแม่ของตนในฐานะผู้ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูที่ลูกจะต้องให้ความเคารพเชื่อฟัง หากลูกคนใดไม่เคารพนับถือพ่อแม่ของตนจะถือว่าเป็นบุคคลที่ทำผิดกฎเกณฑ์และผิดประเพณี

ในสมัยก่อนทั้งลูกชายและลูกสาวของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จะให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ในทุก ๆ เรื่อง รวมถึงการแต่งงาน พ่อแม่จะเป็นผู้เลือกคู่ชีวิตให้ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เดี๋ยวนี้จะอิสระขึ้น ก็แล้วแต่ใครจะแต่งงานกับใคร พ่อแม่ไม่ว่าอะไรแล้ว สมัยก่อนลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ ใครไม่เชื่อฟังก็ถือว่าไม่เคารพพ่อแม่ สมัยก่อนพ่อแม่เป็นคนจัดงานแต่งงานให้ ผู้ชายแต่งงานกับผู้หญิงที่พ่อแม่เลือกให้ ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชายที่พ่อแม่เลือกให้ ลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่”

(ฮาลี, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่อย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะชนบประเพณีที่เข้มขันของชาวจีนนั่นเอง เห็นได้จากการที่พ่อแม่มีสิทธิ์เลือกคู่ชีวิตให้กับลูกของตนเอง ลูกจะต้องแต่งงานกับหญิงหรือชายที่พ่อแม่มาให้ หากลูกคนใดไม่เคารพเชื่อฟังจะถูกประณามจากคนในสังคมว่าเป็นลูกอกตัญญูจนอาจทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมนั้นได้

ปัจจุบันนี้ก็ยังพบว่า ลูกหลานของชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่เหมือนเดิม แต่ก็มีการผ่อนปรนลงในบางเรื่อง เช่น พ่อแม่จะไม่บังคับเรื่องแต่งงานหรือหาคู่ครองให้กับลูกอีกแล้ว ปล่อยให้เป็นที่ของลูกที่จะเลือกคู่ครองเอง แต่ถึงกระนั้นลูกหลานของชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ก็ยังคงแสดงถึงการให้ความเคารพพ่อแม่ของตน เช่น เมื่อพบพ่อแม่ต้องทักทาย และในประเพณีจีนต่าง ๆ ลูกหลานก็ต้องแสดงความเคารพต่อพ่อแม่ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“พ่อแม่สั่งสอนลูกว่า ทุกครั้งที่เจอพ่อแม่ต้องสวัสดิ์พ่อแม่ ต้องเคารพพ่อแม่ และช่วงตรุษจีนพ่อแม่จะบอกลูกว่า เราควรไหว้พ่อแม่ นั่นแสดงว่าเราเคารพพ่อแม่”

(ฮาลี, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยของการสืบต่อของคุณธรรมข้อนี้ในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพคือ การที่พ่อแม่พยายามปลูกฝัง ถ่ายทอด สั่งสอนการแสดงความเคารพผู้อื่นโดยเฉพาะพ่อแม่ให้แก่ลูกหลานของตน ส่งผลให้พวกเขาได้ซึมซับคุณธรรม ข้อนี้ ประกอบกับการปลูกฝังคุณธรรมคือความกตัญญูควบคู่ไปด้วยกัน จึงทำให้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีจิตสำนึกในบุญคุณของพ่อแม่ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูตนมาจนเติบโตใหญ่ และตระหนักอยู่เสมอว่า ลูกควรให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ และการเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ถือเป็นการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ประการหนึ่งด้วย

2) การเคารพครูอาจารย์

คนจีนมีสำนวนที่กล่าวว่า “一日为师，终身为父。(YI RI WEI SHI, ZHONG SHEN WEI FU)” แปลว่า เป็นครูเพียงวันเดียว ตั้งเป็นพ่อลูกกันตลอดชีวิต แสดงให้เห็นว่า คนจีนให้ความสำคัญต่อครูอาจารย์อย่างมากและให้ความเคารพต่อครูอาจารย์เหมือนกับพ่อแม่ของตน เนื่องจากครูอาจารย์เปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของพวกเขา และครูเป็นผู้ที่มีบุญคุณเช่นเดียวกับพ่อแม่ของตน

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะให้ความสำคัญกับการเคารพครู ซึ่งพ่อแม่จะคอยสอนลูกหลานอยู่เสมอว่า ต้องให้ความเคารพครูอาจารย์ทุกท่านตลอดเวลา เพราะครูอาจารย์เป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อเรา ครูเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่พวกเรา ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผมบอกลูกหลานอยู่ตลอดว่า เราต้องเคารพครูทุกท่าน ครูให้ความรู้เรา ทำให้เราฉลาดขึ้น เก่งขึ้น ครูก็เหมือนพ่อแม่ของเรา นั่นแหละ ไม่เคารพครู เหมือนกับว่าเราไม่เคารพพ่อแม่ เราก็ไม่ควรลืมครูของเรา เจอครูก็ไหว้ครู สวัสดิ์ครู ไม่ใช่ว่าเห็นครูก็ไม่ไหว้ ไม่สวัสดิ์ ทำแบบนี้ไม่ได้”

(ชายดี, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บุคคลสำคัญที่ทำให้คุณธรรมข้อนี้ยังคงอยู่ในวิถีชีวิตของลูกหลานที่คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ก็คือ พ่อแม่ของพวกเขาที่ได้พร่ำสอนจิตสำนึกในบุญคุณของครูอาจารย์ โดยยกความสำคัญของครูอาจารย์ว่าเป็นพ่อแม่คนที่สองของพวกเขา เนื่องจากครูอาจารย์เป็นผู้ที่ให้ความรู้ต่าง ๆ ครูเป็นผู้ที่นำทางให้ลูกศิษย์ ทำให้ลูกศิษย์พ้นจากความไม่รู้ ความไม่ดี ดังนั้น ทุกคนจึงต้องให้ความเคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ ตระหนักในบุญคุณของครูอาจารย์ เมื่อเจอครูอาจารย์จะต้องยกมือไหว้ กล่าวคำว่า สวัสดิ์ครูทุกครั้ง

นอกจากการยกมือไหว้กล่าวคำทักทายกับครูเมื่อพบกันแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ ลูกศิษย์ควรภูมิใจและจดจำบุญคุณของครูอาจารย์ที่ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ตน และหากกระทำได้ดีดังกล่าวก็นับว่าลูกศิษย์คนนั้นมีความเคารพครูอาจารย์ ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ลูกศิษย์ต้องจำครูของตัวเองให้ได้ จำสิ่งดี ๆ ที่ครูให้กับตัวเอง เคารพครู ไม่ว่าจะครูยังมีชีวิตหรือเสียชีวิตไปแล้วก็ยังคงให้ความเคารพครู ให้เกียรติครู ถือครูเป็นคนที่ให้อะไรดี ๆ กับเรา”

(ชายดี, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพให้ความสำคัญกับการเคารพนับถือครูอาจารย์ทุกท่าน ถึงแม้ว่าครูอาจารย์เสียชีวิตล่วงลับไปแล้วก็ยังไม่ให้เกียรติและเคารพนับถือเช่นเดียวกับขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่

จากข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า 1) คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ในด้านต่าง ๆ หากลูกคนใดไม่เคารพ นับถือ เชื่อฟังพ่อแม่ จะถือว่าเป็นบุคคลที่ทำผิดกฎเกณฑ์และประเพณี ลูกหลานที่ดีต้องให้ความเคารพ และเชื่อฟังพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ เพราะการเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ถือว่าการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ประการหนึ่ง 2) คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญต่อครูอาจารย์อย่างมากและให้ความเคารพต่อครูอาจารย์เหมือนกับพ่อแม่ของตน ถึงแม้ว่า ครูอาจารย์จะเสียชีวิตไปแล้ว พวกเขาก็ยังคงให้เกียรติและเคารพ นับถืออยู่ เนื่องจากพวกเขาได้รับการอบรมจากพ่อแม่ว่า ครูอาจารย์เป็นผู้ที่ให้ความรู้ และเป็นผู้ที่ชี้ทางให้ลูกศิษย์สามารถพ้นจากสิ่งไม่ดีทั้งหลายได้ ดังนั้น ลูกศิษย์จึงต้องจดจำบุญคุณของครูอาจารย์ และให้ความเคารพต่อครูอาจารย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า คุณธรรมทั้ง 2 ประการนี้ยังคงอยู่ได้เพราะพ่อแม่ได้ปลูกฝัง ถ่ายทอด อบรมให้แก่ลูกหลานของตนนั่นเอง

3.3 ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์ประการเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การดำรงชีวิตทั้งในแง่ของการเป็นที่พึ่งหรือยึดเหนี่ยวทางใจหนึ่ง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกท้องถิ่นมักจะมีการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ ความเชื่อยังก่อให้เกิดประเพณีทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบความเชื่อหลักที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพและพวกเขายังคงรักษาไว้ได้อย่างเข้มแข็ง 2 ประการ คือ ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้า และความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้า

การไหว้เจ้าของคนจีนมีทั้งการไหว้ตามศาลเจ้า การไหว้พระภูมิเจ้าที่หรือตุ้จู่เอี้ย และการไหว้บรรพบุรุษของตน การไหว้เจ้าจะกระทำกันในหลายโอกาส เช่น เทศกาลสำคัญ วันเกิดของเทพเจ้า และการไหว้เจ้าเพื่อตอบแทนบุญคุณที่ทำให้ตนได้สิ่งตามที่ขอไว้ สำหรับเครื่องเซ่นไหว้ก็จะมีซาแซ คือ เนื้อสัตว์ 3 ชนิด เช่น หมู ไก่ เป็ด ปลาหมึก เป็นต้น แจกจ่าย คือ อาหารเจ มักจะเป็นวันเส้นกับเห็ดหูหนูและฟองเต้าหู้ อังก้วยท้อ คือ ขนมแป้งชิ้นหนึ่ง มีผลไม้ น้ำชา เหล้า ขนมฟูของจีน บางครั้งก็ใช้ขนมสาหร่ายขนาดใหญ่แทนโดยมีความหมายว่า เฟื่องฟู ร่ำรวย เพิ่มขึ้น มีโชคลาภ และกระดาศเงินกระดาศทองหลากหลายรูปแบบ (ศตวรรษแห่งศรัทธา ตระกูลจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแก่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ, 2559, น. 15)

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเพณีไหว้เจ้าที่ตำบลปากน้ำโพจากป้ายความรู้ว่า เมื่อประมาณ 100 ปีที่แล้วมา ได้เกิดอหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่ที่ตลาดปากน้ำโพ ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก บรรดาชาวจีนในปากน้ำโพจึงได้นำกระดาศธูป (กระดาศยันต์) จากศาลเจ้าไปเผาไฟแล้วเอาเถ่ากระดาศมาชงน้ำดื่มทำให้หายจากโรคระบาด

เหตุอัศจรรย์นี้เป็นที่เลื่องลือกันไปทั่ว ตั้งแต่นั้นมาชาวจีนในตำบลปากน้ำโพจึงได้อัญเชิญองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทุกองค์แห่รอบตลาดปากน้ำโพ ในช่วงเทศกาลตรุษจีนของทุกปีจนกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมามากกว่า 80 ปี เพื่อเป็นสิริมงคลและความเจริญก้าวหน้าด้านการค้า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเชื่อว่า การเคารพกราบไหว้เปรียบเสมือนเทพเจ้าได้มาอวยชัยให้พรยังร้านค้าของตน ในพิธีจะมีขบวนแห่มากมาย เช่น สิงโตจากคณะเชื้อสายจีนต่าง ๆ เอ็งกอ มังกรทอง ขบวนสาวงาม นางฟ้า และขบวนเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ดังภาพที่ 9 คือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพที่คนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยทั่วไปให้ความเคารพ และมีกราบไหว้สักการะกันเป็นประจำ

ภาพที่ 9 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ยังมีการไหว้เจ้าทั้งการไหว้เจ้าที่ศาลต่าง ๆ และการไหว้ตุ๋นเอี้ย (พระภูมิเจ้าที่) ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษของพวกเขา ที่อพยพมายังพื้นที่แห่งนี้ เห็นได้จากการตั้งศาลเจ้าตุ๋นเอี้ยที่บ้าน ร้านค้า หรือบริษัทต่าง ๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนในปากน้ำโพยังมีการไหว้เจ้าอยู่เหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ไหว้กันทุกวันมาตลอด คนจีนที่นี่จะตั้งศาลเจ้าตุ๋นเอี้ยที่บ้านก็มี ที่ร้านอาหารก็มี ร้านขายเสื้อผ้าก็มี บริษัทก็มีหมดทุกที่ ปกติจะไหว้ตุ๋นเอี้ยในช่วงเช้าของวันซิวอิกกับวันจับโหวงของทุกเดือนตามปฏิทินจีน ของไหว้ก็จะมีหมู เป็ด ไก่ ผลไม้ ผลไม้อะไรก็ได้ ไม้เถือ มีขนม น้ำชา เหล้า เทียนสีแดง กระดาษเงิน กระดาษทอง รูปไหว้ การไหว้เจ้าที่บ้านเพื่อขอให้ครอบครัวมีความสุข ส่วนไหว้เจ้าที่ร้านค้าเพื่อให้ธุรกิจของตัวเองเจริญ”

(ชายชาญ, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงให้ความสำคัญกับการไหว้เจ้าอย่างมาก โดยเฉพาะการไหว้เจ้าที่ (พระภูมิเจ้าที่) ดังภาพที่ 10 คือ ศาลเจ้าที่จู่เอี้ยที่ร้านอาหารจีนในตำบลปากน้ำโพ พวกเขาจะจัดทำการไหว้เจ้าที่จู่เอี้ยในช่วงเช้าของวันซิวอิก คือ วันที่ 1 ของเดือนตามปฏิทินจีน กับวันจับโหงว คือ วันที่ 15 ของเดือนตามปฏิทินจีน ของทุกเดือน ตามปฏิทินจันทรคติแบบจีน สะท้อนถึงความเชื่อและวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พวกเขาเชื่อว่า จะดลบันดาลสิ่งที่ตนต้องการให้สำเร็จตามปรารถนาได้ ตลอดกระทั่งทำให้ชีวิต ครอบครัว หน้าที่การงาน กิจการต่าง ๆ ที่พวกเขาประกอบอยู่ประสบความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

ภาพที่ 10 ศาลเจ้าที่จู่เอี้ย (พระภูมิเจ้าที่) ที่ร้านอาหารจีนในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนอกจากมีการไหว้เจ้าที่จู่เอี้ยที่บ้าน ร้านค้า หรือ บริษัทแล้ว ยังไหว้เจ้าตามศาลเจ้าต่าง ๆ ทั้งในช่วงเทศกาลสำคัญและวันเกิดของเทพเจ้าอีกด้วย ของเช่นไหว้ในพิธีการไหว้เจ้าในศาลก็จะเหมือนของเช่นไหว้เจ้าที่จู่เอี้ย มีทั้งหมู เป็ด ไก่ ผลไม้ ขนม น้ำชา เหล้า เทียนสีแดง กระดาษเงินกระดาษทอง ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ของเช่นไหว้ก็มีหมู เป็ด ไก่ ผลไม้ น้ำชา หรือเหล้า ขนม เทียน กระดาษเงินกระดาษทอง ถ้ามาไหว้เจ้าที่ศาลควรเริ่มจากไหว้ ทำดิน ต่อมาไหว้ที่อึ่งกง หลังจากนั้นจะไหว้เทพเจ้าประธานที่อยู่ตรง กลางก่อน แล้วค่อยไปไหว้เทพที่ซ้ายและขวา เมื่อไหว้เทพเจ้าในศาล เจ้าเสร็จแล้วก็จะไปไหว้พระภูมิเจ้าที่ในศาล เวลาไหว้จะใช้ธูป 3 ดอก”

(ชายชาญ, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงมีความเชื่ออยู่เรื่องเทพเจ้าอย่างมั่นคง โดยพวกเขามีความเชื่อว่า เทพเจ้าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นของชีวิต คนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกิจการ หน้าที่การงานที่เขาทำอยู่ด้วย ดังนั้น จึงทำให้พวกเขา นิยมไปไหว้เจ้าที่ศาลเจ้าอยู่เป็นประจำ และของเซ่นไหว้เทพเจ้าในศาลก็เหมือนกับการไหว้ตู้जूเอี้ย เพียงแต่ขั้นตอนการไหว้มีความแตกต่างจากการไหว้ตู้जूเอี้ย โดยการไหว้เทพเจ้าในศาลต้องไหว้ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงสถานะของเทพเจ้าที่มีความสำคัญและมีอำนาจลดหลั่นกันไปตามความเชื่อ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ศาลเจ้าแต่ละศาลจะมีขั้นตอนในการไหว้ที่มีทั้งแตกต่างและเหมือนกัน ประเด็นนี้พบจากโบรชัวร์ของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ ที่กล่าวถึงขั้นตอนการไหว้ในศาลเจ้าแห่งนี้มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน ได้แก่ **ขั้นตอนแรก** กราบไหว้เจ้าพ่อเทพารักษ์ (ภาพที่ 11) ใช้ธูป 12 ดอก มี 4 กระจ่าง กระจ่างละ 3 ดอก จุดเทียน 1 คู่ วางกระดาษเงินกระดาษทอง 1 คู่ การกราบไหว้เจ้าพ่อเทพารักษ์เป็นจุดแรกเพราะว่า เทพเจ้าองค์นี้เป็นเทพเจ้าที่ช่วยปกป้องคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุข บันดาลให้กิจการร้านค้าเจริญรุ่งเรือง กล่าวกันว่าเป็นเทพเจ้าประจำท้องถิ่น ชาวจีนจะให้ความเคารพนับถือมาก **ขั้นตอนที่ 2** คือ กราบไหว้เจ้าพ่อกวนอู (ภาพที่ 12) ใช้ธูป 9 ดอก มี 3 กระจ่าง กระจ่างละ 3 ดอก จุดเทียน 1 คู่ วางกระดาษเงินกระดาษทอง 1 คู่ การไหว้เจ้าพ่อกวนอู เพราะเทพเจ้าองค์นี้เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรมสูง เป็นผู้นำที่มีความสามารถทั้งบู๊และบุ๋น ชาวจีนทุกภาษานิยมกราบไหว้ขอพรจากท่าน เชื่อว่า ท่านจะช่วยขจัดความชั่วร้ายและอุปสรรคทั้งปวงให้หมดสิ้นไป **ขั้นตอนที่ 3** คือ กราบไหว้เจ้าแม่ทับทิมและเจ้าแม่สุวรรณศรี ธูป 6 ดอก มี 2 กระจ่าง กระจ่างละ 3 ดอก จุดเทียน 1 คู่ วางกระดาษเงินกระดาษทอง 1 คู่ เจ้าแม่ทับทิมเป็นเทพเจ้าแห่งความเมตตา (ภาพที่ 13) กิตติศัพท์แห่งความเมตตาอันยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ของท่าน ขจรขยายไปทั่ว ชาวจีนมักสักการะบูชาขอพรจากท่าน เพราะท่านชอบช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่มีธัญสัทและขยันขันแข็ง เจ้าแม่สุวรรณศรี (ภาพที่ 14) เป็นเทพเจ้าแห่งท้องทะเลหรือการเดินทาง ช่วยปกป้องคุ้มครองอันตราย นำมาซึ่งความสงบร่มเย็น เป็นเทพที่ชาวจีนต้องบวงสรวงก่อนเดินทางทุกครั้ง **ขั้นตอนที่ 4** คือ กราบไหว้เจ้าพ่อสามตา ใช้ธูป 3 ดอก มี 1 กระจ่าง **ขั้นตอนที่ 5** กราบไหว้เจ้าที่ ใช้ธูป 3 ดอก มี 1 กระจ่าง **ขั้นตอนที่ 6** กราบไหว้เล่าเฮี้ยติง ใช้ธูป 3 ดอก มี 1 กระจ่าง **ขั้นตอนที่ 7** กราบไหว้เทพเจ้าฟ้าดิน (ด้านหน้าศาลเจ้า) ใช้ธูป 9 ดอก มี 3 กระจ่าง กระจ่างละ 3 ดอก จุดเทียน 1 คู่ วางกระดาษเงินกระดาษทอง 1 คู่ **ขั้นตอนที่ 8** กราบไหว้เทพเจ้าประจำประตูทางเข้าซ้าย – ขวา ใช้ธูปด้านละ 1 ดอก **ขั้นตอนที่ 9** กราบไหว้เจ้าที่โต๊ะรวม สำหรับกราบไหว้เทพเจ้าทุกองค์ ใช้ธูปทั้งหมด 47 ดอก

ภาพที่ 11 เจ้าพ่อเทพรักษในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 12 เจ้าพ่อกวนอูในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 13 เจ้าแม่ทับทิมในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 14 เจ้าแม่สวรรค์ในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพทุกกลุ่มยังคงมีการสืบทอดการไหว้เจ้า ตามความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนอยู่ทั้งในเทศกาลสำคัญ วันเกิดของเทพเจ้า และการไหว้เจ้า ตามศาลเจ้าต่าง ๆ เพื่อขอพรและตอบแทนบุญคุณที่ทำให้ตนได้สิ่งตามที่ขอไว้ ซึ่งการไหว้เจ้าของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มี 2 ประเภท คือ การไหว้ตู้जूเอี้ย (พระภูมิเจ้าที่) และการไหว้ในศาลเจ้าต่าง ๆ การไหว้เจ้าไม่ว่าจะจัดพิธีไหว้ที่บ้าน ร้านค้า บริษัทของตน หรือศาลเจ้าก็จะมีความหมายอันเดียวกันคือ เพื่อความเป็นสิริมงคล และเพื่อขอพรให้ครอบครัวมีความสุข ความร่ำรวย และมีโชคลาภตลอดเวลา ที่ชาวจีนกลุ่มนี้เชื่อถือปฏิบัติต่อมานับเป็นเวลานานับ 100 ปีแล้ว ตามประวัติที่กล่าวถึงการเกิดอหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่ที่ตลาดปากน้ำโพ ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก บรรดาชาวจีนในปากน้ำโพจึงได้นำกระดาษยันต์จากศาลเจ้าไปเผาไฟแล้วเอาเถ้ากระดาษมาขังน้ำดื่มทำให้หายจากโรคระบาด จึงทำให้เป็นที่เลื่องลือกันไปทั่ว และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาชาวจีนในตำบลปากน้ำโพจึงได้อัญเชิญองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทุกองค์แห่รอบตลาดปากน้ำโพ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลตรุษจีนของทุกปี จนกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน การกราบไหว้ บูชาสักการะเทพเจ้าในขบวนแห่เทพเจ้าเปรียบเสมือนเทพเจ้าได้มาให้พรยังร้านค้าอันเป็นแหล่งทำมาหากินของตน ในพิธีจะมีขบวนแห่ต่าง ๆ ร่วมด้วย เช่น สิงโตจากคณะเชื้อสายจีนต่าง ๆ เอ็งกอ มังกรทอง ขบวนสายงาม นางฟ้า และขบวนเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น สะท้อนถึงวิถีชีวิตด้านความเชื่อเรื่องเทพเจ้ายังคงฝังแน่นในใจของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ได้อย่างเห็นได้ชัด

3.3.2 ความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ

ภาษาจีนเรียกการไหว้บรรพบุรุษว่า การไหว้ไปเป้บ้อ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษในบ้านแล้วทำพิธีบูชาเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณและแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษของตน โดยญาติทุกคนจะมารวมตัวกัน ดังนั้น จึงถือว่า พิธีไหว้บรรพบุรุษจึงเป็นทั้งการแสดงความกตัญญูและการกระชับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวได้ในงานเดียว (RK PROPERTY, ม.ป.ป.)

การที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษก็เพราะพวกเขาเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วยังมีวิญญาณอยู่กับครอบครัวของตน ดังนั้น การจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ สำหรับการไหว้บรรพบุรุษจะทำการในเทศกาลต่าง ๆ ของจีน เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างที่พวกเขาได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เทศกาลตรุษจีนถือเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับคนจีน เพราะว่าเป็นวันครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวทุกคนจะมารวมตัวกันที่บ้าน ฉลองปีใหม่

ด้วยกัน และจะร่วมกันไหว้บรรพบุรุษของตน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ
ที่ว่า

“ช่วงตรุษจีนลูก ๆ จะมารวมตัวกันที่นครสวรรค์นี้ จะกิน
ข้าว ต้อนรับปีใหม่ ไหว้บรรพบุรุษร่วมกัน วันตรุษจีนลูกหลานต้อง
มาไหว้บรรพบุรุษ เพราะวิญญาณของบรรพบุรุษจะอยู่ที่บ้าน ไม่ได้
ไปไหน”

(ชายดี, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนจีนยังคงทำ พิธี
กราบไหว้บูชาวิญญาณของบรรพบุรุษคือ ความเชื่อเรื่องการมีอยู่และการคงอยู่ของวิญญาณของ
บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้วที่ยังคอยปกป้องรักษา คุ่มครองลูกหลานของตน และสะท้อนให้เห็นว่า
คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงนับถือและเคารพวิญญาณของบรรพบุรุษของตนเอง
โดยเฉพาะในเทศกาลตรุษจีนที่สมาชิกในครอบครัวจะจัดพิธีการไหว้บรรพบุรุษเพื่อเป็นการระลึกถึง
และแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตนเองที่ล่วงลับไปแล้ว และส่งผ่านต่อไปให้แก่ลูกหลานที่
มาร่วมพิธี ทำให้ครัวมีความอบอุ่นด้วยความรัก ความผูกพันระหว่างพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ และความรัก
ความผูกพันระหว่างลูกหลานที่ยังมีชีวิตกับบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝัง
ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษให้แก่ลูกหลานของตนเองอีกด้วย

การจัดพิธีการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะจัดเครื่องเซ่นไหว้
หลายอย่าง ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษมีหลายอย่าง แต่ละที่ไม่เหมือนกัน
แต่ก็คล้าย ๆ กัน ของคาวก็จะมีหมู เป็ด ไก่ ตับ ปลา แล้วแต่คนไหว้
ปกติมีข้าวสวยและกับข้าวด้วย คนจีนนิยมจัด 8 อย่าง หรือ 10 อย่าง
กับข้าวจะเป็นอาหารที่บรรพบุรุษชอบ บางทีจะมีฮวกก้วย ขนมถ้วยฟู
ขนมกุยช่าย ขนมจันอับ ซาลาเปา นอกจากนี้ ยังมีผลไม้ จะเป็นส้ม
กล้วย แอปเปิ้ล หรือองุ่นก็ได้ แล้วแต่คนจัด อีกอย่างหนึ่งที่ต้องมี
คือ น้ำชา เหล้า กระดาษเงิน กระดาษทอง และธูปเทียน เมื่อไหว้
บรรพบุรุษเสร็จ ของเซ่นไหว้ลูกหลานจะแบ่งกันกิน”

(อิสระพงศ์ ตีธนกฤตสิริพร, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและความแตกต่างของ
เครื่องเซ่นไหว้ ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับคนจัด แต่ส่วนใหญ่แล้วก็คล้าย ๆ สิ่งที่สำคัญของพิธีเซ่นไหว้
บรรพบุรุษ คือ การจัดพิธีต้องให้ไปตามประเพณีจีนอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ

ประเด็นสำคัญของการไหว้บรรพบุรุษอยู่ที่จิตสำนึกในบุญคุณที่บรรพบุรุษเคยทำให้แก่พวกเขา และการแสดงถึงความรัก ความผูกพัน และความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตน

นอกจากนี้ยังพบว่า เทศกาลเซ่งเม้งเป็นอีกเทศกาลหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพไหว้บรรพบุรุษ เทศกาลเซ่งเม้งจัดขึ้นในวันที่ 5 ของเดือนเมษายน ตามปฏิทินจันทรคติของจีน ในเทศกาลนี้ลูกหลานในครอบครัวจะรวมกลุ่มกันเพื่อไหว้บรรพบุรุษที่สุสานและทำความสะอาดบริเวณสุสานด้วย เพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือและระลึกถึงบุญคุณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ปัจจุบันนี้คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ่งเม้งตามประเพณีจีน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“วันเซ่งเม้งลูกหลานจะไปไหว้บรรพบุรุษที่สุสาน
ทำความสะอาดสุสาน เตรียมของเซ่นไหว้ เพราะบรรพบุรุษมีบุญ
ต่อเรา เราก็ต้องไปไหว้ ไม่ควรลืม”

(อิสระพงศ์ ดิชนกุลสิริพร, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงสาระสำคัญของการไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ คือ การแสดงถึงความเคารพนับถือและระลึกถึงบุญคุณของบรรพบุรุษที่มีต่อตน อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องการเคารพนับถือและความกตัญญูให้แก่ลูกหลานที่เข้าร่วมพิธีเพื่อให้สืบทอดประเพณีที่ทรงคุณค่าให้คงอยู่ต่อไปด้วย

จากการสังเกตและการลงพื้นที่พบว่า เครื่องเซ่นที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนำไปไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลที่สำคัญของจีน ประกอบด้วย หมู เป็ด ไก่ ตับ ปลา ข้าวสวย กับข้าว 8 อย่าง หรือ 10 อย่าง ฮวกก้วย ขนมถ้วยฟู ขนมกุยช่าย ขนมจันอับ ซาลาเปา ส้ม กล้วย แอปเปิ้ล องุ่น น้ำชา เหล้าขาว กระดาษเงิน กระดาษทอง และธูปเทียน และการจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนแต่ละครอบครัวในพื้นที่แห่งนี้ก็จะคล้าย ๆ กัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“การจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษของคนจีนมีหลายขั้นตอน
ขั้นตอนแรกลูกหลานจะเอาโต๊ะไหว้ไปวางไว้ด้านหน้าบรรพบุรุษ
ขั้นตอนที่สองจะเอาธูปไปวางไว้ด้านหน้าบรรพบุรุษ ขั้นตอน
ต่อมาก็จะเอาเทียนไปวางข้างซ้ายและข้างขวาของธูป ต่อมาก็จะ
วางข้าวสวย ตะเกียบ น้ำชา กับเหล้าขาว ต่อมาจะวางเป็ด ไก่ ตับ
ปลา หัวหมูหรือเนื้อหมูก็ได้ ผลไม้ เช่น ส้ม กล้วย และขนม ขนม
จะมีหลายอย่าง แล้วแต่ที่วาง ขั้นตอนสุดท้ายก็วางกระดาษเงิน
กระดาษทอง”

(ประภาวดี เล่า, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ **ขั้นตอนแรก** คือ ลูกหลานจะนำโต๊ะไหว้ไปวางไว้ด้านหน้ารูปบรรพบุรุษ **ขั้นตอนที่สอง** คือ การเอาธูปไปวางไว้ด้านหน้ารูปบรรพบุรุษ **ขั้นตอนที่สาม** คือ การเอาเทียนไปวางข้างซ้ายและข้างขวาของธูป **ขั้นตอนที่สี่** คือ การวางข้าวสวย ตะเกียบ น้ำชากับเหล้าขาว เปิด ไล่ ดับ ปลา หัวหมูหรือเนื้อหมู ผลไม้ และขนม **ขั้นตอนที่ห้า** คือ การวางกระดาษเงิน และกระดาษทองบนโต๊ะ ซึ่งการจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกับประเทศจีนมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่

นอกจากการจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษของตนของชาวจีนในตำบลปากน้ำโพกับประเทศจีนจะมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังพบว่า วิธีการไหว้บรรพบุรุษในทั้งสองพื้นที่ยังมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่อีกด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“การไหว้บรรพบุรุษของที่นี่คล้าย ๆ เมืองจีน จัดโต๊ะไหว้ก่อนบนโต๊ะจะมีรูปภาพของบรรพบุรุษ มีธูป เทียน อาหาร ข้าว เหล้า น้ำชา มีอาหารหลายอย่าง ถ้าเตรียมสิ่งนี้ครบแล้ว ต่อมาจะจุดธูป 3 ดอกไหว้บรรพบุรุษ บางครั้งก็เผากระดาษเงิน กระดาษทองด้วย บางครั้งก็ไม่เผา แล้วแต่ครอบครัว เมื่อไหว้เสร็จ จะนำของเซ่นไหว้ไปแบ่งกันกิน”

(ประภาวดี เล่า, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า วิธีการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกับประเทศไทยจีนมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่ คือ การจัดโต๊ะไหว้บรรพบุรุษก่อนแล้วเรียงลำดับวางธูป เทียน อาหาร ข้าว น้ำชา เหล้าขาว หลังจากจัดโต๊ะไหว้เสร็จแล้ว ลูกหลานแต่ละคนจะจุดธูป 3 ดอกไปไหว้บรรพบุรุษ พร้อมเผากระดาษเงิน กระดาษทองด้วย ขั้นตอนของวิธีการไหว้ขั้นตอนสุดท้ายคือ ลูกหลานจะเอาของเซ่นไหว้แบ่งกันกิน

สรุปได้ว่า ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงมีความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับแล้วไปโดยจะทำพิธีในเทศกาลสำคัญของจีน เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น อีกทั้งพิธีการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้กับประเทศจีนยังมีความเหมือนกันในทุก ๆ ขั้นตอน รวมทั้งการจัดโต๊ะไหว้และวิธีการไหว้บรรพบุรุษ การไหว้บรรพบุรุษของชาวจีนเกิดจากความเชื่อที่ว่า บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วยังคงมีวิญญาณเหลืออยู่เพื่อปกป้องรักษาคุ้มครอง ให้พรแก่ลูกหลานมีความสุข ความเจริญ ดังนั้น พวกเขาจึงต้องจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษเพื่อแสดงถึงความกตัญญูและระลึกถึงบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับไปแล้วสืบทอดต่อกันมาจนถึงลูกหลานรุ่นปัจจุบัน

3.4 ประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

ประเพณีเป็นแบบแผนหรือกิจกรรมที่คนในสังคมสร้างขึ้น ยึดถือ ปฏิบัติ และถ่ายทอดสืบกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทุกสังคมจำเป็นต้องมีประเพณีเป็นของตนที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และความสำคัญของประเพณีที่มีต่อคนและสังคมนั้น ๆ ประเพณีจีนก็เป็นอีกประเพณีหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นจีนที่โดดเด่นไม่แพ้ชาติใด ซึ่งเป็นแบบแผนที่คนจีนได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าชาวจีนจะอพยพไปอาศัยอยู่ในประเทศใดก็ตาม พวกเขายังคงรักษาประเพณีที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนไว้อย่างเหนียวแน่น เห็นได้จากประเพณีจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ที่ยังคงพบว่ามีกรยึดถือปฏิบัติและสืบทอดต่อให้ลูกหลานของตน จำแนกได้ 2 ประการสำคัญ ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต และประเพณีเกี่ยวกับสังคม โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงรักษาปฏิบัติไว้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนที่เด่นชัดมี 3 ประการ ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับการตั้งชื่อ ประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน และประเพณีเกี่ยวกับการตาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ประเพณีการตั้งชื่อ

ชื่อเป็นเอกลักษณ์หรือตัวแทนของคนใดคนหนึ่ง ผู้ใหญ่ในครอบครัวจะตั้งชื่อให้ ซึ่งเป็นชื่อที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล ดังนั้น มนุษย์จึงมีประเพณีเกี่ยวกับการตั้งชื่อขึ้นให้กับสมาชิกใหม่ของครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มคนจีนเป็นกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับประเพณีการตั้งชื่ออย่างมาก เนื่องจากคนจีนถือว่า ชื่อเป็นสัญลักษณ์ของมนุษย์

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อแก่ลูกหลานของตนตามประเพณีการตั้งชื่อให้กับลูกหลานที่บรรพบุรุษของตนถ่ายทอดต่อกันมาจนถึงรุ่นพวกเขา ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เขาก็ต้องตั้งชื่อภาษาจีนให้ลูกหลานตามของประเพณีเก่านั้นแหละ การตั้งชื่อต้องหาหมอดูดวง จะชื่ออะไรก็ต้องให้หมอดูจีนดู เกิดวันนี้ เป็นอย่างนี้ จะชื่ออะไรดีถึงจะเป็นสิริมงคล ปัจจุบันนี้ก็ยังทำอยู่เหมือนเดิม”

(พิริต, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนจะมีประเพณีตั้งชื่อให้ลูกหลาน การตั้งชื่อ มีทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ปัจจุบันพิธีการตั้งชื่อก็ยังมีอยู่ แต่ละ บ้านได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เขาจะให้หมอดู อาจารย์ตั้งชื่อให้ คุณพ่อคุณแม่ก็จะไปหาหมอดู อาจารย์มาตั้งชื่อให้ ตั้งตามวันเกิด เกิดวันไหนตั้งชื่ออะไรดี เป็นอย่างนี้”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ยังคงให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อภาษาจีนให้แก่ลูกหลานตามประเพณีจีนอยู่ โดยจะเชิญหมอดู มีอาชีพมาเป็นผู้ประกอบพิธีตั้งชื่อให้ตามวันเวลาที่เกิด และหมอดูจะเลือกสรรชื่อที่เป็นสิริมงคลให้ สอดคล้องเหมาะสมกับวันเวลาเกิดและดวงของเด็กคนนั้น ๆ

นอกจากการตั้งชื่อภาษาจีนจะยึดหลักความเชื่อข้างต้นแล้วยังพบว่า การตั้งชื่อ ต้องตั้งตามตระกูลของแต่ละครอบครัว และแต่ละครอบครัวจะตั้งชื่อไม่เหมือนกัน เพราะมีแซ่ต่างกัน ดั่งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เดี๋ยวนี้ปากน้ำโพยังมีประเพณีการตั้งชื่อยังอยู่ แต่ชื่อภาษาจีน เป็นชื่อเล่น ตั้งตามความหมายที่ดี เป็นสิริมงคล แต่ละบ้าน แต่ละ ตระกูลตั้งชื่อไม่เหมือนกัน เพราะแต่ละบ้านมีแซ่ไม่เหมือนกัน อย่างบ้านผมแซ่จาง ก็จะตั้งจาง....แบบนี้ ชื่อของทุกคนจะมีคำว่า จางรวมอยู่ด้วย ผมก็ชื่อจางเล็ก แซ่ลื้อ แต่เราก็ต้องมีชื่อภาษาไทย เพื่อเข้ากับสังคม”

(จงเล็ก แซ่ลื้อ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ยังคงสืบทอดประเพณีการตั้งชื่อจากบรรพบุรุษของตน นอกจากเชิญหมอดูมาตั้งชื่อที่มีความหมาย ดีและเป็นสิริมงคลแล้ว การตั้งชื่อภาษาจีนนั้นจะต้องตั้งตามแซ่ตระกูลของแต่ละครอบครัวอีกด้วย เพื่อแสดงว่า ลูกหลานยังคงระลึกถึงบรรพบุรุษ และสืบทอดวงศ์ตระกูลของบรรพบุรุษของตนให้คง อยู่สืบไป

จากข้อมูลคำให้สัมภาษณ์ทั้งหมดสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ กลุ่มนี้ยังให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อภาษาจีนให้กับลูกหลานอยู่ พวกเขายังคงสืบทอดประเพณี การตั้งชื่อให้กับลูกหลานตามที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่า ปัจจุบันนี้ ทุกคนจะต้องมีชื่อภาษาไทยเพื่อทำบัตรประชาชน แต่พวกเขาก็ยังคงตั้งชื่อเล่น เป็นภาษาจีนให้กับลูกหลาน ประเพณีการตั้งชื่อภาษาจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้จะมีการเชิญ จะเชิญหมอดูมีอาชีพหรืออาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการดูดวงมาเป็นผู้ประกอบพิธีการตั้งชื่อ

และการตั้งชื่อจะต้องตั้งตามวันเวลาปีเกิดและแซ่ตระกูลของเด็กแต่ละคน ซึ่งเป็นชื่อที่มีความหมายดีและแสดงถึงความเป็นสิริมงคล เช่น 罗宗烈 (Luo Zonglie แปลว่ามีความเจริญรุ่งเรือง) 宋财 (Song Cai แปลว่ามีความเป็นสิริมงคลและมีความร่ำรวย) เป็นต้น อีกทั้งการตั้งชื่อภาษาจีนตามแซ่ตระกูลยังเป็นการแสดงถึงความระลึกถึง ความกตัญญู และการสืบทอดวงศ์ตระกูลของบรรพบุรุษของตนอีกด้วย

2) ประเพณีการแต่งงาน

การแต่งงานเป็นการประกาศว่า บุคคลสองคนจะเริ่มต้นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ดังนั้น หนุ่มสาวที่ตัดสินใจจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจะต้องจัดพิธีการแต่งงาน จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงสืบทอดประเพณีการแต่งงานแบบจีนจากบรรพบุรุษของตนไว้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากประเพณีการแต่งงานแบบจีนเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้พวกเขาได้จดจำชาติกำเนิดของตน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“อากงและอาม่ามาอยู่ที่นี้ตั้งแต่ 9 ขวบ พ่อก็สืบทอดวัฒนธรรมจีนมาจากอากงอาม่า อากงอาม่าก็สอนให้พ่อของยายว่า ทรัพย์เงินต้องกินอะไร ต้องทำอะไรบ้าง ใส่ชุดแบบไหนดี อะไรทำอะไรทำอะไรไม่ได้ อย่างนี้ เมื่อพ่อแม่ยังเป็นเด็กก็เห็นผู้ใหญ่คนจีนที่นี่ แต่งงานอย่างไร เช่น ใส่ชุดแดง ยกน้ำชา ขนมจันทร์ พ่อแม่ก็เรียนรู้แล้วก็สอนให้ลูกหลาน ปัจจุบัน ลูกหลานอย่างยายก็สามารถสืบทอดวัฒนธรรมจีนทุกอย่างได้ จะไม่มีวัฒนธรรมจีน จำไว้ทุกวัน วันต่อไปลูกหลานก็จะสืบทอดไปเรื่อย ๆ”

(ลิเจิน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนรุ่นแรกที่อพยพมายังตำบลปากน้ำโพ ได้สืบทอดประเพณีจีนจากบ้านเกิดของตนเอง และเมื่อดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมไทย พวกเขาก็ยังคงรักษาและปฏิบัติตามประเพณี วัฒนธรรมจีนต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน เป็นต้น และได้ถ่ายทอด ประเพณี วัฒนธรรมจีนเหล่านั้นให้แก่ลูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นต่อมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีการแต่งงานแบบจีนถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนเริ่มต้นการใช้ชีวิตคู่ที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงให้กให้ความสำคัญและยึดถือปฏิบัติกันอยู่ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนถือว่าการแต่งงานเป็นเรื่องใหญ่ ทุกคนต้องแต่งงาน ในอดีต คนจีนที่นี่แต่งงานก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอะไรทุกอย่างทำตามบรรพบุรุษ ก่อนแต่งงานก็ต้องเตรียมของหลาย ๆ อย่าง อย่างเจ้าสาวจะเก็บของในวันแต่งงาน เจ้าบ่าวจะไปรับเจ้าสาวที่บ้านเลย เมื่อเจ้าบ่าวรับเจ้าสาวถึงบ้านแล้ว ทั้งคู่จะ

คุกเข่าลงไหว้ฟ้าดิน ไหว้เจ้าที่ ไหว้บรรพบุรุษ และไหว้พ่อแม่
หลังจากนั้นญาติทั้งสองฝ่ายก็จะบอกกล่าวให้ทั้งคู่จะรักกัน สัญญา
กัน จะอยู่ด้วยกันตลอดชีวิต ต่อมาก็ตักน้ำชาให้พ่อแม่และญาติ
ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ก็จะรับน้ำชามาดื่มแล้วก็ให้พร ขอให้มีความสุข
สมปรารถนา ใช้ชีวิตไปจนแก่ อยู่กินกันจนแก่เฒ่า ไม่นอกใจ
รักเดียวใจเดียว และผู้ใหญ่ก็จะให้อั่งเปาด้วย เมื่อยกน้ำชาเสร็จ
ก็จะจัดโต๊ะจีนเลี้ยงข้าวแขก”

(ชายตี, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ
กลุ่มนี้ยังคงถือว่า การจัดพิธีแต่งงานเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดก่อนเริ่มการใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกัน พิธีการ
แต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้ในอดีตจะเป็นพิธีตามแบบที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน
ในทุกขั้นตอนโดยมีญาติทั้งสองฝ่าย รวมถึงคนที่รู้จักมารับรู้และแสดงความยินดี พร้อมกับให้หลักการ
ดำเนินชีวิตที่ดีงาม และให้พรเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่บ่าวสาว

การยกน้ำชาเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุดสำหรับการจัดพิธีแต่งงานแบบจีน เป็นสิ่ง
ที่ขาดไม่ได้ แม้ว่า ปัจจุบันพิธีการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะเปลี่ยนแปลงไปตาม
ยุคสมัยตามสภาพของสังคมไทยบ้าง เพื่อความเรียบง่ายและความสะดวกสบาย แต่พิธีการยกน้ำชาก็ยังคง
รักษาไว้เหมือนเดิม ขาดไม่ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เดี๋ยวนี้คนไทยเชื้อสายจีนปากน้ำโพยังยกน้ำชาอยู่เหมือนเดิม
ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ แต่งงานต้องยกน้ำชาให้กับพ่อแม่และ
ญาติทั้งสองฝ่าย ยกน้ำชาขาดไม่ได้ มันสำคัญจริง ๆ ยกน้ำชามี
ความหมายที่ดี เดี่ยวนี้พิธีแต่งงานแบบจีนได้เปลี่ยนไปบ้าง แต่ยก
น้ำชาไม่เปลี่ยน ยังคงทำเหมือนเดิม พี่ว่าน่าจะผ่านไปกี่ปีก็ตาม
การยกน้ำชาต้องมีอยู่ตลอดไป หายไม่ได้หรอก”

(จุ่ม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“การแต่งงานสมัยใหม่เขาก็จะผสมพิธีจีนกับไทย แต่การยก
น้ำชาก็ยังมีอยู่ แต่ในสมัยใหม่ เขาก็จะแต่งและไหว้วันเดียวกันก็จบแล้ว
มันก็จะง่าย บางคนก็จะเอาชุดจีนมาใส่กัน”

(มณฑกานต์ ลออญาณธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ถ้าพ่อแม่จีนก็ต้องแต่งแบบจีน แต่งแบบง่าย ๆ แคยก น้ำชา เพราะว่าแต่งแบบจีนสะดวก แต่งแบบไทยต้องมีโน่นนี่ หลายอย่าง แต่งแบบจีนแค่มิชนมจันทร์ ส่วนมากเขาจะนิยมแต่ง แบบจีน คนที่นี้เขาไม่เลือกว่า ต้องไปแต่งกับใคร ถ้าเขารักกัน ชอบกันก็แต่งงานกัน วันแต่งงานก็ใส่ชุดแดงไป เพราะคนที่นี้ เขาถือว่าสีแดงเป็นสีสิริมงคล”

(หวั อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าพิธีแต่งงานของคนไทย เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมไทย แต่ขั้นตอนบางอย่างในพิธีแต่งงาน ยังสืบทอดกันมาตลอดโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะพิธียกน้ำชาให้แก่พ่อแม่และญาติใน ครอบครัว (ภาพที่ 15) เนื่องจากการยกน้ำชาให้แก่พ่อแม่และญาติในครอบครัวนั้นแสดงถึงการเคารพ และให้เกียรติต่อผู้ใหญ่ อีกทั้งยังเป็นการขอพรจากผู้ใหญ่อีกด้วย นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นอีกว่า คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงให้ความสำคัญกับสีแดงอย่างมาก เห็นได้จากในพิธีแต่งงาน เจ้าบ่าวเจ้าสาวจะนิยมใส่ชุดสีแดง เนื่องจากคนจีนเชื่อว่า สีแดงเป็นสีที่หมายถึงความเป็นสิริมงคล และมีความโชคดีตลอด

ภาพที่ 15 พิธียกน้ำชาให้แก่พ่อแม่และญาติในครอบครัวของคนจีน

ที่มา: 每日头条, 结婚为何要敬茶? 这个传统不能丢 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2563

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี การแต่งงานแบบจีนตามบรรพบุรุษของตนอยู่ เนื่องจากพวกเขาถือว่า วันแต่งงานเป็นวันที่สำคัญที่สุด ของชีวิตคู่ ดังนั้น ในวันแต่งงานพวกเขาจะต้องจัดพิธีแต่งงานแบบจีน เช่น ใส่ชุดจีนสีแดง ยกน้ำชา ใส่ชุดเกี้ยว เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่ทำให้พวกเขายังรักษาและสืบทอดการแต่งงานแบบจีนอยู่ได้เพราะ บรรพบุรุษของพวกเขาได้ทำให้ดูเป็นแบบอย่าง ถึงแม้ว่า ปัจจุบันพิธีการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีน

ในพื้นที่นี้จะเปลี่ยนแปลงและมีการผสมผสานกับประเพณีการแต่งงานแบบไทย แต่พวกเขาก็ยังคงรักษารูปแบบและข้อปฏิบัติการแต่งงานแบบจีนบางอย่างไว้ โดยเฉพาะการยกน้ำชาที่แสดงถึงการเคารพและให้เกียรติต่อพ่อแม่และญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่ายที่พวกเขายังคงรักษาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

3) ประเพณีงานศพ

คนจีนถือว่า การจัดงานศพเป็นประเพณีที่ลูกหลานได้แสดงถึงความกตัญญูและระลึกถึงพ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในปากน้ำโพ ความกตัญญูต่อพ่อแม่หมายความว่า เมื่อพ่อแม่มีชีวิตอยู่ เราต้องดูแลพ่อแม่ ทำสิ่งที่ทำได้ พ่อแม่สั่งอะไรก็ทำไป เป็นคนดีของพ่อแม่ กตัญญูต่อพ่อแม่ ยังหมายความว่า เมื่อพ่อแม่เสียชีวิต ลูกต้องจัดงานศพ ไม่ลืมสิ่งดี ๆ ที่พ่อแม่ให้ไว้ จำให้ได้ เป็นคนดีของสังคมต่อไป ไม่ทำร้ายคนอื่น”

(พัชรพล เพ็ชรประดับสกุล, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกเรื่อง ความกตัญญูของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพโดยที่เขาจะเตือนใจตนเองและลูกหลานให้นึกถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ และการตอบแทนบุญคุณของท่านทั้งในขณะที่พ่อแม่มีชีวิตอยู่ และหลังจากที่พ่อแม่ถึงเสียชีวิตไปแล้วที่ลูกหลานจะต้องจัดงานศพตามประเพณีจีนให้แก่ท่านจนกลายมาเป็นประเพณีของชาวคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ที่ยังคงสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบันนี้

การจัดงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่พบจะแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบไทยกับแบบจีน แต่หากพ่อแม่ทั้งคู่เป็นคนจีนก็จะจัดงานศพแบบจีน และการจัดงานศพแบบจีนจะจัด 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน แต่ส่วนใหญ่จะจัด 7 วัน อีกทั้งการจัดงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ยังมีการทำพิธีรดน้ำศพ และการทำพิธีฮวงซุ้ยให้กับผู้เสียชีวิตด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“งานศพส่วนมากจะมีอยู่ 2 แบบ แบบจีนกับแบบไทย ถ้าพ่อแม่เป็นคนจีนทั้งคู่จะจัดแบบจีนเลย ต้องดูที่ครอบครัวเขาด้วยแล้วแต่ฐานะ ถ้ามีฐานะก็จะเตรียมสุสานรอ เขาจะซื้อที่และทำฮวงซุ้ยให้เรียบร้อยเลย คนที่ฐานะไม่ดี ไม่มีเงินซื้อก็ต้องเผาแล้วเดี๋ยวนี้ก็ฝังน้อยลง เพราะที่ฝังจะเต็ม ที่ดินราคาแพงด้วย คนรุ่นใหม่ก็เลยเผา ที่นี้จัดงานศพ 3 วัน 5 วัน 7 วัน ส่วนใหญ่จะ 7 วัน วันที่ 7 จะทำกงเต๊กให้คนตาย เพราะว่าบางทีจัดงานเพื่อให้

คนที่รู้จักมาเคารพศพ คนในตลาดส่วนใหญ่จะรู้จัก พ่อค้าแม่ค้า เขารู้จักคนเยอะ บางที่ไม่รอแขกก็ไม่ได้ สถานที่จัดงานศพของจีน ปากน้ำโพจะมีศาลาให้เช่า มีเมรุอะไรให้ ถ้าจะทำฮวงซุ้ย เขาก็ บริการจัดการให้หมด”

(จงเลี่ยก แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“งานศพทำแบบจีน อากงที่เสียไปก็ทำแบบจีน ทำ 7 วัน ตอนทำพิธีวันเดียว สวดแบบไทย รวม ๆ แล้ว 7 วัน ทำแบบจีน หมดเลยที่ต้องป้อนข้าว ต้องให้หลานคนโตป้อนข้าว ลูกคนโตป้อน ข้าวอะไรแบบนี้”

(จินตนา ไพทารป, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการจัดพิธีงานศพ ให้กับผู้เสียชีวิตในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีน โดยบางคนจะจัดพิธีงานศพแบบไทย เช่น การสวด พระอภิธรรมและการเผาศพ เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้มีการผสมผสานประเพณีวัฒนธรรมของตน กับวัฒนธรรมในสังคมไทย อีกทั้งยังขึ้นกับข้อจำกัดบางอย่าง เช่น ฐานะทางการเงิน เนื่องจากการฝังศพ แบบจีนต้องใช้เงินจำนวนมาก เนื่องจากที่ดินสำหรับใช้ทำฮวงซุ้ยฝังศพมีราคาแพงมาก และสถานที่ก็หา ได้ยาก แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้ยังคงจัดพิธีงานศพแบบจีนตามที่ได้ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน โดยยังคงนิยมทำกัน 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน แต่ส่วนใหญ่จะจัด 7 วัน ซึ่งวันที่ 1 ถึง 6 เป็นวันที่ญาติ เพื่อน คนที่รู้จักและเคารพนับถือกันมาเคารพศพและแสดงความอาลัย แก่ผู้เสียชีวิต วันที่ 7 จะจัดพิธีงต๋องให้แก่ผู้เสียชีวิต และยังคงทำฮวงซุ้ยเพื่อฝังศพผู้เสียชีวิต ตาม ประเพณีจีนด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงยึดมั่นในสำนวนจีน กล่าวไว้ว่า “入土为安 (RU TU WEI AN)” แปลว่า ผู้ตายควรฝังศพโดยสบายใจ โดยพวกเขาเชื่อว่าการฝังศพพ่อแม่เป็นการแสดงความกตัญญูต่อท่าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบล ปากน้ำโพที่ว่า

“ส่วนมากเขาจะจัดเอง ในสถานที่นี่นะ สมมุติว่าคนไหนล้ม เสียชีวิต เขาก็จะไปเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่ไปเป็นเจ้าภาพคืนหนึ่ง แต่เขาไว้ 7 วัน คนอื่นก็เป็นเจ้าภาพ แบ่งกันเป็น บางคนไว้ 5 วัน 5 คืน แล้วแต่คนจัด ส่วนมากจะเอาไปฝัง”

(พิริต, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“งานศพเขาก็ไปจัดที่บ้านเขา คนตายเขาไม่ให้เข้าศาลเจ้า
นี่เลย เพราะว่าไม่สะอาด ส่วนมากเขาจะฝังกัน เขาก็มี และตั้งสุสาน
ที่ภูเขา”

(খনอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ส่วนใหญ่ยังคงฝังศพให้แก่ผู้เสียชีวิตตามสำนวนจีนที่ว่า ผู้ตายควรฝังศพโดยสบายใจ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความเชื่อของไทยเชื้อสายจีนบางส่วนนำศพของญาติที่เสียชีวิตไปเผาที่มี ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากการจัดงานศพแบบไทย อีกทั้งยังมีเรื่องของฐานะทางการเงินของญาติผู้เสียชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย เนื่องจากการฝังศพตามประเพณีจีนต้องใช้เงินจำนวนมากในการซื้อที่และการทำฮวงซุ้ย

จากข้อมูลคำให้สัมภาษณ์ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ประเพณีจัดงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการผสมผสานกับการจัดพิธีศพในสังคมไทยจึงทำให้เปลี่ยนแปลงเป็นบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังคงยึดวิธีปฏิบัติตามที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน โดยจัดงานศพ 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วันตาม แต่ส่วนใหญ่จะจัด 7 วัน ซึ่งวันที่ 1 ถึง 6 เป็นวันที่ญาติ เพื่อน และคนที่รู้จักนับถือมาเคารพศพและแสดงความอาลัยแก่ผู้เสียชีวิต วันที่ 7 จะจัดพิธีฝังศพให้แก่ผู้เสียชีวิต และนำศพไปฝังศพที่ ฮวงซุ้ยที่ญาติได้เตรียมไว้ที่สุสานตามประเพณีจีน เนื่องจากชาวจีนมีความเชื่อเรื่องการฝังศพว่าจะทำให้ผู้ตายสบายใจ

3.4.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ยังคงสืบทอดประเพณีจีนเกี่ยวกับสังคมต่าง ๆ จากบรรพบุรุษของตนตามเทศกาลสำคัญที่พบมี 6 เทศกาล คือ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ่งเม้ง เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง เทศกาลทิ้งกระจาด เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลกินเจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เทศกาลตรุษจีน

เทศกาลตรุษจีนเป็นวันสำคัญของชาวจีนที่มีตั้งแต่โบราณและสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงสืบทอดประเพณีตรุษจีนจากบรรพบุรุษไว้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลสำคัญที่ทำให้พวกเขาได้จดจำต้นกำเนิดของตนเอง ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“อางและอาม่ามาอยู่ที่นี่ตั้งแต่อายุ 9 ขวบ พ่อก็สืบทอด
วัฒนธรรมเงินมาจากอางอาม่า อางอาม่าก็สอนให้พ่อของยายว่า
ตรุษจีนต้องกินอะไร ต้องทำอะไรบ้าง ใส่ชุดแบบไหนดี อะไรทำได้
อะไรทำไม่ได้ อย่างนี้”

(ลีเจิน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนรุ่นแรกที่อพยพมายังตำบลปากน้ำโพ ยังคงสืบทอดประเพณีตรุษจีนที่ยึดถือปฏิบัติในถิ่นเกิดของตน และเมื่อพวกเขามาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทย ก็ยังคงรักษา ปฏิบัติ และถ่ายทอดประเพณีตรุษจีนให้แก่ลูกหลานต่อมาเพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงชาติพันธุ์และย้าเตือนถึงชาติกำเนิดว่า บรรพบุรุษของตนมาจากประเทศจีนอยู่เสมอ

เทศกาลตรุษจีนถือเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับคนจีน เพราะว่าเป็นเทศกาลตรุษจีนเป็นวันครอบครัว เนื่องจากในเทศกาลนี้สมาชิกในครอบครัวทุกคนจะรวมตัวกันที่บ้าน เพื่อฉลองปีใหม่และไหว้บรรพบุรุษ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนในปากน้ำโพจะจัดตรุษจีนตามเมืองจีนเลย วันจ่ายก็คือวันก่อนวันสิ้นปี ถึงตรุษจีน ทุกคนจะออกไปซื้อของต่าง ๆ มีเครื่องเช่นไหว้ กบข้าว ผลไม้ ต่อมาคือวันไหว้ ช่วงเช้าไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ เครื่องเช่นไหว้มีหมู เป็ด ไก่ ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว กระดาษเงินกระดาษทอง ต่อมาก็ไหว้บรรพบุรุษ ไหว้พ่อแม่ที่เสียชีวิต เครื่องเช่นไหว้ก็มีชาแซ และอาหารที่บรรพบุรุษชอบกิน แล้วก็เผากระดาษเงิน กระดาษทอง และเสื้อผ้ากระดาษด้วย หลังจากวันไหว้ก็ถึงวันเที่ยว วันเที่ยวหมายถึงวันขึ้นปีใหม่ วันแรกของปี ในวันเที่ยวทุกคนใส่เสื้อผ้าใหม่ ใส่เสื้อผ้าสีแดง ถือว่าสีแดงเป็นสิริมงคล ตรุษจีนห้ามใส่ชุดสีดำ มันไม่ดี มันผิดประเพณี ในวันเที่ยวลูกหลานก็จะขอพรจากผู้ใหญ่”

(จอย, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“วันตรุษจีนเหมือนจะเชิญชวนให้คนนครสวรรค์ใส่สีแดงไปหมด เพราะว่าเวลามีงาน คนไทยเชื้อสายจีนชอบใส่ก็ใส่สีแดง คนใส่ก็ใส่เดินผ่านไปมาเยอะมาก ส่วนพี่ก็ใส่ก็ใส่แบบธรรมดา แล้วก็ใส่เสื้ออะไรอย่างนี้ เขาใส่กันหมดทุกคน คนจีนก็ใส่เสื้อสีแดง เพราะคนจีนชอบใส่กันอยู่แล้ว ใส่เกือบทุกวัน งานแต่งงานบางคนก็จะใส่ชุดธรรมดากัน บางคนก็ใส่ก็ใส่ง่ายดี บางคนก็จะเอาชุดจีนมาใส่กัน เพราะว่าอย่างนี้มันสวย”

(มณฑกานต์ ลออญานธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ยังคงสืบทอดประเพณีเทศกาลตรุษจีนอยู่เหมือนเดิม โดยยังคงปฏิบัติกันอยู่ใน 3 วัน คือ วันแรกคือ วันจ่าย เป็น วันก่อนวันสิ้นปีถึงตรุษจีน ทุกคนจะออกไปซื้อของต่าง ๆ รวมทั้งเครื่องเช่นไหว้

อาหาร ผลไม้ต่าง ๆ เช่น ส้ม แอปเปิล สาลี่ เป็นต้น วันที่ 2 คือ วันไหว้ ในวันนี้จะมีการไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ด้วยเครื่องเซ่นไหว้มีหมู เป็ด ไก่ ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว กระดาษเงิน กระดาษทอง หลังจากไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ เสร็จแล้ว ก็จะมีไหว้บรรพบุรุษของตน เครื่องเซ่นไหว้ก็จะมีชาแซ และอาหารที่บรรพบุรุษชอบกิน แล้วก็มีเผากระดาษเงิน กระดาษทอง และเสื้อผ้ากระดาษด้วย วันที่ 3 คือ วันเที่ยว ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ ในวันนี้ลูกหลานจะมาขอพรจากผู้ใหญ่ในครอบครัว รวมทั้งพ่อแม่และญาติพี่น้องทุกคนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่สีแดง (ดังภาพที่ 16) ซึ่งชาวจีนถือกันว่า การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีแดงนั้นมีความสวยงามและมีความหมายที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล

ภาพที่ 16 การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในช่วงวันตรุษจีนที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 จากหนังสือเรื่อง ศตวรรษแห่งศรัทธา
ตรุษจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแก่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ

นอกจากนี้ ในช่วงเทศกาลตรุษจีน ผู้ใหญ่ในครอบครัวจะนิยมแจกอั่งเปาให้กับลูกหลานพร้อมคำอวยพร ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผู้ใหญ่จะใส่เงินในซองสีแดงให้ลูกหลาน ก็บาทก็ได้ 100 บาท 500 บาท หรือ 1,000 บาท แล้วแต่จะให้ พร้อมทั้งให้พรด้วยสมัยก่อนไม่มีซองแบบนี้ละ พ่อแม่ก็จะใช้ผ้าสีแดงมาห่อ เมื่อได้รับอั่งเปาแล้วดีใจมาก”

(จงเลี้ยว แซ่ลื้อ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในช่วงเทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะนิยมให้อั่งเปา (เป็นซองสีแดง) แก่ลูกหลาน พร้อมให้พรและคำอวยพรแก่ลูกหลาน ขอให้ลูกหลานเติบโตไว ๆ มีความโชคดีและความสุขอันเป็นประเพณีปฏิบัติที่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ยังคงรักษาไว้ได้อย่างเหนียวแน่นในเทศกาลตรุษจีน

เทศกาลตรุษจีนในตำบลปากน้ำโพจะจัดขึ้นเป็นเวลา 12 วัน ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตรุษจีนที่นี่ตามเมืองจีนเลย เมืองจีนมีที่นี่ก็มี ที่นี่มีงาน 12 วัน งานตรุษจีนปากน้ำโพที่ใหญ่ที่สุดในโลก เมืองจีนยังจัดไม่เท่าปากน้ำโพ ศาลก็ย้ายจะไปอยู่ที่ตลาดชั่วคราว ตอนนี้เด็ก ๆ ไปทำงานต่างถิ่น ไม่ค่อยได้กลับบ้านเหมือนสมัยก่อน สมัยก่อนการเดินทางไม่ค่อยดีก็ต้องมาพักที่บ้าน เดียวนี้ก็น้อยลง เหมือนว่าคนด้านนอก ถึงเวลาก็เข้ามาเที่ยว ตรุษจีนจัดงานที่ศาลเจ้าเทพารักษ์ เพราะว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน พุดง่าย ๆ เมื่อก่อนที่นี่ไกล แต่เดี๋ยวนี้ไม่ไกลแล้ว สมัยก่อนฝั่งโน้นเจริญ ฝั่งตลาดเป็นศูนย์กลาง แต่ตอนนี้แต่ละศาลก็ไม่ไกลแล้ว เพราะว่ารถวิ้งสบาย ๆ แต่เขาก็ทำอยู่ จัดที่ฝั่งโน้น เพราะปฏิบัติมาอย่างนี้เรื่อย ๆ มา”

(จงเลียด แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ตรุษจีนจะจัดงาน 12 วัน มีจิว มีการละเล่น มีมังกร มีสิงโตไหล่แล้ว ก็มีการรำด้วยของไหล่ พวกสาวสวย ๆ จะใส่ชุดที่ฟ้าสีแดง ลูกหลานก็จะกลับบ้านมาไหว้บรรพบุรุษกัน และทำของไหว้ ไก่ หมู แล้วก็มีผลไม้ ขนมเทียน ขนมเปี๊ยะ ถ้าแต่จิวเราไหว้กลางวัน ไหล่ไหว้แต่เช้า ที่บ้านนี้ทำ 2 อย่างเลย ไหว้อ่างเช้า พอเวลาใกล้ ๆ 5 โมงก็ไหว้แบบแต่จิว กับข้าวก็ทำเป็นอย่างละ 5 ชุด ไหล่กับแต่จิวก็คล้าย ๆ กัน”

(ชนอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลตรุษจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามท้องถิ่นที่พวกเขาอาศัยอยู่ แต่พวกเขาก็ยังคงรักษาและสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนที่ปากน้ำโพจังหวัดนครสวรรค์จะยิ่งใหญ่มาก โดยจะจัดงานเป็นเวลา 12 วัน ตามประเพณีจีนที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวจีนทุกกลุ่มในตลาดปากน้ำโพ

นอกจากนี้ยังพบว่า วันที่สาม (ชีวซา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชีวสี่) นับจากเทศกาลตรุษจีนของทุกปีจะมีการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ ดังคำกล่าวที่ว่า

“งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพเป็นงานประเพณีเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งต่อมาได้ผสมผสานจนเป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษกว่าร้อยปีมาแล้ว จัดขึ้นเป็นประจำในช่วงเทศกาลตรุษจีน โดยจะจัดให้มีขบวนแห่รอบตลาดในเวลากลางคืนของวันที่สาม (ชีวซา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชีวสี่) นับจากวันตรุษจีนของทุกปี ในงานจะจัดให้มีขบวนแห่อย่างยิ่งใหญ่มีโศภน สวยงามวิจิตรตระการตา จนเป็นที่กล่าวขานโดยทั่วไปว่า การเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือการเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ และทำให้เป็นงานประเพณีที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ”

(ศตวรรษแห่งศรัทธา ตรุษจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ, 2559 น. 15)

จากข้อมูลตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพเป็นงานประเพณีดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ดังภาพที่ 17) จนกลายเป็นประเพณีที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวนครสวรรค์และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ สะท้อนถึงความร่วมมือกันของคนทุกภาคส่วนทั้งคนไทยเชื้อสายจีน หน่วยงานราชการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่มาร่วมกันจัดงานประเพณีของชาวจีนและยกความสำคัญให้เป็นงานระดับจังหวัดที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดนครสวรรค์จนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพในช่วงเทศกาลตรุษจีนมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อความเป็นสิริมงคลให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมงานทุกคน และเพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตนอีกด้วย

ภาพที่ 17 งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนิงงา) ถ่ายเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 จากหนังสือเรื่อง ศตวรรษแห่งศรัทธา
ตรุษจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ

จากการลงพื้นที่และสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลตรุษจีนในตำบลปากน้ำโพ ผู้วิจัยได้พบสาระสำคัญของจากคำอวยพรของเทศกาลตรุษจีนที่ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญเรื่องในเทศกาลตรุษจีนที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

新年快乐 (อ่านว่า ซินเหนียนไคร่เล่อ) แปลว่า สุขสันต์วันปีใหม่
 新正如意 (อ่านว่า ซินเจ็งหฺรูอี้) แปลว่า ขอให้สมปรารถนาในทุกประการ
 新年发财 (อ่านว่า ซินเหนียนฟาฉาย) แปลว่า ขอให้ร่ำรวยในวันปีใหม่
 恭喜发财 (อ่านว่า กงซีฟาฉาย) แปลว่า ขอให้ร่ำรวย
 合家平安 (อ่านว่า เทอเจียผิงอัน) แปลว่า ขอให้ครอบครัวปลอดภัย
 身体健康 (อ่านว่า เซินถึเจี้ยนคัง) แปลว่า ขอให้สุขภาพแข็งแรง
 万事如意 (อ่านว่า วานซื่อหฺรูอี้) แปลว่า ขอให้สมปรารถนาในทุกประการ
 年年高升 (อ่านว่า เหนียนเหนียนเกาเซิง) แปลว่า ขอให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น
 心想事成 (อ่านว่า ซินเซียงซื่อเจิง) แปลว่า ขอให้สมปรารถนาในทุก ๆ เรื่อง
 一帆风顺 (อ่านว่า อี้ฟานเฟิงซุ่น) แปลว่า ขอให้ทุก ๆ สิ่งราบรื่น

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ได้ยึดถือ ปฏิบัติ รักษา และสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยยังคงรูปแบบการปฏิบัติใน 3 วัน คือ วันจ่าย วันไหว้ และวันเที่ยว โดยแต่ละวันจะ

มีพิธีต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับชีวิตและความเชื่อ เริ่มจากวันจ่ายจะเป็นวันที่ทุกคนต้องเตรียมสิ่งของ ก่อนเทศกาลตรุษจีน วันไหว้จะมีการไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ด้วยเครื่องเซ่นไหว้มี หมู เป็ด ไก่ ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว กระดาษเงิน และกระดาษทอง อีกทั้งยังมีการไหว้บรรพบุรุษของตนด้วยเครื่องเซ่นไหว้มี ชาแซ และอาหารที่บรรพบุรุษชอบกิน มีเผากระดาษเงิน กระดาษทอง และเสื้อผ้ากระดาษ ส่วนวันเที่ยว ลูกหลานจะมาขอพรจากผู้ใหญ่พร้อมรับอั่งเปา และทุกคนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่สีแดงที่สวยงาม และแสดงความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลตรุษจีนในพื้นที่นี้ยังมีงานประเพณีแห่ เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยจัดงานในเวลากลางคืนของวันที่สาม (ชีวซา) และเวลากลางวันของ วันที่สี่ (ชีวสี) นับจากวันตรุษจีนของทุกปีเพื่อความเป็นสิริมงคลและเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ของชาวไทยเชื้อสายจีน ต่อมาได้ถูกยกความสำคัญให้เป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ที่จัดกัน อย่างยิ่งใหญ่ถึง 12 วัน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2) เทศกาลเซ่งเม้ง

เทศกาลเซ่งเม้งจัดขึ้นในวันที่ 5 เดือนเมษายนของทุกปีตามปฏิทินจันทรคติของจีน เป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงเทศกาลเซ่งเม้งคนไทย เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะไปไหว้บรรพบุรุษของตนที่สุสาน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทย เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เซ่งเม้งยังเป็นเทศกาลที่สำคัญ จะจัดในเดือนเมษายน ส่วนใหญ่จะไปไหว้บรรพบุรุษที่สุสานตามที่บรรพบุรุษของพวกเขา ไปสร้างไว้ว่าตั้งอยู่ที่เขาไหน”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลเซ่งเม้งจะจัดขึ้นในช่วงเดือน เมษายนตามปฏิทินจันทรคติจีน การไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ่งเม้งมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ แสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับไปแล้วและกราบขอพระคุณที่บรรพบุรุษได้ ช่วยคุ้มครอง ป้องกัน และให้พรแก่ตน ครอบครัว รวมถึงกิจการของครอบครัวให้มีความปลอดภัย มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ

ส่วนเครื่องเซ่นไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลเซ่งเม้งมีอยู่หลายอย่าง มีทั้งของคาวของหวาน ผลไม้ ธูป น้ำชา เหล้าขาว กระดาษทอง และกระดาษเงิน เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทย เชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“วันเซ่งเม้งเราจะไปไหว้ บางคนมีอนุสาวรีย์ที่บ้าน แล้วก็ จะไปไหว้ที่ฝั่งศพก็คือสุสาน แล้วแต่ว่าสุสานเขาอยู่ตรงไหน และที่ บ้านไม่ได้ที่สุสาน เผาเลย แล้วก็เอากระดูกมาใส่อนุสาวรีย์ไว้ เวลา ไหว้ก็เอาผลไม้ กับข้าว ผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วคนไหนกินเหล้า ก็เอา

เหล่าไปไหว้ คนไหนกินน้ำชาที่เอาน้ำชาไปไหว้ ตามบรรพบุรุษที่
เสียชีวิตเขาชอบ ของควาก็ได้แล้วแต่ แล้วก็มีการดาเซ็งเตี้ย
กิมจั้ว กระจาดเงิน กระจาดทองที่พับเป็นเรือ ของเช่นไหว้ไหว้
เสร็จแล้วก็กินด้วยกัน อย่างข้างบน เราก้ยีนไหว้ และตั้งโต๊ะใหญ่
มีอะไรก็ไหว้ได้”

(খনอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ของไหว้จะมีหัวหมู ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว ส่วนใหญ่จะ
เอาหมูไป บางบ้านเอาไก่ไป แล้วแต่ครอบครัว เครื่องใน ขนมหวาน
ขึ้นอยู่กับบ้านที่สืบทอดมาอย่างไร ส่วนมากจะจัดงานวันเดียว
ส่วนเซ่งเม้งไม่ค่อยได้เปลี่ยนไป แต่ตอนนี้ลูกหลานลดธรรมเนียมเงิน
ลงไปบางอย่าง มีเปลี่ยนแต่ไม่มาก ส่วนที่สำคัญที่พ่อแม่ให้สืบทอด
ก็ต้องสืบทอดกันต่อไป สิ่งสำคัญก็ยังคงสืบทอดกันอยู่ สิ่งที่ไม่สำคัญ
ก็หายไปบ้าง ส่วนประเพณีสำคัญ ๆ ก็สืบทอดจากพ่อแม่ บรรพบุรุษ”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นทั้งการคงอยู่และการสูญหายไปของกิจกรรม
บางอย่างที่ทำในเทศกาลเซ่งเม้งของคนไทยเชื้อสายจีน ในตำบลปากน้ำโพ แต่ส่วนใหญ่แล้วยังคง
รักษาและปฏิบัติตามประเพณีที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษของตน ส่วนใหญ่จะจัดพิธีการ
ไหว้บรรพบุรุษที่สุสานเป็นหลัก แต่ก็มีบางครอบครัวจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษที่บ้านที่อนุสาวรีย์เก็บกระดูก
ของบรรพบุรุษที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธในสังคมไทย ส่วนของเช่นไหว้มีทั้ง หมู เป็ด ไก่ ข้าวสวย
ขนมหวาน ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว รูป เทียน กระจาดทอง กระจาดเงิน เสื้อผ้า รวมทั้งอาหารที่
บรรพบุรุษชอบ

นอกจากนี้ยังพบว่า ในเทศกาลเซ่งเม้งลูกหลานในครอบครัวจะมารวมตัวกันเพื่อ
ไหว้บรรพบุรุษที่สุสานและทำความสะอาดบริเวณสุสานด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนใน
ตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“วันเซ่งเม้งลูกหลานจะไปไหว้บรรพบุรุษที่สุสาน ทำความ
สะอาดสุสาน เตรียมของเช่นไหว้ บรรพบุรุษมีบุญคุณต่อเรา เราก้
ต้องไปไหว้ ไม่ควรลืม”

(อิสรพงษ์ ศิรินกุลศิริพร, สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ
กลุ่มนี้ยังคงจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วตามประเพณีจีนอยู่ โดยสมาชิกในครอบครัวจะ

รวมตัวกันทำความสะอาดบริเวณสวนช้วยที่สุสานของบรรพบุรุษ เพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือ และระลึกถึงบรรพบุรุษ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึกที่ที่ถูกถ่ายทอดผ่านประเพณีเซ่งเม้ง คือ ความกตัญญู รู้คุณของบรรพบุรุษที่เคยทำไว้แก่ลูกหลานอีกด้วย

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคง จัดพิธีไหว้บรรพบุรุษตามประเพณีจีนในวันที่ 5 เดือนเมษายนของทุกปีตามปฏิทินจันทรคติจีน เพื่อระลึกถึงบุญคุณที่บรรพบุรุษได้ทำไว้แก่พวกตน อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้ลูกหลานระลึกถึง เคารพนับถือ และแสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยนำเครื่องไหว้ต่าง ๆ รวมถึงอาหารที่ บรรพบุรุษของตนชอบมาเป็นเครื่องเซ่นไหว้

3) เทศกาลทิ้งกระจาด (ซีโกว)

งานทิ้งกระจาดของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะจัดขึ้นในเดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน ประเพณีนี้เป็นประเพณีที่มีการสืบทอดและปฏิบัติกันมายาวนานโดยมี วัตถุประสงค์สำคัญเพื่ออุทิศผลบุญให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษและดวงวิญญาณของคนไร้ญาติที่ เสียชีวิตไปแล้วด้วยการทำทาน แจกเครื่องอุปโภคให้กับประชาชนผู้ยากไร้ เห็นได้จากคำกล่าวของ MGR ONLINE (มูลนิธิปากน้ำโพประชาชนนคราห์ จัดประเพณีทิ้งกระจาด (ซีโกว). 2563) ว่า ประเพณี ทิ้งกระจาดเป็นงานที่ประชาชนจัดร่วมกันในวันที่จะทำบุญให้ทาน เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับ ศาสนา เป็นการสร้างความเอื้ออาทรกันในหมู่สมาชิกของสังคม โดยถือว่าการทำบุญให้ทานนี้เป็น เครื่องลดความเห็นแก่ตัวลง

เทศกาลทิ้งกระจาด หรือซีโกวเป็นประเพณีที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ยังคงสืบทอดและปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนใน ตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ประเพณีเทกระจาด ในเดือน 7 ตามปฏิทินจีน เพิ่งทำไป คนเยอะมาก แต่ปีนี้ติดโควิดนิดหน่อย และมีวิธีการเปลี่ยนหน่อย นะ จัดเจ้าพ่อเข้าซอง เหมือนผีไม่มีญาติก็รับไป เขาจะมาทำที่ศาล เจ้าที่นี่เลย การเทกระจาดก็ทำที่นี่ และทำพิธีไหว้เหมือนกัน พูดถึง การเทกระจาด พวกคนจีนไหลล่ำเขาใส่ชุดเขียวกันหมด กรรมการ จะทำพิธีไหว้ก็คือบอกแต่ละคน คนนี้ยกอะไร คนนั้นยกอะไร เขาจะ บอกหมด ยกเหล้า ยกอะไร เขาจะบอกชื่อหมด”

(ชนอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยังคงสืบทอดและ ปฏิบัติประเพณีทิ้งกระจาดตามประเพณีจีนอยู่ในปัจจุบัน งานทิ้งกระจาดจะจัดขึ้นในเดือน 7 ตาม ปฏิทินจันทรคติของจีน ในการประกอบพิธีกรรมจะมีกรรมการเป็นผู้จัดพิธีไหว้ และผู้เข้าร่วมพิธี

ต้องใส่เสื้อสีขาว เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษและคนไร้ญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งสะท้อนถึง การเสียดสสิ่งต่าง ๆ เพื่อผู้ยากไร้อันเป็นการฝึกจิตให้ละความโลภมาก ความตระหนี่ และการเห็น แก่ตัวมาเป็นการทำเพื่อผู้อื่นด้วยน้ำใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา

ประเพณีทิ้งกระจาด ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนจะนิยมมาราบไหว้ที่ศาลเจ้า ด้วยเครื่องเช่นไหว้ ผลไม้ ดอกไม้ และขนมเทียน เป็นต้น และในเทศกาลจะมีการแจกสิ่งอุปโภคบริโภค ให้กับประชาชนที่ยากไร้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ประเพณีทิ้งกระจาดทำในเดือน 7 ตามปฏิทินจีน เขาจะ มาไหว้เจ้าพ่อ เจ้าแม่กัน เอาผลไม้ ดอกไม้ ขนมเทียน อะไรพวกนี้ มา มาไหว้ เขาจะแจกข้าวสารให้คนยากจน คนมาเยอะมาก เป็น พัน ๆ คน”

(พิธิต, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“งานทิ้งกระจาดจึงต้องทำทั้ง 2 ส่วน ทำบุญกันในศาลเจ้า และแจกสิ่งของให้ผู้ยากไร้”

(สมชาย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลทิ้งกระจาดเป็นเทศกาลนี้ที่ ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญที่ต้องทำ 2 ประการ คือ การไหว้เทพเจ้าหรือเจ้าพ่อเจ้าแม่ศาลเจ้าด้วย เครื่องเช่นไหว้ต่าง ๆ ถือว่าเป็นการทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคล ความเจริญรุ่งเรืองแก่ชีวิต ครอบครัว รวมถึงกิจการที่ตนและครอบครัวประกอบอยู่ และการแจกสิ่งของให้แก่ผู้ยากไร้อันเป็นการทำทาน เพื่ออนุเคราะห์สงเคราะห์คนที่ยากไร้ ขาดแคลนเครื่องอุปโภค บริโภคด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน และเพื่ออุทิศบุญกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษและดวงวิญญาณของคนไร้ญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว ตามความเชื่อ

จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันศาลเจ้า สมาคม หรือมูลนิธิต่าง ๆ ในปากน้ำโพ จะเป็นองค์กรที่จัดเทศกาลทิ้งกระจาด เช่น ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม มูลนิธิปากน้ำโพ ประชาณุเคราะห์ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น โบรชัวร์ของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (ภาพที่ 18) ที่เป็น เจ้าภาพจัดเทศกาลทิ้งกระจาดใน ปี พ.ศ. 2563 โดยกำหนดการจัดงาน 2 วัน คือ วันแรกเป็นวันเจริญ พระพุทธมนต์เย็น วันที่สองเป็นวันทำบุญถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ จัดพิธีเช่นไหว้ตาม ประเพณีจีน และเปิดงานประเพณีทิ้งกระจาด อีกทั้งยังโบรชัวร์ใบนี้ยังให้ข้อมูลที่แสดงสาระสำคัญของการทิ้งกระจาดไว้อีกว่า ประเพณีทิ้งกระจาด คือ การทำบุญอุทิศให้ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษและ ผู้ไร้ญาติร่วมกับการแจกทานให้ผู้มีชีวิตที่ยากไร้ ดังนั้น สาระสำคัญของการประเพณีทิ้งกระจาด คือ การทำบุญและให้ทานไปพร้อมกัน

ภาพที่ 18 โบรชัวร์ของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ จัดประเพณีทิ้งกระจาด (ซีโกว)

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563

4) เทศกาลไหว้พระจันทร์

เทศกาลไหว้พระจันทร์เป็นอีกเทศกาลหนึ่งที่มีความสำคัญของคนจีน และเทศกาลนี้จะจัดขึ้นในวันที่ 15 เดือน สิงหาคม ของทุกปีตามปฏิทินจันทรคติของจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพพบว่ามียู่ 2 คือ กลุ่มที่ยังคงสืบทอดและปฏิบัติอยู่ และกลุ่มคนที่ไม่ได้สืบทอดและปฏิบัติแล้วในปัจจุบัน

เมื่อถึงเทศกาลไหว้พระจันทร์ กลุ่มที่ยังคงสืบทอดและปฏิบัติตามเทศกาลนี้อยู่จะจัดโต๊ะไหว้ที่หน้าบ้านด้วยเครื่องเช่น ไหว้ กระจ่างรูป เทียนสีแดง น้ำชา เหล้าขาว ขนมหวาน ขนมไหว้พระจันทร์ บางครั้งพวกเขาจะรวมตัวกันไปไหว้พระจันทร์ที่ศาลเจ้า ตั้งคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“การไหว้พระจันทร์ก็ยังมีปฏิบัติกันอยู่ ช่วงเดือนที่แล้วก็เป็นวันไหว้พระจันทร์ แล้วแต่บ้าน ถ้าบ้านไหนไหว้เป็นประจำทุก ๆ ปี เขาก็จะตั้งโต๊ะไหว้ ที่ไหนมีไหว้ตามศาลตอนกลางคืน เขาก็จะไปไหว้กันที่ศาล บางคนก็ไหว้ที่บ้าน บางคนก็ไหว้ที่ศาล และกลับมาไหว้ที่บ้านอีก ขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละบ้าน แต่คนส่วนใหญ่จะไหว้พระจันทร์ ของไหว้ก็จะมีน้ำชา เหล้า ผลไม้ ขนมไหว้พระจันทร์ บางทีจะจุดประทัด”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“การไหว้พระจันทร์ยังคงมีอยู่ เพิ่งไปไหว้พระจันทร์ที่
ศาล ไม่ได้ไหว้ที่บ้าน ไหว้ที่ศาลสะดวกกว่า เข้าไปข้างในก็จะมีคน
แนะนำ ถ้าไหว้ที่บ้านก็จัดของไหว้เอง ผลไม้ 5 อย่าง 7 อย่าง อะไร
แบบนี้”

(จินตนา ไพฑารป, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ใน
ตำบลปากน้ำจัดโต๊ะไหว้พระจันทร์ที่หน้าบ้านหรือศาลเจ้า ส่วนเครื่องเซ่นไหว้มีทั้งธูป เทียนสีแดง น้ำชา
เหล้าขาว ขนมหวาน และขนมไหว้พระจันทร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนจีนกลุ่มนี้
ยังคงสืบทอดการไหว้พระจันทร์และปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการไหว้พระจันทร์เป็น
สัญลักษณ์ของการฝากความคิดถึงสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ห่างไกลจากบ้าน และขนมไหว้พระจันทร์
ยังเป็นสัญลักษณ์ของความรัก ความสามัคคีกันของสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น สมาชิกในครอบครัว
ของคนไทยเชื้อสายจีนจึงรับประทานขนมไหว้พระจันทร์ด้วยกัน

นอกจากกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ยังคงสืบทอดและปฏิบัติ
ประเพณีไหว้พระจันทร์แล้วยังพบว่า มีกลุ่มคนเชื้อสายจีนที่ไม่ได้สืบทอดและปฏิบัติตามประเพณีนี้อยู่
ในปัจจุบัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เซ่งเม้งยังทำอยู่ ผมไปตงจื้อ ไปวันตงจื้อ ไม่ได้ไปวันที่ 4
วันที่ 5 ตงจื้ออากาศมันเย็น ไม่ต้องไปแย่งกัน เราก็พยายามที่จะทำ
เพื่อให้ลูกหลานจะได้ทำตาม สารทจีน ตรุษจีน เราก็ไหว้ ประเพณี
เก่า ๆ เราก็ยังยึดถือ แต่ไหว้พระจันทร์ เราไม่ได้ไหว้แล้ว ตั้งแต่
อเมริกาไปเหยียบดวงจันทร์ เราก็ไม่ไหว้แล้ว แต่เมื่อก่อน มีไหว้
พระจันทร์”

(ชัยกิจ ศักดิ์บุรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ไหว้พระจันทร์ แต่ก่อนมี เดียวนี้ไม่ค่อยมีแล้ว แต่ก่อน
เขายังไหว้พระจันทร์ เมื่อสมัย 50 ปีก่อน ตั้งแต่ผมยังเป็นหนุ่ม ๆ
ในตลาดเขาจะตั้งโต๊ะที่หน้าบ้าน บ้านใครมีลูกสาวสวยก็แต่งตัว
สวย ๆ แล้วก็เอาเครื่องไหว้มาไหว้พระจันทร์ คนต่างจังหวัดก็มา
คนกรุงเทพฯ ก็มา เขาก็มาถ่ายรูป มาคุยอะไรแบบนี้ สมัยก่อนคน
เยอะ ตั้งโต๊ะไหว้พระจันทร์เกือบทั้งตลาดเลย”

(พิจิต, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพถือว่า เทศกาลไหว้พระจันทร์มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของตนมาก โดยเมื่อถึงเทศกาลพวกเขาจะจัดโต๊ะไหว้พระจันทร์ที่หน้าบ้านพร้อมเครื่องเซ่นไหว้ต่าง ๆ แต่ในปัจจุบัน เทศกาลไหว้พระจันทร์เปลี่ยนแปลง เพราะลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนไม่ให้ความสำคัญและไม่ได้สืบทอดประเพณีนี้แล้ว เนื่องจากการมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น การที่พวกเขาเห็นว่านักบินอวกาศชาวอเมริกันขึ้นไปเหยียบพระจันทร์จึงทำให้พวกเขาไม่ไหว้พระจันทร์

5) เทศกาลกินเจ

เทศกาลถือศีลกินเจในประเทศไทยเริ่มแรกเกิดขึ้นที่จังหวัดภูเก็ตโดยมีที่มาเชื่อมโยงกับเรื่องโรคภัยไข้เจ็บที่เชื่อกันว่า การกินผักมีประโยชน์ต่อสุขภาพมากกว่าเนื้อสัตว์ ก่อนที่คนจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในที่อื่น ๆ ของประเทศไทยจะเริ่มมีเทศกาลนี้บ้าง ต่อมาการถือศีลกินเจก็ได้แพร่หลายไปทั่วภูมิภาคของประเทศไทยในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีนและคนไทยที่ไม่ได้มีเชื้อสายจีน เพราะพวกเขาารู้สึกว่าการกินเจมีประโยชน์ มีผลดีต่อสุขภาพ อีกทั้งยังเป็นการทำกายใจให้บริสุทธิ์ เพราะการงดเว้นจากการกินเนื้อสัตว์เป็นการพัฒนาจิตให้มีเมตตาต่อสัตว์ที่ต้องมาเป็นอาหารของมนุษย์ (Sanook, รู้ไว้ใช้ว่า “เทศกาลกินเจ” ไม่มีให้เห็นในประเทศจีน, 2563)

เทศกาลกินเจถือเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพโดยจะจัดขึ้นในวันที่ 1 ถึง วันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน รวม 9 วัน 9 ค่ำ ประชาชนสามารถเข้ามารับประทานอาหารฟรี ดังคำให้สัมภาษณ์ของคณะกรรมการที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่จัดพิธีกินเจในปี พ.ศ. 2563 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่กล่าวว่า

“งานกินเจของเรา ปีนี้ที่ศาลเจ้าหน้าผาจัดขึ้นเป็นปีที่ 10 แล้ว เทศกาลกินเจจะจัดในช่วงวันที่ 1 เดือน 9 ไปจนถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน งานของเราจะจัดให้ประชาชนเข้ามารับประทานอาหารฟรี ทางด้านพิธีกรรมก็มีการจะรับเสด็จองค์ฮ่องเต้ ซึ่งเป็นประธานในพิธีถือศีลกินเจทั่วโลก ส่วนในเรื่องของอาหาร เราก็จัดอาหารให้ทานตลอดวัน เริ่มตั้งแต่ 7 โมงเช้า ถึง 2 ทุ่ม โดยให้ประชาชนมาทาน”

(ณัฐपालิน พัฒนสิรินมภ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลกินเจถือเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ โดยจะจัดขึ้นในวันที่ 1 ถึง วันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน รวมเป็น 9 วัน 9 ค่ำ และในศาลเจ้าหน้าผาจะเป็นสถานที่จัดเทศกาลกินเจ

ซึ่งจัดกิจกรรมอย่างยิ่งใหญ่มาก (ภาพที่ 19) ช่วงเทศกาลจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเปิดบริการให้ประชาชนได้รับประทานอาหารฟรีได้ตลอด 9 วัน 9 คืนอีกด้วย

ภาพที่ 19 เทศกาลกินเจในศาลเจ้าหน้าผาที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

ผู้วิจัยได้พบความหมายและจุดประสงค์ของการกินเจว่า การงดกินเนื้อสัตว์ทุกชนิด กินแต่ผักอย่างเดียว กินผักเพื่อสุขภาพ กินผักด้วยจิตเมตตา และกินผักเพื่อเว้นกรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“วันที่ 16 เป็นวันแรก เป็นวันก่อนเริ่มเทศกาลกินเจ วันที่ 16 เขาจะตั้งเสา เตรียมอาหาร อาจมีเนื้อสัตว์บ้างเพื่อล้างท้องก่อนจะกินผัก ล้างเนื้อสัตว์เพื่อมากินผัก วันต่อมาก็กินผักอย่างเดียว พวกเต้าหู้ กินผักกาดขาว ประมาณนี้ มีทั้งอาหารไทยและอาหารจีน แต่เนื้อสัตว์ไม่มี ปีนี้จะมีแพะฉ่ายให้กินทุกวัน วันสุดท้ายก็เหมือนกับว่า เทศกาลกินเจเสร็จแล้วก็จะเริ่มเอาหมูมาไหว้ ไหว้เสร็จก็เอามาแบ่งกันกิน”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลกินเจในตำบลปากน้ำโพเป็นเทศกาลที่มีการงดรับประทานเนื้อสัตว์ทุกชนิดเป็นระยะเวลา 9 วัน 9 คืน พวกเขาจะรับประทานอาหารเจ อย่างเดียว (ภาพที่ 20) แต่ในเทศกาลของปีนี้พวกเขาจะจัดแพะฉ่าย (ผักกาดขาว) ทุกมื้อ

เนื่องจากแปะฉ่ายในภาษาจีนมีความหมายว่า โชคดีร้อยอย่าง คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จึงนำมา เพื่อแสดงถึงความเป็นสิริมงคล เสริมโชคลาภความมั่งคั่งร่ำรวย

ภาพที่ 20 อาหารเจในเทศกาลกินเจที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

เทศกาลกินเจในปี พ.ศ. 2563 นอกจากจะเปิดให้ประชาชนเข้ามารับประทานอาหารเจฟรี 9 วัน 9 ค่ำแล้ว ผู้วิจัยยังได้พบข้อมูลจากโบรชัวร์งานเทศกาลถือศีลกินเจ อัมบุญ-สุขใจ ศาลเจ้าแม่หน้าผา ปี 2563 ไว้ว่า ในช่วงเทศกาลแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ ได้แก่ วันแรกจะมีพิธีเปิดเทศกาลถือศีลกินเจ พิธีถวายพุทธบูชา (กั๋งฮุก) พิธีถวายสุทธิปานะ สุธารสชา และพิธีสวดมนต์ไหว้พระเดินรูปภาวนามนต์ (เกี่ยวเฮียบ) หนแรก โดยคณะกรรมการและประชาชน วันที่สองมีพิธีถวายพุทธบูชา (กั๋งฮุก) พิธีถวายวิสุทธิปานะ สุธารสชา และพิธีสวดมนต์ไหว้พระแม่เมตตา วันที่สามจะมีพิธีถวายพุทธบูชา (กั๋งฮุก) พิธีถวายวิสุทธิปานะ สุธารสชา พิธีเลี้ยงทหารบริวารเง็กเซียนและองค์ฮุกโจ้ว (โบ้วกุน) พิธีรับเสด็จเทพเจ้าเหนือ ดาวใต้ (หน้าเซ่งปักเต้า) ประกอบพิธีจตุรทิศปราการสืบชะตาอายุวัฒนมังคลแบบจีนโบราณ พิธีเสกและแจกน้ำทิพย์ และพิธีสวดมนต์ไหว้พระเดินรูปภาวนามนต์ หนสองโดยคณะกรรมการและประชาชน วันที่สี่จะมีพิธีถวายพุทธบูชา (กั๋งฮุก) พิธีถวายวิสุทธิปานะ สุธารสชา และพิธีล้างกั๊ว เตรียมการอัญเชิญพระออกเที่ยวในวันรุ่งเช้า วันที่ห้าจะมีคณะกรรมการทุกท่านร่วมทำพิธีอัญเชิญพระกั๊วอั้งฮุกโจ้ว พระโพิฮีสต์กวานอิมและทวยเทพ ต่าง ๆ ออกแห่รอบตลาดปากน้ำโพ เพื่อความเป็นสิริมงคลในวโรกาสที่องค์กั๊วอั้งฮุกโจ้วได้เสด็จลงมาโปรดมนุษย์โลก 1 ปีเพียงหนเดียว สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทานเจตลอดวัน นอกจากนี้ยังมีพิธีถวายวิสุทธิปานะ สุธารสชา และพิธีสวดมนต์ไหว้พระแม่เมตตา วันที่หกจะมีพิธีถวายพุทธบูชา (กั๋งฮุก) พิธีถวายวิสุทธิปานะ สุธารสชา พิธีเลี้ยงทหารบริวารเง็กเซียนและองค์ฮุกโจ้ว (โช้วกุน) และพิธีสวดมนต์

ขอพรพระโพธิสัตว์กวนอิมคุ้มครอง 13 เดือน จุดเทียนสะเดาะเคราะห์ให้พระเดินรูป ภาวนามนต์
 หนสามโดยคณะกรรมการและประชาชน วันที่เจ็ดจะมีการทำพิธีบูชาพระแม่ธรณีและพระภูมิเจ้าที่
 เพื่อขออนุญาตตั้งหอบูชาดวงดาว พิธีถวายพุทธบูชา พิธีไปฉีกแซ่ บูชาดวงดาวพระเจ้า 7 พระองค์
 หรือไปเต้า อ่านรายนามคณะกรรมการและผู้มีจิตศรัทธา ถวายรายงาน รายรับ-รายจ่าย สิ่งของ
 วัตถุต่าง ๆ ที่ใช้ในการแจกจ่ายที่ผ่านมา 7 วัน ได้ใช้ไปจำนวนเท่าใดบ้าง วันที่แปดจะมีพิธีถวาย
 พุทธบูชา (กัณฑ์) พิธีถวายวิสุทธิปานะ สุธารสชา และพิธีลอยกระทงเจ แผ่นเมตตา เจ้าบาล
 สรรพสัตว์ และดวงวิญญาณในท้องน้ำ แก้วมาลาสินบน และลอยเคราะห์ ๓ ริมน้ำเจ้าพระยา
 วันที่เก้าถือเป็นวันพระใหญ่ (ตัวเจ๊ก) หนสุดท้าย ในวันนี้จะมีพิธีถวายพุทธบูชา (กัณฑ์) และ
 ประกอบพิธีใหญ่ ถวายเครื่องสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติองค์พระกัณฑ์อัฐกัณฑ์แบบพิธี
 จีนโบราณ โดยประธานและคณะกรรมการ (แต่งกายชุดขาวล้วน) และประชาชน และยังมีพิธีเลี้ยง
 ทหารบริวารเจ๊กเขียนและองค์อัฐกัณฑ์ พิธีเซ่นไหว้บรรพชนและพิธีปล่อยสัตว์น้ำ พิธีสวดมนต์ขอขมากรรม
 แผ่นเมตตาใหญ่ ไหว้พระเดินรูป ภาวนามนต์หนสุดท้าย พิธีข้ามสะพานอายุวัฒนะ ประทับตรายนต์ที่เสื่อ
 (แต่งกายชุดขาวล้วน) อีกทั้งพิธีถวายชุดฉลองพระองค์และพิธีส่งเสด็จพระเทวาริราช เจ๊กเขียนฮ่องเต้
 องค์กัณฑ์อัฐกัณฑ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เสด็จกลับสวรรคต ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นพิธีกรรม
 ทั้งหมดในเทศกาลกินเจทั้ง 9 วัน 9 คืน แต่นอกจากพิธีกรรมเหล่านี้และในวันจิวหรือวันถัดไป
 ของวันที่ 9 ของเทศกาลกินเจ ก็จะมี 1) พิธีเชิญตะเกียง 9 ดวง ลงจากเสาทิงตั้งกลางหาวเพื่อ
 ทำพิธีให้ผู้อาวุโสดับตะเกียง เชิญคณะกรรมการปีต่อไปไปรับหรือคณะกรรมการมูลนิธิส่งเสริมฯ
 ร่วมรับเป็นคณะผู้จัดงานพิธีต่อไป 2) ทำพิธีคุดจ้อ จัดเครื่องเซ่นเป็นอาหารคาว บูชาองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่
 เพื่อความเป็นสิริมงคลและพิธีเลี้ยงส่งทหารกลับสู่แดนสวรรค์ และร่วมรับประทานอาหารบัวลอย
 3) ทำพิธีลาเสาทิงตั้งและบรรจุของมงคลในหลุม ทำพิธีปิดหลุม

นอกจากนี้ยังพบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานถือศีลกินเจ อิมบุญ-สุขใจ
 ศาลเจ้าแม่หน้าผา ปี พ.ศ. 2563 แล้ว จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการที่จัดงานนี้ท่านหนึ่งว่า
 เนื่องจากปีนี้ได้เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) จึงทำให้ประชาชน
 ไม่อยากออกมารับประทานอาหารเจเพราะกลัวติดเชื้อโรคระบาด ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการจึงได้ร่วมมือ
 กับแกร็บ (Grab) บริษัทที่ให้บริการเรียกรถ รวมทั้งแท็กซี่ และวินมอเตอร์ไซด์บริการส่งสิ่งของ
 และอาหารผ่านทางแอปพลิเคชัน เพื่อจัดอาหารมงคลไปส่งตามบ้าน ดึงคำให้สัมภาษณ์ของ
 คณะกรรมการที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนผู้จัดพิธีกินเจใน ปี พ.ศ. 2563 ที่ว่า

“เนื่องจากปีนี้ มีไวรัสโควิด เพื่อป้องกันโรค เวลาที่
 ประชาชนมารับประทานอาหาร บางคนเขาก็จะไม่อยากมา
 รับประทานอาหาร เพราะกลัวว่าจะติดเชื้อโรคระบาด เพื่อป้องกัน
 ตนเอง เพราะฉะนั้น คณะกรรมการจึงได้ร่วมกับแกร็บ (Grab)

เพื่อจัดอาหารมงคลไปส่งตามบ้าน โดยจะไปส่งตั้งแต่ 11 โมง คือ วันละ 1 มื้อ อาหารมงคล 9 วัน 9 อย่าง ซึ่งรายการอาหารนี้เรา ได้ร่วมกับภัตตาคาร เขาเรียกว่าเป็นอาหารมงคล ในราคาที่ให้ ประชาชนที่สนใจร่วมทำบุญ 1999 บาท เราจะมีอาหารมงคลให้ วันละอย่าง แล้วอาหารที่ห่อ 2 อย่าง แล้วก็ของหวาน 1 อย่าง เพราะฉะนั้น 1 บ้านที่ทำบุญ 1999 บาท จะได้อาหารมงคล 1 อย่าง อาหารคาว 2 อย่าง อาหารหวาน 1 อย่าง รวมแล้ว 4 อย่างต่อวัน โดยให้แกร็บ(Grab) ออกส่งประมาณเวลา 11 โมง ของทุกวัน วันละ 1 มื้อ”

(ณัฐपालิน พัฒนสิรินมภ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปรับเปลี่ยนรูปแบบของการทานเจจากที่เคยมากินเจที่ศาลเจ้าก็เป็นการส่งอาหารเจให้ถึงมือประชาชนผู้ต้องการกินเจที่บ้านแทน ตามสถานการณ์ที่ไม่ปกติคือการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โดยให้แกร็บ (Grab) ออกส่งประมาณเวลา 11 โมงเช้าของทุกวัน วันละ 1 มื้อ ส่วนอาหารมงคลทั้ง 9 เมนู คือ แป๊ะฉ่ายมรกต (ผักกาดขาว) เทพอานวยพร ต็อกบกกี มัจฉาสวรรค์ น้ำพริกหนุ่มหมกกรอบเจ้าสัว บุปผาสวรรค์ แห่งทองมงคล เมี่ยงมหาเฮง และเห็ดหอมน้ำโชค อีกทั้งอาหารมงคลทั้ง 9 อย่างจะเป็นอาหารที่เสริม โชคลาภและความมั่งคั่งร่ำรวย สะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ยังคงไว้ซึ่งความเชื่อและหลักการสำคัญของเทศกาลนี้ไว้

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกลุ่มนี้ยังมีการสืบทอดและปฏิบัติ เทศกาลกินเจอยู่ในปัจจุบัน โดยจะจัดขึ้นในเมื่อวันที่ 1 ถึง วันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ถือว่าการกินผักมีประโยชน์ต่อสุขภาพมากกว่าเนื้อสัตว์ พวกเขาจึงจัดเทศกาลกินเจเพื่อสุขภาพที่ดี เพื่อพัฒนาจิตให้มีเมตตา และเพื่อเว้นกรรมจากการเอาชีวิตสัตว์มาเป็นอาหาร ในช่วงเทศกาลทั้ง 9 วัน 9 จะเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้ามารับประทานอาหารฟรี และแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) คณะกรรมการจึงร่วมมือกับบริษัทแกร็บ (Grab) ได้จัดอาหารมงคลไปส่งตามบ้านของประชาชนที่ประสงค์จะกินเจเพื่อความปลอดภัย และเพื่อเสริมสิริมงคล โชคลาภ และความมั่งคั่งร่ำรวย แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งความเชื่อและหลักการสำคัญของเทศกาลนี้ไว้

บทที่ 4

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ในประเด็นต่อไปนี้

4.1 การสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

4.1.1 สมาชิกในครอบครัว

4.1.2 ชาวบ้านในชุมชน

4.1.3 สมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน

4.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

4.2.1 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

4.2.2 ด้านประเพณีที่สำคัญ

4.2.3 ด้านบทบาทต่อสังคม

โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม หมายถึง การสอนให้คนรุ่นหลังรู้ถึงระบบสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่คนในสังคมนั้นเคยได้ตกลงกันว่า มีความหมายอย่างไร ด้วยวิธีการใด ต้องการสื่อสารถึงสิ่งใด การถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความเชื่อ ศาสนา ความคิด วิถีดำเนินชีวิตในทุกด้าน เช่น อาหารการกิน การแต่งกาย ภาษา การประกอบอาชีพ การศึกษา เป็นต้น (ชนาภา เมธิเกรียงไกร. 2559, น. 116-117; อ้างใน CHU LULU. 2561, น. 106) การที่คนจีนกลุ่มต่าง ๆ และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้อพยพเข้ามาอาศัยและตั้งรกรากอยู่ในตำบลปากน้ำโพนั้น ทำให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้น ถึงแม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ จะอพยพเข้ามาอาศัยพื้นที่แห่งนี้เป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วก็ตาม แต่พวกเขายังคงสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นมาโดยดี โดยสืบทอดผ่านสมาชิกในครอบครัว ชาวบ้านในชุมชน และสมาคมของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ ดังนี้

4.1.1 สมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวถือเป็นสถาบันหลักที่สามารถปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัว โดยบรรพบุรุษหรือพ่อแม่คงเป็นตัวอย่างที่ดีสั่งสอนลูกหลาน ลูกหลานจึงได้มีโอกาสเลียนแบบและทำตาม

บรรพบุรุษหรือพ่อแม่ในครอบครัว จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่ทำหน้าที่สืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินตามแบบปฏิบัติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของชาวจีนแต่ละกลุ่มในตำบลปากน้ำโพโดยพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอด ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“พ่อก็ได้สืบทอดวัฒนธรรมเงินจากพ่อแม่ พ่อแม่ก็ได้สืบทอดวัฒนธรรมเงินจากอากง ถ้าไปไหว้เจ้าที่ศาลกับพ่อแม่ พี่ก็จะถามว่าถามนั้นว่า ทำไมต้องไหว้แบบนี้ ที่จีนก็ไหว้แบบนี้หรือ พ่อแม่ก็บอกว่าไหว้แบบนี้เพื่อขอพร ให้ครอบครัวมีความสุข ที่จีนก็นิยมไหว้แบบนี้”

(สมชาติ เจริญเจริญยิ่ง, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ประเพณีจีนที่สืบทอดจากบรรพบุรุษจะมีลูกหลานสืบทอดส่วนใหญ่จะตามพ่อแม่ เมื่อมีประเพณีก็ตามพ่อแม่ไป หรือบางทีพ่อแม่ก็จะพาไป เราก็ดูว่าเขาเริ่มต้นทำอะไร ยังไง ถ้าลูกหลานสงสัยอะไรก็ถามพ่อแม่หรือเปิดค้นหนังสือดู แต่ส่วนมากจะฟังพ่อแม่ว่าทำอะไร เริ่มต้นอย่างไร”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้สืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินจากบรรพบุรุษของตนโดยตรงที่พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และคนใกล้ชิดทำให้ดูแลและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นเงิน ส่งผลให้ลูกหลานมีความเข้าใจและดำเนินตามวิถีชีวิตความเป็นเงินเหล่านั้นและสืบทอดกันต่อมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตความเป็นชาวจีนทุกด้านของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้สืบทอดผ่านสมาชิกในครอบครัวโดยมีพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวเป็นหลักในการถ่ายทอดและมีลูกหลานเป็นผู้สืบต่อให้คงอยู่จนถึงปัจจุบัน

นอกจากพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวจะเป็นผู้ปลูกฝังวิถีชีวิตความเป็นเงินให้แก่ลูกหลานแล้วยังพบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้วิถีชีวิตความเป็นเงินด้านต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ให้คงอยู่และสืบทอดต่อไปก็คือ ลูกหลานของชาวจีนเหล่านั้นที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“อากงและอาม่ามาอยู่ที่นี้ตั้งแต่ 9 ขวบ พ่อก็สืบทอดวัฒนธรรมเงินมาจากอากงอาม่า อากงอาม่าก็สอนให้พ่อของยายว่าตรุษจีนต้องกินอะไร ต้องทำอะไรบ้าง ใส่ชุดแบบไหนดี อะไรทำอะไรทำไม่ได้ อย่างนี้ เมื่อพ่อแม่ยังเป็นเด็กก็เห็นผู้ใหญ่คนจีนที่นี่

แต่งงานอย่างไร เช่น ไล่ชุดแดง ยกน้ำชา ขนมจันทร์ พ่อแม่ก็เรียนรู้
แล้วก็สอนให้ลูกหลาน ปัจจุบัน ลูกหลานอย่างยายก็สามารถสืบทอด
วัฒนธรรมจีนทุกอย่างได้ จะไม่มีวัฒนธรรมจีน จำไว้ทุกวัน วันต่อไป
ลูกหลานก็จะสืบทอดไปเรื่อย ๆ”

(ลีเจิน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“เดี๋ยวนี้ลูกหลานก็ยังให้ความสนใจวัฒนธรรมจีนอยู่
ลูกหลานเองก็ไปเรียนรู้ ในเทศกาลเมื่อพ่อแม่ทำพิธี เขาก็มาถามว่า
ทำอะไรอยู่ ถ้าไหว้บรรพบุรุษต้องใช้เครื่องเช่นไหว้อะไรบ้าง ทำไม
ต้องมีผลไม้ด้วย”

(สมชัย, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตของความเป็นจีน
ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงดำรงอยู่นั้นก็คือ การที่ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีน
เหล่านั้นสนใจศึกษา เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นจีนด้านต่าง ๆ ของบรรพบุรุษของตน โดยมีพ่อแม่หรือ
ญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวทำให้ดูเป็นแบบอย่างและให้ข้อมูลทั้งเรื่องราว ประวัติความเป็นมา วิธีการทำ
จุดประสงค์หรือเป้าหมายของการทำ และผลที่จะได้รับ ส่งผลให้บุตรหลานของพวกเขามีความรู้ ความเข้าใจ
สามารถปฏิบัติและสืบต่อวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่ต่อกันมา เพราะการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีน
เป็นสัญลักษณ์ที่ย้ำเตือนพวกเขาให้ตระหนักอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนมาจากประเทศจีน และประเด็นนี้
ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้สืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นอกจากการที่คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ได้สืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนเพื่อระลึกถึง
บรรพบุรุษของตนและเพื่อจดจำว่าบรรพบุรุษของตนมาจากที่ใดแล้วยังพบความเชื่อที่เป็นปัจจัยสำคัญ
เกี่ยวกับเรื่องนี้อีกว่า การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนจะทำให้ชีวิตของตนเจริญรุ่งเรือง ประสบแต่ความสุข
โชคดีตลอดเวลา การค้าขายดีกว่าเดิม และร่ำรวยขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนใน
ตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ลูกหลานให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมจีนแล้วแต่บางคน
บางคนมองว่า ถ้าทำแล้วทำให้ชีวิตเขาดีขึ้น ค่าขายดี โชคดี ร่ำรวย
เขาก็จะทำ แต่บางคนก็เฉย ๆ หรือบางคนที่มีฐานะร่ำรวย เขาก็จะ
ทำการสืบทอดวัฒนธรรมจีน อย่างตรุษจีน เห็นชัดที่สุด เพราะว่ามี
แห่ไหว้เจ้า แล้วก็มิชขบวนแห่มังกร ที่นครสวรรค์นี้ งานตรุษจีนน่าจะ
ใหญ่ที่สุดในโลกแล้ว เพราะพี่เคยไปเรียนที่เมืองจีน ไม่เคยเห็น
ขบวนแห่เจ้าที่ใหญ่เหมือนที่ปากน้ำโพนี้เลย มีแต่มังกร สิงโตตัวเล็ก ๆ

ที่ย่องง มาเลเซีย หรือแคนาดาที่ไม่ใหญ่เท่า ที่ปากน้ำโพถือว่าใหญ่ที่สุดใน
ในโลกแล้ว”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องผลของการสืบทอดวิถีชีวิต
ความเป็นเงินตามบรรพบุรุษของตนของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้บางส่วนว่า การรักษาและการดำเนินตาม
วิถีชีวิตความเป็นเงินจะทำให้ชีวิตของตนและครอบครัวทุกด้านดีขึ้น เช่น การเรียนประสบความสำเร็จ
หน้าที่การงานเจริญรุ่งเรือง การค้าขายดีกว่าเดิม โชคดีตลอดเวลา และร่ำรวยขึ้น แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อ
มีส่วนทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ให้ความสำคัญต่อการสืบทอดและปฏิบัติตามวิถีชีวิต
ความเป็นเงินอยู่ในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็จะพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการที่จะสืบทอดวิถีชีวิต
ประเพณี วัฒนธรรมเงินเสมอ เช่น เทศกาลตรุษจีนให้คงอยู่เพื่อแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นเงิน
ตามชาติพันธุ์จีนของกลุ่มตนสืบไป

ถึงแม้ว่า วิถีชีวิตความเป็นเงินของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในปัจจุบันจะ
เปลี่ยนแปลงไปในหลายด้านตามสภาพแวดล้อมของสังคมไทย และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แต่ก็ยังพบ
การสืบต่อวิถีชีวิตความเป็นเงินในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้อยู่ ดังคำให้สัมภาษณ์
ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีน ส่วนมากชอบทานอาหารจืด ๆ ผัดผัด
ต้มต้ม เช่น ต้มมะระขม ถ้าคนรุ่นเก่า ๆ เช่น อากงจะชอบอาหารอย่างนี้
ชอบกินปลาหนังอะไรอย่างนี้ เดียวนี้คนรุ่นใหม่ไม่ชอบกินอาหารที่วานี้
เปลี่ยนแปลงไปเยอะ เมื่อก่อนพ่อแม่ก็จะสอนให้ลูกหลานทำอาหารจีน
แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีแล้ว ถ้าครอบครัวไหนยังมีคนแก่ ๆ ก็ยังสอน
ลูกหลานอยู่ ถ้าไม่มีคนแก่ก็จะมีใครสอน ทำไม่เป็นเลย”

(มณฑกานต์ ลอญญานธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับกาสัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ถ้าบ้านไหนมีผู้ใหญ่อายุสูง ๆ ก็จะสอน ปกติก็จะรู้บ้าง
แต่ถ้าผู้ใหญ่ไม่สอน หหมดไปแล้ว พอถึงรุ่นใหม่ก็หาย ยังไงก็ขึ้นอยู่กับ
ครอบครัวด้วย ครอบครัวสำคัญมากในการสืบทอด ครอบครัวต้องสอน
อย่างพี่ อาม่าพามาศาลเจ้า พามากินเจ แต่คนรุ่นใหม่จะไม่ค่อยพามา
รุ่นใหม่มาก็ไม่มาก”

(จงเล็ก แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินของชาวไทย
เชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ว่า เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต คือ คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่บางส่วนไม่ได้ถ่ายทอด

วิถีชีวิตความเป็นเงินให้แก่ลูกหลาน เนื่องจากพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่เป็นคนรุ่นเก่า ๆ ได้เสียชีวิตไปแล้ว ทำให้แบบอย่างของการปฏิบัติและการให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นเงินขาดตอนไป ประกอบกับการดำเนินชีวิตที่ผสมผสานกับวิถีชีวิตของคนทั่วไปในสังคมไทยจึงทำให้ลูกหลานของพวกเขามีโอกาสสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินน้อยลง แต่ก็ยังดีที่บางครอบครัวยังมีคนรุ่นเก่า ๆ ทำหน้าที่นี้อยู่จึงทำให้วิถีชีวิตความเป็นเงินยังคงสืบทอดต่อไปได้

ถึงแม้ว่า ในปัจจุบันการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินของสมาชิกในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้จะมีน้อยลง แต่ก็มีคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนให้ทางออกกับปัญหานี้ว่า พ่อแม่ควรสอนให้ลูกหลานมีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นเงินทุกด้าน เพื่อให้พวกเขาสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินให้คงอยู่ต่อไป ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการสืบทอด ครอบครัวต้องสอนอย่างเช่น พ่อแม่มาศาลเจ้าก็ควรพาลูกมากินเจ และตอนนี้เราก็ชวนพ่อค้าแม่ค้ามาเป็นกรรมการ ตอนนั้นลูกโตพ่อแม่ก็ส่งเข้ามาช่วยงานที่ศาล พ่อแม่ก็เริ่มไม่มา อยู่ด้านหลัง พ่อแม่ก็ส่งตัวแทนมาให้ลูกหลานมาเรียนรู้ สืบทอด ดังนั้น จึงจัดงานกินเจได้สำเร็จ กรรมการที่ทำงานเป็นก็มี ไม่เป็นก็มี แต่ก็มาเรียนรู้กัน เขามาทำงานแบบนี้ไม่มีเงินเดือน มาด้วยความเต็มใจ แต่ทุกคนอยากมา ทุกคนมาทำเพราะอยากทำในที่นี้มีชื่อเสียง”

(จงเลี้ยว แซ่ลื้อ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บทบาทสำคัญของพ่อแม่ที่นอกจากจะมีหน้าที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินให้คงอยู่แล้ว พวกเขาจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริมให้ลูกหลานของตนเห็นคุณค่าของวิถีชีวิตความเป็นเงิน จากตัวอย่างก็คือ การส่งลูกหลานของตนเข้าไปมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมจีนในชุมชนที่ตนอยู่อาศัยเพื่อให้พวกเขาได้มีโอกาสเรียนรู้ เข้าใจ ปฏิบัติ และสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ต่อไปด้วย

สรุปได้ว่า การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่เตือนใจลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนให้ระลึกอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองมาจากประเทศจีน และพร้อมที่จะสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินคงอยู่ต่อไป เพราะพวกเขาเชื่อว่า การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินไว้จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนทุกด้านดีขึ้น ทั้งการเรียนที่ประสบความสำเร็จ การงานเจริญรุ่งเรือง การค้าขายดีกว่าเดิม ประสบแต่โชคติดตลอดเวลา และร่ำรวยขึ้น ความตระหนักและความเชื่อดังกล่าวส่งผลให้พวกเขาได้สืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันได้ก็คือ ครอบครัว โดยพ่อแม่จะเป็นหลักในการเป็นผู้ให้แบบอย่างในการดำเนินชีวิตด้วยการปฏิบัติให้ดู พร้อมกับถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นเงินในทุกด้านแก่ลูกหลานของตน

เพื่อให้พวกเขาได้สืบทอดให้คงอยู่ต่อไป แต่เนื่องจากปัจจุบันบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นคนรุ่นเก่า ๆ ได้ล่วงลับไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้บางครอบครัวขาดช่วงในการถ่ายทอดและสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินไปอย่างน่าเสียดาย ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ลูกหลานของพวกเขามีโอกาสสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินภายในครอบครัวน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า บางครอบครัวที่ยังคงมีพ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ที่เป็นคนรุ่นเก่าที่ได้รับการถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินมาจากบรรพบุรุษของตนยังคงทำหน้าที่ในการสืบทอดอยู่ ดังนั้น พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่มีหน้าที่สืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินให้คงอยู่เท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่อบรม สั่งสอน และปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้ลูกหลานเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตความเป็นเงินเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ เข้าใจพร้อมที่จะรักษาและสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

4.1.2 ชาวบ้านในชุมชน

ตำบลปากน้ำโพถือเป็นย่านที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากตำบลแห่งนี้ในอดีตเป็นเมืองที่มีคนจีนหลายกลุ่มอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันลูกหลานคนจีนทุกกลุ่มในพื้นที่แห่งนี้ยังคงรักษาและสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินในด้านต่าง ๆ ไว้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังชาวบ้านในชุมชนคนจีนจะให้ความสำคัญกับการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงิน ดังคำให้สัมภาษณ์ของปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนที่มาอยู่ที่นี้ในยุคแรก เขาก็เอาวัฒนธรรมจีนเข้ามาในปากน้ำโพ ช่วงแรก ๆ ที่อพยพมาก็ต่างคนต่างอยู่ ยังไม่ได้เห็นว่ามี การสืบทอดเป็นวัฒนธรรมของชุมชน แต่เมื่อมีคนจีนมีจำนวนมากขึ้น พวกเขาก็เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมจีน ชาวบ้านก็เลยรวมตัวกัน เพื่อรักษาวัฒนธรรมจีน จุดเด่นของคนจีนอย่างหนึ่งก็คือ ความสามัคคีกัน ทำให้มีสมาคมหลายแห่ง เพราะแรก ๆ พวกข้าราชการไม่ให้ความสะดวกแก่คนจีน”

(ชัยกิจ ศักดิ์บุรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในช่วงแรกที่คนจีนกลุ่มต่าง ๆ อพยพเข้ามายังตำบลปากน้ำโพ พวกเขาต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้มีการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินที่เป็นรูปของวัฒนธรรมชุมชนอย่างเช่น เทศกาลตรุษจีนในปัจจุบัน แต่เมื่อมีคนจีนเพิ่มจำนวนมากขึ้น ประกอบกับพวกเขามีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีและมีโอกาสทางสังคมไทยมากขึ้น พวกเขาจึงเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตความเป็นเงิน จึงได้ร่วมกันรักษาวิถีชีวิตความเป็นเงินเพื่อแสดงอัตลักษณ์ตามชาติพันธุ์ของกลุ่มตน และเพื่อให้ลูกหลานของพวกเขาระลึกถึงบรรพบุรุษและสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินของบรรพบุรุษไว้สะท้อนให้เห็นว่า คนในชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตความเป็นเงินดำรงอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้

เรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงการร่วมแรงร่วมใจกันสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินของชุมชนชาวจีนในตำบลปากน้ำโพที่เด่นชัดที่สุดก็คือ การจัดงานเทศกาลตรุษจีนเป็นประจำทุกปี ซึ่งได้สืบทอดและปฏิบัติตามมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลาเร็วกว่าปีมาแล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตรุษจีนที่นี่ตามเมืองจีนเลย งานตรุษจีนปากน้ำโพที่นี่ใหญ่ที่สุดในโลก เมืองจีนยังจัดไม่เท่าปากน้ำโพ ตรุษจีนจัดงานที่ศาลเจ้าเทพารักษ์ เพราะว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน”

(จงเลียด แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ตรุษจีนจะจัดงาน 12 วัน มีจิว มีการละเล่น มีมังกร มีสิงโต ไหหล่า แล้วก็มีการรำถวายของไหหล่า พวกสาวสวย ๆ จะใส่ชุดกี่เพ้าสีแดง ลูกหลานก็จะกลับบ้านมาไหว้บรรพบุรุษกัน”

(ขนอม, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ที่ได้จัดงานประเพณีตรุษจีนสืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลาเร็วกว่าปี แสดงให้เห็นถึงบทบาทของชุมชนที่มีส่วนช่วยกันสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินด้านประเพณีให้คงอยู่จนถึงปัจจุบัน และส่งมอบหน้าที่ในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินให้แก่ลูกหลานของตนต่อไป

สรุปได้ว่า การดำรงอยู่ของวิถีชีวิตความเป็นเงินของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการสืบสานวิถีชีวิตความเป็นเงินที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนตามแบบปฏิบัติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนผ่านประเพณีสำคัญ ๆ ของจีนอย่างเช่นตรุษจีนที่นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สืบทอดแล้วยังเป็นการส่งผ่านให้แก่ลูกหลานของตนทำหน้าที่ในการสืบทอดต่อไปโดยการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ช่วยให้วิถีชีวิตความเป็นเงินยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้และจะสืบทอดต่อไปยังอนาคตอีกด้วย

4.1.3 สมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน

ตำบลปากน้ำโพเป็นแหล่งที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่หลายกลุ่ม ทั้งคนไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว จีนกวางตุ้ง จีนฮกเกี้ยน จีนไหหล่า และจีนแคะ ดังนั้น ในพื้นที่แห่งนี้จึงมีศาลเจ้า สมาคมตระกูลแซ่ สมาคมกลุ่มภาษา สมาคมถิ่นเกิด สมาคมอาชีพ และโรงเรียนจีนจำนวนมาก เพื่อเป็นศูนย์กลางความร่วมมือร่วมใจ เป็นหลักพึ่งพิงให้กับประชาชนทั่วไปที่ประสบความทุกข์ยากและเป็นศูนย์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีจีน จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบข้อมูลจากป้ายความรู้ “ปณิธานของนายกก่อตั้งสมาคมไหหล่านครสวรรค์” ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของสมาคมไว้ว่า “ข้าพเจ้าเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า

ความรักใคร่ ความปรองดอง ความสามัคคี ความกลมเกลียว และความเข้มแข็งของชาวไทหล้านครสวรรค์ เช่นวันนี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สมาคมไทหล้านครสวรรค์มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป สามารถเป็น ศูนย์กลางของความร่วมมือร่วมใจ เป็นหลักพึ่งพิงที่มั่นคงให้กับทั้งชาวไทหล้าและประชาชนทั่วไปที่ ประสบความทุกข์ยาก ตลอดจนเป็นพลังที่เข้มแข็งของจังหวัดนครสวรรค์ และประเทศไทยตราบชั่วกาลนาน” (สมาคมไทหล้านครสวรรค์, 2552) สะท้อนให้เห็นว่า สมาคมของชาวจีนต่าง ๆ เป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีน เพราะเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวจีนในการผลักดันให้มีการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมของจีนให้คงอยู่

ปัจจุบันสมาคมนอกจากจะเป็นศูนย์กลางแห่งความร่วมมือร่วมใจของคนไทยเชื้อสายจีนแล้ว ยังเป็นสถานที่สำคัญในการสืบทอดและเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมจีนอยู่เสมอ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ถ้าไม่มีสมาคม จะไม่สามารถจัดประเพณีจีนได้เลย ถ้าไม่ได้ผ่านสมาคมคงไม่มีใครจะสืบทอดประเพณีจีนหรือ สมาคม ศาลเจ้าที่นี่จะจัดงานทุกปี อย่างตรุษจีนที่นี่ตามเมืองจีนเลย เมืองจีนมีที่นี่ก็มีที่นี่มีงาน 12 วัน งานตรุษจีนปากน้ำโพที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตรุษจีนจัดงานที่ศาลเจ้าเทพรัักษ์ เพราะว่านี่เป็นศูนย์กลางของชุมชน”

(อุกฤษฏ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สมาคมที่ก่อตั้งโดยคนจีนกลุ่มต่าง ๆ ในปากน้ำโพ มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ตั้งแต่มีการก่อตั้งสมาคมเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งทำให้ประเพณีจีนบางประการได้กลายมาเป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ ที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดนครสวรรค์และประเทศไทย สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของทุกภาคส่วนในจังหวัดนครสวรรค์โดยเฉพาะสมาคมต่าง ๆ ที่เป็นหลักในการเผยแพร่ และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมจีน

นอกจากสมาคมจีนในตำบลปากน้ำโพจะทำหน้าที่สืบทอดและเผยแพร่วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมจีนแล้วยังทำงานในเชิงรุกโดยพยายามดึงลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ให้มีส่วนร่วมในการกิจการเผยแพร่และการสืบสานวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมจีนด้วย เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้ เข้าใจ และสืบสานประเพณีจีนต่าง ๆ ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตอนนี้เราก็ชวนพ่อค้าแม่ค้าให้มาเป็นคณะกรรมการ ตอนนี้ลูกโตแล้ว พวกเขาที่ส่งลูกเข้ามาช่วยงานที่ศาล พ่อแม่ก็เริ่มไม่มาคอยอยู่ด้านหลัง พ่อแม่ก็ส่งลูกมาตัวแทนมา ให้ลูกหลานมาเรียนรู้ สืบทอด ดังนั้น จึงจัดงานกินเจได้สำเร็จ กรรมการที่ทำงานเป็นก็มี

*ไม่เป็นก็มี เขามาทำงานกันโดยไม่มีเงินเดือน มาด้วยความเต็มใจ
ทุกคนมาเพราะคิดว่าจะทำให้ที่นี่มีชื่อเสียง”*

(จงเลียด แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการทำงานเชิงรุกและการเห็นการณ์ไกลของสมาคมจีนต่าง ๆ ในพื้นที่แห่งนี้ เริ่มจากการเชิญชวนผู้นำครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการของสมาคมช่วยกันจัดงานประเพณีจีน ต่อมาเมื่อลูกหลานของคนเหล่านั้นโตขึ้น พวกเขาก็ได้ส่งลูกหลานเข้ามาแทนเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมจีน รวมถึงมีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ด้วย สะท้อนให้เห็นถึงระบบการจัดการสืบสานวิถีชีวิตความเป็นจีนไม่ให้ขาดตอนจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูกหลานที่รับช่วงต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากสมาคมจีนในตำบลปากน้ำโพจะเชิญชวนผู้ใหญ่ในครอบครัวให้เป็นกรรมการเพื่อเข้าร่วมเทศกาลแล้ว ยังพบว่า สมาคมยังมีนโยบายที่จะดึงเยาวชนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนให้เข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเทศกาลจีนต่าง ๆ ด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

*“สมาคม ศาลเจ้าจะร่วมกับประชาชนจัดงานตรุษจีน
ช่วงตรุษจีน เราจะชวนลูกหลานเข้าร่วมกิจกรรม แต่งชุดแดง
เรียนรู้ขั้นตอนของพิธี ช่วงนี้สมาคมร่วมกับศาลเจ้าจะจัดงานพิธีไหว้ครู
ศิลปะการแสดง เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ
อย่างกิจกรรมนี้รับสมัครเด็กรำด้วยเงินไหลล่า อายุ 6 ปีขึ้นไป
เพื่อให้ลูกหลานสืบสานงานประเพณี”*

(ลีเจิน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการวางแผนทางในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้ดำรงอยู่ต่อไปในอนาคตของสมาคมคนจีนและศาลเจ้าต่าง ๆ ด้วยการส่งมอบหน้าที่นี้ให้แก่เยาวชนที่เป็นลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ เห็นได้จากการดึงเยาวชนที่เป็นลูกหลานของพวกเขาให้เข้ามามีส่วนร่วมกับงานประเพณีตรุษจีน ส่งผลให้เยาวชนเหล่านั้นได้เรียนรู้ มีความเข้าใจ เห็นคุณค่า และความสำคัญของวิถีชีวิตความเป็นจีนและทำหน้าที่สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

สรุปได้ว่า สมาคมคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ ในตำบลปากน้ำโพมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่ เนื่องจากสมาคมเป็นศูนย์กลางความร่วมมือร่วมใจของคนไทยเชื้อสายจีนเป็นที่พึ่งพิงของประชาชนทั่วไปที่ประสบความสำเร็จทุกซีก และเป็นองค์กรของชาวจีนที่ทำหน้าที่ในการสืบทอดและเผยแพร่วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ จนกระทั่งทำให้ประเพณี วัฒนธรรมจีน อย่างเช่น ตรุษจีนได้กลายเป็นงานประเพณีประจำของชาวนครสวรรค์ และยังมีการทำงานเชิงรุกโดยเชิญรุ่นพ่อแม่ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนเข้ามาเป็นคณะกรรมการจัดงานสืบสานประเพณี วัฒนธรรมจีนเมื่อลูกหลานของคนที่เป็นคณะกรรมการเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว พวกเขา ก็จะส่งลูกหลานเข้ามาเป็นตัวแทนอันเป็น

การรับช่วงในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงิน ประเพณี วัฒนธรรมเงินต่อไป นอกจากนี้ สมาคมยังดึงเยาวชนที่เป็นลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินในงานเทศกาลประเพณีเงินต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้ มีความเข้าใจ รวมถึงมีความภาคภูมิใจที่มีส่วนในการสืบสาน อนุรักษ์วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมเงินให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

4.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

จากการศึกษาพบว่า วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ทั้งด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และบทบาททางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านตามปัจจัยภายในและปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

จากการวิเคราะห์พบว่า วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา การนับถือศาสนา การแต่งกาย การรักษาโรค การประกอบอาชีพ และการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ที่อยู่อาศัย

ชาวจีนส่วนใหญ่ที่อพยพมาอาศัยอยู่ที่ปากน้ำโพรุ่นแรก ๆ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ต้องอาศัยหลบนอนอยู่ตามท่าเรือและตามตลาด ซึ่งเป็นที่ทำงานของพวกเขา ต่อมาเมื่อพวกเขามีฐานะทางการเงินดีขึ้นจนสามารถสร้างที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งที่อยู่อาศัยของชาวจีนในช่วงแรกก็คือ ห้องแถวไม้สองชั้นตามรูปแบบสถาปัตยกรรมเงินที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตน

จากสำรวจพื้นที่และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนไม่นิยมอาศัยอยู่ในห้องแถวไม้เหมือนในอดีต 3 ประการ คือ

1.1) ความกลัวอันตรายจากไฟไหม้

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพบางส่วน เห็นว่า การอาศัยอยู่ในห้องแถวไม้ที่สร้างต่อ ๆ กันหลายห้องอาจเกิดอันตรายต่อตน ครอบครัว และทรัพย์สิน รวมถึงเพื่อนบ้านด้วยที่เกิดจากไฟไหม้ เนื่องจากห้องแถวสร้างด้วยไม้ที่เป็นเชื้อเพลิงอย่างดี ดังคำให้ สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตอนนี้คนไทยเชื้อสายจีนเขาไม่นิยมอยู่ห้องแถวแล้ว เพราะพวกเขาเห็นว่า ห้องแถว ถ้าเกิดไฟไหม้ มันก็จะไหม้ไปเลย และห้องแถวที่อยู่ใกล้ ๆ ก็จะถูกไฟไหม้ไปด้วย เพราะว่ามันเป็นไม้เก่า”

(มณฑกานต์ ลออญานธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่เป็นความวิตกกังวล และความกลัวต่ออันตรายที่อาจจะเกิดจากไฟไหม้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยซื้อสายเงินส่วนหนึ่งไม่นิยมอาศัยอยู่ในห้องแถวไม้ที่มีลักษณะดังกล่าวในปัจจุบัน แต่เปลี่ยนไปซื้อบ้านหรือซื้อที่ดินสร้างบ้านที่ทันสมัยตามฐานะทางการเงินของแต่ละครอบครัว

1.2) การมีฐานะที่ดีขึ้น

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยซื้อสายเงินในตำบลปากน้ำโพบางส่วนไม่อาศัยอยู่ในบ้านห้องแถวไม้ก็คือ การที่คนไทยซื้อสายเงินในพื้นที่กลุ่มต่าง ๆ ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจนมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น บางส่วนมีฐานะร่ำรวยระดับมหาเศรษฐีของเมืองไทย ส่งผลให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสและทางเลือกแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ชีวิตได้มาก หนึ่งในสิ่งเหล่านั้นก็คือที่อยู่อาศัย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยซื้อสายเงินในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ครอบครัวไหนมีฐานะที่ดีขึ้น พวกเขาจะไปปลูกบ้านในเมือง บางครอบครัวก็จะไปซื้อบ้านในเมืองก็มี”

(มณฑกานต์ ลออญานธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การมีฐานะที่ดีขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยซื้อสายเงินมีโอกาสและทางเลือกที่จะหาที่อยู่อาศัยที่ดี ปลอดภัย สะดวกสบาย และอำนวยความสะดวกให้แก่ตนและครอบครัวได้มากขึ้น ส่งผลให้ชาวไทยซื้อสายเงินส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ได้ไปสร้างบ้านหรือซื้อที่อยู่อาศัยในที่อื่น ๆ แทนการอยู่ห้องแถวเหมือนในอดีต

1.3) การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทย

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยซื้อสายเงินไม่ได้อยู่อาศัยที่ห้องแถวไม้เหมือนในอดีตคือ การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทย จากการลงพื้นที่และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้ชี้ให้เห็นถึงการแต่งงานว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยซื้อสายเงินต้องย้ายถิ่นหรือที่อยู่อาศัยเดิมไปอยู่กับคู่ชีวิตที่เป็นชาวไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยซื้อสายเงินในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เมื่อก่อน สมัยรุ่นอาทง ค้าขายที่กรุงเทพฯ ต่อมาก็ย้ายมาค้าขายที่นครสวรรค์ แล้วก็ได้เจอกับแม่ ก็แต่งงานที่นี่ แม่เป็นคนไทย แล้วก็เข้าบ้านอยู่ ค้าขายไปเรื่อย ๆ เดียวนี้ก็ปลูกบ้านเอง”

(สุชาติ ปัญจพัฒนา, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์นี้แสดงให้เห็นว่า การแต่งงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยซื้อสายเงินจำเป็นต้องย้ายบ้านเดิมที่เคยอยู่อาศัยไปอยู่กับคู่ชีวิตที่เป็นชาวไทย หรือไปหาสถานที่ปลูกบ้านใหม่ตามฐานะทางการเงินของตน

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยเดิมที่เป็นห้องแถวไม้สองชั้นไปซื้อบ้านหรือสร้างบ้านใหม่ของคนไทยซื้อสายเงินในตำบลปากน้ำโพนั้นเกิดจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ความกลัว

อันตรายที่เกิดจากไฟไหม้ เนื่องจากห้องแถวสร้างด้วยไม้และมีอายุเก่าแก่ ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี ถ้าหากเกิดไฟไหม้ การมีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้นทำให้มีโอกาสในการแสวงหาปัจจัยยังชีพได้มากและดีขึ้น จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ไปซื้อบ้านหรือที่ดินสร้างบ้านใหม่เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกสบายของครอบครัว และการแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นไทยเป็นเหตุให้ต้องย้ายจากที่อยู่เดิมไปอาศัยอยู่กับคู่สมรส

2) อาหารการกิน

อาหารการกินของคนจีนในยุคแรก ๆ ที่อพยพเข้ามาที่ปากน้ำโพเป็นอาหารที่เรียบง่าย มีราคาถูก เช่น เกลือ เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่ที่อพยพมายังพื้นที่แห่งนี้มีฐานะยากจน และพวกเขา ยังคงรับประทานอาหารตามแบบที่บรรพบุรุษของชาวจีนแต่ละกลุ่มรับประทานกัน แต่ปัจจุบันพบว่า การรับประทานอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีลักษณะแบบผสมผสาน ทั้งอาหารไทยและจีนตามปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ

2.1) การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านการรับประทานอาหารตามปัจจัยข้อนี้เกิดจากความจำเป็นที่ต้องปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมไทย เห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ที่ปากน้ำโพมีคนจีนจำนวนมาก คนจีนมาอยู่ที่นี้ตั้ง 100 กว่าปีมาแล้ว ดังนั้น ปากน้ำโพก็จะมีทั้งอาหารไทยและอาหารจีน คนแก่ที่นี้ อย่างอากง อาม่าก็จะชอบกินอาหารจีนมากกว่า เพราะตอนเด็ก ๆ ที่บ้านกินแต่อาหารจีนอย่างเดียวจนถึงประมาณ อายุ 18 ปี แต่ปัจจุบันก็แล้วแต่ กินอาหารจีนบ้าง อาหารไทยบ้าง แต่ส่วนรุ่นหลานก็จะกินอาหารไทยเป็นหลัก เพราะไปไหนมาไหน ก็ได้กินอาหารไทย เมื่อไปโรงเรียนแล้วก็ไม่มีโอกาสกินอาหารจีน”

(กตিকা จิตวราณาญา, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่มาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพในสังคมไทย เพราะข้อจำกัดที่ว่า ทุกพื้นที่ในสังคมไทยจะมีแต่อาหารไทยเป็นหลัก ส่งผลให้คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นลูกหลานของพวกเขาจำต้องปรับตัว หันมาเรียนรู้และรับประทานอาหารไทยเพื่อความอยู่รอดจนสามารถทำ และรับประทานอาหารไทย แต่ถึงกระนั้นเมื่อพวกเขาใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านก็ยังคงรับประทานอาหารจีนในช่วงแรก ๆ และเมื่อกาลเวลาผ่านไปนาน อาหารไทยก็ได้เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในที่สุดจนกลายเป็นการรับประทานอาหารแบบผสมผสานกันทั้งอาหารไทยและจีน โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ในพื้นที่แห่งนี้ที่นิยมรับประทานอาหารไทยมากกว่าอาหารจีน

2.2) การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทย

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนไป คือ การแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“พ่อก็แต่งงานที่นี่ แต่งกับคนไทย...สำหรับอาหารการกินของรุ่นเก่าไม่ได้เปลี่ยนแปลง อย่างรุ่นหลานก็เปลี่ยนไปบ้างแล้ว เดี่ยวนี้รุ่นใหม่จะไม่กินแบบรุ่นเก่าแล้ว”

(จงเลียด แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนไป เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารจากคู่สมรส แม้ระยะแรก ๆ อาจจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่ในที่สุดต่างฝ่ายต่างก็ยอมรับและสามารถรับประทานอาหารตามวิถีชีวิตของแต่ละฝ่ายได้

2.3) ความไม่เข้มงวดของครอบครัว

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนไปก็คือ การไม่เข้มงวดของครอบครัวในเรื่องอาหารการกิน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ถ้าบ้านไหนมีผู้ใหญ่ที่สูงอายุก็จะสอน แต่ถ้าผู้ใหญ่ไม่สอนเรื่องอาหารการกิน พอถึงรุ่นใหม่ก็หายไป ยิ่งไงก็ขึ้นอยู่กับครอบครัวด้วยพื้นที่ที่มีส่วน ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการสืบทอด ครอบครัวต้องสอนอย่างพื่อว่าพามาศาลเจ้า พามากินเจ แต่คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยพาลูกหลานมาหอรอก เยาวชนรุ่นใหม่มาก็ไม่มาก คนรุ่นใหม่จึงเปลี่ยนแปลงเรื่องอาหารการกินมาก”

(จงเลียด แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัวในการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านอาหาร กล่าวคือ ถ้าครอบครัวใดมีความเข้มงวด ใส่ใจต่อการรักษาวิถีชีวิตตามขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมของตน ครอบครัวนั้นก็สอนและถ่ายทอดเรื่องอาหารให้แก่ลูกหลานของตนโดยพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด แต่ตรงกันข้าม หากครอบครัวใดไม่เคร่งครัดหรือไม่ใส่ใจกับวิถีชีวิตตามแบบที่บรรพบุรุษของตนปฏิบัติมาก็จะไม่สอนหรือถ่ายทอดเรื่องอาหารให้แก่ลูกหลานของตน ปล่อยให้ไปไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือความพึงพอใจของแต่ละสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนที่จะเลือกหรือไม่เลือกรับประทานอาหารชนิดใดก็ได้

2.4) ค่านิยมในการรับประทานอาหาร

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนแปลงไปก็คือ ค่านิยมในการรับประทานอาหาร เนื่องจากความเจริญของสังคมสมัยใหม่ที่ทำให้เกิดความหลากหลายของอาหารรูปแบบต่าง ๆ มากมาย พร้อมกับการโฆษณาที่ปลุกเร้าหรือสร้างค่านิยมการรับประทานที่แปลกใหม่ให้แก่คนในสังคม ผลที่ตามมาคือ มีคนไทยเชื้อสายจีนจำนวนไม่น้อยที่ชื่นชอบอาหารสมัยใหม่ตามค่านิยมทางสังคม ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไป พวกเขาไม่กินแบบจืด ๆ
พวกเขากินแฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอดอร่อยกว่า”

(จงเลียง แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของการรับประทานของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ในพื้นที่แห่งนี้ว่า เปลี่ยนไปตามยุคสมัย เห็นได้จากเยาวชนรุ่นใหม่ไม่ชอบรับประทานจีนที่มีรสชาติจืด แต่หันไปรับประทานอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด เช่น แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ทอดเคเอฟซี (KFC) และอื่น ๆ ตามสมัยนิยมเหมือนกับเยาวชนคนไทยในพื้นที่อื่น ๆ

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมาจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ความจำเป็นที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่ส่งผลให้คนจีนทุกกลุ่มต้องเปลี่ยนมารับประทานอาหารไทยเพื่อความอยู่รอด เนื่องจากทุกพื้นที่ของสังคมไทยจะมีอาหารไทยเป็นหลัก การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทยที่ทำให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และยอมรับอาหารตามวัฒนธรรมของคู่สมรสแต่ละฝ่ายทำให้เกิดการรับประทานอาหารแบบผสมผสาน ทั้งจีนและไทย การไม่เข้มงวดของบางครอบครัวที่ไม่มีญาติผู้ใหญ่ที่เป็นคนรุ่นเก่าหรือพ่อแม่ที่ไม่ใส่ใจกับวิถีชีวิตด้านอาหารตามขนบธรรมเนียม ประเพณีจีน ปล่อยให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมหรือความพึงพอใจของแต่ละคน และค่านิยมการรับประทานอาหารสมัยของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหนุ่มสาวที่นิยมรับประทานอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ดหรืออาหารอื่น ๆ ตามค่านิยมทางสังคม ส่งผลให้วิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันเปลี่ยนไปจากวิถีชีวิตด้านอาหารการกินของคนจีนรุ่นเก่า ๆ ที่อพยพมาอยู่ที่ตำบลปากน้ำโพในช่วงแรก ๆ

3) ภาษา

คนจีนที่อพยพมาอยู่ที่ปากน้ำโพในยุคแรก ๆ ยังคงใช้ภาษาจีนท้องถิ่นสื่อสารกันในกลุ่มของตน แต่ต่อมาการใช้ภาษาจีนท้องถิ่นของคนจีนแต่ละกลุ่มเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เพราะปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ การปฏิสัมพันธ์กับคนไทย การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทย ระบบการศึกษา และสื่อสังคมออนไลน์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1) การปฏิสัมพันธ์กับคนไทย

การปฏิสัมพันธ์ คือ การที่คนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับคนไทยในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งต้องมีการปรับตัวในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องภาษา ดังนั้น คนจีนทุกกลุ่มที่อพยพเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้จำเป็นต้องพยายามเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อใช้ในการสื่อสารกับคนในพื้นที่หรือคนที่ตนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“บรรพบุรุษผมเป็นคนจีน มาจากชวเถา ตอนแรก ๆ ที่ บรรพบุรุษมา เขาไม่รู้ภาษาไทยเลย เตี้ยมาเมืองไทยก่อน ตอนนั้น อายุ 18 ปี มาทำธุรกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นลูกจ้าง พอหากินได้ก็ไป รับเมียมา เตี้ยนี้เราก็มีกิจการของเรา...ตอนนี้ลูกหลานคนจีนใน ปากน้ำโพไปโรงเรียนก็ใช้ภาษาไทย ทำงานก็ใช้ภาษาไทย พูดแต่ ภาษาไทย เขาพูดภาษาจีนไม่ได้แล้ว”

(มนตรี ฉัตรอุทัย, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากคำให้สัมภาษณ์นี้แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านภาษาของคนไทยเชื้อสายจีนเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับคนไทย เริ่มแรกพวกเขาต้องปรับตัวที่จะเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อใช้สื่อสารกับคนที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยจนในที่สุดพวกเขาก็สามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้ โดยเฉพาะลูกหลานของพวกเขาก็เกิดและเติบโตในสังคมไทยที่ต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารกันเป็นหลักตามสภาพแวดล้อมของสังคมที่ตนอยู่อาศัยทั้งการใช้ชีวิตประจำ การศึกษาที่โรงเรียน และการติดต่อกับคนทั่วไป

3.2) การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทย

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การใช้ภาษาจีนท้องถิ่นของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนแปลงไปก็คือ การที่คนจีนแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทย ส่งผลให้พวกเขาได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาไทยจากคู่สมรส เครือญาติ หรือเพื่อนสนิทที่ใกล้ชิด และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาสื่อสารเป็นหลักในชีวิตประจำวัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เมื่อก่อนอาจค้าขายอยู่ที่กรุงเทพฯ ต่อมาก็ย้ายมาค้าขาย ที่นครสวรรค์ แล้วก็แต่งงานกับแม่ที่เป็นคนไทย ตั้งแต่เกิดมาผมก็ได้ยินอากงพูดภาษาไทย น้อยมาก ๆ เลยที่จะได้ยินอากงพูดภาษาจีน พูดภาษาไทยอย่างเดียว”

(สุชาติ ปัญญาพัฒนา, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม)

จากคำให้สัมภาษณ์นี้แสดงให้เห็นว่า การแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนไม่ได้ใช้ภาษาจีนท้องถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่หันมาเรียนรู้และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารแทนตามคู่สมรส แต่ชาวจีนที่แต่งงานกับคนไทยในยุคแรก ๆ

หรือคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ก็ยังคงพูดภาษาจีนท้องถิ่นของตนได้ แต่ก็ใช้น้อยลงไปตามสภาพแวดล้อมของครอบครัวใหม่และสังคมไทย

3.3) ระบบการศึกษา

อีกปัจจัยหนึ่งที่พบว่า มีส่วนสำคัญที่ทำให้การใช้ภาษาจีนท้องถิ่นของคนไทยเชื้อสายจีนแต่ละกลุ่มนั้นขาดหายไป เปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยสื่อสารเป็นหลักก็คือ การศึกษาตามข้อกำหนดในระบบของการศึกษาไทยที่ต้องใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการเรียนการสอน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตอนนี้ลูกหลานของคนจีนที่ปากน้ำโพส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทย พูดภาษาจีนไม่ค่อยได้แล้ว อย่างรุ่นเราพอฟังและพูดได้บ้าง แต่ลูกหลานรุ่นหลัง ๆ พูดไม่ค่อยได้แล้ว เพราะเวลาลูกหลานไปโรงเรียนเขาก็จะพูดแต่ภาษาไทย ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก เขาไม่พูดภาษาจีนกัน”

(หวั อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ระบบการศึกษาไทยมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาจีนท้องถิ่นของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มาก เนื่องจากการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาของไทยทุกระดับจะใช้ภาษาไทยกลางเป็นหลักในการเรียนการสอน ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาเรียนหนังสือในทุกระดับก็ต้องใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสาร จึงทำให้พวกเขาคุ้นชินกับการใช้ภาษาไทยสื่อสารมากกว่าภาษาจีนท้องถิ่นตามบรรพบุรุษของตน ยิ่งครอบครัวใดไม่มีญาติผู้ใหญ่ที่พูดภาษาจีนท้องถิ่นเป็นหรือพ่อแม่พูดภาษาจีนท้องถิ่นไม่ได้ก็ยิ่งทำให้การใช้ภาษาจีนท้องถิ่นของชาวจีนแต่ละกลุ่มค่อย ๆ ขาดหายไป จนในที่สุดลูกหลานจีนในพื้นที่แห่งนี้จำนวนมากไม่สามารถใช้ภาษาจีนท้องถิ่นสื่อสารได้

3.4) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

สื่อสังคมออนไลน์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในปัจจุบันไม่สามารถใช้ภาษาจีนสื่อสารกันทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนได้ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยสื่อสารเป็นหลัก ไม่ค่อยมีภาษาจีน ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“รุ่นพ่อที่เขาใช้ภาษาจีนแต่จี๊วได้ แต่พอรุ่นพี่ใช้ภาษาจีนน้อยมาก ส่วนใหญ่พูดภาษาไทย คือมันเป็นที่สื่อโทรทัศน์ เพราะว่าโทรทัศน์เมืองไทยมีแต่ช่องไทย เวลาดูโทรทัศน์ วิทยุภาษาจีนไม่ค่อยมีไม่เหมือนเมืองจีน มาเลเซีย สิงคโปร์ที่มีช่องภาษาจีน”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ ได้ช่องทางหนึ่ง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพพูดภาษาไทยได้เพียงภาษาเดียว ไม่สามารถใช้ภาษาจีนท้องถิ่นหรือภาษาจีนกลางได้ เนื่องจากโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสังคมออนไลน์ในสังคมไทยใช้ภาษาไทยสื่อสารเป็นหลัก ไม่ค่อยมีสื่อที่ใช้ภาษาจีน แม้ว่าภาษาจีนจะถูกยกความสำคัญให้เป็นภาษาสากลของโลกภาษาหนึ่งก็ตาม จึงทำให้การสืบต่อด้านภาษาจีนขาดหายไป เยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนไม่สามารถใช้ภาษาจีนท้องถิ่นตามบรรพบุรุษของตนได้

4) การแต่งกาย

การแต่งกายของคนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่ปากน้ำโพในยุคแรกยังคงเป็นการแต่งกายตามแบบบรรพบุรุษของชาวจีนแต่ละกลุ่ม แต่เมื่อพวกเขาเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทย ส่งผลให้การแต่งกายเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมไทย

ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพส่วนใหญ่จะแต่งกายแบบธรรมดาทั่วไป ในวิถีชีวิตประจำวัน รวมถึงการไปกราบไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าและประเพณีสำคัญ ๆ ของชาวจีนด้วย เนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ผมจะมาเปิดศาลเจ้าทุกวันครับ ไม่มีวันปิด ผมมาที่นี่ใส่ชุดสีอะไรก็ได้ เราไม่ห้าม ถ้ามีประเพณีสำคัญจะใส่สีอะไรมาก็ได้ เราไม่ห้ามครับ มันเหมือนเราไปที่วัด ใครศรัทธาก็มาตามสบาย”

(สมชาย ธนาชาติยิ่งใหญ่, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่จะแต่งกายเหมือนกับคนไทยทั่วไป ไม่ได้เน้นเรื่องการแต่งกายแบบจีน แม้กระทั่งการไปทำกิจทางศาสนาที่ศาลเจ้า แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวด้านการแต่งกายให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมไทยหรือค่านิยมการแต่งกายสมัยใหม่ โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ

5) การรักษาโรค

คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในอดีตจะรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยแพทย์แผนโบราณโดยหมอพื้นบ้านจีน แต่ในปัจจุบันการรักษาโรคด้วยวิธีการดังกล่าวลดน้อยลงไป เนื่องจากมีสถานพยาบาลแบบแพทย์แผนปัจจุบันที่ทันสมัยเกิดขึ้นมากมาย ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“สมัยก่อนตลาดมีแพทย์แผนจีนมากอยู่ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีแล้ว มีบ้าง แต่ก็น้อย ไม่เท่ากับสมัยก่อน เดี่ยวนี้คนที่เข้าไปฝังเข็ม

ก็มีเป็นบางคน แล้วแต่ความชอบ คนปัจจุบันใช้น้อยลงเยอะมาก
กินยาสมุนไพรจีนก็ยังมีอยู่ แต่ไม่มากแล้ว”

(หว้อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการรักษาโรคของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ในปัจจุบันที่เริ่มให้ความสำคัญกับการรักษาโรคแบบแผนโบราณจีนน้อยลง แต่หันไปรักษาโรคด้วยวิธีแพทย์แผนใหม่มากขึ้น

ผู้วิจัยได้พบทัศนคติที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้หันไปรักษาโรคด้วยวิธีแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้นก็คือ การรักษาโรคแบบแพทย์แผนจีนโบราณเห็นผลช้า ไม่เหมือนการรักษาโรคแบบแพทย์แผนปัจจุบัน ดึงคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนส่วนหนึ่งจะใช้หมอโบราณรักษาโรค แต่สมัยใหม่
พวกเขาจะเข้าโรงพยาบาล ใช้เป็นยาแผนปัจจุบันมากกว่า เพราะว่า
มันหายไว กินยาจีนก็มีบ้าง แต่ตอนนี้ก็มีคนไปหาแพทย์แผนจีน
ฝังเข็ม กินยาจีน แต่คนไปหาน้อย เพราะเห็นผลช้า ไม่ทันใจ”

(ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนในพื้นที่แห่งนี้ต่อการรักษาโรคแบบแผนจีนโบราณว่า เห็นผลช้า ไม่ทันใจ จึงทำให้พวกเขาบางส่วนหันไปรับบริการบริการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนปัจจุบันที่ให้ผลเร็วกว่า ประกอบกับในพื้นที่แห่งนี้มีโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน คลินิกแพทย์แผนปัจจุบัน รวมถึงร้านขายยาแพทย์แผนปัจจุบันจำนวนมาก ทำให้พวกเขามีทางเลือกในการรักษาโรคให้เหมาะสมแก่ฐานะทางการเงินและความต้องการของพวกเขาได้มากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

6) การนับถือศาสนา

คนจีนที่อพยพมาอยู่ที่ปากน้ำโพทุกกลุ่มจะมีความเชื่อติดมาจากเมืองจีนทั้งความเชื่อตามชนบประเพณีจีนดั้งเดิม ศาสนาเต๋า และขงจื้อ แต่เมื่อพวกเขาอาศัยอยู่ในสังคมไทยทำให้ความเชื่อทางศาสนาที่เขายึดถือปฏิบัติมาผสมผสานกับศาสนาและความเชื่อในสังคมไทย ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยได้พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนมีการผสมผสานด้านการนับถือศาสนาก็คือ การแต่งงานกับคู่สมรสชาวไทย ดึงคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“พ่อผมเป็นจีนไหหลำ เตี่ยผมมาจากเมืองจีน ตั้งรกราก
ทำมาหากินอยู่ที่นี่ ได้แฟนที่นี่ เป็นคนดูแลศาลเจ้า ลูกหลานคนจีน
ส่วนมากเขานับถือศาลเจ้า บางส่วนเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นก็มี
เป็นเรื่องธรรมดา โดยเฉพาะคนที่ได้ภรรยาเป็นคนไทยก็จะหันไป

นับถือศาสนาพุทธบ้าง ศาสนาอื่นบ้างตามที่ภรรยาของเขานับถือ
ดังนั้นบางครั้งพวกเขาาก็ไปศาลเจ้าบ้าง ไปวัดบ้าง แล้วแต่เขา”

(พิริต, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนับถือศาสนาแบบผสมผสานทั้งศาสนาเต๋า (ศาลเจ้า) และศาสนาพุทธ และยังสะท้อนถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้พวกเขาหันไปนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอื่น คือ การแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทย ส่งผลให้เขาได้สัมผัสกับวัฒนธรรมทางศาสนาที่ภรรยาหรือสามีที่เป็นคนไทยนับถืออยู่ ส่งผลให้เขาได้รับศาสนาใหม่เข้ามาปฏิบัติ แต่ถึงกระนั้นชาวไทยเชื้อสายจีนบางส่วนที่แต่งงานกับคู่สมรสชาวไทยก็ยังคงนับถือศาสนาเดิมที่ได้รับมาจากรพบุรุษของตน ส่งผลให้การนับถือศาสนาของเขาเป็นแบบผสมผสานกันอย่างกลมกลืน จนบางครั้งก็แยกกันไม่ออก

7) การประกอบอาชีพ

ในยุคแรกที่คนจีนกลุ่มต่าง ๆ ได้อพยพเข้ามาอาศัยในตำบลปากน้ำโพ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพแบบรับจ้างทั่วไปและการค้าขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งมีรายได้น้อย แต่ปัจจุบันพบว่าคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกอบอาชีพของคนไทยในพื้นที่แห่งนี้มีความหลากหลาย คือ การศึกษา ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“แรก ๆ คนจีนที่มาอยู่ที่นี่จะรับจ้างทั่วไป มีงานอะไรก็จะทำเป็นลูกจ้างปลูกผักบ้าง เย็บมุ้งกันยุงบ้าง ทำยางไม้ที่ติดไฟบ้าง แต่ปัจจุบันลูกหลานจะทำงานต่าง ๆ นานา เช่น พี่ชายพี่ก็เป็นหมอ เปิดคลินิกรักษาเด็ก ส่วนพี่เองก็ทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ช่วงนี้เสาร์อาทิตย์ก็กลับมาช่วยที่บ้านขายโลงศพ แล้วยังทำที่เกี่ยวกับเกษตรด้วย เนื่องจากพี่ได้ไปอบรมมาเลยทำเรื่องเกษตรได้ อันที่จริงอยากให้ลูกหลานทำการค้าขายมากกว่า แต่อาชีพอย่างอื่นก็มีอยู่เช่นกัน อย่างน้องสาวพี่ก็เป็นข้าราชการ ทำงานในศาลเกี่ยวกับอาชญากรรม”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความหลากหลายของการประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ตามภูมิรัฐที่ได้จากสถานศึกษาระดับต่าง ๆ หรือตามความสนใจของแต่ละคนที่จะศึกษาศาสตร์ที่ตนเองสนใจ และเมื่อจบการศึกษามาแล้วก็มาทำงานตามสายงานที่ตนได้ศึกษามา สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ที่เปลี่ยนไปจากเดิมมากที่คนจีนส่วนใหญ่ที่เป็นบรรพบุรุษของเขาจะ

ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย แม้การค้าขายในปัจจุบันของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ก็เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่เป็นการค้าขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ กลายเป็นห้างร้าน ธุรกิจใหญ่ ๆ และมีความหลากหลายด้านการค้ามากขึ้น

8) การศึกษา

คนจีนทุกกลุ่มที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกมีฐานะยากจนและเป็นช่วงของการสร้างรากฐานและฐานะให้แก่ครอบครัว พวกเขามีสถานะเป็นคนต่างด้าวจึงทำให้ขาดโอกาสทางสังคมโดยเฉพาะการศึกษา แต่เมื่อพวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยจนได้สถานะเป็นคนไทย ประกอบกับพวกเขามีฐานะดีขึ้น ส่งผลให้พวกเขาได้โอกาสทางสังคมในฐานะพลเมืองไทยเหมือนกับคนไทยทั่วไป ประกอบกับปัจจุบันการศึกษามีความเจริญก้าวหน้าและมีสถาบันการศึกษาทุกระดับทั้งของรัฐและเอกชนมากกว่าอดีตในรุ่นบรรพบุรุษของพวกเขา ส่งผลให้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีโอกาสด้านการศึกษามากขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เดี๋ยวนี้โรงเรียนมีเยอะ มีทั้งโรงเรียนไทย โรงเรียนจีน และโรงเรียนอังกฤษ (โรงเรียนนานาชาติ) สมัยก่อนคนจีนแก่ ๆ ไม่ค่อยสนใจโรงเรียน ลูกจะไปเรียนหรือไม่ก็แล้วแต่ ไม่มีใครว่า แล้วแต่ความสนใจ แต่เดี๋ยวนี้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนเน้นเรื่องการเรียน และโรงเรียนวิชาวดีให้เด็กยากจนเรียนฟรี ลูกหลานปัจจุบันเรียนเป็นภาษาจีนบางครั้ง บางครั้งทางจังหวัดจะส่งครูภาษาจีนมาช่วยสอน ส่วนมากเรียนเป็นภาษาไทย”

(หว้อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงสถานที่ศึกษาของเยาวชนในตำบลปากน้ำโพว่ามีจำนวนมาก ทั้งโรงเรียนที่สอนภาษาจีน โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนทั่วไปโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก และโรงเรียนนานาชาติ เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้พวกเขาสามารถเลือกเรียนในโรงเรียนที่ตนชื่นชอบตามฐานะทางการเงินของแต่ละครอบครัวได้มากกว่าอดีตที่ผ่านมา โดยสรุปก็คือ ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันในพื้นที่แห่งนี้มีโอกาสด้านการศึกษาที่ดีกว่ารุ่นบรรพบุรุษของพวกเขา

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตด้านการศึกษาของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมากก็คือ ฐานะทางครอบครัว และระบบการศึกษาของไทยที่พัฒนาเพื่อให้เท่าเทียมอารยะประเทศ เห็นได้จากการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มขึ้นของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“หลานคนเล็กของผมเรียนหมอ ทุกคนได้เรียนกันหมด มีทั้ง
วิศวะ หมอ ผู้พิพากษา ทนาย ทำการค้า คนที่นั่งอยู่ข้างนอก

เป็นผู้พิพากษาข้าราชการอยู่ และเพื่อนผมมีลูกผู้ชาย 7 คน
เป็นรองผู้ว่าฯ เป็นหมอ เป็นนายตำรวจ เป็นนายกำนัน”

(ชัยกิจ ศักดิ์บุรณาเพชร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของอาชีพที่คนไทย
เชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ประกอบที่มีผลมาจากการศึกษาในสาขาวิชาชีพร่าง ๆ ตามที่แต่ละคนสนใจ
และแสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้พวกเขาได้มีโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น คือ ฐานะทางการเงิน
ของครอบครัว

นอกจากนี้ยังพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้นิยมส่งลูกหลานของตนให้ไป
ศึกษาต่อที่กรุงเทพมหานครหรือสถานที่อื่น ๆ ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และ
บางคนไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนที่นี่ ส่วนใหญ่จะไปเรียนที่กรุงเทพฯ
เรียนจบแล้วก็กลับมาค้าขาย”

(มณฑกานต์ ลออญาณธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“ตอนเด็ก ๆ พี่เรียนภาษาจีน พอตอนโตขึ้นมาหน่อย พ่อแม่
ก็ส่งไปที่ลำปางที่โรงเรียนประชาวิทย์ลำปาง จบแล้วก็กลับมาเรียน
ต่อนครสวรรค์ และไปเรียนต่อมหาวิทยาลัยที่เชียงใหม่ พอจบก็ไปอยู่
กรุงเทพฯ แล้วก็เรียนต่อปริญญาโทที่นิด้า จบแล้วก็ไปเรียนภาษาจีน
เพิ่มที่กวางโจว”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลูกหลานของคนไทย
เชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีโอกาสทางการศึกษาที่สูง ๆ ก็คือฐานะทางการเงิน เนื่องจากการศึกษา
ในแต่ละระดับจะต้องใช้เงินจำนวนมาก โดยเฉพาะการศึกษาในต่างประเทศ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า
คนไทยเชื้อสายจีนมีโอกาสทางการศึกษา และมีวุฒิทางการศึกษาที่สูงกว่าบรรพบุรุษหรือพ่อแม่ของ
เขาในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีฐานะทางการเงินที่ดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต
ความเป็นอยู่ของคนไทยในตำบลปากน้ำโพเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ **ปัจจัยภายในตัวบุคคล**
หมายถึง สิ่งที่มีอยู่หรือสิ่งที่มนุษย์แต่ละคนสร้างหรือพัฒนาขึ้นอันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนา
หรือเปลี่ยนแปลงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของแต่ละคน ปัจจัยที่พบ ได้แก่ ความกลัวภัย ทัศนคติ
ความต้องการที่ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ในสังคมไทย
ฐานะทางการเงิน และการมีการศึกษาที่สูงขึ้น และ**ปัจจัยแวดล้อม** ที่พบ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ

กับคนไทย ความไม่เข้มงวดในขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมจีนของผู้ใหญ่ในครอบครัว การแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นชาวไทย ค่านิยมของคนในสังคมไทย ความเจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ของสังคม ระบบการศึกษาของไทย และสื่อสังคมออนไลน์ เรื่องเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้วิถีชีวิต ด้านต่าง ๆ ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษาจีนท้องถิ่น การนับถือศาสนา การแต่งกาย การรักษาโรค การประกอบอาชีพ และการศึกษาของคนไทยเชื้อสายจีนเปลี่ยนแปลงไปมากบ้าง น้อยบางในแต่ละด้าน ไม่เหมือนกัน

4.2.2 ด้านประเพณี

เมื่อคนจีนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพนั้นได้มีการผสมกลมกลืนระหว่าง วัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมไทยผ่านการแต่งงาน การย้ายถิ่น เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้วัฒนธรรม ประเพณีจีนบางอย่างที่สืบทอดจากบรรพบุรุษได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ดังต่อไปนี้

1) การแต่งงาน

คนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ บางคนได้แต่งงานกับคนไทยในท้องถิ่น พิธีแต่งงานจึงจัดเป็นพิธีแต่งงานแบบจีนผสมผสานกับพิธีแต่งงานแบบไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“สมัยก่อน พ่อแม่กันเขาจะให้แต่งงานกับคนจีนด้วยกัน อย่างคนไทยเชื้อสายจีนไหนหล้าเขาจะชอบแต่งงานกับคนไหนหล้าด้วยกัน เขาก็ไม่ชอบแต่งงานกับแต่จี๊ว แต่จี๊วก็ไม่ชอบแต่งงานกับคนไหนหล้า แต่เดี๋ยวนี๊ เขาไม่ถือแล้ว ขอให้เป็นคนดี ขยัน คนจีนที่แต่งงานกับคนไทย ก็มี เพราะว่าบางคนเขาเรียนมาด้วยกัน เดี๋ยวนี๊เขาก็จะผสมผสาน พิธีจีนกับพิธีแบบไทย ยกน้ำชา แต่สมัยใหม่ เขาก็จะแต่ง ไหว้วันเดียว ก็จบแล้ว มันก็จะง่าย บางคนก็จะเอาชุดจีน ๆ มาใส่กัน”

(มัณฑกานต์ ลออญานธร, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการแต่งงานของคนจีนในสมัยก่อน ที่ต้องแต่งงานกับคนจีนกลุ่มเดียวกัน และสะท้อนให้เห็นปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงประเพณีการแต่งงาน แบบจีนคือการแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทย ส่งผลให้เกิดการผสมผสานของพิธีแต่งงานแบบจีน และแบบไทย ถึงแม้ว่าคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในอดีตคนจีนในพื้นที่แห่งนี้จะไม่นิยมแต่งงานกับ คนไทย นิยมแต่งงานกับคนจีนกลุ่มเดียวกันในช่วงแรก ๆ ซึ่งจะจัดพิธีแต่งงานแบบจีนตามขั้นตอน ประเพณีจีน แต่เนื่องจากผู้ชายคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยในช่วงแรก ๆ มีจำนวนมากกว่าผู้หญิง คนจีน ดังนั้นผู้ชายคนจีนบางคนจึงได้แต่งงานกับหญิงคนไทยในท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการผสมผสาน ของพิธีแต่งงานแบบจีนกับพิธีแต่งงานแบบไทยขึ้น

2) เทศกาลตรุษจีน

คนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมายังตำบลปากน้ำโพได้มีการปฏิบัติตามประเพณีจีน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เมื่อเวลาผ่านไป การปฏิบัติตามประเพณีตรุษจีนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมไทย เช่น ในปัจจุบันประเพณีตรุษจีนในตำบลปากน้ำโพ จะแตกต่างกับอดีต เนื่องจากเทศกาลตรุษจีนในตำบลแห่งนี้จะมีการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพในวันที่สาม (ชีวซา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชีวสี่) นับจากเทศกาลตรุษจีนของทุกปี จนกลายเป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“สมัยก่อนงานตรุษจีนไม่มีขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ 100 กว่าปีที่แล้ว ปากน้ำโพเกิดโรคหิวตักโรค ทำให้คนตายเยอะมาก พวกคนจีนก็เอากระดาษยันต์จากศาลเจ้าไปเผา แล้วเอาเถ้ากระดาษมาขงน้ำดื่ม ทุกคนหายทันที จากนั้นก็จะมีขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่อย่างงานตรุษจีนที่นี้ น่าจะใหญ่ที่สุดในโลกแล้ว เพราะว่าพี่เคยไปที่เมืองจีน ขบวนแห่ใหญ่อย่างนี้ไม่มี มีแต่มังกร สิงโตเล็ก ๆ ฮ้องงกก็เล็ก มาเลเซียก็เล็ก แคนนาดาก็ไม่ใหญ่เท่า”

(ขนอม, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงประเพณีบางประการตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น มีการเพิ่มหรือลดขั้นตอนบางประการของประเพณีเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น ในอดีตเทศกาลตรุษจีนในตำบลแห่งนี้จะไม่มีประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ แต่หลังจากที่เกิดเหตุการณ์โรคหิวตักโรคระบาดครั้งใหญ่ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก และมีคนจีนกลุ่มหนึ่งนำกระดาษยันต์ (กระดาษยันต์) จากศาลเจ้าไปเผาไฟแล้วเอาเถ้ากระดาษมาขงน้ำดื่มทำให้หายจากโรคหิวตักโรคเป็นที่น่าอัศจรรย์ ทำให้ประชาชนมีความเชื่อว่าเป็นเพราะฤทธานุภาพของเทพเจ้าที่ศาลเจ้า และเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่เทพเจ้าช่วยรักษาปัดเป่าโรคภัยให้กับพวกตน พวกเขาจึงได้จัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพในวันที่สามและเวลากลางวันของวันที่สี่ นับจากเทศกาลตรุษจีนของทุกปี และต่อมานงานประเพณีก็ได้ถูกยกความสำคัญให้เป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ที่สูงสุดและจัดงานกันอย่างยิ่งใหญ่ทุกปี

3) เทศกาลกินเจ

อดีตเทศกาลกินเจเป็นเทศกาลที่ไม่ได้รับความสนใจในประเทศจีน แต่เทศกาลกินเจในตำบลปากน้ำโพได้พัฒนาเป็นเทศกาลที่มีความยิ่งใหญ่มาก โดยจะจัดขึ้นในเมื่อวันที่ 1 ถึง วันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน รวมเป็น 9 วัน 9 คืน ที่ศาลเจ้าหน้าผา ปัจจุบันเทศกาลกินเจกลายเป็นเทศกาลของชาวนครสวรรค์ที่ผสมผสานกับความเชื่อในศาสนาพุทธที่คนไทยนับถือ ซึ่งงดเว้นจากการกินเนื้อสัตว์เป็นการช่วยลดจำนวนการฆ่าสัตว์และปลูกฝังคุณธรรม คือ เมตตา ความรัก ความปรารถนาดี

ต่อสรรพชีวิต ดังนั้น เทศกาลกินเจจึงเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ประเพณีที่นี้ส่วนใหญ่จะเอามาจากเมืองจีน เพราะว่าบรรพบุรุษเขานำประเพณีจีนมาด้วย ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากทุกอย่างยังเหมือนเมืองจีน แต่เมื่อมาอยู่เมืองไทยแล้ว บางเรื่องที่ไม่ตรงก็เปลี่ยน เช่น เทศกาลกินเจกินเพื่อสุขภาพ กินผักอย่างเดียว กินผักกาด เนื้อสัตว์ก็จะมีแล้ว ไม่กินเนื้อสัตว์ก็ถือว่าไม่ฆ่าสัตว์ ตรงกับความเชื่อของคนไทย”

(จงเล็ก แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สมัยก่อนเทศกาลกินเจเป็นเทศกาลของคนจีนกลุ่มหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสาธารณประชาชนจีน ซึ่งไม่ได้รับความนิยมนอกจากภาคอื่น แต่เทศกาลกินเจในตำบลปากน้ำได้รับความนิยมนจนกลายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์ และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่สำคัญของสังคมไทยนั่นก็คือ ความเชื่อและหลักคำสอนในศาสนาพุทธที่คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่า การกินเจเป็นการไม่ฆ่าสัตว์ประการหนึ่ง และการให้ทานเนื่องจากเทศกาลนี้จะจัดอาหารไว้สำหรับประชาชนทั่วไปรับประทานฟรีอันเป็นการทำบุญประการหนึ่ง นอกจากนี้ การกินเจปีนี้ (ปี พ.ศ. 2563) ยังมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการบางประการเนื่องจากสถานการณ์การเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) จึงทำให้ประชาชนไม่สามารถออกมารับประทานอาหารที่สถานที่จัดงาน ดังนั้น คณะกรรมการจึงปรับเปลี่ยนวิธีการรับประทานอาหารใหม่รูปแบบใหม่ โดยร่วมมือกับบริษัทแกร็บ (Grab) บริการส่งของและอาหารเจ ผ่านทางแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มช่องทางให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมเทศกาลกินเจอยู่ที่บ้านโดยไม่ต้องเดินทางมากินเจที่ศาลเจ้า เพื่อให้การร่วมมือกับมาตรการของรัฐบาลในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“เนื่องจากปีนี้มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด เพื่อป้องกันโรค เวลาที่ประชาชนมารับประทานอาหาร บางคนเขาก็จะไม่อยากมาทานอาหารเจ เพราะกลัวว่าจะเกิดโรคระบาดขึ้น เพื่อป้องกันตนเอง เพราะฉะนั้น คณะกรรมการผู้จัดงานจึงได้ร่วมกับบริษัทแกร็บ (Grab) เพื่อจัดอาหารมงคลไปส่งตามบ้าน โดยจะไปส่งตั้งแต่ 11 โมง คือวันละ 1 มื้อ อาหารมงคล 9 วัน 9 อย่าง ซึ่งรายการอาหารนี้ทางผู้จัดได้ร่วมกับภัตตาคารจัดอาหารมงคลในราคาที่ให้ประชาชนที่สนใจสามารถร่วมทำบุญ 199 บาท เราจะมีอาหารมงคลให้วันละอย่าง อาหารที่ห่อ 2 อย่าง ของหวาน 1 อย่าง เพราะฉะนั้น 1 บ้านที่ทำบุญ 199 บาท

จะได้อาหารมงคล 1 อย่าง อาหารคาว 2 อย่าง อาหารหวาน 1 อย่าง
รวมแล้ว 4 อย่างต่อวัน”

(ณัฐपालิน พัฒนสิรินมภ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การกินเจในปี พ.ศ. 2563 ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ซึ่งคณะกรรมการที่จัดงานได้ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดงานเพื่อให้ชาวบ้านทุกคนสามารถเข้าร่วมเทศกาลโดยรวมมือกับบริษัทแกร็บ (Grab) จัดส่งอาหารเจที่เป็นอาหารมงคลให้กับประชาชนถึงบ้าน เพื่อป้องกันระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

จากผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า วิถีชีวิตด้านประเพณีสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตไม่มากนัก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่พบนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมไทยหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดในสังคมไทย โดยพบการเปลี่ยนแปลงของประเพณีจีนที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประเพณีการแต่งงานที่เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบผสมผสานระหว่างการแต่งงานแบบจีนกับการแต่งงานแบบไทยที่มาจากปัจจัยสำคัญคือ การที่คนจีนได้แต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพิธีการบางอย่างเพื่อให้เกิดการลงตัวและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างญาติทั้งสองฝ่าย ประเพณีตรุษจีนที่พบว่าเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมไทย เช่น มีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่และถูกยกค่าสำคัญให้เป็นงานประเพณีประจำปีของชาวนครสวรรค์ และประเพณีการกินเจที่เปลี่ยนแปลงแบบผสมผสานกับความเชื่อและหลักคำสอนในศาสนาพุทธเรื่องการไม่ฆ่าสัตว์ การปลูกฝังเมตตาจิตให้รักและสงสารสรรพชีวิต และการทำบุญให้ทานที่ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการกินเจจากเดิมที่ประชาชนต้องเดินทางมาร่วมพิธีและกินเจที่ศาลเจ้า สถานที่จัดงานก็เปลี่ยนเป็นให้ประชาชนผู้ประสงค์จะกินเจสามารถกินเจที่บ้านได้ โดยผู้จัดงานเทศกาลกินเจ ปีพ.ศ. 2563 ได้ร่วมมือกับบริษัทแกร็บ (Grab) จัดส่งมงคลที่เป็นอาหารเจให้ถึงบ้าน อันเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เพื่อป้องกันการติดเชื้อของไวรัสสายนี้ตามมาตรการของรัฐบาล

4.2.3 ด้านบทบาทต่อสังคม

นอกจากคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตามผลการศึกษาในหัวข้อที่ผ่านมาแล้วยังพบว่า พวกเขาพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งในช่วงแรก ๆ ของการอพยพเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้ คนจีนทุกกลุ่มแทบจะไม่มีบทบาทใด ๆ ต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพราะว่าพวกเขามีฐานะยากจน มีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก อยู่ในช่วงก่อร่างสร้างตัว แต่เมื่อพวกเขามีฐานะที่ดีขึ้นจึงได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นที่เขาอาศัยอยู่และประเทศไทย เช่น การช่วยเหลือคนในสังคม การสร้างสถานศึกษา การสร้าง

สถานพยาบาล การสร้างอาชีพให้แก่คนในสังคมไทย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้พวกเขายังทำหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนอีกด้วย ดังนั้น บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อสังคมและประเทศชาติที่แสดงถึงจิตสำนึกที่จะตอบแทนคุณของแผ่นดินที่เขาได้อยู่อาศัยทำกินจนมีฐานะร่ำรวย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การช่วยเหลือสังคม

ในอดีตคนจีนในตำบลปากน้ำโพมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากเพราะมีฐานะยากจน แต่พวกเขาก็ให้ความช่วยเหลือแก่สังคมไทยตามกำลังของแต่ละคน แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่มีฐานะร่ำรวย พวกเขาจึงมีโอกาสช่วยเหลือสังคมไทยด้านต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อตอบแทนบุญคุณสังคมไทยที่ทำให้พวกเขามีที่ทำมาหากิน เช่น ในเทศกาลทิ้งกระจาด (ซีโกว) พวกเขาจะแจกทานให้แก่ผู้ยากไร้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“สารทจีนประมาณเดือนสิงหาคม เขาจะแจกข้าวสารและของอื่น ๆ ให้แก่คนยากจน คนมารับแจกของกันเยอะ เป็นพัน ๆ คน”

(หว้อ ตี, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“งานทิ้งกระจาดจึงต้องทำทั้ง 2 ส่วน คือ ทำบุญกันในศาลเจ้า และแจกสิ่งของให้แก่ผู้ยากไร้”

(สมชาย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงน้ำใจของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อผู้ยากไร้ในสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ด้วยการแจกเครื่องอุปโภค บริโภคโดยไม่หวังผลตอบแทน สะท้อนถึงบทบาทด้านการอนุเคราะห์ สังเคราะห์คนยากจนในสังคมไทยแทนหน่วยงานประชาสงเคราะห์จังหวัดอีกแรงหนึ่งด้วย แม้ว่าจะเป็นการกระทำเพียงครั้งคราวในเทศกาลทิ้งกระจาดตามประเพณีจีนก็ตาม แต่ถึงกระนั้นการกระทำดังกล่าวก็เป็นการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ยากไร้ได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากเทศกาลทิ้งกระจาดแล้ว พวกเขายังให้ความช่วยเหลือแก่คนในสังคมไทยในเทศกาลกินเจด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินเจในปี พ.ศ. 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“งานกินเจของเรา ปีนี้จัดที่ศาลเจ้าหน้ามาเป็นปีที่สิบ แล้วเทศกาลกินเจจะจัดช่วงวันที่ 1 เดือน 9 ไปจนถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน ภายในงานจะจัดอาหารไว้ให้ประชาชนเข้ามารับประทานฟรีตลอดงาน เริ่มตั้งแต่ 7 โมงเช้า ถึง 2 ทุ่มทุกวัน”

(ณัฐपालิน พัฒนสิรินมภ์, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงน้ำใจ ความรัก ความห่วงใยต่อเพื่อนมนุษย์ และการเสียสละสิ่งที่มีเพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และสะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึกที่เปี่ยมด้วยเมตตาต่อผู้อื่น จิตสำนึกในความเป็นพี่น้อง ความเป็นเพื่อนร่วมสังคมเดียวกัน จิตสำนึกแห่งความกตัญญูต่อสังคมไทยที่มีต่อตนจึงต้องการทำความดีตอบแทนคุณ ด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่คนร่วมชาติเท่าที่ตนจะทำได้

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพไม่เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือคนในสังคมในช่วงเทศกาลเท่านั้น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ พวกเขา ก็จะแจกอาหารให้แก่ประชาชนที่มีเดือดร้อน เช่น ในปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เจ้าของร้านสหลี 9 หีบศพ ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 (ภาพที่ 21) ได้แปลงโรงศพเป็นตู้ปันสุขหน้าร้านของตนแจกข้าวสาร นม น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ให้แก่ผู้ได้รับความเดือดร้อนในจังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 21 การดัดแปลงโรงศพเป็นตู้ปันสุขหน้าร้านสหลี 9 หีบศพที่ตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: เฟสบุ๊ก (<https://www.facebook.com/wanganly>) ค้นมาเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม, 2563

จากผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ แม้จะมีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบากในระยะแรก ๆ แต่พวกเขาก็พยายามช่วยเหลือสังคมที่ตนอยู่อาศัยเท่าที่สามารถทำได้ แต่เมื่อพวกเขามีฐานะดีขึ้นจึงได้เข้ามามีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือคนในสังคมไทยมากขึ้น เช่น การให้ทาน การแจกเครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็นต่อการยังชีพในโอกาสต่าง ๆ เช่น เทศกาลทั้งกระจัด เทศกาลกินเจ หรือเมื่อเกิดวิกฤติหรือภัยพิบัติในสังคมไทย เช่น ในปี พ.ศ. 2563 ที่เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) พวกเขา ก็ได้แจกสิ่งของจำเป็นต่อ

การยังชีพให้แก่ผู้ประสบกับความเดือดร้อนในเหตุการณ์ครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงน้ำใจ เมตตา ความรัก ความห่วงใยต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคมหรือประเทศชาติเดียวกัน ความเสียสละที่ไม่หวังผลตอบแทน ความกตัญญูที่มีต่อผืนแผ่นดินไทยที่ตนได้อาศัยทำกินจนมีฐานะร่ำรวย และการตอบแทนคุณด้วยการทำดีโดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคมเดียวกัน และสะท้อนให้เห็นบทบาททางสังคมในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีมากกว่าอดีต

2) การสร้างสถานศึกษา

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนอกจากจะส่งลูกหลานให้เรียนสูง ๆ แล้ว พวกเขายังได้สร้างสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น โรงเรียนสอนภาษาและสถานบันการศึกษาระดับ อุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่ลูกหลานของชาวบ้านในตำบลปากน้ำโพและพื้นที่อื่น ๆ

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบสถานการศึกษาที่ก่อตั้งโดยคนไทยเชื้อสายจีนที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์หลายแห่ง เช่น โรงเรียนตงฮั่วที่ก่อตั้งโดยบรรพบุรุษชาวจีนในตำบลปากน้ำโพ จำนวน 5 กลุ่มภาษาด้วยกัน ประกอบด้วย ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา ชาวจีนกวางสีว ชาวจีนไหหลำ และชาวจีนฮกเกี้ยน โดยตั้งชื่อว่า “ตงฮั่ว” อันมีความหมายว่า “ชาวจีน” เมื่อก่อตั้งสำเร็จแล้วก็บริหารในรูปแบบคณะกรรมการ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้การศึกษาแก่บุตร-ธิดาของบุคคลทั่วไป เปิดสอนทั้งภาษาไทยและภาษาจีนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคมและประเทศชาติมาตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2503 ภายใต้การอำนวยการของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นตงฮั่วประชานุเคราะห์ (ภาพที่ 22)

ภาพที่ 22 โรงเรียนตงฮั่วในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2563 จากหนังสือ เรื่อง “โรงเรียนตงฮั่วประชานุเคราะห์ นครสวรรค์ ครบรอบ 80 ปี”

นอกจากโรงเรียนตงฮั่วประชาชนนคราห์ จังหวัดนครสวรรค์แล้ว ยังมีโรงเรียนที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้สร้างไว้อีก คือ โรงเรียนปากน้ำโพประชาชนนคราห์ (ไต้ฮั่ว สอนภาษาจีน) ปัจจุบันโรงเรียนแห่งนี้เปิดสอนคอร์สพื้นฐานภาษาจีนทั้งด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการออกเสียงที่ถูกต้องตามสำเนียงจีนให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 นอกจากนี้ ยังมีผู้ใหญ่หรือนักธุรกิจที่ยังไม่มีพื้นฐานภาษาจีนมาเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ตัวเองอีกด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนไต้ฮั่วนครสวรรค์ ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแต่ใจที่ว่า

“พี่เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการที่นี่ ตอนนี้โรงเรียนเป็นของมูลนิธิปกติเปิดจันทร์ถึงศุกร์ มีผู้ใหญ่มาเรียนภาษาจีนด้วย เสาร์อาทิตย์จะเป็นเด็ก ๆ มีคอร์สพื้นฐาน 2 คอร์ส ค่าเรียนประมาณ 7000 บาท ที่นี่ก็จะเปิดคอร์สพื้นฐานภาษาจีนปูพื้นฐาน ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน นักเรียนมีทุกระดับ คนไทยก็มาเรียน คนไทยเชื้อสายจีนก็มาเรียน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่มาเรียนกันหมด”

(มณฑกานต์ ลออญานธร, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของสถานศึกษา คือ โรงเรียนสอนภาษาจีนไต้ฮั่วหรือโรงเรียนปากน้ำโพประชาชนนคราห์ (ไต้ฮั่ว สอนภาษาจีน) (ภาพที่ 23) ที่คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้สร้างไว้เพื่อเป็นสถานที่เรียนรู้วัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะภาษาจีนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะภาษาจีนกลางทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากภาษาจีนกลางในปัจจุบันได้กลายเป็นภาษาสากลอีกภาษาหนึ่งของโลก และยังสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่กว้างไกลของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่เล็งเห็นความสำคัญของภาษาจีนในอนาคต ซึ่งก็เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วในปัจจุบัน

ภาพที่ 23 โรงเรียนสอนภาษาจีนไต้ฮั่วในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนอกจากจะสร้างโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และโรงเรียนสอนภาษาจีนแล้ว พวกเขายังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้กับสังคมไทย เพื่อให้คนทั่วไปได้มีโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงอีกด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ที่ปากน้ำโพนี้มีตระกูลคนจีนใหญ่สองสามตระกูล และ ลูกหลานของพวกเขาได้สร้างโรงพยาบาลศรีสวรรค์ แซ่ 蔡(CAI) ตระกูลนี้ใหญ่มาก แล้วก็มีตระกูล 彭(PENG) ได้สร้างมหาวิทยาลัย เจ้าพระยา มีนักศึกษาจำนวนมาก ปีหนึ่งเขาบริจาคเงินให้นักศึกษา หลายล้านบาท พวกเขารวย เขารับเหมาร้างถนน มีโรงงานน้ำตาล หลายโรง ลูกชายเขาก็เป็นนายกสมาคมตระกูล 彭(PENG) อยู่ที่ กรุงเทพฯ”

(รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า นอกจากคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ จะสร้างสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่สังคมไทยแล้วยังได้บริจาคทุนการศึกษาให้แก่เยาวชน เป็นจำนวนมากอีกด้วย แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถานที่ผลิตบัณฑิตเพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคม และการให้โอกาสกับคนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา ส่งผลให้คนเหล่านั้นมีโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จได้

จากผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้เป็นอีกกลุ่มคนหนึ่งที่ทำให้ ความสำคัญกับการสร้างสถาบันศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และสถาบันสอน ภาษาจีนที่ให้ความรู้ วิชาชีพ และทักษะด้านภาษาแก่ลูกหลานชาวจีนชาวนครสวรรค์ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจมาเรียน รวมถึงการให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์อีกด้วย อันเป็นการกระจาย โอกาสทางการศึกษาให้แก่บุคคลทั่วไป ซึ่งส่งผลให้สังคมและประเทศชาติได้มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่า และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติในด้านต่าง ๆ มากมาย สะท้อนถึงการเข้ามามีบทบาท ด้านการศึกษาในสังคมไทยซึ่งในรุ่นบรรพบุรุษของพวกเขาไม่ได้มีบทบาทด้านนี้

3) การสร้างสถานพยาบาล

ปัจจุบันตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานพยาบาล ในอดีต (ประมาณร้อยกว่าปีที่แล้ว) ชาวจีนในตำบล ปากน้ำโพจะรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยสมุนไพรจีนและการฝังเข็ม เป็นต้น โดยหมอชาวบ้านที่เป็นคนจีน ในท้องถิ่น โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลอื่น ๆ ยังมีไม่มากนัก ต่อมาเมื่อคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ มีฐานะร่ำรวย พวกเขาจึงได้สร้างสถานพยาบาลขึ้นเพื่อให้ชาวนครสวรรค์และพื้นที่ใกล้เคียงได้รักษาโรค

โดยการแพทย์แผนปัจจุบัน เช่น การรักษาโรคด้วยยาต่างประเทศ (ยาแผนตะวันตก) การผ่าตัด และการฉายรังสี เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนจีนแต่จิวมาอยู่เมืองไทยเยอะมาก ๆ เป็นอันดับหนึ่งเลย
 อย่างในนครสวรรค์ พ่อค้าใหญ่โตเป็นคนเชื้อสายจีนแต่จิวทั้งหมดเลย
 โรงพยาบาลศรีสวรรค์ก็เป็นของคนแต่จิว ลูกหลานเขาเดี๋ยวนี้
 เจริญเติบโตมาก”

(โกศล พุทธเจริญลาภ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ชาวนครสวรรค์และพื้นที่ใกล้เคียงมีโอกาสได้เข้าถึงการรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบันที่ทันสมัยและได้ผลเร็วโดยการสร้างโรงพยาบาลศรีสวรรค์ (ภาพที่ 24) ทำให้ไม่ต้องไปเดินทางไปรักษายังสถานไกล ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ผู้วิจัยได้ค้นข้อมูลจาก เว็บไซต์ของโรงพยาบาลศรีสวรรค์ (2020 ©โรงพยาบาลศรีสวรรค์ ที่ได้รับการรับรองจาก JCI มาตรฐานโรงพยาบาลระดับสากล) ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจการของโรงพยาบาล เพื่อให้การรักษาและบริการประชาชนในเขตนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียงที่จะได้ไม่ต้องเดินทางไกล ไปรักษาที่กรุงเทพมหานคร โดยมีทีมแพทย์และประชาชนทั่วไปในจังหวัดนครสวรรค์ร่วมกันถือหุ้นของ โรงพยาบาล โรงพยาบาลศรีสวรรค์สามารถรองรับผู้ป่วยจำนวน 180 เตียง มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ตามมาตรฐานไว้บริการผู้ป่วยเพื่อให้เป็นโรงพยาบาลมาตรฐาน บริการประทับใจ ในราคายุติธรรม ให้บริการอย่างเต็มที่และมีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเข้ามามีบทบาท ด้านการแพทย์ของคนไทยเชื้อสายจีนในการทำให้จังหวัดนครสวรรค์มีโรงพยาบาลที่ทันสมัย มีขีดความสามารถ ในการการรักษาการเจ็บป่วยที่สูง ส่งผลให้คนในจังหวัดนครสวรรค์และพื้นที่ใกล้เคียงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพที่ 24 โรงพยาบาลศรีสวรรค์ในตำบลปากน้ำโพ

ที่มา: LI MAN (หนึ่งนภา) ถ่ายเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2563 ที่ตำบลปากน้ำโพ

4) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ในอดีตตำบลปากน้ำโพถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากตำบลปากน้ำโพมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ คมนาคมสะดวก ตำบลปากน้ำโพจึงเป็นแหล่งการค้าสำคัญระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางต่อไปยังต่างประเทศ แต่ในปัจจุบันตำบลปากน้ำโพกลายเป็นเมืองที่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีน เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น พื้นที่แห่งนี้จึงเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมจีนในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกายแบบจีน อาหารจีน สถาปัตยกรรมแบบจีน ความเชื่อศาสนา และประเพณีจีน เป็นต้น ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนที่ดึงดูดจิตใจนักท่องเที่ยวหลายแห่งที่คนไทยเชื้อสายจีนได้ร่วมใจกันสร้างไว้ เช่น ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าหน้าผา และตลาดปากน้ำโพ เป็นต้น ส่งผลให้ตำบลปากน้ำโพมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นและประชาชนมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“คนที่มาไหว้ศาลเจ้า (ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม) มีทั้งคนไทย คนจีนไหหลำ แต่จี๊ ฮกเกี้ยน จีนกลาง ฝรั่งเศสก็มี ต่างชาติก็มีเยอะ เขาจะจัดรถทัวร์มากัน มีรถทัวร์มาเกือบทุกวัน โดยเฉพาะเสาร์อาทิตย์ วันหยุดราชการ บางทีมากันถึง 4 คัน 5 คัน มีคนนำทัวร์มา เขาจะโทรมาบอกทางศาลเจ้าก่อนว่า จะมีทัวร์เข้ามา ทางศาลเจ้าก็จะจัดบริเวณต้อนรับ”

(หวั อ ตี, สัมภาษณ์ ,18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมในตำบลปากน้ำโพเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากศาลเจ้าแห่งนี้สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมจีนที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของคนจีนอย่างสวยงาม ครึ่งตึกครึ่งไม้ หลังคาศาลประกอบด้วยมังกรคู่ชูลูกแก้ว ปลายสันหลังทอดยาวลงมาเป็นมังกรหัวหงายที่สวยงามตระการตา เต้นตระหง่านคู่มืองนครสวรรค์ สถานที่แห่งนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาสักการะ 4 แห่ง คือ เจ้าพ่อเทพาลักษ์ เจ้าพ่อกวนอู เจ้าแม่ทับทิม-เจ้าแม่สวรรค์ เจ้าพ่อสามตา เจ้าที่พี่น้องร้อยแปด เหล่ากง ป้ายฟ้าดิน และแต่ละจุดจะมีป้ายความรู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้ความเป็นมา ความหมาย และสาระสำคัญของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ได้อย่างดี สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ร่วมกันสร้างศาลเจ้าและสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมจีนเพื่อรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษให้คงอยู่ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนในจังหวัดนครสวรรค์

นอกจากศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมแล้ว ยังมีศาลเจ้าหน้าผาอีกแห่งหนึ่งที่เป็นจุดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนที่นักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปเที่ยวชม สักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าดังกล่าวให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมมักจะเป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะแวะสักการบูชา หลังจากนั้นก็จะเดินทางไปที่ดินแม่เจ้าพระยาและศาลเจ้าหน้าผาต่อ แต่ละที่จะแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของคนจีนที่ปากน้ำโพ”

(หว่าอ ตี, สัมภาษณ์ ,18 เมษายน 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนและสถานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวจีนโพ้นทะเลและคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจกันของคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้สร้างศาสนสถานตามความเชื่อที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตน อีกทั้งยังช่วยกันอนุรักษ์วิถีชีวิตด้านวัฒนธรรมความเชื่อให้คงอยู่ และเป็นแหล่งเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจีนของตนให้แก่บุคคลทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอีกด้วย สะท้อนถึงบทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของจังหวัดนครสวรรค์

นอกจากนี้ สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งก็คือ ตลาดปากน้ำโพ เนื่องจากตลาดแห่งนี้มีอาหารจีนและของที่ระลึกที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นจีนจำหน่ายจำนวนมาก ซึ่งอาหารและสินค้าเหล่านั้นส่วนใหญ่พ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนได้ผลิตและนำมาขายให้แก่นักท่องเที่ยว ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ก่อนกลับนักท่องเที่ยวจะชอบแวะมาซื้อของที่ตลาดปากน้ำโพ มีขายอาหารจีน สินค้าจีนมากมาย เช่น โคมไฟจีน ถุงมงคล อะไรแบบนี้”

(จงเลียง แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ตลาดปากน้ำโพเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมไปซื้ออาหารและสินค้าที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นจีนเพื่อเป็นของที่ระลึกหรือของฝากก่อนเดินทางกลับบ้าน ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าเพิ่มขึ้นจำนวนมาก สะท้อนถึงคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นพ่อค้าแม่ค้าในตลาดปากน้ำโพมีส่วนช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ทั้งในแง่ของการสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีน อาหารจีนตามแบบที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และสินค้าของที่ระลึกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนไว้เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเที่ยวแต่ละปีจำนวนมาก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้พบบทบาทที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพคือ

การจัดงานประเพณีตรุษจีน ซึ่งจัดกันอย่างยิ่งใหญ่เป็นประจำทุกปี และถือว่าเป็นงานประเพณีที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดนครสวรรค์อย่างมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“ตรุษจีนที่นี้ตามเมืองจีนเลย เมืองจีนมีที่นี้ก็มี ที่นี้มีงาน 12 วัน งานตรุษจีนปากน้ำโพที่ใหญ่ที่สุดในโลก เมืองจีนยังจัดไม่เท่าปากน้ำโพ ตรุษจีนจัดงานที่ศาลเจ้าเทพักษ์ เพราะว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน”

(จงเลี่ยก แซ่ลือ, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563)

ซึ่งข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับหลักฐานเชิงวิชาการที่ได้บันทึกไว้ว่า

“งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพเป็นงานประเพณีเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งต่อมาได้ผสมผสานจนเป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษกว่าร้อยปีมาแล้ว จัดขึ้นเป็นประจำปีในช่วงเทศกาลตรุษจีน โดยจะจัดให้มีขบวนแห่รอบตลาดในเวลากลางคืนของวันที่สาม (ชีวา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชีวี่) นับจากวันตรุษจีนของทุกปี ในงานจะจัดให้มีขบวนแห่อย่างยิ่งใหญ่มีโห่พาร สวยงาม วิจิตรตระการตา จนเป็นที่กล่าวขานโดยทั่วไปว่า การเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือการเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ และทำให้เป็นงานประเพณีที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ”

(ศตวรรษแห่งศรัทธา ตรุษจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแห่

เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ, 2559 น. 15)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์และหลักฐานข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนมีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากพวกเขาเป็นเจ้าของประเพณีวัฒนธรรมและสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งทางราชการเห็นความสำคัญของประเพณีตรุษจีนจึงส่งเสริมให้เป็นประเพณีของชาวจังหวัดนครสวรรค์ในที่สุดซึ่งได้สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดนครสวรรค์อย่างมาก

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลปากน้ำโพนั้นได้พยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต พัฒนาดนจนประสบความสำเร็จ และเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยหลายด้าน หนึ่งในบทบาทเหล่านั้นก็คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนทั้งในแง่ของการรักษา สืบทอดวิถีชีวิตตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมจีน การสร้างศาสนสถานสำคัญที่เป็นแหล่งเรียนรู้

วัฒนธรรมจีน และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางราชการในการจัดงานประเพณีสำคัญของจีนให้กลายเป็นประเพณีของชาวจังหวัดนครสวรรค์ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นจำนวนมากในแต่ละปี สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากคนต่างด้าวจนกลายเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมท้องถิ่นและประเทศชาติให้เจริญในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม (Participate and Non participate Observation) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในพื้นที่จากหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน หัวหน้าสมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน ครูในโรงเรียนสอนภาษาจีน ผู้ดูแลศาลเจ้า และชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนจำนวนทั้งสิ้น 40 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

5.1.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านวิถีชีวิต ด้านคุณธรรมสำคัญ ด้านความเชื่อ และด้านประเพณีที่สำคัญ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

1.1) ที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกที่อพยพเข้ามายังพื้นที่แห่งนี้ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง เพราะว่าพวกเขายังมีฐานะยากจน แต่เมื่อพวกเขาขยันประกอบอาชีพและประหยัดออมเงินจนมีฐานะดีขึ้นจึงสามารถสร้างบ้านที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งได้ บ้านที่อยู่อาศัยของชาวจีนที่สร้างขึ้นในช่วงแรกจะเป็นสถาปัตยกรรมแบบห้องแถวไม้สองชั้นตามแบบที่อยู่อาศัยของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาหรือริมทำนน้ำในตำบลปากน้ำโพเพราะใกล้กับพื้นที่ประกอบอาชีพ ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลูกหลานของชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้บางครอบครัวยังคงอาศัยอยู่ที่เดิม แต่บางครอบครัวก็ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมหรือ

บ้านหลังเดิม เนื่องจากเขามีฐานะดีขึ้นกว่าในอดีต หรือได้แต่งงานกับคนไทยหรือคนนอกพื้นที่จึงทำให้เกิดการย้ายถิ่นขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงพบบ้านห้องแถวไม้สองชั้นของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ ที่มีอายุมากกว่า 100 ปีขึ้นไป ซึ่งพวกเขายังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมของบ้านที่บรรพบุรุษของพวกเขาได้สร้างไว้ได้โดยไม่เปลี่ยนแปลง

1.2) อาหารการกิน เนื่องจากชาวจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพในช่วงแรกที่อพยพเข้ามามีฐานะยากจน เพราะฉะนั้น อาหารการกินของพวกเขาจึงเป็นอาหารที่หาได้ง่ายและมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด แต่เนื่องจากพวกเขามีความขยันประกอบอาชีพ ประหยัด และอดออมจึงทำให้พวกเขามีฐานะทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องอาหารการกิน ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยสามารถเลือกกินอาหารที่ดีและมีราคาแพงได้ เช่น หูฉลาม ขาห่านน้ำแดง กระเพาะปลา น้ำแดง ขาห่านอบชะม้ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันชาวจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงรับประทานอาหารจีนตามแบบที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของกลุ่มตนเอง แต่เนื่องจากการที่พวกเขาอยู่อาศัยในสังคมไทยจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย หนึ่งในเรื่องที่ต้องปรับตัวก็คือ อาหารการกินที่พวกเขาต้องฝึกมารับประทานอาหารไทย อีกทั้งคนจีนบางส่วนได้แต่งงานกับคนไทยจึงต้องเรียนรู้และฝึกมารับประทานอาหารไทยตามคู่สมรสจนสามารถรับประทานอาหารไทยได้ แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงกินอาหารจีนอยู่โดยสอนให้คู่สมรสทำรับประทาน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนและผสมผสานวัฒนธรรมด้านอาหารจีน-ไทยขึ้น และบางครั้งพวกเขาก็นิยมออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านที่ร้านอาหารหรือภัตตาคารจีน และร้านอาหารไทยที่มีอยู่หลายแห่งในตำบลปากน้ำโพ

1.3) ภาษา ชาวจีนรุ่นเก่าในตำบลปากน้ำโพจะใช้ภาษาจีนที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษสื่อสารกันในกลุ่มของตน แต่เนื่องจากพวกเขาต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมไทย จึงต้องเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้สื่อสารกับคนทั่วไป ประกอบกับสังคมปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้ลูกหลานของชาวจีนกลุ่มนี้ใช้ภาษาไทยเป็นหลักในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ลูกหลานชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาจีนท้องถิ่นตามบรรพบุรุษของตนได้ แต่ถึงกระนั้นคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ก็ยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาจีนจึงได้ส่งลูกหลานให้ไปเรียนภาษาจีนกลางเพื่อสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนของตนให้คงอยู่ต่อไป

1.4) การแต่งกาย คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในอดีตจะแต่งกายแบบจีนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยคนจีนที่อพยพมายังพื้นที่แห่งนี้ในช่วงแรก ๆ บางคนไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่เนื่องจากมีฐานะยากจน ผู้ชายจะแต่งกายด้วยกางเกงขาก๊วย เสื้อคอจีนแขนยาว และสวมหมวกก๊วยเล้ง แต่ในปัจจุบันการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมการแต่งกายจากสังคมไทยและตะวันตกจึงทำให้พวกเขาจึงไม่นิยมใส่ชุดแบบจีน นิยมแต่งกายแบบทันสมัยมากขึ้น แต่เมื่อมีประเพณีจีนที่สำคัญ คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้จะแต่งกายแบบจีนโดยเน้นสีแดง เช่น ชุดกั๊พ้าสีแดง เสื้อลวดลายจีน เป็นต้น การแต่งกายแบบจีนที่เน้นสีแดงในประเพณีจีนสำคัญเป็นหลักนั้น

เนื่องจากชาวจีนเห็นว่า สีแดงเป็นสีที่สวยงาม เป็นสัญลักษณ์ของความโชคดี และความเป็นสิริมงคล สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงรักษาวัฒนธรรมจีนในด้านการแต่งกายไว้ได้อย่างดี

1.5) การรักษาโรค ในอดีตประมาณร้อยกว่าปีที่แล้ว คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ จะรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยแพทย์แผนจีนโบราณ เช่น รับประทานยาสมุนไพรจีน ผิงเข็ม แต่ในปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้นิยมรักษาโรคด้วยแพทย์แผนปัจจุบันด้วยการรับประทานยา การผ่าตัด และการฉายรังสี เป็นต้น เนื่องจากตำบลปากน้ำโพมีโรงพยาบาลที่ทันสมัยหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ โรงพยาบาลรัตนเวช และโรงพยาบาลศรีสวรรค์ นอกจากนี้ ยังมีคลินิกแพทย์แผนปัจจุบันที่เปิดให้บริการรักษาอีกหลายแห่ง การมีสถานพยาบาลแบบการแพทย์แผนปัจจุบันที่ทันสมัยส่งผลให้ คนไทยเชื้อสายจีนนิยมมารักษาอาการเจ็บป่วยที่โรงพยาบาลมากขึ้นเนื่องจากได้ผลไวและหายเร็ว ต่างจากการรักษาโรคด้วยวิธีแพทย์แผนจีนโบราณที่เห็นผลช้า ต้องใช้ระยะเวลามากจึงทำให้ความนิยมในการรักษาลดลงไป แต่ก็ยังคงมีคนไทยเชื้อสายจีนโดยเฉพาะคนรุ่นเก่า ๆ ยังนิยมรักษาโรคด้วยวิธีแพทย์แผนจีนโบราณอยู่ เห็นได้จากร้านขายยาจีนและคลินิกแพทย์แผนจีนโบราณที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่ในตลาดปากน้ำโพหลายร้าน แม้จะไม่มากเหมือนในสมัยก่อนก็ตาม

1.6) การนับถือศาสนา ชาวจีนที่อพยพมาในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากมณฑล กวางตุ้ง มณฑลไหหลำ และมณฑลฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนเหล่านี้มีความเชื่อในลัทธิหรือศาสนาเต๋า และขงจื้อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อพวกเขาอพยพมาอาศัยอยู่ที่ตำบลปากน้ำโพแล้ว พวกเขาได้สร้างศาสนสถานในลัทธิเต๋าในบริเวณชุมชนที่อาศัยอยู่ เช่น ศาลเจ้าพ่อหน้าผานนครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันการนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เนื่องจากว่าพวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยและบางคนได้ แต่งงานกับคนไทยทำให้รับวัฒนธรรมความเชื่อจากคู่สมรสมาปฏิบัติด้วย ดังนั้น พวกเขาจึงไม่เพียงไป ไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้าเท่านั้น แต่พวกเขายังเข้าวัดทำบุญอีกด้วย ถึงแม้ว่าในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้จะไม่ได้นับถือศาสนาพุทธก็ตาม แต่ปัจจุบันลูกหลานของพวกเขาที่เกิดในประเทศไทย นับตั้งแต่รุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 เป็นต้นมา จำนวนมากจะนับถือศาสนาพุทธ เข้าวัดทำบุญควบคู่ไปกับการไหว้เทพเจ้าจีนที่ศาลเจ้าและไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาที่ผสมผสานกัน

1.7) การประกอบอาชีพ ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนลูกหลานของพวกเขาในรุ่นต่อ ๆ มา มีโอกาสได้รับการศึกษามากกว่า พ่อแม่ ส่วนใหญ่ได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษาพวกเขาจะทำงานในบริษัทเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และบางคนก็ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือสร้างธุรกิจใหม่ ๆ เช่น ค้าขายโลงศพ ค้าขายอะไหล่รถยนต์ การขายผลไม้ส่งออก ค้าขายเสื้อผ้า เปิดโรงงานน้ำตาล เป็นต้น ซึ่งธุรกิจเหล่านี้ได้สร้างอาชีพ และการมีงานทำให้กับประชาชนจำนวนมาก เนื่องจากปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มีการศึกษาสูง

จึงทำให้พวกเขาสามารถเลือกประกอบอาชีพตามความรู้ ความถนัด และความสนใจได้มากขึ้นกว่าในอดีตที่นอกเหนือไปจากการค้าขายและการประกอบธุรกิจด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอาชีพรับราชการที่มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมและประเทศในหลายด้าน และเป็นอาชีพ ที่มีเกียรติ ได้รับการยอมรับจากสังคม เช่น ตำรวจ แพทย์ ผู้พิพากษา ทหาร ข้าราชการ และกำนัน เป็นต้น ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย เชื้อสายจีนรุ่นใหม่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเข้าไปมีบทบาททางสังคมมากกว่าบรรพบุรุษของตนเองที่เป็นชาวจีนอพยพ

1.8) การศึกษา คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก ดังนั้น ไม่ว่าพวกเขาอยากจนหรือร่ำรวยอย่างไรก็จะพยายามส่งลูกหลานให้ได้เรียนสูง ๆ เท่าที่สามารถทำได้ทั้งในกรุงเทพมหานคร จังหวัดอื่น ๆ และต่างประเทศ จนกระทั่งลูกหลานประสบความสำเร็จในการศึกษา มีงานที่ดีทำ มีรายได้สูง สามารถเลี้ยงตนและครอบครัว มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย อีกทั้งยังได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยในหลายด้าน และได้การยอมรับจากคนในสังคมไทยอีกด้วย

2) ด้านคุณธรรมสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

2.1) ความกตัญญูต่อพ่อแม่

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ เนื่องจากพวกเขาได้รับการปลูกฝังและมีจิตสำนึกในพระคุณของพ่ออยู่เสมอว่า พ่อแม่เป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อลูกอย่างมาก ในฐานะผู้ให้ชีวิตและเลี้ยงดูตนมาตั้งแต่เด็กจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น ในฐานะลูกจะต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ในช่วง 2 ช่วง คือ ช่วงที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ด้วยการเลี้ยงดูพ่อแม่ หาซื้อสิ่งของมาให้ตามที่พ่อแม่ต้องการ พาพ่อแม่ที่เจ็บป่วยไปรักษาที่โรงพยาบาล ทำให้พ่อแม่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ และลูกควรอยู่รับใช้ใกล้ชิดพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่มีความสุข ไม่ต้องคอยห่วงใย ถือว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่อย่างทันท่วงที และลูกควรมาเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูตนมาจนเติบโต และช่วงเวลาที่สอง เป็นการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่หลังจากพ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว ด้วยการจัดพิธีศพแบบจีนเพื่อแสดงความระลึกถึงและความกตัญญูต่อพ่อแม่ นอกจากนี้ ยังต้องจดจำสิ่ง ๆ ที่พ่อแม่ทำให้แก่ตน พร้อมกับปรับปรุงตนให้เป็นคนดี ทำประโยชน์ให้แก่สังคมจึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนกตัญญูต่อพ่อแม่อย่างแท้จริง

2.2) ความเคารพผู้อื่น

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ และครูอาจารย์เป็นอย่างมาก โดยเคารพครูอาจารย์เหมือนกับพ่อแม่ของตนเอง คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ สำนึกอยู่เสมอว่าหากลูกคนใดไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่จะถือว่าเป็นบุคคลที่ทำผิดกฎเกณฑ์และประเพณีอย่างมาก ดังนั้น พวกเขาจึงให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่เสมอ เพราะชาวจีนมีทัศนคติว่าการเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ถือเป็นการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ประการหนึ่ง อีกทั้งพวกเขาจะให้เกียรติ

และเคารพนับถือครูอาจารย์เสมือนพ่อแม่ของตน เนื่องจากครูอาจารย์เป็นผู้ที่ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่พวกเขา และครูอาจารย์เป็นผู้ที่นำทางให้กับลูกศิษย์เพื่อให้ลูกศิษย์สามารถพ้นจากสิ่งไม่ดีทั้งหลายได้ ดังนั้น ลูกศิษย์จะต้องสำนึกในบุญคุณและเคารพครูอาจารย์ของตน แม้ว่าครูอาจารย์ท่านนั้นจะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม

3) ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

3.1) ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพทุกกลุ่มยังคงสืบทอดการไหว้เจ้าตามความเชื่อที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษของตนอยู่ทั้งในเทศกาลสำคัญ วันเกิดของเทพเจ้า และการไหว้เจ้าตามศาลเจ้าต่าง ๆ เพื่อขอพรและตอบแทนบุญคุณที่เทพเจ้าที่ทำให้ตนได้สิ่งตามที่ขอไว้ ซึ่งการไหว้เจ้าของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้มี 2 ประเภท คือ การไหว้ที่จู่เอี้ย (พระภูมิเจ้าที่) และการไหว้เจ้าที่ศาลเจ้าต่าง ๆ การไหว้เจ้าไม่ว่าจะจัดพิธีไหว้ที่บ้าน ร้านค้า บริษัท หรือศาลเจ้าก็จะมี ความหมายอย่างเดียวกัน คือ เพื่อความเป็นสิริมงคล และเพื่อขอพรให้ครอบครัวมีความสุข ความร่ำรวย และมีโชคลาภตลอดเวลา ที่คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เชื่อถือปฏิบัติสืบทอดมานับเป็นเวลา นับ 100 ปีแล้ว ตามประวัติที่กล่าวถึงการเกิดอหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่ที่ตลาดปากน้ำโพ ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก บรรดาคนไทยเชื้อสายจีนในปากน้ำโพจึงได้นำกระดาษยันต์จากศาลเจ้าไปเผาไฟแล้วนำเถ้ากระดาษมาขังน้ำดื่มทำให้หายจากโรคอหิวาที่เป็นที่เลื่องลือกันไปทั่ว และตั้งแต่นั้น เป็นต้นมาคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจึงได้อัญเชิญองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทูกองค์แห่งรอบตลาดปากน้ำโพ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลตรุษจีนของทุกปีจนกลายเป็นประเพณีสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันที่จัดกันอย่างยิ่งใหญ่และยกความสำคัญให้เป็นงานประเพณีของจังหวัดนครสวรรค์ การกราบไหว้บูชาสักการะเทพเจ้าในขบวนแห่เทพเจ้าเปรียบเสมือนเทพเจ้าได้มาให้พรยังร้านค้าอันเป็นแหล่งทำมาหากินของตน ในพิธีจะมีขบวนแห่ต่าง ๆ ร่วมด้วย เช่น สิงโตจากคณะเชื้อสายจีนต่าง ๆ เอ็งกอ มังกรทอง ขบวนสายงาม นางฟ้า และขบวนเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น สะท้อนถึงวิถีชีวิตด้านความเชื่อเรื่องเทพเจ้าว่ายังคงฝังแน่นในใจของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ได้อย่างเห็นได้ชัด

3.2) ความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงมีความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้วโดยจะทำพิธีในเทศกาลสำคัญของจีน เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น อีกทั้งพิธีการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้กับประเทศจีนยังมีความเหมือนกันในทุก ๆ ขั้นตอน รวมทั้งการจัดโต๊ะไหว้และวิธีการไหว้ การไหว้บรรพบุรุษของชาวจีนเกิดจากความเชื่อที่ว่า บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้วยังคงมีวิญญาณเหลืออยู่เพื่อปกป้องรักษา ค้ำครอง ให้พรแก่ลูกหลานให้มีความสุข ความเจริญ ดังนั้น พวกเขาจึงต้องจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษเพื่อแสดงถึงความกตัญญูและระลึกถึงบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับไปแล้ว สืบทอดต่อกันมาจนถึงลูกหลานรุ่นปัจจุบัน

4) ประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

4.1) ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

4.1.1) ประเพณีการตั้งชื่อ คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในพื้นที่แห่งนี้ยังให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อภาษาจีนให้กับลูกหลานอยู่ พวกเขายังคงสืบทอดประเพณีการตั้งชื่อให้กับลูกหลานตามที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้ทุกคนจะต้องมีชื่อภาษาไทยเพื่อทำบัตรประชาชน แต่พวกเขาก็ยังคงตั้งชื่อเล่นเป็นภาษาจีนให้กับลูกหลาน ประเพณีการตั้งชื่อภาษาจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้จะมีการเชิญหมอดูมืออาชีพรหรืออาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการดูดวงมาเป็นผู้ประกอบพิธีการตั้งชื่อ และการตั้งชื่อจะต้องตั้งตามวันเวลาปีเกิด และแซ่ตระกูลของเด็กแต่ละคน ซึ่งเป็นชื่อที่มีความหมายดีและแสดงถึงความเป็นสิริมงคล อีกทั้งการตั้งชื่อภาษาจีนตามแซ่ตระกูลยังเป็นการแสดงถึงความระลึกถึง ความกตัญญู และการสืบทอดวงศ์ตระกูลของบรรพบุรุษของตนอีกด้วย

4.1.2) ประเพณีการแต่งงาน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีการแต่งงานแบบจีนตามบรรพบุรุษของตนอยู่ เนื่องจากพวกเขาคือว่า วันแต่งงานเป็นวันที่สำคัญที่สุดของชีวิตคู่ ดังนั้นในวันแต่งงานพวกเขาจะต้องจัดพิธีแต่งงานแบบจีน เช่น ใส่ชุดจีนสีแดง ยกน้ำชา ใส่ชุดกี่เพ้า เป็นต้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้พวกเขายังรักษาและสืบทอดการแต่งงานแบบจีนอยู่ได้ก็เพราะบรรพบุรุษของพวกเขาได้ทำให้ได้กลายเป็นแบบอย่าง ถึงแม้ว่า ปัจจุบันพิธีการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้จะเปลี่ยนแปลงและมีการผสมผสานกับประเพณีการแต่งงานแบบไทย แต่พวกเขาก็ยังคงรักษารูปแบบและข้อปฏิบัติการแต่งงานแบบจีนบางอย่างไว้ โดยเฉพาะการยกน้ำชาที่แสดงถึงการเคารพและให้เกียรติต่อพ่อแม่และญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่ายที่พวกเขายังคงรักษาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

4.1.3) ประเพณีงานศพ ประเพณีจัดงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการผสมผสานกับการจัดพิธีศพในสังคมไทยจึงทำให้เปลี่ยนแปลงเป็นบ้าง เช่น การเผาศพแบบไทย เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่ยังคงยึดวิธีปฏิบัติตามที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน โดยจัดงานศพ 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วันตามประเพณีจีน แต่ส่วนใหญ่จะจัด 7 วัน ซึ่งวันที่ 1 ถึง 6 เป็นวันที่ญาติ เพื่อน และคนที่รู้จักนับถือมาเคารพศพและแสดงความอาลัยแก่ผู้เสียชีวิต วันที่ 7 จะจัดพิธีฝังศพให้แก่ผู้เสียชีวิต และนำศพไปฝังที่ฮวงซุ้ยที่ญาติได้เตรียมไว้ที่สุสานตามประเพณีจีน เนื่องจากชาวจีนมีความเชื่อเรื่องการฝังศพว่าจะทำให้วิญญาณของผู้ตายสบายใจ

4.2) ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

4.2.1) เทศกาลตรุษจีน เทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ได้ยึดถือ ปฏิบัติ รักษา และสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยยังคงรักษารูปแบบการปฏิบัติใน 3 วัน คือ วันจ่าย วันไหว้ และวันเที่ยว โดยแต่ละวันมีพิธีต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับชีวิตและความเชื่อ เริ่มจากวันจ่ายจะเป็นวันที่ทุกคนต้องเตรียมสิ่งของก่อนเทศกาลตรุษจีน

วันไหว้จะมีการไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ด้วยเครื่องเช่นไหว้มี หมู เป็ด ไก่ ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว กระดาษเงิน และกระดาษทอง อีกทั้งยังมีการไหว้บรรพบุรุษของตนด้วยเครื่องเช่นไหว้มีชาแซ และอาหารที่บรรพบุรุษชอบกิน มีการเผากระดาษเงิน กระดาษทอง และเสื้อผ้ากระดาษไปให้แก่วิญญาณของบรรพบุรุษ ส่วนวันที่वलูกหลานจะมาขอพรจากผู้ใหญ่พร้อมอั่งเปา และทุกคนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่สีแดงที่สวยงามและแสดงความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ ในช่วงเทศกาลตรุษจีนในพื้นที่นี้ยังมีงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยจัดงานในเวลากลางคืนของวันที่สาม (ชิวซา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชิวสี่) นับจากวันตรุษจีนของทุกปีเพื่อความเป็นสิริมงคลและเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน ต่อมาประเพณีนี้ได้ถูกยกความสำคัญให้เป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ที่จัดกันอย่างยิ่งใหญ่ถึง 12 วัน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

4.2.2) เทศกาลเซ่งเม้ง คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษตามประเพณีจีนในวันที่ 5 เดือนเมษายนของทุกปีตามปฏิทินจันทรคติจีน เพื่อระลึกถึงบุญคุณที่บรรพบุรุษได้ทำไว้แก่พวกตน อีกทั้งยังเป็นการปลุกฝังให้ลูกหลานระลึกถึง เคารพนับถือ และแสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยนำเครื่องไหว้ต่าง ๆ รวมถึงอาหารที่บรรพบุรุษของตนชอบมาเป็นเครื่องเช่นไหว้

4.2.3) เทศกาลทิ้งกระจาด (ซีโกว) ในปัจจุบันศาลเจ้า สมาคม หรือมูลนิธิต่าง ๆ ในปากน้ำโพจะเป็นองค์กรที่จัดเทศกาลทิ้งกระจาด เช่น ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม มูลนิธิปากน้ำโพประชาชนุเคราะห์ เป็นต้น เห็นได้จากตัวอย่างโบรชัวร์ของมูลนิธิปากน้ำโพประชาชนุเคราะห์ที่เป็นเจ้าภาพจัดเทศกาลทิ้งกระจาดใน ปี พ.ศ. 2563 โดยกำหนดการจัดงาน 2 วัน คือ วันแรกเป็นวันเจริญพระพุทธมนต์เย็น วันที่สองเป็นวันทำบุญถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ จัดพิธีเช่นไหว้ตามประเพณีจีนและเปิดงานประเพณีทิ้งกระจาด ในปัจจุบันประเพณีทิ้งกระจาดยังเป็นประเพณีที่มีการทำบุญอุทิศให้ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษและผู้ไร้ญาติร่วมกับการแจกทานให้แก่ผู้ยากไร้ ดังนั้น สาระสำคัญของการประเพณีทิ้งกระจาด คือ การทำบุญและให้ทานไปพร้อมกัน

4.2.4) เทศกาลไหว้พระจันทร์ ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพบางส่วนยังคงให้ความสำคัญ ยึดถือ ปฏิบัติ สืบทอดการไหว้พระจันทร์อยู่ เพราะพวกเขาเห็นว่า การไหว้พระจันทร์มีความสำคัญต่อชีวิตของตนมาก เมื่อถึงเทศกาลไหว้พระจันทร์ พวกเขาจะจัดโต๊ะไหว้พระจันทร์ที่หน้าบ้านพร้อมเครื่องเช่นไหว้ต่าง ๆ แต่ก็มีลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนบางส่วนที่ไม่ได้สืบทอดประเพณีนี้แล้ว เนื่องจากการมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น การที่พวกเขาเห็นว่านักบินอวกาศชาวอเมริกันขึ้นไปเหยียบพระจันทร์จึงทำให้พวกเขาไม่ไหว้พระจันทร์

4.2.5) เทศกาลกินเจ คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงมีการสืบทอดและทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามวิถีชีวิตของชาวจีนในเทศกาลกินเจอยู่ในปัจจุบัน โดยงานจะจัดขึ้นในวันที่ 1 ถึง วันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้ถือว่าการกินผักมีประโยชน์

ต่อสุขภาพมากกว่าเนื้อสัตว์ พวกเขาจึงจัดเทศกาลกินเจเพื่อสุขภาพที่ดี เพื่อพัฒนาจิตใจให้มีเมตตา และเพื่อเว้นกรรมจากการเอาชีวิตสัตว์มาเป็นอาหาร ในช่วงเทศกาลทั้ง 9 วัน 9 คีนจะมีการให้ทานโดยเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้ามารับประทานอาหารฟรี และแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คณะกรรมการจึงร่วมมือกับบริษัทแกร็บ (Grab) ได้จัดอาหารมงคลไปส่งตามบ้านของประชาชนที่ประสงค์จะกินเจเพื่อความปลอดภัยและเพื่อเสริมสิริมงคล โชคลาภ และความมั่งคั่งร่ำรวย แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งความเชื่อและหลักการสำคัญของเทศกาลนี้ไว้

5.1.2 การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สรุปลได้ตามประเด็นของการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ การสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ดังต่อไปนี้

1) การสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

การสืบทอดวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพให้คงอยู่ถึงปัจจุบัน และจะสืบทอดไปในอนาคตเกิดจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ สมาชิกในครอบครัว ชาวบ้านในชุมชน และสมาคมของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่ ดังข้อสรุปต่อไปนี้

1.1) สมาชิกในครอบครัว ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันก็คือ ครอบครัว โดยพ่อแม่จะเป็นหลักในการเป็นผู้ให้แบบอยู่ในการดำเนินชีวิต ด้วยการปฏิบัติให้ดู พร้อมกับถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นจีนแก่ลูกหลานของตน เพื่อให้พวกเขาได้เรียนรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่า และสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป แต่เนื่องจากปัจจุบันบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นคนรุ่นเก่า ๆ ได้ล่วงลับไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้บางครั้งขาดช่วงในการถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นจีน ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ลูกหลานของพวกเขามีโอกาสสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนภายในครอบครัวน้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม บางครอบครัวที่ยังคงมีพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นคนรุ่นเก่าหรือได้รับการถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนมาจากบรรพบุรุษของตนยังคงทำหน้าที่ในการสืบทอดอยู่ ดังนั้น พ่อแม่จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งไม่เพียงแต่มีหน้าที่สืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่เท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่อบรม สั่งสอน ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้ลูกหลานเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบจีน เพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ รากเหง้าทางวัฒนธรรมจีน รักษา และสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย เนื่องจากการสืบทอด

วิถีชีวิตความเป็นเงินถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่เตือนใจลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนให้ระลึกอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองมาจากประเทศจีน และพร้อมที่จะสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินคงอยู่ต่อไป

1.2) ชาวบ้านในชุมชน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีความสามัคคีกัน ร่วมแรงร่วมใจกันสืบสานประเพณี วัฒนธรรมจีน วิถีชีวิตความเป็นเงินให้คงอยู่ตามแบบปฏิบัติที่ได้รับ การถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนผ่านประเพณีสำคัญ ๆ ของจีน อย่างเช่นเทศกาลตรุษจีน นอกจากนี้จะเป็นการอนุรักษ์ สืบต่อแล้วยังเป็นการส่งผ่านให้แก่ลูกหลานของตนทำหน้าที่ในการสืบทอดต่อไปโดยการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จะช่วยให้วิถีชีวิตความเป็นเงินยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้และจะสืบทอดไปยังอนาคตอีกด้วย

1.3) สมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน สมาคมเป็นศูนย์กลางของความร่วมมื้อมาร่วมใจของคนไทยเชื้อสายจีน เป็นที่พึ่งพิงของประชาชนทั่วไปที่ประสบความทุกข์ยาก และเป็นองค์กรของชาวจีนที่ทำหน้าที่ในการสืบทอดและเผยแพร่ประเพณี วัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ ดังนั้น สมาคมของคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ ในตำบลปากน้ำโพจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินให้คงอยู่ สมาคมของคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ ในตำบลแห่งนี้จะมีการทำงานเชิงรุกโดยเชิญคนรุ่นพ่อแม่ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนเข้ามาเป็นคณะกรรมการจัดงานสืบสานประเพณี วัฒนธรรมจีน เมื่อลูกหลานของคนที่เป็นคณะกรรมการเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว พวกเขา ก็จะส่งลูกหลานเข้ามาเป็นตัวแทนอันเป็นการรับช่วงในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงิน ประเพณี วัฒนธรรมจีนต่อไป นอกจากนี้ สมาคมยังดึงเยาวชนที่เป็นลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นเงินในงานเทศกาลประเพณีจีนต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้ มีความเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของตน เพื่อสืบสาน อนุรักษ์วิถีชีวิตความเป็นเงิน ประเพณี วัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ตลอดไป

2) การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพพบใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ด้านประเพณีที่สำคัญ และด้านบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีน ดังข้อสรุปต่อไปนี้

2.1) ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในตำบลปากน้ำโพเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล หมายถึง สิ่งที่มีอยู่หรือสิ่งที่มนุษย์แต่ละคนสร้างหรือพัฒนาขึ้นอันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของแต่ละคนที่พบ ได้แก่ ความกลัวภัย ทัศนคติ ความต้องการที่ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ในสังคมไทย ฐานะทางการเงิน และการมีการศึกษาที่สูงขึ้น และปัจจัยแวดล้อมที่พบ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ กับคนไทย ความไม่เข้มงวดในขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมจีนของผู้ใหญ่ในครอบครัว การแต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นชาวไทย

ค่านิยมของคนในสังคมไทย ความเจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ของสังคม ระบบการศึกษาของไทย และ สื่อสังคมออนไลน์ เรื่องเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้วิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษาจีนท้องถิ่น การนับถือศาสนา การแต่งกาย การรักษาโรค การประกอบอาชีพ และการศึกษาของคนไทยเชื้อสายจีนเปลี่ยนแปลงไปมากบ้าง น้อยบางในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน

2.2) ด้านประเพณีที่สำคัญ ในอดีตชาวจีนในตำบลปากน้ำโพไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ต้องอาศัยหลบนอนอยู่ตามท่าเรือและตามตลาด แต่พวกเขามีความขยันในการประกอบอาชีพ จึงสร้างฐานะการเงินให้กับตนเอง จึงส่งผลให้พวกเขาย้อนกลับไปสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีเงินในด้านต่าง ๆ ให้คงอยู่ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ประเพณีที่สำคัญในพื้นที่นี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมไทย และมีการผสมผสานกับประเพณีและวัฒนธรรม แต่พวกเขาก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นอย่างดี จนทำให้บางประเพณีได้กลายเป็นประเพณีประจำปีของจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบันด้วย

2.3) ด้านบทบาทต่อสังคม คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนั้นได้พยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต พัฒนาตนจนประสบความสำเร็จ และเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยหนึ่งในบทบาทเหล่านั้นก็คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนเพื่อรักษา สืบทอดวิถีชีวิตตามขนบธรรมเนียมจีน การสร้างศาสนสถานที่สำคัญให้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมจีน การสร้างสถานพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชน การสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนและการเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางราชการในการจัดงานประเพณีสำคัญของเงินให้กลายเป็นประเพณีของชาวจังหวัดนครสวรรค์ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นจำนวนมากในแต่ละปี สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากคนต่างด้าวจนกลายเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมท้องถิ่นและประเทศชาติให้เจริญในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเงินของจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบัน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยด้านวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบผลการศึกษาที่เด่น คือ ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ มีการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีในสังคมไทย แต่พวกเขาก็ยังรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมและได้มีการสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา การแต่งกาย การนับถือศาสนา ความกตัญญูต่อพ่อแม่ การให้เคารพครูอาจารย์ การไหว้เจ้า การไหว้บรรพบุรุษ และประเพณีเงินต่าง ๆ ให้แก่ลูกหลานของพวกเขา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า

ปัจจุบันชาวจีนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของนครสวรรค์และสามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะเข้ามาประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในหลายรูปแบบ เช่น เป็นพ่อค้าคนกลาง นายทุนเงินกู้ เจ้าของทุนด้านเกษตรและอุตสาหกรรม การธนาคาร การคมนาคม และบริษัทเงินทุน เป็นต้น ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์เหล่านี้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม ประเพณีของประเทศไทยได้อย่างกลมกลืน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีของตนไว้ได้อย่างดี จนกลายเป็นประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ โดยเฉพาะงานเทศกาลตรุษจีนและการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศไทย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554) เรื่อง พลวัตของความเป็นชาวจีนยูนนานในภาคเหนือของประเทศไทย: การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย พบว่า กระบวนการการกลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวจีนยูนนานในประเทศไทยนั้น มีกระบวนการสร้างขึ้นสองฝ่าย คือ รัฐไทยที่พยายามสร้างความเป็นจีนยูนนานจนกลมกลืนกลายเป็นพลเมืองไทย ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งคือคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานฝ่ายที่ไม่ยอมกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่น ๆ จนรักษาความเป็นคนจีนอยู่ อย่างไรก็ตาม ความเป็นชาติพันธุ์คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทย จะมีรูปแบบ 3 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 คือ คนที่สืบเชื้อสายความเป็นคนจีนจากบิดาเท่านั้น และคนกลุ่มนี้จะได้เข้าเป็นพลเมืองของเมืองรัฐไทย แบบที่ 2 คือ คนที่สืบเชื้อสายความเป็นคนจีนจากบิดาเท่านั้น และบิดามักมีอำนาจทางเศรษฐกิจและอยู่ในพื้นที่ทางสังคมที่สามารถแสดงถึงความเป็นจีน ปัจจุบันคนกลุ่มนี้กลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน แบบที่ 3 คือ กลุ่มคนที่กำลังหวนกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของชาติพันธุ์จีนอันของประเทศจีน และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนาภา เมธิเกรียงไกร (2559) เรื่อง กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตามประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีนอยู่ ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนแต่ละรุ่นจะมีวิถีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และพวกเขาจะปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมจนเกิดการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย สำหรับวิธีการสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ในปัจจุบันมีการกระทำหลายแบบ มีทั้งแบบทางตรงและทางอ้อมโดยพยายามสอนให้ลูกหลานปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ชุมชนตลาดบ้านใหม่ถือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีน โดยมีศาสนาสถานจีนเป็นหลักในการสืบทอดและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีจีน

2. ผลการวิจัยด้านการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบผลการวิจัยที่โดดเด่นคือ คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงสืบทอดวิถีชีวิตจากบรรพบุรุษของตนมาตลอด แต่พวกเขาก็ได้มีการปรับตัวตามสภาพสังคมไทย เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมไทยได้ด้วยดี เช่น การใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนทั่วไป นอกจากนี้ ขนบธรรมเนียมประเพณีจีนบางก็ได้ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมไทย และ

เปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละยุคสมัยอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนันทพร ศรีสุทระ (2544, น. 8) ที่กล่าวถึงวิถีชีวิตของประชาชนแต่ละชุมชนนั้นว่ามีความเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลในการแสดงออกมา และวิถีชีวิตต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัยด้วย วิถีชีวิตชุมชนใดชุมชนหนึ่งจะถ่ายทอดให้มีความยั่งยืนนานย่อมต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจในการอนุรักษ์ห่วงแหนของผู้คนแต่ละยุคสมัยนั่นเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ จันทโรนานท์ (2556) เรื่อง ปากน้ำเมืองท่าโบราณ : ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีนที่พบว่าเป็นปัจจุบัน สังคมชาวจีนในประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก พวกเขาในฐานะการเงินมั่นคงและอาชีพที่ประกอบกิจการนั้นแตกต่างไปจากบรรพบุรุษ แต่ก็ยังมีคนส่วนหนึ่งยังประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการประมง นอกจากนี้สังคมชาวจีนยังมีการปฏิบัติ พิธีกรรมทางศาสนาเหมือนเดิมและจัดการเช่นไหว้เทพเจ้าในเทศกาลประจำปีเหมือนเดิม แต่ลูกหลานของพวกเขายังคงปฏิบัติประเพณีต่าง ๆ นั้นไม่เหมือนกับบรรพบุรุษ ดังนั้นประเพณีวัฒนธรรมจีนในปากน้ำมีการเปลี่ยนแปลงตามสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรภร สุวรรณจินดา (2560) เรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนมีเทศกาลที่สำคัญให้ปฏิบัติหลายเทศกาล แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ทัศนคติ ค่านิยมวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนถูกกลืนกลายเป็นกับสังคมและวัฒนธรรมแบบไทย ส่งผลให้เทศกาลบางอย่างได้เสื่อมสลายลงไป ถึงแม้คนไทยเชื้อสายจีนจะยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีแบบจีนอยู่ แต่ก็ได้มีการปรับตัวตามสภาพสังคมไทยและมีการผสมผสานกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวจีนแต่จิวในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอเตี้ยอัน มณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากเตี้ยอันเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในตำบลปากน้ำโพส่วนใหญ่มาจากอำเภอเตี้ยอันของสาธารณรัฐประชาชนจีน

2. ควรศึกษาบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ที่มีต่อสังคมไทย โดยเฉพาะบทบาทในด้านเศรษฐกิจเพราะคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้เป็นผู้มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และกระทรวงวัฒนธรรม. (2559). *วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์พิมพ์.
- กรมणिการ ต้นประเสริฐ. (2545). *ป้อเต็กตึง บทเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มิติชน.
- กัญฐิณี มานะกิจ และคณะ. (2547). *ความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติของคนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทบริหารการศึกษิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- กาญจนะ ประกาศุฒิสาร. (2547). *ทหารจีนคนะชาติ (ก๊กมินตั๋ง) ตกค้างทางภาคเหนือประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: สยามรัตนพรินตึง.
- กิตติ โลห์เพชรรัตน์. (2554). *ต้นตำบ่านลูกกหลานจีนในสยาม* (พิมพ์ครั้งแรก). กรุงเทพมหานคร: ก้าวแรก.
- คณะกรรมการการจ้ดงานประเพณีแห่งเจ้าพ่อ เจ้าแม่ปากน้ำโพประจำปี พุทธศักราช 2558-2559. (2559). *ศตวรรษแห่งคร้ทธาตुरुจีน 100 ปี สืบสานประเพณีแห่งเจ้าพ่อ – เจ้าแม่ปากน้ำโพ*. นครสวรรค์: วิสุทธิการพิมพ์.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจ้ดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จเจ้าอยู่หัว. (2542). *วัฒนธรรม พัฒนาการประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดนครสวรรค์*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย:กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศิลปากร.
- ชนาภา เมธิเกรียงไกร. (2559). *กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ช้ชวาล นิรมิตวิจิตร. (2546). *เล่าเรื่องเมืองบางพลีเล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อินฟอร์มีเดียแอนด์พบลีเคชั่น.
- ฉลอง พินิจสุวรรณ. (2550). *มิตรภาพไทย – จีน ยั่งยืนนาน*. กรุงเทพมหานคร: หลินคอมพิวเตอร้กราฟฟิค.
- ทรงลักษณ์ ดันติพรวนิชกุล, พันธิทิพย์ จงไกรย และลิลลี้ กาวิต๊ะ. (2554). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คร้ครั้งที่ 49: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ธนทรัพย์ มีทรัพย์. (2545). *พฤติกรรมการสื่อสารเพื่อการสืบทอดภาษาจีนของชาวจีนในเขตชุมชนชาวจีนกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชนพล วิวัฒน์พาณิชย์. (2553). *การสื่อสารเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธวัชชัย พีชผล. (2549). *รักในหลวงต้องทำเพื่อในหลวง*. กรุงเทพมหานคร: Read & Share.
- ธุมวดี สิริปัญญาธิติ. (กรกฎาคม – มิถุนายน 2563). การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ. *ศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 15(1), 16 – 25.
- นันทพร ศรีสุทธะ. (2544). *วิถีชีวิตชุมชนกับการเกิดโรคเบาหวาน กรณีศึกษาชุมชนบ้านจิว ตำบลสมัยอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นฤมล ลกะวงศ์และอนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2557). กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอบ้านหนองมณฑา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 10(2), 44-55.
- บุญยง ชื่นสุวิมล. (2551). *ไบบ่ความเปลี่ยนแปลงของระบบครอบครัวชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนกับประวัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ป้ายความรู้ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม (2563). *ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม, นครสวรรค์*.
- ป้ายความรู้ที่ศูนย์ประวัติศาสตร์เยาวราช. (2563). *ศูนย์ประวัติศาสตร์เยาวราช*, กรุงเทพมหานคร.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2554). *มโนทัศน์การดำรงชีพ*. เชียงใหม่: กองทุนพัฒนาวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2556). *ปากน้ำเมืองท่าโบราณ : ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีน*. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอโพธาราม : การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2546). *วิถีจีน*. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์ศาสน์.
- พระมงคล สุ่มคโธ. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อวิถีชีวิตชนเผ่าละว้าหมู่ที่ 11 ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 8(2), 57 – 68.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมณฑล ชูโตศร. (2550). *ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2554). *พลวัตของความเป็นชาวจีนยูนนานในภาคเหนือของประเทศไทย : การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย* (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.
- พวงทิพย์ เกิดทรัพย์. (2540). *การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงพิธีศพของชาวจีน ที่วัดหัวลำโพงในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พัชรี ดินฟ้า. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2556). ประเพณีความเชื่อการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพในปัจจุบันที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 9 (2), 45 – 59.
- ไพรินทร์ ชัดธิพงษ์. (มกราคม - มิถุนายน 2560). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านแม่กาห้วยเคียนหมู่ที่ 2 และ 16 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวัน*, 8(1), 219 – 240.
- ภัทรภร สุวรรณจินดา. (2560). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2547). *จีนโพ้นทะเลสมัยใหม่*. กรุงเทพมหานคร: แบรินด์เอจ.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สยามเพรส แมเนจเม้นท์.
- ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง. (2543). *จากอาสาร่างถึงหย่าร้างตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร : ร้านนายอินทร์.
- รัตนะ บัวสนธ์ และคณะ. (ม.ป.ป.). *วิถีชีวิตด้านสุขภาพไท่หนงตรงคำ จากวันวานสู่ยุคสุขภาพพอเพียง*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 1 – 16.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ริเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล และ สุธานี มะลิพันธ์. (กันยายน 2551). การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไร่บ้านป่าคำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 1(1), 49 – 55.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (ม.ป.ป.). *การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวนา*. สถาบัน TDRM: www.trdm.co.th
- วรเชษฐ์ รุ่งหล้า. (2560). *การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิถีการผลิตของเกษตรกรในอำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ภายหลังการประกาศใช้พัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- ว่าที่ร้อยตรีณัฐพจน์ โพธิ์เจริญ. (2558). *การสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิศิธา ภาณุวัฒน์. (2556). *จีนโพ้นทะเล ผู้ร่ำรวย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ศุภการ สิริไพศาล และอภิเชษฐ กาญจนดิฐ. (เมษายน – กันยายน 2550). พิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาจากอดีตถึงปัจจุบัน. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 4(1), 95 – 128.
- สดใส สร้างโชค. (2541). *การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังน้ำมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). *เพื่อนความสุข*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- สุชาติ แสงทอง. (2452). *ประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สุดาวรรณ มีบัว วันชัย เอื้อจิตรเมศ และวาที ทรัพย์สิน. (มกราคม - มิถุนายน 2560). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านศรีวังจากการท่องเที่ยว. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 9(1), 128 – 139.
- สุพัตรา สุภาพ. (2541). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม : ศาสนา : ประเพณี* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภรณ์ โอเจริญและคณะ. (2541). *มอญในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภางค์ จันทวานิชและคณะ. (2539). *ชาวจีนแต่กำเนิดในประเทศไทยและในภูมิภาคอื่น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สิริจิตต์ ปันเงิน. (กันยายน - ธันวาคม 2556). จริยปรัชญาการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมชาวจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 21 (37), 57 – 87.
- เสาวนีย์ จักรพิทักษ์. (2541). หลักรโชนาการปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550). *ความสัมพันธ์วัฒนธรรมไทย – จีน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สมุทรปราการ: โครงการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- เหนือขวัญ บัวเฟื่อน. (เดือนกันยายน- ธันวาคม2560) “วัฒนธรรมการสืบทอดภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีน ดอยแม่สลอง จังหวัดเชียงราย” ใน *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 11 (3) หน้า 282 - 295.
- อรพรรณ ฐานะศิริพงศ์. (2555). *กระแสวัฒนธรรมจีนบ่าวในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี ถนนถลาง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อัศราชัย เสมมณ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). คนจีนยูนนานมสลิมในเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(2), 39 – 49.
- เอมอร ชลพิไลพงศ์. (2545). *การสื่อสารเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนในเขตไชน่าทาวน์*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- LAN CHANGHONG. (2555). *การตั้งถิ่นฐานและการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ในชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- YUANYUAN LI. (มกราคม – มิถุนายน 2560). ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอั้งยี่ ในนวนิยายชุด เลือดทระนง. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 12 (23), 24 – 36.
- ZHANG WEN. (2563). *วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

ข้อมูลออนไลน์

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *วัดจอมคีรีนาคพรต*. ค้นคืนจาก

<https://thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/2490>

(18 กันยายน 2563).

บรรณานุกรม (ต่อ)

ข้อมูลออนไลน์ (ต่อ)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563) *วัดวรนาถบรรพต*. ค้นคืนจาก <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/3459> (18 กันยายน 2563).
- คลินิกไท้อี้ ไทย-จีน การแพทย์แผนจีน. (2563). ค้นคืนจาก https://web.facebook.com/TaiyiChineseMedicine/?_rdc=1&_rdr (8 ตุลาคม 2563).
- คลินิกหัวเฉียวการแพทย์แผนจีน. (2561). *การนวดรักษาโรคด้วยการทุยหนา*. ค้นคืนจาก <https://www.huachiewtcm.com/> (18 กันยายน 2563).
- ชาญเวช อ่องทิพย์และคณะ. (2556). *ชุมชนเมืองปากน้ำโพ*. ค้นคืนจาก http://www.chaiwbi.com/0drem/web_children/2548/52/5201/index.html. (17 กุมภาพันธ์ 2563).
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2556). *การสืบทอดทางวัฒนธรรม*. ค้นคืนจาก <http://nattawats.blogspot.com/2013/04/cultural-inheritance.html>. (28 ธันวาคม 2563)
- เทศบาลเมืองนครสวรรค์. (2563). *ข้อมูลพื้นฐาน เทศบาลนครสวรรค์*. ค้นคืนจาก <http://nsm.go.th/information.php> (23 เมษายน 2563).
- พรรณพิมล วิบุลากร (2560). *เคารพคนอื่นอย่างไร*. ค้นคืนจาก นิตยสารสุขภาพรายเดือน <https://www.healthtodaythailand.in.th/> (28 ธันวาคม 2563)
- มิวเซียมไทยแลนด์. (2559). *ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา*. ค้นคืนจาก <https://www.museumthailand.com/th/3651/storytelling/ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา/> (18 กันยายน 2563).
- ศิลปวัฒนธรรม SILPA-MAG-COM. (2562). *คนจีนในนครสวรรค์มาจากไหน? ดูๆ คอยๆ ยาวถึงรัตนโกสินทร์ และจุดเลื่อมทางเศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์*. ค้นคืนจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_29599 (30 มกราคม 2563).
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2563). *ความสัมพันธ์ไทย-จีน*. ค้นคืนจาก <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/thai-relations-china/> (30 มกราคม 2563).
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2559) “มติชนออนไลน์”. *สุจิตต์ วงษ์เทศ: ปากน้ำโพ ได้จากแม่น้ำโพ ชื่อเดิมของแม่น้ำน่าน*. ค้นคืนจาก https://www.matichon.co.th/entertainment/arts-culture/news_23180. (17 กุมภาพันธ์ 2563).
- ยาหอมตราทับทิม. (2553). *เมืองปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์. ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในเมืองปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์*. ค้นคืนจาก http://paknampo-nakhonsawan.blogspot.com/2010/02/blog-post_09.html (18 กันยายน 2563).

บรรณานุกรม (ต่อ)

ข้อมูลออนไลน์ (ต่อ)

โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์. (2556). *ประวัติโรงพยาบาล*. ค้นคืนจาก

<https://www.spr.go.th/index.php> (18 กันยายน 2563).

หอวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์. (ม.ป.ป.). *ชุมชนชาวจีนปากน้ำโพ และประเพณีตรุษจีน จังหวัด*

นครสวรรค์. ค้นคืนจาก <http://nswlist.com/artculture/vdo-nsw-chiness.html> (30 มกราคม 2563).

Career Development Website. (2563). *ความหมายและความสำคัญของอาชีพ*. ค้นคืนจาก

<https://sites.google.com/site/xachiphnimeuxngtrang/prapheth-khxng-xachiph> (18 กันยายน 2563).

Dooasia ข้อมูลท่องเที่ยว. (2550). *วัดนครสวรรค์ (วัดหัวเมือง)*. ค้นคืนจาก <http://www.dooasia.com/nakhonsawan/017k006.shtml>

(18 กันยายน 2563).

Lifestyle Change. (2015). *General Treatments*. ค้นคืนจาก <https://www.aboutkidsgi.org/lifestyle-changes.html>

(18 กันยายน 2563).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 12 ตุลาคม 2563

ชื่อเรื่อง วิธีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
 ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MISS LI MAN
 คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
 ประกาศเสลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 12 ตุลาคม 2563

เลขที่รับรอง

อ.1005/2563

วันที่ให้การรับรอง: 12 ตุลาคม 2563

วันหมดอายุใบรับรอง: 11 ตุลาคม 2565

ภาคผนวก ข
คำถามสัมภาษณ์

ชื่อสกุลของท่าน..... เพศ..... อายุ..... อาชีพ.....

คำถามสัมภาษณ์บทที่ 3

1. บรรพบุรุษของท่านมาจากเมืองใด ตั้งแต่เมื่อใด เดินทางมาอย่างไร
2. บรรพบุรุษมาอยู่พื้นที่นี้ได้อย่างไร เป็นเพราะพระมหากษัตริย์แผ่นดินไทยทรงอนุญาตให้เข้ามาอยู่
ใช่หรือไม่ อย่างไร
3. ในอดีตบรรพบุรุษในพื้นที่นี้ใช้ชีวิตอย่างไร และประกอบอาชีพใด
4. ลูกหลานคนจีนในตำบลปากน้ำโพนี้ใช้ชีวิตอย่างไร
5. ผู้คนในชุมชนนิยมสร้างบ้านแบบใด แบบจีนหรือแบบไทย อย่างไร
6. ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังสร้างบ้านเป็นห้องแถวหรือไม่ อย่างไร
7. ในชีวิตประจำวันท่านจะนิยมนทานอาหารอะไรบ้าง และท่านนิยมนทานอาหารไทยหรืออาหารจีน
หรือทั้งอาหารจีนกับอาหารไทย อย่างไร
8. หากท่านนิยมนทานอาหารจีน และสาเหตุที่ทำให้ท่านนิยมกินอาหารจีนคือสิ่งใด (ได้สืบทอดมาจาก
บรรพบุรุษของตนเองหรือได้เรียนมาจากผู้อื่น)
9. อาหารสำคัญในเทศกาลมีอะไรบ้าง
10. การใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของท่านใช้ภาษาใด ภาษาจีนกลางหรือภาษาไทยหรือ
ภาษาจีนท้องถิ่น เรียนมาจากที่ใด
11. ภาษาประจำวันของลูกหลานของท่านคือภาษาใด
12. ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนที่นี้ยังให้ความสำคัญกับภาษาจีนหรือไม่ อย่างไร
13. ท่านคิดว่าภาษาจีนมีความสำคัญต่อตนเองและลูกหลานอย่างไร
14. บรรพบุรุษของท่านนับถือศาสนาใด และท่านนับถือศาสนาใด
15. ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะประกอบอาชีพแบบใด อย่างไร
16. การแต่งกายประจำวันของท่านเป็นแบบใด แบบไทยหรือแบบจีน อย่างไร
17. ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพนิยมใส่ชุดจีนหรือไม่ ทำไม
18. ในเทศกาลของจีนท่านจะแต่งกายแบบใด และในเทศกาลไทยจะแต่งกายแบบใด
19. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะรักษาโรคที่ไหน
20. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะรักษาโรคด้วยแพทย์แผนจีนหรือแพทย์แผนไทย อย่างไร
21. ท่านจบการศึกษาจากโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนจีน
22. ที่นี้มีโรงเรียนสอนภาษาจีนหรือไม่ หากมี นักเรียนเป็นคนไทยหรือคนไทยเชื้อสายจีน
23. ลูกหลานของท่านได้ศึกษาที่โรงเรียนไทยหรือโรงเรียนสอนภาษาจีน อย่างไร

24. เมื่อลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนเข้าโรงเรียนกับคนไทยด้วยกัน พวกเขาสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้หรือไม่
25. ผู้ปกครองนิยมส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนภาษาจีนหรือไม่ ทำไม
26. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพให้ความสำคัญกับความเชื่อเรื่องกตัญญูอย่างไร
27. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพให้ความสำคัญกับเรื่องการเคารพผู้อื่นอย่างไร
28. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพให้ความสำคัญกับความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้าอย่างไร
29. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพให้ความสำคัญกับความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษอย่างไร
30. ประเพณีตรุษจีนในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
31. ประเพณีเซ่งเม้งในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
32. เทศกาลไหว้พระจันทร์ในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยน ทำไมถึงเปลี่ยน
33. เทศกาลกินเจในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
34. ประเพณีสารทจีนในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
35. ประเพณีตั้งโง่ย (ไหว้บัวลอย) ในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
36. ประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในตำบลปากน้ำโพจัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
37. ประเพณีการตั้งชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
38. การแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน
39. คนไทยเชื้อสายจีนนิยมแต่งงานกับคนที่นี่หรือไม่ อย่างไร
40. การจัดงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ หากเปลี่ยนทำไมถึงเปลี่ยน

คำถามสัมภาษณ์บทที่ 4

1. ท่านคิดว่าลูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีการเปลี่ยนแปลงในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่าสาเหตุใดจึงทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีการเปลี่ยนแปลง
3. ท่านคิดว่าสภาพสังคมปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
4. ท่านคิดว่าคนที่คนไทยเชื้อสายจีนแต่งงานกับคนที่นี่สามารถผสมกลมกลืนกับสังคมไทยได้หรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าคนที่คนไทยเชื้อสายจีนย้ายถิ่นอาศัยมาอยู่ที่นี่สามารถผสมกลมกลืนกับสังคมไทยได้หรือไม่ อย่างไร
6. ท่านคิดว่าระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
7. ท่านคิดว่าการที่ประกอบอาชีพจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
8. ท่านคิดว่าเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
9. ท่านคิดว่าลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยังให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมจีนหรือไม่ อย่างไร
10. ท่านคิดว่าลูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้สืบทอดวัฒนธรรมจีนอะไรบ้าง
11. ท่านคิดว่าครอบครัว (สมาชิกในครอบครัว) คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพสืบทอดวัฒนธรรมจีนอย่างไร
12. ท่านคิดว่าชุมชนของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพสืบทอดวัฒนธรรมจีนอย่างไร
13. ท่านคิดว่าสมาคมที่เป็นของคนไทยเชื้อสายจีน (เช่น สมาคมไหหลำนครสวรรค์) ในตำบลปากน้ำโพสืบทอดวัฒนธรรมจีนอย่างไร
14. ท่านคิดหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการสืบทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างไร
15. ท่านคิดว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีผลต่อชุมชนในด้านการช่วยเหลือสังคมหรือไม่ อย่างไร
16. ท่านคิดว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีผลต่อชุมชนในด้านการประกอบอาชีพหรือไม่ อย่างไร
17. ท่านคิดว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีผลต่อสถานศึกษาอย่างไร
18. ท่านคิดว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีผลต่อสถานพยาบาลอย่างไร

19. ท่านคิดว่าการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร
20. ท่านคิดว่าเมื่อคนจีนอพยพมายังที่นี่สามารถถือเป็นสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำบลปากน้ำโพกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร
21. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมจีนย่อมเป็นจุดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในตำบลปากน้ำโพหรือไม่ อย่างไร
22. ท่านคิดว่าวิถีชีวิตของคนจีนย่อมเป็นจุดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในตำบลปากน้ำโพหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

กตিকা จิตวราณาญา. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563
โกศล พุทธเจริญลาภ. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563
খনอม. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563
จงเล็ก แซ่ลือ. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563
จอย. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563
จินตนา ไพฑารป. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2563
จุ่ม. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563
ชัยกิจ ศักดิ์บุรณาเพชร. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563
ชายชาญ. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
ชายดี. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
ณัฐपालิน พัฒนสิรินมภ์. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563
ประภาวดี เล่า. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
พัชรพล เพ็ชรประดับสกุล. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
พิริต. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563
มนตรี ฉัตรอุทัย. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563
มณฑกานต์ ลออญาณธร. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563
รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563
ลีเจิน. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563
หว่าอ ตี. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563.
สมชาย. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2563
สมชาติ เจริญเจริญยิ่ง. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2563
สมชัย แสงประจวบ. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563
สุชาติ ปัญจพัฒนา. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563
ฮาลี. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
อดิศร. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
อาน ตา ลี. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563
อิสระพงศ์ ติธนกุลสิริพร. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2563
อุกฤษฏ์. คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ	สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2563

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล MISS LI MAN (หนึ่งนภา)
วัน เดือน ปีเกิด 26 มกราคม 2539
ที่อยู่ปัจจุบัน 351 ซอยรัชดา 14 ถนนรัชดาภิเษก แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร 10310
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2557-2561 คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยวีชีนอร์มอล สาธารณรัฐประชาชนจีน
ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)

